

ΝΕΝΙΚΗΚΑΣ ΝΑΖΩΠΑΙΕ!

Βαλ

ΕΡΓΑ ΑΓΓΕΛΟΥ ΞΑΝΑΓΡΑ

- 1) *Σπογγαλιεῖς τοῦ Αἰγαίου*. Ἔκδ. 4η εἰκονογρ. Μεταφρασθὲν καὶ εἰς τὸ Γαλλικόν.
 - 2) *Ἡ Μεγαλόχαρη*. Ἔκδ. 2α. Μεταφρασθὲν καὶ εἰς τὸ Γαλλικόν. Νησιώτικα ἥθη καὶ ἔθιμα,
 - 3) *Μακεδονικαὶ ραψωδίαί*. Μεταφρασθὲν καὶ εἰς τὸ Γερμανικόν.
 - 4) «*Εἰς τὰ πτερὰ τοῦ θανάτου*». Ἀλληγορία.
 - 5) «*Σὰν ζωὴ... σὰν ὄνειρο*». Κοινωνικὰ διηγήματα.
 - 6) *Ἄγγελος ἐξολοθρεπτῆς*. Οἱ πόλεμοι τοῦ 1912-13
 - 7) *Μαῦρες πεταλοῦδες*. Φανταστικὰ διηγήματα.
 - 8) *Φιλοσοφικοὶ περίπατοι*. Ὁ Πόρος.
 - 9) *Ρόδον τῶν Γαδεύρων*. Ἰσπανικὰ ἥθη καὶ ἔθιμα.
 - 10) *Ὁ πέπλος τῆς Ἰσιδος*. Μυθιστόρημα γυναιχείας ψυχολογίας.
 - 11) *Ἡ Ἰππόισσα τῆς Μάλτας*. Μυθιστόρημα γυναιχείας ψυχολογίας. Ἡθῆ καὶ ἔθιμα τῆς Μάλτας.
-

Ψυχικαὶ ἔρευναι. Μηνιαῖον εἰκονογρ. περιοδικόν, τόμοι 7. 1ος καὶ 2ος τόμος (1925-26). Τὰ ψυχικὰ φαινόμενα—Τηλεπάθεια—Διόρασις—Ἐκτόπλασμα—Τηλεκινησία κλπ. 3ος καὶ 4ος τόμος (1927-28). Αἱ ἐνδείξεις τῆς ἐπιστήμης περὶ ὑπάρξεως Θεοῦ. 5ος Αἱ ἀρνήσεις περὶ ὑπάρξεως Θεοῦ. 6ος Αἱ ἀποδείξεις τῆς ἐπιστήμης περὶ ὑπάρξεως ψυχῆς. 7ος Αἱ ἐνδείξεις περὶ ἀθανασίας.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΘΕΝΤΑ ΕΙΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ

- 1) *Οἱ Νικημένοι* (Νέον Ἀστὺ). Ὁ πόλεμος τοῦ 1897.
 - 2) *Ἰαπωνικὸν ὄνειρον*. (Βραδυνή).
 - 3) *Ρωμαῖαι Αὐγοῦσται*, Φαῦστα (Ἑστία).
 - 4) *Θλιμμένες ψυχούλεις*. Κατάσπαρτα.
 - 5) *Ὁ Θάνατος τῶν Δελφῶν*. (Ἀθῆναι).
-

ΝΕΝΙΚΗΚΑΣ ΝΑΖΩΡΑΙΕ !

“ΕΝ ΤΟΥΤΩ ΝΙΚΑ,,

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΥΠΟ

ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΑΝΑΓΡΑ

Βιθυνιάς Γεωργίου Δ. Κανδύϊδου - Κανέας
διδασκάλου - Συνομοσπονδίας Εξ Αργυρο-
πολέων Δυτ. Πόντου. - Αργυροπολ. 24-7-1949

Κανέας
Κανέας

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α. Ε.

4 - ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ - 4

Κάθε αντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν τοῦ συγγραφέως

Ἔτυπώθη τὸν Μάϊον τοῦ 1931
εἰς τὸ Ἑργοστάσιον Γραφικῶν Τεχνῶν
τοῦ Ἐκδοτικοῦ Οἴκου Δημητράκου Α.Ε.

PRINTED IN GREECE — 1931

ΕΙΣ ΤΟΝ
ΑΓΑΠΗΤΟΝ ΜΟΥ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΑ
ΕΦΟΡΟΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Μέσα εἰς πελιδνὸν χάος νέας κοσμογονίας, ὅπου οἱ λαοὶ ἀμφιβάλλοντες γιὰ τὸν Θεόν, τρέμοντες γιὰ τὴν ζωὴν των καὶ πιστεύοντες μόνον τὴν ἀπόλαυσιν, πτήσσουν ὑπὸ τὸ καλλίγιον τῆς κοσμοκρατείας Ρώμης, μερικαὶ πελώρια μορφαὶ Τιτάνων παλαίου εἰς συντέλειαν πυρκαϊῶν καὶ αἱμάτων διὰ τὴν κατάκτησιν τῆς γῆς.

Ἐνας τυφὼν ὀλέθρου ἔχει χυθῇ εἰς τὸν κόσμον.

Ἡ μία μορφή χάνεται καὶ ἡ ἄλλη ἐμφανίζεται εἰς τὸ βάθος τῶν ἰδίων αἱμάτων καὶ τῶν ἰδίων καταστροφῶν. Εἶνε ὁ Μαξιμιανός, ὁ Σεβῆρος, ὁ Γαλέριος, ὁ Λικίνιος. Φρικταὶ δυνάμεις τῆς φύσεως ἐξαπολυμέναι σὰν μαστιγες ἀποκαλύψεως κάτω ἀπὸ τὸ διάδημα τῶν Καισάρων, πέτρινες ψυχὲς εἰς σιδηρόφρακτα στήθη σύρουν ὀπίσω των ἀφηνιασμένον τὸν κόσμον παίζουσαι ὡς κατάθεμα τὴν τύχην τῆς γῆς !

Τὸ ἥμισυ τῆς οἰκουμένης κινεῖται ἀδιακόπως ἀπέναντι εἰς τὸ ἄλλο σὰν πελώρια κύματα ἀναταραγμένης θαλάσσης καὶ μέσα εἰς λίμνας αἵματος καὶ πόνου τὸ Ρωμαϊκὸν ὄργιον ἀνακυκᾷ τὴν ὑφήλιον.

Καπνίζοντα ἑρείπια, αἵματωμένα λάφυρα,
μητέρες χωρὶς παιδιά, παιδιὰ χωρὶς μητέρας,
Μαγκίπια καὶ θηριομαχίαι, συμπόσια δίπλα
εἰς σπαράσσοντα σώματα νικημένων ὅπου τὸ
κόκκινο κρασὶ χύνεται μὲ τὸ κόκκινον αἷμα,
καὶ ὅπου αἱ ἰαχαὶ τοῦ θριάμβου ἐνώνονται
μὲ τὰ ψυχορραγήματα... Ἰδοὺ ἡ Ρώμη!

Τὸ ἀνθρώπινον αἷμα δὲν λογαριάζεται
πειά... ὁ ἀνθρώπινος πόνος δὲν ἔχει σημασίαν,
καὶ εἰς τὰ συμπόσια ὁ δοῦλος σταυρώνεται ἂν
δὲν παρεσκεύασε καλὰ τὸ φαγητόν...

Εἶνε αἱ ἀρχαὶ τοῦ τετάρτου αἰῶνος ὅπου ὁ
πολυθεϊσμός ἀκόμη δὲν ἐνικήθη καὶ ἡ θρη-
σκεία τοῦ σταυροῦ ἀκόμη δὲν ἐνίκησε.

Ὁ κόσμος ἔχασε πειὰ τὴν πίστιν καὶ τὴν
ἐλπίδα.

Ὁ Ὀλυμπος κλονίζεται, ἡ Ἰσὶς προξενεῖ
γέλια μὲ τὰς κωμικὰς πομπάς της καὶ ἡ Ἀ-
στάρτη κρατεῖ τοὺς ὀλίγους μόνον μὲ τὴν
διαφθοράν.

Τί θὰ γείνη ;.. Εἶνε ἡ συντέλεια !...

Ἀλλὰ ἀπὸ τὴν παλαιὰν Ἰουδαίαν κάποια
γαλανὴ αὐγὴ δείχνει αἵματοβαμμένον σταυ-
ρὸν ὅπου ἓνας μάρτυς γέρνει τὸ χλωμὸν μέ-
τωπον.

.....
Δύναται τι ὅμως καλὸν ἐκ Ναζαρετ
ἐλθεῖν ;...

.....

Ὁ κόσμος ἀτενίζει μὲ ἀγωνίαν τὸ φῶς αὐτὸ ποὺ ἔρχεται νὰ φέρῃ τὴν ἀπολύτρωσιν...καὶ ἄλλοι κινοῦν μὲ χλευασμόν, ἄλλοι μὲ εἰρωνίαν τὸ κεφάλι.

Τὸ σύμβολον ὅμως αὐτὸ θὰ ἐκρήμνιζεν ἓνα κόσμον διὰ νὰ πλάσῃ ἓνα ἄλλον, τοῦλάχιστον ὅσον ἦτο δυνατόν νὰ πλασθῇ...

Κοντὰ εἰς τὸ «ὃ σὺ μισεῖς ἐτέρω μὴ ποιήσης» θὰ ἐδίδασκε τὸ «ἀγάπα τὸν πλησίον σου» διὰ νὰ ἐτοιμάσῃ τὰ θεμέλια ὅπου πλέον ἢ ἐπιστήμη θὰ κτίσῃ νέαν, ἀσάλευτην καὶ φωτεινὴν ζωὴν...

Τὸ θεῖον ὅμως ὄραμα τοῦ Γαλιλαίου δὲν ἦτο δυνατόν νὰ πραγματωθῇ εἰς ἓνα κόσμον ὅπου τὸ πνεῦμα εἶνε τόσον σφικτὰ ἐνωμένον μὲ τὴν ὕλην, ἐφ' ὅσον ὄχι ἡ καρδιὰ καὶ τὸ αἶσθημα ἀλλὰ ὁ νοῦς καὶ ἡ σκέψις δὲν ἔφεραν εἰς τὴν Ἑπίγνωσιν.

Τότε μόνον ὁ ἄνθρωπος θὰ ἰδῇ στρέφων πρὸς τὰ ὀπίσω τὴν ἡλιθιότητα καὶ τὴν θηριωδίαν τοῦ παρελθόντος, τότε θὰ ἐννοήσῃ ὅτι ἀδίκως ἐχύθησαν ποταμοὶ αἱμάτων καὶ ἡ φωνὴ τοῦ πόνου ὑψώθη μέχρις τρίτου οὐρανοῦ...

Ἀλλ' ἂν τὸ ἀποτέλεσμα δὲν ἐδικαίωσε τὰς προβλέψεις τοῦ μάρτυρος, ἂν εἴκοσι αἰῶνες κατόπιν ἡ ἀνθρωπότης ἐξακολουθεῖ νὰ αἱματοκυλῖται ἐμπρὸς εἰς τὸν βωμὸν τῶν παλαιῶν εἰδώλων, τὸ ἰδεῶδες καὶ ἡ θυσία δὲν

ἔχασαν τὴν ἀξίαν των. Τὸ ὑπέροχον δράμα
δὲν ἔχασε τὴν καλλονὴν του... Καὶ τὸ μαρ-
τύριον τοῦ ὑπερόχου της ἱεροφάντου δὲν θὰ
παύσῃ ποτὲ νὰ ἐγγίζῃ τὴν χορδὴν τοῦ πόνου
καὶ τοῦ ἐλέους εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν !

IN NOMINE ΤΣΕΖΑΡΙΣ !

Κάτι ασυνείθιστον συνέβαινε τὸ πρῶτ' ἐκεῖνο εἰς τὴν Ρώμην. Ὅμιλοι ἐσχηματίζοντο εἰς τὸ Φόρουμ καὶ εἰς τὴν Γραικόστασιν,¹ τὰ Λατικλάβια ἐζωήρευαν πυκνὰ τὸ λευκὸν τῶν μαρμάρων.

Κάτι ἀνεκοινῶντο δεξιᾷ ἁριστερᾷ, κάποια φήμη διέτρεχε ἀλλὰ τὸ κάθε βλέμμα ἐκύτταζε ἀνήσυχον διὰ κανένα ὠτακουστήν καὶ τὰ χεῖλη ἐσφίγκοντο εἰς τὴν μισὴν φράσιν...

Ὁ Κωνσταντῖνος ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Γαλατικῶν λεγεῶνων του ἐβάδιζε πρὸς τὴν Ρώμην !.

Τὶ θὰ ἔκαμνε τώρα ὁ Μαξέντιος;..

Θὰ ἄφηνε ἄραγε τὰς μαντείας καὶ τοὺς μάγους, θὰ ἄφηνε τὰς καχυποψίας του καὶ τὴν συστηματικὴν ἐξολόθρευσιν τῶν Ρωμαίων πατρικίων ὅσους ἐφαντάζετο ἐχθρούς του διὰ νὰ τεθῇ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν λεγεῶνων καὶ ν' ἀποκρούσῃ τὸν κίνδυνον; . .

Οἱ Πραιτωριανοὶ φοβούμενοι τὸν Κωνσταντῖνον τὸν ἐβίαζαν. Ὁ Μαξέντιος ὅμως ἀμφιβάλλων, διστάζων, ἀμφιταλαντευόμενος, ἐπερίμενε.

.....

1. Μέρος τοῦ Ρωμαϊκοῦ Φόρουμ ὅπου συνείθιζαν νὰ πηγαίνουν οἱ Ἕλληνες.

Καὶ ὁ Κωνσταντῖνος διαρκῶς ἐπροχώρει.

Τὴν στιγμὴν αὐτὴν ὁ κεντηρίων Ἀσπρένας τῆς ἰδιαιτέρας φρουρᾶς τοῦ Καίσαρος, ἐπὶ κεφαλῆς δεκάδος Πραιτωριανῶν καὶ ἐν συνοδείᾳ τοῦ δημίου ἐπέ-
ρασε ἀπὸ τὴν *Γραικόστασιν*.

Ὁ Ἀσπρένας ἐβάδιζε μὲ ὕψος σοβαρόν, ὡς ἄνθρωπος πλήρης ἰδέας διὰ τὸν ἑαυτὸν του καὶ τὴν ἐπισημότητα τῆς ἀποστολῆς του, οἱ Πραιτωριανοὶ τῶν ὁποίων αἱ πανοπλῖαι ἐλαμποκόπουν εἰς τὸν ἥλιον ἠκολούθουν ἀτάραχοι μὲ τὰ *Γλάδια* εἰς τὸ πλευρὸν καὶ μόνον ὁ Νουμηδὸς *Καρνίφεξ* ἐκύτταζε μὲ βδελυρὸν χαμόγελον τὰς ὀμάδας τῶν κοκκίνων Λατικλαβίων ταλαντεύων ἐπιδεικτικῶς τὸ σχοινὶ τοῦ στραγγαλισμοῦ καὶ τὰ σιδερένια ἀγκιστρά του.

—Μὰ τὴν τρίμορφην Ἑκάτην. . ἐψιθύρισε μία φωνή. . Αὐτὸς ὁ Νουμηδὸς *Καρνίφεξ* εἶνε μία μορφή ποῦ φέρνει ρίγος εἰς τὸ σῶμα σου. .

—Ἐννοια σου ! εἶπε ἄλλος καὶ πάλι καλῆτερος εἶνε ἀπὸ τὸν Ἀσπρέναν. . . Αὐτὸς εἶνε τὸ κτηνῶδες ὄργανον, ἐνῶ ὁ ἄλλος ὁ σκοτεινὸς νοῦς . .

—Σὲ ποιὸν δυστυχισμένον πηγαίνουν πρῶτ' πρῶτ' νὰ φέρουν τὸν χαιρετισμὸν τοῦ Καίσαρος ; . .

—Ὅποιος καὶ ἂν εἶνε ἅς ἔχομεν ὑπ' ὄψιν ὅτι κατόπιν ἔρχεται ἡ σειρὰ μας. .

—Σιωπή ! αὐτὸς ὁ ἀπελεύθερος ποῦ πλησιάζει εἶνε κατάσκοπος. .

Μερικοὶ ἐν τούτοις ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἠκολούθησαν μακρόθεν ἐκ περιεργείας τοὺς Πραιτωριανοὺς τοῦ Ἀσπρένα τῶν ὁποίων ἐφάνταζαν μακρόθεν οἱ χρωματιστοὶ λό-

φοι τῶν περικεφαλαιῶν διὰ νὰ ἰδοῦν ποὺ ἐπήγαιναν.

Ἡ συνοδεία ἔσταμάτησε ἔμπρὸς εἰς τὸν δρόμον τοῦ Σκριβωνίου Ρούφου.

Ὁ Ἀσπρένας ἐκτύπησε τὴν θύραν μὲ τὴν λαβὴν τοῦ Ἰ'λαδίου του.

Ὁ Ὄστιάριος ποὺ ἐνεφανίσθη ἀμέσως, εἰς τὴν θέαν τῶν Πραιτωριανῶν ἔσπευσε νὰ ξανακλείσῃ ἔντρομος τὴν πόρταν.

— *Ἰν νόμινε Τσεζάρις!* Ἐν ὀνόματι τοῦ Καίσαρος... ἐπρόφερε ὁ Ἀσπρένας.

Ἐπειδὴ ὅμως ἡ θύρα ἔμεινε κλειστή, τὰ δόρατα τῶν Πραιτωριανῶν ἔπесαν βαρεῖα ἐπάνω.

Εἰς τοὺς κρότους αὐτοὺς ποὺ ἐκλόνισαν τὸ ἄτριον ἐπετάχθη ἀμέσως εἰς τὴν εἴσοδον ὁ Κλαύδιος Λόλλιος ὁ πρωτότοκος τοῦ Ρούφου ἐν ᾧ ὁ Ὄστιάριος¹ χλωμὸς ἐδίσταζε τὶ νὰ κάμῃ.

— Τὶ θέλετε;.. ἐφώναξεν ὁ Κλαύδιος. Ποιοὶ εἰσθε;..

— *Ἰν νόμινε Τσεζάρις!*.. ἠκούσθη πάλιν ἡ φωνὴ τοῦ Ἀσπρένα ἐν ᾧ οἱ κτύποι ἐκλόνιζαν τὴν θύραν.

Ὁ Κλαύδιος ἔσυρε τότε τὸν μοχλὸν καὶ ἀντεμετώπισε τοὺς ἐρχομένους.

Ἡ θεὰ των ὅμως ἦτο τέτοια ὥστε παγώνῃ τὸ αἶμα καὶ τοῦ πλέον δυνατοῦ.

Πρὶν προφθάσῃ νὰ ὀπισθοχωρήσῃ ἓνα βῆμα ὁ Λόλλιος, ἦτο περικυκλωμένος ἀπὸ τοὺς Πραιτωριανούς, οἱ ὅποιοι χυνόμενοι μέσα εἰς τὸ ἄτριον ἔπιαναν ὅλους ἀδιακρίτως.

1. Ὁ θυρωρός.

Ἡ πρώτη διαταγή τοῦ Ἀσπρένα ἦτο νὰ κλείσουν τοὺς θρηνοῦντας δούλους εἰς ἓνα κουβίκουλον τοῦ ὑπερώου ὅπου τοὺς ἔσπρωξαν οὐρλιάζοντας μὲ ἄγρια κτυπήματα βουνεύρων.

Ἐν τῷ μεταξὺ εἶχαν σύρη τὸν Σκριβωνιακὸν γυμνὸν ἀπὸ τὸ κρεβάτι του εἰς τὸ αἶτριον καὶ τὸν ἐκρατοῦσαν πισθαγωνιασμένον ἔμπρὸς εἰς τὸ Ταβλῖνον, ἐνῶ αὐτός, μόλις ἡμπορῶν νὰ σταθῇ εἰς τὰ κλονιζόμενα πόδια του ἐπροσπαθοῦσε κλείνων τὰ σκέλη νὰ κρύψῃ τὴν γεροντικὴν του γυμνότητα. Αἱ γυναῖκες ξετρελλαμέναις εἶχαν πέση μὲ πλανημένα μάτια ἔμπρὸς εἰς τὸν βωμὸν τῆς Ἑστίας καὶ ἐπεκαλοῦντο σπαρακτικὰ τὴν Ἑκάστην καὶ τοὺς ὑποχθονίους θεοὺς».

«—Ἐπὶ τέλους!.. Θὰ μᾶς εἰπῆτε τί θέλετε.. τί θέλει ὁ Καῖσαρ ἀπὸ μᾶς! εἶπε μὲ παραλλαγμένην φωνὴν ὁ Κλαύδιος.

—Ἀμέσως θὰ τὸ μάθῃς.... ἀπήντησεν ἀπαθῶς ὁ Ἀσπρένας, βγάζων ἓναν κύλινδρον ἀπὸ τὸ φάλακρον του τὸ ὁποῖον ἄρχισε ἀμέσως νὰ διαβάζῃ.

Ἦτο θανατικὴ ἀπόφασις.

.....

»Ἐπειδὴ ὁ Σκριβωνιανὸς Ροῦφος μὲ τοὺς υἱοὺς του συνωμοτεῖ ἐναντίον τοῦ ἱεροῦ προσώπου τοῦ Καίσαρος καὶ τοῦ Ρωμαϊκοῦ Λαοῦ...

.....

Ὁ Κλαύδιος ὅμως τότε χωρὶς νὰ περιμένῃ τὸ τέλος, ξαναβρίσκων μέσα του τὸ παλαιὸν Ρωμαϊκὸν αἷμα, ὥρμησε με ἀπελπισμένον κίνημα ἐπάνω του.

—Αἰσχροὶ.... μιαιοὶ τύραννοι.... ἐφώναξε....ὄχι!
δὲν θὰ πεθάνω μὲ τὸ σκοινὶ ἐγὼ....δὲν θὰ μ' ἐγγί-
ξη ζωντανὸν ὁ *Καρνίφεξ* !.

»Καὶ μολονότι δέκα ἔτρεξαν ἐπάνω του, ὥρμησε
σὰν καταπέλτης ἐπάνω εἰς τὸν Ἀσπρένα καὶ μὲ τὸ
κεφάλι τοῦ ἔσπασε τὸ σαγῶνι του.

»Μίαν στιγμὴν ὅλοι ἔγειναν κουβάρι μέσα εἰς τὸ
Ἄτριον, Κλαύδιος, Ἀσπρένας, Πραιτωριανοί, ἐνῶ οἱ
φωνές τῶν γυναικῶν ἀντηχοῦσαν ἀκόμη σπαρακτικώ-
τεραι. Ἡ πάλῃ ὅμως δὲν διήρκεσε πολὺ. Σὲ λιγάκι, ἐνῶ
ὁ Ἀσπρένας λυσσῶν ἐκρατοῦσε τὸ αἵματωμένον του
σαγῶνι, ὁ Κλαύδιος ἔπεφτε κάτω κομματιασμένος ἀπὸ
τὰ κτυπήματα τῶν Πραιτωριανῶν μὲ τὰ σπλάχνα
βγαλμένα καὶ μίαν φρικτὴν πληγὴν ποῦ ἔσχιζε τὴν
μασχάλην του καὶ ἔδειχνε τὰ ἄσπρα πλευρά ..

Εἰς τὴν κατάστασιν αὐτὴν τὸν ἔσυραν ἕως τὸ περι-
στύλιον, τὸν ἐγύρισαν τὰ προύμυτα καὶ ὁ δῆμιος γο-
νατίζων ἐπάνω εἰς τὴν αἵματωμένην ράχιν τοῦ ἐπέ-
ρασε εἰς τὸν λαιμὸν τὸ σκοινί. Ἐπρεπε νὰ γείνη ὁ
τύπος.

»Ἐνα ἀπότομον τράβηγμα, ἓνα σπάρραγμα καὶ
ἔπειτα τὸ πρόσωπον ἔγεινε διὰ μιᾶς μαυροκόκκινον
καὶ μὲ γλῶσσαν πεταγμένην ἔξω ἐνῶ τὰ πόδια ἔξυσαν
τὰ βότσαλα γύρω ἀπὸ τὸ ἀναβρυτήριον.

Τότε ὁ *Καρνίφεξ* ἔπιασε μὲ τὸ ἡράκλειον χέρι του
τὸν λαιμὸν τοῦ θύματος καὶ ἐβάρυνε μὲ τὴν ἄλλην
παλάμην μέσα εἰς τὰς δύο ὠμοπλάτας.

»Ἐνα ἀνατριχιαστικὸ κρᾶκ ἀκούσθη. Τριξίμον συν-
τριβομένων σπονδύλων ποῦ ἀντήχησε εἰς τὸ ἄτριον.

«Ὁ βάρβαρος ἐσηκώθηκε κυττάζων σάν θριαμβευ-
τῆς γύρω μὲ ἀγρίαν λάμπιν εἰς τὰ ἀσπράδια τῶν
ματιῶν του, σάν νὰ ἐπερίμενε ὅπως οἱ μονομάχοι
τοῦ Κολοσσαίου ἐπευφημίας ἀπὸ τὸ ἀκροατήριον.

»Τότε ἐξέσφιξε τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν πρησμένον λαι-
μὸν τὸ ἐξέπέρασε καὶ ἐγύρισε εἰς τοὺς Πραιτωριανοὺς
περιμένων ἄλλο θῦμα

»Ἐκεῖνοι ἔσπρωξαν βαναύσως πρὸς αὐτὸν τὸν
Σκριβωνιανόν, ὃ ὁποῖος ἔφθασε τρεκλίζων νὰ πέση
ἐπάνω εἰς τὸ πτώμα τοῦ υἱοῦ του.

«Ὁ *Καρνίφεξ* τὸν ἐγύρισε κι' αὐτὸν προύμντα καὶ
ἐβάρυνε τὸ δεξιὸν γόνατον ἐπάνω εἰς τὴν ράχιν του.

Τὸ ἀπαίσιον κρῶκ τῶν σπονδύλων ἀντήχησε πάλιν
εἰς τὴν ἡχὴ τοῦ Ἀτρίου ἐνῶ τὸ ἀναβρυτήριον ἔξω
ἐξηκολούθει νὰ μουρμουρίζῃ τὸν ὑγρὸν ἦχον του.

»Τρίτη ἦλθε ἡ σειρὰ τῆς *Ματρόνας*.

»Ἀλλὰ γι' αὐτὴν δὲν εἶχαν νὰ κοπιᾶσουν πολύ. Τὸ
αἷμα εἶχε σπάσῃ τὰς ἄρτηρίας τοῦ ἐγκεφάλου της καὶ
εἶχε κεραυνοβοληθῇ δίπλα εἰς τὸν βωμὸν ὅπου ἦτο
πεσμένη.

Καὶ εἰς αὐτὴν ὅμως καίτοι νεκράν, ὃ *Καρνίφεξ*
ἐπέρασε διὰ τὸν τύπον τὸ σχοινί, φοβούμενος μήπως
χάσῃ τὴν ἀμοιβήν του.

Τώρα ὅμως τὰ βδελυρὰ χαρακτηριστικά του εἶχαν
φωτισθῇ ἀπὸ ἀπερίγραπτην λάμπιν κτηνώδους προ-
σοδοκίας. Τὰ μάτια του ἐφωσφόρισαν καὶ ξεπερνῶν μὲ
ἀπότομον λάκτισμα ἀπὸ τὸ πτώμα τὸ σχοινί, τὸ ἐπέ-
ταξε χάμω καὶ ἄπλωσε τὰ μαῦρα χέρια εἰς τὴν κόρην
τῶν Ρούφων ποῦ ἀγκάλιαζε μὲ ἀπελπισίαν τὸν βωμόν.

Ἐκείνην ποῦ ὁ Ἰούλιος Καπιτωλῖνος εἰς ποιημά του παρωμοίαζε μὲ ρόδον τοῦ ὁποίου δὲν τολμᾷ ἡ πεταλοῦδα νὰ πιῇ τὴν δροσιά.

Ἡ Τερεντίλλα ἦτο παρθένος... καὶ συμφώνως πρὸς τὸν νόμον δὲν ἤμποροῦσε νὰ στραγγαλισθῇ, τουλάχιστον πρὶν μεταβάλλῃ κατάστασιν ! Καὶ ἡ ὑπόθεσις αὕτῃ ἀνετίθετο συνήθως εἰς τὸν ἴδιον δήμιον.

Ἦτο εἶδος συνοπτικῆς διαδικασίας.

Ἐκείνη μόλις ἔνοιωσε ἐπάνω της τὰ μαῦρα χέρια τοῦ κτήνους ἔβαλε σπαρακτικαῖς φωναῖς. Ἀλλὰ φυσικὰ ἀδίκως !

Καὶ μέσα εἰς τὰ αἰσchrὰ γέλια καὶ τὰς ἐνθαρρύνσεις τῶν Πραιτωριανῶν ποῦ ἂν δὲν ἤμποροῦσαν νὰ ἔχουν αὐτοὶ τὸ τυχερὸ τοῦ *Καρνίφικος* ἐννοοῦσαν νὰ διασκεδάσουν μὲ τὸ θέαμα, τῆς ἐτράβηξε βάρβαρα τὸ πάλλιον, ἐξέσχισε τοὺς μεταξωτοὺς χιτῶνας καὶ ἡ κόρη τῶν Ρούφων εὐρέθηκε ὁλόγυμνη ἔμπρὸς εἰς τὸ σκυλλολόγι ποῦ ἐκάγχαζε μὲ αἰσchrὰ ἐπιφωνήματα.

Τότε τὸ κτήνος μὲ θριαμβευτικὸν γέλιο τὴν ἔρριξε χάμω, εἰς τὸ δάπεδον, ἔμπρὸς εἰς ὅλους. . .

Σπαρακτικὴ φωνὴ ἔσχισε τὸ σκιερὸν ἄτριον. Τὸ πρᾶγμα εἶχε τελειώσει...

Καὶ ἔπειτα ζεστὸς ἀκόμη ἀπὸ τὴν τρυφερὴν ἐκείνην σάρκα ποῦ ἔννοιωσε ἐπάνω του ἐπέρασε τὸ σχοινὶ εἰς τὸν χλωμὸν λαιμὸν τοῦ θύματός του.

Εἰς ὀλίγον τὰ τέσσαρα πτώματα μὲ τὸ ἄγκιστρον περασμένον εἰς τὰ πόδια, ἐσύροντο εἰς τοὺς δρόμους

παρακολουθούμενα ἀπὸ τοὺς χάχηδες νὰ πεταχθοῦν εἰς τὸ βάραθρον τῶν Ἰεμονιῶν. . . .¹

Τὰ θεάματα αὐτὰ ὅμως ἦσαν τόσον συνήθη εἰς τὴν Ρώμην τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ὥστε κανεὶς δὲν ἔξεπλήσσετο.

Ἐπειτα ἔξαφνα ἡ καμπάνα τῶν λουτρῶν ἄρχισε νὰ σημαίνει ὅτι ἦτο ἔτοιμον τὸ θερμὸν νερὸ καὶ οἱ διαβάται ἔσπευδαν νὰ εὗρουν θέσιν.

ΤΟ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟΝ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Τὸ γλυκοχάραγμα ἄρχισε νὰ σκορπίζει θαμπὴν ἀχνάδα εἰς τὸν ὁρίζοντα τῆς ἀνατολῆς καὶ νὰ σαφηνίζει σιγὰ-σιγὰ τὸν ζόφον ποὺ ἔκρυπτε τὸ ἀπέραντον στρατόπεδον. Τὸ *Κάστρον* ὅπως ἔλεγαν οἱ Ρωμαῖοι.

Αἱ σκηναὶ μὲ τὰ μυτερὰ καὶ τετράγωνα σχήματά των ἄρχισαν νὰ διακρίνονται ἀμυδρὰ μέσα εἰς τὸν προφυλακτικὸν χάρακα, τὴν *Φόσσα*, τριγυρισμέναις ἀπὸ τὰ ἔξαπλωμένα σώματα τῶν κοιμισμένων εἰς τὸ ὑπαιθρον λεγεωναρίων.

Παρέκει ἔξωγραφίζοντο τὰ φορτηγὰ μουλάρια καὶ ἁμάξια ἀκίνητα εἰς τὴν ὁμίχλην, μακρύτερα δὲ τὰ λοφωτὰ κράνη καὶ τὰ δόρατα τῶν φρουρῶν. Τῶν *Σκουταρίων*.

Ἑκατὸν χιλιάδες ἄνδρες, ἀληθινὸν μωσαικὸν φυλῶν, ἡθῶν καὶ γλωσσῶν, Ἰλλυριοί, Γαλάται, Βρεττα-

1. Ἱστορικὸν ἐκ τοῦ Σουετονίου.

νοί, Ρωμαῖοι, Ἕλληνες, ἐκοιμῶντο μέσα εἰς τὴν ὁμίχλην τὸν βαρὺν πρωῒνὸν ὕπνον, ἐν ἀναμονῇ μιᾶς τῶν μεγάλων μαχῶν τῆς ἱστορίας ποῦ θὰ ἔκρινε τὴν τύχην τῆς γῆς.

Τυλιγμένοι εἰς τὰ Σάγα των, τὰς στρατιωτικὰς χλαῖνας, δύο νέοι Κεντηρίωνες ἀκουμβῶντες εἰς τοὺς χονδροὺς κορμούς τοῦ ὑψηλοτέρου ξυλίνου ὀχυρώματος τὸ ὁποῖον ἐσυμπλήρωνε τὸ χωματένιον πρόχωμα, τὸ Ἄγκερ, ὠμιλοῦσαν μὲ σιγανὴν φωγὴν.

Ἐφοροῦσαν καὶ οἱ δύο τὸ λοφωτὸν κράνος καὶ τὴν Λόρικα, τὸν λουριδωτὸν Ρωμαικὸν θώρακα, μὲ τιμητικὰ ἀργυρᾶ Φάλαρα, μεγάλα, στρογγυλὰ κοσμήματα τὰ ὁποῖα τότε ἔφέροντο ὡς στρατιωτικὰ ἀριστεῖα εἰς τὸ στήθος.

Αἱ μετάλλιναι κνημίδες των εἶχαν χαρακτὰ διάφορα συμμετρικὰ σχέδια, ἡ Ἰβηρικὴ ρομφαία ἐκρέμετο εἰς τὸ δεξιὸν πλευρὸν καὶ ἐκρατοῦσαν ἀμελῶς εἰς τὸ χέρι τὸ ραβδὶ τοῦ κεντηρίωνος, τὸ περίφημον βίτις, σύμβολον τοῦ ἀξιώματός των. Τὴν βίτσα τῆς γλώσσης μας.

Ὁ λόγος ἦτο διὰ τὰ ὄργια τοῦ Μαξεντίου μέσα εἰς τὴν Ρώμην. ὅπου μὲ τὴν αἰθαιρεσίαν τῶν Πραιτωριανῶν ἔκαμναν τὸν λαὸν νὰ ἐνθυμῇται τὰς ἐποχὰς τοῦ Καλλιγούλα καὶ τοῦ Ἡλιογαβάλου.

—Ξεύρεις! ἔλεγε ὁ μεγαλήτερος, ξετυλίγων ἐπιμελῶς ἓνα κύλινδρον ἐπιστολῆς, μοῦ διηγοῦντο χθὲς τὸ βράδυ ὅτι εἶχε στείλῃ τοὺς Πραιτωριανοὺς νὰ τοῦ φέρουν τὴν γυναῖκα τοῦ Αἰλίου Σιλανοῦ... Τὴν εἶδε, τοῦ ἄρεσε καὶ ἀπλούστατα ἔστειλε νὰ τὴν πάρῃ..

Ἐκείνη μόλις τοὺς εἶδε καὶ ἄκουσε τὸν σκοπὸν ποῦ ἦλθαν, ἔπεσε ἀμέσως εἰς τὰ πόδια τοῦ ἀνδρός της νὰ μὴν τὴν ἀφήσῃ νὰ συρῇ εἰς τὴν ἀτίμωσιν...

Αὐτὸς ὅμως ἄτολμος ἐκ φύσεως ὥπως τὸν γνωρίζεις, εἰξεύρων καλὰ τὸν Μαξέντιον καὶ ἐννοῶν ὅτι κάθε ἀντίστασις θὰ εἶχε ὡς μόνον ἀποτέλεσμα τὸν θάνατον καὶ τῶν δύο, δὲν ἠΰρε ἄλλο τίποτε παρὰ νὰ τὴν συμβουλεύσῃ νὰ ὑπακούσῃ διότι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ γείνῃ ἄλλοιῳς..

—Μὰ τὴν Πρόμαχον! διέκοψε μὲ ἀγανάκτησιν ὁ ἄλλος κεντηρίων, Κύτταξε διαγωγὴ ἀνδρὸς καὶ Ρωμαίου..

—Ναί! ἀλλὰ ἡ Φουλβία δὲν ἦτο τῆς ἰδίας πάστας.. ἔξηκολούθησε ὁ πρῶτος ξεκολλῶν μὲ προσοχὴν τὸν κύλινδρον. Παρεκάλεσε λοιπὸν νὰ τὴν ἀφήσουν μόνην νὰ ἐτοιμασθῇ, ἐκλείσθηκε στὸν θάλαμόν της καὶ ἔμπηξε ἓνα σπαθὶ εἰς τὸ στήθος της..

—Εὖγε! ἐφώναξε ἐνθουσιασμένος ὁ Ἀθηναῖος. Μόνον ὅτι δὲν τὸ ἔδωσε καὶ εἰς τὸν δειλὸν μὲ τὴν φράσιν τῆς παλαιᾶς Ἀρρίας «*Κτύπα Παῖτε! δὲν πονεῖ!..*» Ἄν καὶ ἀμφιβάλλω ὅτι εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν θὰ τὴν ἄκουε ὁ Αἴλιος.. Οὕτως ἢ ἄλλως ὅμως εἰς τὴν Ρώμην φαίνεται τὸ ποτῆρι ἐξεχείλισε! . Ὁ φόβος τῶν Πρωταιριανῶν μόνον κρατεῖ τὸ πλῆθος...

—Ναὶ Ἀθηνόδωρε! αὐτὸ εἶνε θετικὸν ὥπως μοῦ ἔλεγαν, ἐπρόσθεσεν ὁ Ρωμαῖος μόνον εἰς μίαν συμπλοκὴν μέσα εἰς τὴν Ρώμην ἔσφαξαν ἑξ χιλιάδας πολίτας οἱ Πραιτωριανοί. Ὁ λαὸς δὲν εἰμπορεῖ παρὰ νὰ εἶνε μαζὺ μας..

Ὁ Κεντηρίων ποῦ ἐδιάβαζε τὸν κύλινδρον ἦτο ὑψηλὸς νέος μὲ ζωηρὰ χαρακτηριστικά, μέτωπον ἐλαφρὰ φευγόν πρὸς τὰ ὀπίσω, γρυπὴν μύτην καὶ θεληματικὸν Ρωμαϊκὸν σαγῶνι, ὃ δὲ τόνος τῆς φωνῆς του ἐπρόδιδε ἐκτὸς τῆς ἀγανακτήσεως καὶ κ᾿ποιαν ἰδιαιτέραν ἐνδόμυχον ἀγωνίαν.

Μέσα εἰς τὴν Ρώμην εἶχε τὴν οἰκογένειάν του, τὸν πατέρα, τὴν ἀδελφήν του. Προπάντων τὴν ἀδελφήν του..

Ἡ ἰδία ὅμως ἀγωνία ἐζωγράφιζετο καὶ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ συντροφίου του. Διότι καὶ αὐτὸς ἦτο μνηστευμένος μὲ τὴν τελευταίαν, ὅταν ἔξαφνα ἄρχισε μεταξὺ Κωνσταντίνου καὶ Μαξεντίου ὁ πόλεμος.

Ἐπέρασαν μερικαὶ στιγμαί.

—Ἀχ! νὰ δοθῇ ἡ μάχη μιὰ ὥρα ἀρχήτερα Φλάβιε.... ἐξηκολούθησε μὲ ἀγωνίαν ὁ ἴδιος, κάθε στιγμὴ ποῦ περνᾷ νομίζω ὅτι εἶνε ἓνας κίνδυνος γιὰ τοὺς δικούς μας καὶ γιὰ τὴν Συλβίαν.. Πρὸ πάντων γιὰ τὴν Συλβίαν..

—Οἱ θεοὶ νὰ δώσουν νὰ μὴ ἔχη σκεφθῇ νὰ τοὺς ἐγγίση κανεὶς!. εἶπεν ὁ νέος μὲ ἀστραπὴν εἰς τὰ φλογερὰ Ρωμαϊκὰ μάτια του, διότι μὰ τὴν Ἑκάτην.. Ἄς ἐλπίσωμεν ὅμως ὅτι θὰ ἔφυγαν ἐν καιρῷ ἀπὸ τὴν Ρώμην νὰ κρυφθοῦν πουθενά....

—Τὸ μόνον ποῦ θέλω καὶ ἐγὼ νὰ ἐλπίζω.. ἐσυμπέρανε ὁ ἄλλος.. Ἀλλὰ νὰ γείνη ἡ μάχη.! Αὐτὸ εἶνε τὸ θετικώτερον γιὰτὶ νομίζω ὅτι θὰ χάσω τὸν νοῦν!

Ὁ Φλάβιος Μάγνος ἦτο Ρωμαῖος.

Καὶ αὐτὸς ὅπως ὁ Ἀθηναῖος σύντροφός του, ὅπως

ὅλοι οἱ εὐγενοῦς καταγωγῆς νέοι ποῦ ἀφωσιώνοντο εἰς τὸν στρατόν, ἦσαν σύσκηνοι, *κοντουμπερνάλες*, κατὰ τὴν Ρωμαϊκὴν ἔκφρασιν, εἰς τὴν ἀκολουθίαν ἑνὸς στρατηγοῦ, πλησίον τοῦ ὁποίου ἐδιδάσκοντο τὴν στρατιωτικὴν τέχνην.

Ἀλλὰ ὁ μέγας ζῆλος των, ὁ πόθος τοῦ νὰ ἐνσαρκωθοῦν τὴν ζωὴν τοῦ στρατιώτου ἀπὸ τὰς πρώτας βαθμίδας της καὶ ν' ἀποκτήσουν τὴν πείραν τῶν παλαιῶν μαχητῶν, τοὺς ἔκαμε νὰ ζητήσουν τὰς ἐνεργητικωτέρας θέσεις.

Ἔλαβον λοιπὸν μέρος εἰς τὰς περισσοτέρας Γαλατικὰς μάχας ὥς ἅπλοῖ *Δεκουρλώνες* καὶ ἡ ἀνδρεία, ἡ ἀντίληψις καὶ ἡ τύχη των εἰς παράτολμα ἐπιχειρήματα τοὺς εἶχε προβιάσῃ εἰς *Κεντηρλώνας* ἦτοι Ἐκατοντάρχους.

Ὁ νέος Ἀθηναῖος, ὁμήλικος μὲ τὸν σύντροφόν του, εἶχε περισσότερον εὐγενικὴν τὴν φυσιογνωμίαν, πλέον γαλήνιον τὸ βλέμμα καὶ ἔκαμνε τὴν ἐντύπωσιν τῶν εὐγενικῶν ἐκείνων λουλουδιῶν παρακμῆς εἰς τὰ ὁποῖα ὁ πολιτισμὸς ἀφαιρεῖ σωματικὴν ρωμαλεότητα διὰ νὰ προσθέσῃ ἀβρότητα καὶ ἁρμονίαν.

Θὰ τοῦ ἐπήγαινε ἔξαφνα πολὺ καλὰ νὰ ἦτο ἀπὸ τοὺς ἀργοσχόλους ἐκείνους εὐγενεῖς μὲ τὰ πλατεῖα κόκκινα *Λατικλάβια*, τοὺς λιθοκολλήτους στρεπτοὺς καὶ τὰ χονδρὰ χρυσᾶ δακτυλίδια, ποῦ ἐπερνοῦσαν τὴν ζωὴν των εἰς τὰς ἵπποδρομίας.

Ἀλλὰ ὁ νέος Ἀθηναῖος ἔκρυπτε ψυχὴν γενναίαν καὶ δυνατὴν μέσα εἰς τὸ λεπτὸν σῶμα του.

Ἀηδισμένος νὰ φυτοζωῇ εἰς τὰς ὑποδουλωμένας

Ἀθήνας ὅπου ἡ κατάπτωσις ἔκαμνε ἀκόμη χειροτέραν τὴν ἀνάμνησιν τῆς παλαιᾶς δόξης, ἦλθεν εἰς Ρώμην νὰ ζητήσῃ ἐκεῖνο ποῦ τοῦ ἔλειπε. Ἀνεξαρτησίαν, διοίκησιν, ἀρχήν. Καὶ δι' αὐτὸ κατετάχθη εἰς τὸν στρατὸν ὅπου δὲν ἄργησε πραγματικῶς νὰ διακριθῇ καὶ νὰ κερδίσῃ εἰς ὀλίγον καιρὸν τὴν «βίτσα» τοῦ κεντηρίωνος.

Εὐγενεῖς καὶ καλοὶ πρὸς ὅλους, ἐλευθέριοι ὅχι μόνον εἰς τὸ περίσενμα ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ὑστέρημα, τὸ ὅποῖον εἶνε ἀπὸ τὰ μεγαλείτερα δείγματα παλαιᾶς ἀρχοντιᾶς, οὐδέποτε ἠκούοντο νὰ καυχησιολογοῦν διὰ τὸ γένος καὶ τὰ κατορθώματά των. Τὰ ἀργυρᾶ φάλαρα ὅμως ποῦ ἐστόλιζαν τὸν θώρακά των ὠμιλοῦσαν εὐγλωττα δι' αὐτά.

Κοὶ ἐμπρὸς εἰς τοὺς ἄλλους βαναύσους καὶ τραχεῖς Κεντηρίωνας, πελωρίους Ἰλλυριοὺς ξηροὺς σὰν κληματόβεργες καὶ γέρω Ρωμαίους μὲ σκληρὰν ἔκφρασιν οἱ ὅποιοι ἔσπαζαν τὴν «βίτσαν» των εἰς τὸ κεφάλι τῶν λεγεωναρίων, οἱ δύο ἐκεῖνοι ὠραῖοι ἔφηβοι ποῦ δὲν εἶχαν σηκώσει ποτὲ χέρι οὔτε εἰς τοὺς *Καλόνες* ἀκόμη, τοὺς ἰδιαιτέρους ὑπηρέτας των καὶ ἥξευραν νὰ ὑπακούωνται μὲ τὸ μάτι μόνον, ἔκαμναν ἀκόμη φανερωτέραν τὴν διαφορὰν τοῦ εὐγενικοῦ τρόπου, τῆς καλωσύνης καὶ τῆς καταγωγῆς.

.....

— Αὐτὸς ὅμως ὁ ἡρωϊσμὸς τῆς Φουλβίας εἶνε κᾶτι μεγάλο καὶ ὠραῖον Φλάβιε.... Νὰ ποῦ ὑπάρχουν ἀκόμη καὶ εἰς τὴν ἐποχὴν μας ψυχὰι ἄξιαι ἐκείνων ποῦ θαυμάζομεν στὴν ἱστορίαν...

—Ναί! φαίνεται ὅμως ὅτι εἰς τὴν πρᾶξιν αὐτὴν ἔχει κάτι νὰ κάμη καὶ ὁ φανατισμὸς τῆς θρησκείας, διότι λέγουν ὅτι ἡ Φουλβία ἦτο Σταυρολάτρίς¹.... ἦτο χριστιανή.

—Περίεργο! Τότε φαίνεται πραγματικῶς μεθ' ὅσα καὶ ἂν λέγουν αἱ «Πράξεις τοῦ Πιλάτου»² ὅτι τὸ δόγμα αὐτὸ ἔχει κάποιαν ἐσωτερικὴν δύναμιν ποῦ χαρίζει ἀσυνείθιστον θάρρος εἰς τοὺς ὁπαδούς του.

—Αὐτὸ ἔλεγα κι' ἐγώ...

—Μοῦ διηγεῖτο κάποιος γέρωσ τριμποῦνος, ὁ Γάϊος Κάλλιδος—δὲν ἤξεύρω ἂν ἔτυχε νὰ τὸν γνωρίσης—τὸν ἀληθινὸν ἡρωϊσμὸν μὲ τὸν ὁποῖον μίαν ὁλόκληρη Λεγεὼν χριστιανική, ἡ εἰκοστὴ δευτέρα νομίζω, ἡ ἐπιλεγομένη «Θηβαϊκὴ» ἐδέχθη ἐπὶ Μαξιμιανοῦ τὸν θάνατον διότι δὲν ἤθελε νὰ βαδίσῃ κατὰ τῶν ὁμοπίστων τῆς χριστιανῶν. *Σενάτωρ μίλιτουμ* ἦτο ὁ Κάνδιδος, *Καμπιδούκτωρ* ὁ Ἐξούπερος καὶ πρῶτος Κεντηρίων ὁ Μαυρίκιος. Διετάχθη λοιπὸν ἀπὸ τὸν Μαξιμιανὸν πρὸς τιμωρίαν πρῶτος *Δεκατισμὸς*³ τῆς λεγεῶνος, καὶ ἐδιάλεξαν τοὺς ἀγριωτέρους Φράγκους καὶ Ἀλαμανοὺς διὰ τὸ μακελλεῖν... Καὶ αὐτοὶ ὅμως οἱ παλαιότεροι *Τριμποῦνοι*, μεθ' ὅλην τὴν αὐστηρότητα τῆς πειθαρχίας δὲν ἠμποροῦσαν νὰ κρατή-

1. Ἐπωνυμία διδομένη τότε εἰς τοὺς χριστιανούς.

2. *Acta Pilati*, σύγγραμμα τῶν πρώτων χριστιανικῶν αἰώνων σκοποῦν τὴν δυσφήμησιν τοῦ χριστιανισμοῦ.

3. Τιμωρία ἰδίως στρατιωτικῶν σωμάτων, καθ' ἣν ἐσφάζετο κατὰ σειρὰν ἀριθμήσεως κάθε δέκατος.

σουν τὰ δάκρυα βλέποντας νὰ σκοτώνωνται ἔτσι ἄδικα ἔμπρός των ἀρχαῖοι συμπολεμισταί, διὰ τόσον παιδαριώδη αἰτίαν.

Ἐπειδὴ μάλιστα οἱ βάρβαροι σφαγεῖς δὲν ἤξευραν νὰ μετροῦν, διετάχθη ὁ ἴδιος πρῶτος Κεντηρίων Μαυρίκιος νὰ μετῇ ἕως τὸν δέκατον καὶ νὰ ὀρίζη τὸ θῦμα. Ἡ φωνή του φαίνεται ἦτο σὰν ρόγχος διότι καὶ αὐτὸς ἦτο Σταυρολάτρης. Ἀλλὰ χωρὶς νὰ μιλή, τὰ μάτια του τοὺς ἐνεθάρρουναν νὰ πεθάνουν γενναίως διὰ τὸν Χριστόν των καὶ εἰς κάθε δέκατον ποῦ ἡ ρομφαία τοῦ βαρβάρου ἐχώνετο βαθειὰ εἰς τὸν λαιμόν, ἓνας ὁ λεγεωνάριος ἔπεφτε βαρὺς σφαδάζων εἰς τὸ χῶμα.

Θὰ ἔλεγε κανεὶς ὅμως ὅτι τὸ θέαμα αὐτὸ τοὺς ἐνεθάρρυνε διότι οὔτε ἓνας εὗρέθη νὰ λειποψυχίσῃ καὶ νὰ ζητήσῃ ἔλεος. Ἑπτακόσιοι λεγεωνάριοι ἐσφάγησαν ἐκείνην τὴν ἡμέραν. Ἡ λεγεὼν ὅμως δὲν ἐκλονίσθη. Τὴν ἰδίαν ἡμέραν λοιπὸν ὁ Μαυρίκιος ἔγραψεν ἐπιστολὴν εἰς τὸν Μαξιμιανὸν ὅτι καὶ οἱ ὑπολειπόμενοι προτιμοῦν τὸν ἴδιον θάνατον ἀντὶ νὰ βαδίσουν κατὰ τῶν ὁμοθρήσκων των χριστιανῶν.

Ἐκεῖνος τότε, μὲ τὸν χαρακτῆρα ποῦ γνωρίζομεν ἐξηγριώθη ἀκόμη περισσότερο καὶ διέταξε δεύτερον Δεκατισμόν.

Ἡ θὰ ὑπήκουον ἢ θὰ ἐσφάζοντο. Καὶ πάλιν λοιπὸν ἡ σφαγὴ ξανάρχισε. Καὶ τὴν φορὰν ὅμως αὐτὴν πάλιν ματαία. Τότε διετάχθη τρίτος, τέταρτος, πέμτος, συνέχεια Δεκατισμῶν, ἕως ὅτου δὲν ἔμεινε ζωντανὸς οὔτε ἓνας,

Καὶ ὅλη ἡ λεγεὼν ἐξωλοθρεύθη. Τὸ στρατόπεδον ἔγεινε κόκκινον ἀπὸ τὰ αἵματα. Μόνον ὅμως ἀποτέλεσμα ὑπῆρξε νὰ ἐξαφθῇ περισσότερον ὁ φανατισμὸς τῶν λοιπῶν, νὰ τοὺς νομίσουν ἁγίους καὶ νὰ ὀνομασθῇ ἡ λεγεὼν αὕτῃ *Μακαρία Λεγεὼν*.... *Λέγκιο φέλιξ*.... Λοιπὸν, μόνον τὸ ὅτι ὅλοι αὐτοὶ ἐπιμένουν εἰς τὴν πλάνην των ἔπειτα ἀπὸ τόσους διωγμοὺς καὶ μαρτύρια μοῦ φαίνεται πολὺ ἐνδιαφέρον... Πρέπει δίχως ἄλλο νὰ παρακαλέσωμε καμμίαν ἡμέρα τὸν Λογῆνον νὰ μᾶς ἐξηγήσῃ τὴν οὐσίαν της.

— Εἶδες ὅμως τί λέγουν αἱ «Πράξεις τοῦ Πιλάτου» ποῦ ἔχει εἰσαγάγει καὶ εἰς τὰ σχολεῖα ἡ Σύγκλητος;.. εἶπεν ὁ Φλάβιος "Ὅτι οἱ Σταυρολάτραι μαζεύονται κρυφὰ τὴν νύκτα διὰ νὰ κάμνουν φρικτὰ ὄργια.... Λέγουν ὅτι σφάζουν παιδιὰ καὶ τρώγουν ἀληθινὰ θυέστεια δεῖπνα ἔπειτα ἀπὸ τὰ ὅποια ἐπακολουθοῦν αἱμομιξίαι, μαγεῖαι, βεβηλώσεις....

— Ναί! Τ' ἀκούω καὶ ἐγὼ αὐτά, ἀλλὰ δὲν εἰμπορῶ νὰ πιστεύσω.... εἶπε ὁ Ἀθηναῖος ἀπὸ ὅτι τοῦλάχιστον βλέπω εἰς τοὺς Σταυρολάτρας λεγεωναρίους μας...

— Τὸ κακὸ εἶνε, διέκοψε ὁ Φλάβιος, ὅτι ἡ πλάνη αὕτῃ μ' ὅλας τὰς καταδιώξεις δὲν ἐννοεῖ νὰ ὑποχωρήσῃ οὔτε γραμμὴν. ..Ξεύρεις ἐπάνω κάτω πόσους τέτοιους ἔχομε ἐδῶ εἰς τὸ στρατόπεδον ;

— Πόσους τοὺς ὑπολογίζεις;..

— Ἀκουσα τὸν Ἀβλάβιον ποῦ ἔκαμε λεπτομερεῖς ἐρεῦνας κατὰ διαταγὴν τοῦ Αὐγούστου ὅτι ὑπάρχουν τοῦλάχιστον τριάντα χιλιάδες ἀπ' αὐτούς,...

— Τριάντα χιλιάδες! Μὰ τὴν Πρόμαχον δὲν θὰ τὸ ἐπίστευα ποτέ!..

Ὁ Φλάβιος ἐκούνησε ἐπιβεβαιωτικῶς τὸ κεφάλι.

Τὴν ἰδίαν ὅμως στιγμὴν ἄγγισε τὸ χέρι τοῦ φίλου του καὶ ἐπήδησε ὄρθιος.

— Ὁ Αὐγουστος!..εἶπε.

Μὲ μίαν ὀφθαλμοβολὴν τὸ γοργὸν βλέμμα του ἐβεβαιώθηκεν ἁμέσως ὅτι οἱ Σκουτάριοι ἦσαν εἰς τὰς θέσεις των, ὅλα ἐν τάξει καὶ τότε ἤσυχος ἐπερίμενε.

— Πρωῖ πρωῖ εἰς τὸ πόδι....δὲν τὸν ἀφήνει ἡ ἀνησυχία νὰ κοιμηθῇ! ἐψιθύρισεν ὁ Ἀθηνόδωρος. Θέλει νὰ τὰ βλέπῃ ὅλα μὲ τὰ ἴδια τὰ μάτια του....

Πραγματικῶς μέσα εἰς τὰς διαλυομένας σκιὰς τῆς νυκτὸς ἡ μεγαλοπρεπὴς κατατομὴ τοῦ Κωνσταντίνου ἐφίππου καὶ τυλιγμένου εἰς σκοτεινὸν Σάγον, ἐφαίνετο ἔξω ἀπὸ τὴν τάφρον τοῦ στρατοπέδου τὴν «Φόσσα» ἐξετάζουσα τὸν ὁρίζοντα μὲ ἐπίμονην προσοχήν.

Εἰς ἀπόστατιν ὀλίγων βημάτων ἀκολουθοῦσαν ἐπίσης τυλιγμένοι εἰς τοὺς μανδύας των Σκουτάριοι καὶ ἀκόλουθοι μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸ μάτι ἀνεγνώριζε τὸν Ἀβλάβιον, τὸν Δρακιλλιανὸν καὶ τὸν Στρατήγιον, τὸν ἐπιλεγόμενον Μουσωνιανόν.

Ὁ Κωνσταντῖνος ἔμεινε κάμποσιν ὥραν ἀκίνητος, ἐξετάζων τὸ ἴδιον σημεῖον καὶ ἔπειτα ἐξηκολούθησε τὴν πορείαν του μέσα εἰς τὴν πρωϊνὴν ὁμίχλην.

Σιγὰ σιγὰ ὅμως εἰς τὸν ὁρίζοντα τῆς ἀνατολῆς ἐπάνω ἀπὸ τὰ βουνὰ τῶν Σαβίνων, ἄρχισε νὰ ροδο-

φέγγη ἢ προπομπή τοῦ ἄστρου τῆς ἡμέρας καὶ αἱ
 πρῶται χρυσαῖ ἀκτῖνες τοῦ ἐφώτισαν τοὺς ἀσπρι-
 δεροὺς ἀτμοὺς ποῦ ἐσκέπαζαν τὸ στρατόπεδον.

Συγχρόνως, τὰ ἐωθινὰ σαλπίσματα τῶν κεραύλων
 μὲ τὰς μεγάλας στρογγυλὰς σάλπιγγας, ποῦ ἐπερνοῦ-
 σαν τὴν καμπύλην των κάτω ἀπὸ τὴν μάχην ἕως
 ἐπάνω ἀπὸ τὸν δεξιὸν ὤμων, ἄρχιζαν νὰ φθάνουν
 ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τοῦ στρατοπέδου καὶ ἀνάμεσα εἰς
 τὰς σκηνάς, τὸ μυρμήγκιασμα τῶν λεγεωναρίων ἐξα-
 πλωμένων ἐδῶ κ' ἐκεῖ, δίπλα εἰς τὰ κράνη, τὰς ἀσπί-
 δας, τὰ δόρατα καὶ τοὺς λουριδωτοὺς θώρακας, ἄρ-
 χισε ν' ἀνοδεύεται, χασμουριώμενον καὶ ξετεμπελιά-
 ζον ἀπὸ τὸ πρωινὸν μούδιασμα.

Τότε καὶ ἡ ἀλλαγὴ τῆς φρουρᾶς ἄφησε τὸν Φλά-
 βιον ἐλεύθερον καὶ οἱ δύο Κεντηρίωνες ἐπῆραν τὸν
 δρόμον τῆς σκηνῆς των ἀκολουθοῦντες τὴν *Βία*
πριντσιπάλις ποῦ ἐχώριζε κατὰ τὸ Ρωμαϊκὸν ἔθος
 εἰς δύο καθε στρατόπεδον.

ΙΟΥΝΙΟΣ ΜΕΣΣΑΛΑΣ ¹

Ἐπλησίαζε περίπου μεσημέρι καὶ οἱ δύο φίλοι μα-
 ζὺ μὲ τρίτον σύντροφόν των ἐπέστρεφαν ἀπὸ τὰς
 σκηνὰς τῶν ἀνωτέρων βαθμούχων διὰ τὸ φαγητόν.

Ὁ τρίτος Κεντηρίων, ἦτο γίγας Μιλωνείου ἀναστή-
 ματος μὲ σγουρὰ γένεια καὶ πλατεῖς ὄμους, τοῦ
 ὁποίου τὸ ὄνομα ἀναφέρετο πάντοτε ἀπὸ τοὺς λεγεω-

1. Ἱστορικὸν πρόσωπον· ἐκδεδιητημένος καὶ σπάταλος εὐ-
 γενῆς τῆς ἐποχῆς.

ναρίους με ἰδιαίτερον σεβασμὸν διὰ τὴν περιφρόνησιν ποῦ ἔδειχνε εἰς τὸν κίνδυνον καὶ τὴν ὁρμὴν μετὴν ὁποίαν ἐσφηνώνετο εἰς τὰ κινδυνωδέστερα σημεῖα κάθε μάχης.

Ὁ γίγας ὅμως αὐτὸς εἶχε τόσον ἀγαθὸν τὸ βλέμμα καὶ τόσον ἡμερὴν ἔκφρασιν, ὥστε δύσκολα ἤμποροῦσε νὰ τὸν πάρῃ κανεὶς διὰ Ῥωμαῖον στρατιωτὸν.

— Σήμερα Λογγῖνε τὸ φαγητόν μας τὸ ἔχει ἐτοιμάσῃ ὁ μάγειρος τοῦ Αὐρηλίου...θέλεις νὰ λάβῃς μέρος εἰς τὸ τραπέζι μας;...εἶπεν ὁ Φλάβιος. Θὰ εἶνε ψάρια ἀπὸ τὸ Πούνικον καὶ κρασί τοῦ Φαλέρνου. Θὰ εἴμεθα ἡμεῖς οἱ δύο καὶ ὁ Ἰούνιος Μεσσάλας....Πῶς σοῦ φαίνεται;..."Ἄν καὶ ξεύρω....ἐχαμογέλασε, ὅτι ὁ Ἰούνιος σοῦ μπαίνει διαρκῶς στὴ μύτη....

Ὁ Λογγῖνος ἐφάνη νὰ δυσκολεύεται.

— Εὐχαριστῶ πολὺ....εἶπε τὸ κακὸ εἶνε ὅτι....

— Τί, μήπως εἶσαι καλεσμένος ἄλλοῦ;....

— Ἄφησε τὸν Λογγῖνον! εἶπε ὁ Ἰούνιος πλησιάζων. Μὰ τοὺς τετρακοσίους ναοὺς τῆς Ρώμης, θὰ ἔχη καμμιά ἀπὸ τῆς ἀτελείωτες νηστείας ποῦ ἄκουσα ὅτι ἔχουν οἱ Σταυρολάτραι καὶ ὅπου τρώγουν μόνον μικρὰ παιδία μαγειρευμένα με σάλτσα ἀπὸ κάππαρι...

Ὁ Λογγῖνος ἐχαμογέλασε ἀνεξίκακον χαμόγελον.

— Λοιπὸν δέχομαι εὐχαρίστως...εἶπε διὰ νὰ ἰδῇ ὁ Ἰούνιος ὅτι σήμερα τοῦλάχιστον δὲν τρώγω μικρὰ παιδιά....

— Εὗγε Λογγῖνε! αὐτὸ με συγγινεῖ.... Τότε μὰ τοὺς προγονικούς μου Λάρητας θὰ τιμήσω τὸ ἄρι-

στούργημα τοῦ Γνάθωνος μὲ περισσοτέραν ὄρεξιν ἔστω καὶ ἂν δὲν εἶνε ἡ περίφημη «Ἀσπὶς τῆς Πολιούχου» τὸ εὐνοούμενον πιάτο τοῦ Βιτελλίου, διὰ τὸ ὅποῖον ἄλλως θὰ ἐχρειάζετο νὰ στείλω ἀπὸ τὰ Γάδειρα ἕως τοὺς Πάρθους τὰς τριήρεις μου. Καὶ πρὸς ἀνταμοιβήν, σοῦ ἀναγγέλω ὅτι θὰ ἔχῃς τὴν τιμὴν νὰ πιῇς πρόπομα¹ πού ἔμαθα ἐγὼ ὁ ἴδιος τὸν Γύλλιον νὰ φτειάσῃ.... Εἶνε ἡ παληὰ καλὴ συνταγὴ εἰς τὴν ὁποίαν ἐπρόσθεσα μερικὰ μυρωδικὰ τοῦ ἰδικοῦ μου γούστου. Κρασὶ *πράμνιον* Λέσβιον τὸ τελευταῖον πού μᾶς ἔμεινε ἀπὸ τὰ ὑπόγεια τοῦ Μεδολάνου, Σμύρνα, Πιπέρι, Κύπερι.... Φυλλίδα καὶ μίαν ἀρύταιναν γεμάτην μῦρον Αἰγυπτιακόν.... Τὸ μῖγμα αὐτὸ ἦτο τὸ εὐνοούμενον ὀρεκτικὸν δύο ἀνθρώπων, εἰς τοὺς ὁποίους εἶχα πάντα ἐξαιρετικὴν ἐκτίμησιν.... Τοῦ Πετρωνίου καὶ τοῦ Λουκούλλου.... Ἄμα πιῇς ἓνα πόκουλον² ἀπ' αὐτό, βλέπεις ἀμέσως τὸν κόσμον ἀλλοιώτικον, καὶ εἰμπορεῖς νὰ φᾶς ὁλόκληρον τὸν Μάρκον Λουκιλλιανὸν μὲ ὅλα τὰ δανειστικά του καὶ τὰ τρία προγούλια του...

Ἄν πιῇς ὅμως καὶ δεύτερον τότε εἰμπορεῖς νὰ ἐννοήσῃς δίχως ἄλλο κατὰ τὸν ποιητήν.

ὅσον ὄνων κρείσσονες ἡμίονοι....

Μόνον τὸ ψωμὶ θὰ εἶνε ἀνάξιον τοῦ συμποσίου, δὲν εἶν' ἔτσι Λογγῖνε;.. Ἀρτολάγανα καὶ Ἐγκρυφαίαι φτιασμένοι ἀπὸ τὸν Γύλλιον μὲ ὅλην τὴν στάκτην τῆς

1. Τὸ σημερινὸν «ὀρεκτικόν.»

2. Τὸ «μπουκάλι» τῆς γλώσσης μας.

φωτιᾶς ἐπάνω.... Ἄλλὰ γι' αὐτὸ ὑπομονή! Μεθαύριο στὴν Ρώμη θὰ εὐροῦμε τοὺς μοσχομυρωδάτους *Κοδράτους* μὲ τὶς κοκκινόξανθες χαρακιές καὶ τοὺς *Κριβανίας* τοῦ Θεαρίωνος, λευκοσωμάτους σᾶν στῆθος κόρης τῆς Βρεττανίας «λευκοτέρους χιόνος» ὥπως τοὺς θέλει ὁ ποιητής. Βλέπεις λοιπὸν ὅτι δὲν ἔχεις νὰ παραπονεθῇς.... Ἄν τώρα τὸ Τρικλίνιον δὲν εἶνε πολὺ μαλακό, τὸ τραπέζι δὲν ἔχει ἐλεφάντινα πόδια, ἂν δὲν ἔχωμε ρόδα τῆς Μελίτης καὶ ἀντὶ βοστρυχισμένων ἐρώτων μᾶς σερβίρουν βλοσυροὶ *Καλόνες*, τὰ παράπονά σου εἰς τὸν Μεξέντιον....

Ὁ γίγας ἐγέλασε τὸ ἀγαθὸν του χαμόγελο.

Οἱ τέσσαρες φίλοι διέσχισαν εὐθύμοι τὰς σειρὰς τῶν σκηνῶν ὅπου οἱ λεγεωνάριοι ξαπλωμένοι κατὰ γῆς ἔπαιξαν Κύβους ἢ *Νάβια ἄουτ Κάπιτα*. Τὸ σημερινὸν «κορῶνα ἢ γράμματα» ρίπτοντες εἰς τὸν αἴερα ἓνα χάλκινον Ἄσσάριον, ἐνῶ οἱ ἄλλοι ἐγυάλιζαν τοὺς θώρακας ἢ ἐμβάλλωναν τὰ χονδρόκαρφα σανδάλια των. *Τὰ Καλλίγια*.

Ἐπερνοῦσαν ἤδη τὴν *Βία πριντσιπάλις*, τὴν κυρίαν ὁδὸν τοῦ στρατοπέδου πρὸς τὸ μέρος τῆς Αὐγουστιανῆς σκηνῆς ὅπου οἱ Σκουτάριοι μὲ τὸ δόρυ εἰς τὸ πλευρὸν ἐφρουροῦσαν ἀκίνητοι σὰν λίθινοι ἀνδριάντες, ὅταν διέκριναν πάλιν τὸν Αὐγουστον ὃ ὁποῖος ἀσκεπὴς καὶ χωρὶς πανοπλίαν ἐπεριπατοῦσε μὲ τὰ χέρια πίσω ἔξω ἀπὸ τὴν σκηνὴν σὰν ἀπησχολημένος ἀπὸ σκέψιν βαθειὰν καὶ ἀνήσυχην.

— Ὁ Αὐγουστος εἶνε τὴν φορὰν αὐτὴν πολὺ συλ-

λογισμένος....εἶπε ὁ Ἀθηνόδωρος. Ποτὲ δὲν τὸν εἶδα ἔτσι ἀνήσυχον...

— Μπα ! καὶ τώρα θὰ πάγη ὅπως τῆς ἄλλαις φοραῖς....εἶπε μὲ πεποίθησιν ὁ Ἰούνιος Μεσσάλας. Οἱ Πραιτωρινοὶ τοῦ Μαξεντίου δὲν θὰ εἶνε καλύτεροι ἀπὸ τοὺς Φράγκους καὶ Ἀλαμανοὺς μας...

— Κυττάξετε πῶς ἐστάθηκε. Ἀλλὰ τὶ κυττάζει ἔτσι ψηλὰ ἐπάνω εἰς τὸν οὐρανόν;....εἶπε παραξενευμένος ὁ Λογγῖνος.

Ὁ Κωνσταντῖνος πράγματι εἶχε ἔξαφνα σταθῇ μὲ τὸ κεφάλι σηκωμένον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἔμενεν προσηλωμένος ἐκεῖ σὰν νὰ παρακολουθοῦσε κάποιον ἀόρατον σημεῖον.

— Περίεργο ! μήπως βλέπει κανένα αἰτόν....κανένα ὄρνεον γιὰ οἰωνόν ; ... ἐξηκολούθησεν ὁ Ἀθηναῖος.

Ὁ Αὐγουστος ὅμως ἔμενε πάντοτε εἰς τὴν ἰδίαν στάσιν καὶ ἔξαφνα ἐφάνηκε νὰ φωνάζῃ τοὺς ὑπασπιστάς του τὸν Ἀβλάβιον καὶ τὸν Δρακιλλιανόν.

— Κάτι εἶδε....εἶπε ὁ Λογγῖνος.

— Ἐγὼ δὲν βλέπω τίποτε.... εἶπε ὁ Φλάβιος, ἀλλὰ νοιώθω νὰ μοῦ φθάνει στὴ μύτη κάτι σὰν σάλτσα γάρου....σὰν τρίγλαις ψηταῖς....καὶ νομίζω ὅτι ἀπὸ σεβασμὸν δὲν πρέπει νὰ τ' ἀφήσωμε νὰ κρυώσουν...

Οἱ τέσσαρες Κενταρίωνες ἐτράβηξαν εὐθυμοὶ τὸν δρόμον πρὸς τὴν σκηνὴν των.

Ὁ Κωνσταντῖνος ἐν τῷ μεταξύ δὲν εὗρισκε οὔτε ἡσυχίαν, οὔτε ἀνάπαυσιν.

Καθισμένος μέσα εἰς τὴν σκηνὴν του εἰς ἅπλὸν θρανίον σκεπασμένον ἀπὸ δέρμα πάνθηρος εἶχε τὸ μέτωπον εἰς τὰ χέρια καὶ ἐσυλλογίζετο.

Ἐβλεπεν ὅτι εἶχεν ἐμπρὸς του ἐχθρὸν τετραπλάσιον καὶ ὅσον ἂν εἶχε πεποίθησιν εἰς τὸ ἠθικὸν τοῦ στρατοῦ του τὸ ὁποῖον εἶχε δοκιμάσῃ εἰς μακρὰ χρόνια πολέμων καὶ κακουχιῶν, ἐννοιωθε ὅτι ἡ μάχη αὕτη θ' ἀπεφάσιζε δι' αὐτὸν τὸ πᾶν. Ὁχι μόνον τὸ στέμμα καὶ τὴν ἀρχὴν ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν του.

Ὁ κόσμος δὲν εἶχε τόπον διὰ πολλοὺς Καίσαρας.

Βαθειὰ τάφος γεμάτη ἀπὸ αἷμα ἐβαθύνετο ἐμπρὸς του. Καὶ ἔπειτα ἀπ' αὐτὴν ἦτο ἡ κοσμοκρατορία ἢ ὁ θάνατος.

Ἀλλὰ τὸ ἔπαθλον ἄξιζε τὸν κίνδυνον καὶ δι' αὐτὸ δὲν εἶχε διστάσῃ.

* * *

Τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ὁ Κωνσταντῖνος ἦτο τριάντα ὀκτὼ περίπου ἔτων, εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς ἀνδρικῆς του ἡλικίας καὶ εἰς ὅλην τὴν ἔντασιν τῶν μεγάλων καὶ ἐξαιρετικῶν χαρισμάτων μὲ τὰ ὁποῖα μᾶς τὸν παρουσιάζει ἡ ἱστορία.

Ὑψηλὸς καὶ μεγαλοπρεπής, κάτασπρος τὸ χρῶμα, ξανθὸς καὶ σγουρόμαλλος, ἐξαιρετικῶς φιλάρεσκος εἰς τὸ ἄτομόν του «*δωποιοῦ καὶ κομμωτρίας βλον ἔχων*» κατὰ τοὺς ἱστοριογράφους τῆς ἐποχῆς, ἦτο μεθ' ὅλην τὴν γρυπὴν μύτην καὶ τὸ προέχον σαγῶνι ἐπιβλητικὴ

καὶ ἀληθινὰ βασιλικὴ ἐμφάνισις, ὥστε οἱ ἐθνικοὶ νὰ τὸν ὀνομάζουν Ἀπόλλωνα καὶ οἱ Χριστιανοὶ «ἄγγελον Κυρίου». Καὶ εἰς τὸ ὥραϊον αὐτὸ σῶμα εἶχε πρὸ πάντων ψυχὴν δυνατὴν καὶ ἐπίμονην, τὴν ψυχὴν τῆς Ἑλληνίδος μητρὸς του, τῆς Βιθυνῆς Ἑλένης ἣ ὁποία δὲν εἴξευρεν οὔτε νὰ κάμπτεται οὔτε νὰ ὀπισθοχωρῇ.

Εὐπροσήγορος καὶ περιποιητικός, ἐλευθέριος μέχρι σπατάλης, μὲ ἀσφαλῆ τὴν κρίσιν καὶ γρήγορην τὴν ἐνέργειαν, φιλόσοφος σκεπτικιστῆς εἰς θρησκευτικὰ ζητήματα, ἔκρυπτεν ἐπιμελῶς τὰ ἰσχυρὰ πάθη του καὶ ἤξευρε νὰ κρύπτεται ὅπου ἔπρεπε καὶ νὰ προσποιῇται.

.....

— Τί εἶνε Μουσωνιανέ;.... εἶπε στρεφόμενος πρὸς τὸν γραμματέα του, ὁ ὁποῖος εἶχε ἀνασηκώσῃ ἐλαφρὰ τὸ παραπέτασμα, σὰν νὰ ζητοῦσε τὴν ἄδειαν νὰ ἔμβῃ.

Ἦτο ἀπλῆ στρατιωτικὴ σκηνή, κωνικὴ μὲ μικρὸν στογγυλὸν θόλον. Δέρμα πάνθηρος ἐσκέπαζε τὸ χαμηλὸν κρεβάτι, ὅπου ἦτο ριχμένη ἀμελῶς ἡ πολύτιμος πανοπλία καὶ πάπυροι μὲ σχέδια στρατιωτικά.

— Ὁ Πομπόνιος ἐπέστρεψεν Αὐγούστε!

— Νὰ ἔλθῃ! ἔνευσε ζωηρὰ ἐκεῖνος.

Τὸ παραπέτασμα τότε ἐσηκώθηκε περισσότερον καὶ ἐφάνηκε ὑπερήφανος Τριμποῦνος μὲ ξυρισμένον πρόσωπον καὶ ζωηρὰ μάτια, ὅπου ἔλαμπαν ἡ ἀποφασιστικότης καὶ ἡ εὐφυΐα.

— Λοιπόν;.... εἶπεν ὁ Κωνσταντῖνος σηκώνων τὸ βλέμμα.

—Ἡ ἰδία κατάστασις.... ἀπήντησε ἐκεῖνος με-
καθυσηχαστικὸν τόνον. Ὁ Μαξέντιος διστάζει νὰ
εὕγῃ ἀπὸ τὴν Ρώμην. Ἔχει φύγῃ ἀπὸ τὸ Παλατῖ-
νον, νομίζων ὅτι καταδιώκεται ἀπὸ ἐκδικητικούς
δαίμονας καὶ ἀπὸ τὸ πρωῒ ἕως τὸ βράδυ δὲν κάμνει
ἄλλο τίποτε ἀπὸ νὰ συμβουλεύεται μάντεις καὶ νὰ
προσπαθῇ νὰ ἰδῇ τὸ μέλλον εἰς σπλάχνα μικρῶν
παιδιῶν, «δι' ἀνατομῆς βρεφῶν μαντευόμενος» ὥπως
λέγει τὸ σημείωμα τοῦ Ἰουστίνου.

—Ἄ! αὐτὸ πρέπει νὰ γίνῃ γνωστὸν ἔξω στοὺς χρι-
στιανοὺς λεγεωναρίους.... διέκοψεν ὁ Κωνσταντῖνος.

—Ἐγείνεν ἤδη! ἀπήντησεν ὁ Τριμποῦνος μὲ λεπτὸν
χαμόγελον.

—Καλά! ἐπρόφερεν ὁ Αὐγουστος εὐχαριστημένος
καὶ ἔξανάπεσε εἰς τὸ ὄνειροπόλημά του παίζων μη-
χανικῶς μὲ τὸ χρυσοποίκιλτον παραζώνιόν του.

* * *

Τὸ συμπόσιον τῶν Κεντηριῶνων ἐμπρὸς εἰς τὴν
στρατιωτικὴν σκηνὴν ἦτο εἰς τὴν ἀκμὴν του. Καὶ οἱ
τέσσαρες ἔτρωγαν μὲ στρατιωτικὴν ὄρεξιν, ὁ καθένας
διὰ δύο, ἐκτὸς τοῦ Ἰουνίου Μεσσάλα ποῦ ἔτρωγε
διὰ τρεῖς.

Χαμηλὸν ξύλινον τραπέζι τῆς ἐκστρατείας ἦτο ὁ
βωμὸς τῆς γαστρονομικῆς θυσίας καὶ *Στρούκτορες*,
τραπεζοκόμοι, οἱ δύο *Καλόνες*, οἱ στρατιωτικοὶ ὑπη-
ρέται των.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Ἰούνιος Μεσσάλας, ἀπλώνων διαρ-
κῶς τὸ πόκουλόν του διὰ νὰ τοῦ χύσουν τὸ ὑγρὸν

ρουμπίνι τοῦ Φαλέρνου, ἐπείραζε τὸν Ἀθηναῖον. Ἡ μάλλον ἄρχιζε μὲ αὐτόν, ὃ ὁποῖος περιορίζετο νὰ γελᾷ μὲ τὰ πειράγματά του, διὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ μὲ τὸν Λογγῖνον, εἰς τὸν ὁποῖον ἐτοίμαζε τὴν ἀληθινὴν εὐεργετικήν. Προσωρινῶς λοιπὸν ἀπήγγειλε πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀθηνοδώρου τοὺς στίχους τοῦ Ἰουβενάλη ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων.

—Λοιπὸν φίλη ψυχί, Ἀθηνόδωρε! ἐμένα ὅλοι ἐσεῖς οἱ Ἕλληνες μοῦ κάθεσθι εἰς τὸ στομάχι, σὰν νὰ ἔχω φάγη εἰς γεῦμα τοῦ ἀγαπητοῦ δανειστοῦ μου, τοῦ Λουκιλλιανοῦ. Πούφ! αὕτῃ ἡ σαπέρδα¹ βρωμοῦσε Φλάβιε....Λοιπὸν....

.....

«Οὔτε ἱερὸν οὔτε ὄσιον οἱ Ἕλληνες δὲν ἔχουν....

»Ἀλλοίμονο σ' ἐκείνονε ποῦ θὰ τοὺς βάλῃ μέσα

»Στὸ σπίτι του.. χωρὶς ν' ἀργοῦν, θὲ νὰ ριχθοῦν ἀμέσως

»Πρῶτα εἰς τὴν γυναῖκα του..στὴν κόρη του..στὸν γυῖό του.

»Καὶ ἂν δὲν ἔχη, καὶ σ' αὐτὴν ἀκόμη τὴν γιαγιά του..²»

.....

..Μακρυὰ μου ὅθεν ἀπόγονοι τῶν ἡρώων τῆς Σαλαμῖνος καὶ τῶν Πλαταιῶν... Τοῦλάχιστον δι' ἀσφάλειαν εἰς ἀπόστασιν σπιθαμῆς...τοῦλάχιστον σπιθαμῆς διὰ κάθε ἐνδεχόμενον. Σᾶς ἐφοβήθηκε τὸ μάτι μου.. Δὲν εἶνε ἀλήθεια Λογγῖνε ὅτι εἶνε ἀνήθικοι αὐτοὶ οἱ Ἕλληνες ἐνῶ οἱ χριστιανοὶ εἶνε χρηματοκιβώτια κάθε ἀρετῆς;.. Τί;.. σηκώνεις τοὺς ὦμους σου;..Ἄρα ἀρνεῖσαι... Θὰ μᾶς ἀναλύσης λοιπὸν σήμερον τὰ δόγματα τῆς θρησκείας σου;..

(1) Εἶδος παστοῦ ψαριοῦ. (2) «Σάτυραι» Ἰουβενάλη.

—“Οχι! εἶπε σοβαρῶς ὁ Λογγῖνος.

—“Ἦθελα ὅμως νὰ σ’ ἐρωτήσω, ἂν ἀλήθεια πιστεύετε ὅτι μία παρθένος ἐγέννησε χωρὶς νὰ γνωρίσῃ ἄνδρα καὶ ἔμεινε πάλιν παρθένος ἔπειτα ἀπὸ τὴν γένναν της...

—Ναί! εἶπεν ἀποτόμως ὁ Χριστιανός.

—Μὰ τὴν Ἑκάτην αὐτὸ μ’ ἐνδιαφέρει πολὺ... Ὡστε δὲν εἶνε ἀλήθεια ὅτι ὁ Θεός σας ἦτο υἱὸς τοῦ Κεντηρίωνος Ἰωσήπου Πάνθηρος ποῦ ἦτο εἰς τὴν Καλαβρικὴν Λεγεῶνα τῆς Ἰουδαίας;..

“Ο Λογγῖνος ὕψωσε τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν μὲ ἀγανάκτησιν διὰ τὴν βλασφημίαν.

—“Ω! δὲν θέλω νὰ σοῦ χαλάσω τὴν καλὴν σου ὄρεξιν.... ἐξηκολούθησε ὁ ἄλλος ἀταράχως, ἀλλὰ ἔχω μίαν τελευταίαν ἐρώτησιν... Ἀρνεῖσαι ὅτι πίνετε εἰς τὴν προσευχή σας αἷμα ἀνθρώπινον;.. “Οχι;.. Αὐτὸ μὲ λυπεῖ, ἐξαιρετικά! Ἐπειτα εἶναι ἀκόμη ἀλήθεια ὅτι ἔχετε τρεῖς Θεοὺς ποὺ ὅταν θέλουν γίνονται ἓνα καὶ πάλιν ξαναχωρίζονται εἰς ἓνα πατέρα, ἓνα υἱὸν καὶ ἓνα πούλί;..¹

—Διὰ νὰ ἐννοήσῃ κανεὶς τὸ μυστήριον αὐτὸ πρέπει νὰ ἀνοίξῃ πρῶτα τὴν ψυχὴν του εἰς τὴν ἀληθινὴν ἐπίγνωσιν, πράγμα ποῦ δὲν θὰ κατορθώσῃ ποτὲ ἐσὺ μὲ τὸν χαρακτῆρά σου..ἐκούνησε τὸ κεφάλι θυμωμένος ὁ γίγας.

—Δόξαν νὰ ἔχῃ ὁ Ἐπίκουρος.. ἐγέλασεν ἐκεῖνος. Προτιμῶ ν’ ἀνοίγω τὸ στόμα μου εἰς τὸ κρασί τοῦ

(1) Συνήθεις εἰρωνίαι τῶν ἐθνικῶν κατὰ τῶν χριστιανῶν.

Φαλέονου καὶ νὰ πασχίζω νὰ μεταφράζω καὶ αὐτὴν τὴν κακοστομαχιά μου, ὅταν ἔχω, εἰς μακαριότητα..

Ἐπειδὴ ὅμως τώρα αὐτὸ τὸ κρασί τοῦ Φαλέονου μοῦ ἀνοίγει τὸ πνεῦμα ἐκ βαθειοῦς συλλογισμούς, δὲν μᾶς δείχνεις αὐτὸ τὸ φῶς τῆς ἐπιγνώσεως ποὺ εἶπες;.. εἶμαι περίεργος νὰ ἰδῶ τὸ χρῶμα του.. Γύλλιε! αὐτὴ ἡ σάλτσα τοῦ γάρου εἶνε ἀμβροσία...

— Δὲν εἶμαι βέβαια ἐγὼ ὁ κατάλληλος γι' αὐτό.. ἐκούνησε τὸ κεφάλι ὁ γίγας. "Ὅσον γιὰ τὸ χρῶμα του ὅμως, εἴμπορεῖς νὰ κρίνης ἀπὸ τὸ ὅτι ὅσοι τὸ ἐγνώρισαν δὲν τὸ ἀρνήθηκαν πειά, οὔτε μέσα εἰς τὰ θηρία, οὔτε εἰς τὴν πυράν...

— Ἀκριβῶς σὰν τὸν καταραμένον ἐκεῖνον τοκογλύφον τὸν Μάρκον Λουκιλλιανὸν ποὺ νὰ τὸν καταπιῇ ὁ βόρβορος τοῦ Κωκυτοῦ καὶ ὁ Κέρβερος νὰ δαγκώνῃ αἰωνίως μὲ τὰ τρία κεφάλια του τὴν μαύρην ψυχὴ του.... Καὶ αὐτὸς δὲν εἶναι κίνδυνος ν' ἀρνηθῇ ποτὲ τὸν πάπυρον τῶν δανειστικῶν του... Πέραςέ μου Γύλλιε ἔδῳ τὴν κάππαρι!

— Ἡ ἀλήθεια εἶνε, διέκοψε ὁ Ἀθηνόδωρος, ὅτι ἐγὼ τοῦλάχιστον θὰ ἤκουα μὲ πολλὴν εὐχαρίστησιν νὰ μοῦ μιλήσῃ κανεὶς σοβαρὰ γιὰ τὸ φιλοσοφικὸν βάθος τῆς θρησκείας αὐτῆς. Ὁμολογῶ πῶς ὅτι ξεύρω τὸ ἔχω διαβάσῃ εἰς τὰς «Πράξεις τοῦ Πιλάτου» καὶ εἰς τὸν «Περεγρίνον» τοῦ Λουκιανοῦ.

— Αἱ «Πράξεις τοῦ Πιλάτου» εἶνε ἀνάξιος λίβελλος! εἶπε μὲ ἀγανάκτησιν ὁ Κεντηρίων καὶ ὁ Λουκιανὸς μοχθηρὸν καὶ ξαναμωραμένον γερόντιον.

— Ἐξυπνότατον ὅμως!.... μὰ τοὺς Λάρητας! δὲν

εἰμπορεῖς νὰ τὸ ἄρνηθῇς!.. ἐγέλασε ὁ Ἰούνιος. Γιὰ μένα εἶνε ἀδιάφορον ὅτι εἶνε μοχθηρόν.. φθάνει νὰ εἶνε χαριτωμένον..

— Ὡστε ἡ κακοήθεια ἔπαυσε πιά νὰ εἶνε κακοήθεια!.. διέκοψεν ὁ γίγας δαμαζόμενος καὶ προσπαθῶν νὰ χαμογελάσῃ διὰ νὰ μὴ θυμώσῃ....

— ὦ! εἶπέ το.. εἶπέ το ὅτι σοῦ ἔρχεται εἰς τὸ στόμα σου καὶ δὲν μὲ θυμώνεις ἐμένα.. εἶπε γελῶν τὸ ἐπικούρειον γέλιο του καὶ ἐτοιμαζόμενος ν' ἀδειάσῃ τὸ ποτήρι του ὁ Ἰούνιος. Ἐμένα δὲν μ' ἐνδιαφέρουν οὔτε οἱ παλαιοὶ οὔτε οἱ νέοι Θεοί....καὶ θυμώνω μονάχα ὅταν μοῦ ζητοῦν χρήματα οἱ δανεισταί μου.. Ἐμένα μ' ἐνδιαφέρει μονάχα:

**Ἐξ Ἥλιδος μάγειρος, ἐξ Ἀργους λέβης
Φλιοῦντος οἶνος, ἐκ Κορίνθου στρώματα.
Ἰχθυὺς Σικυῶνος, Αἰγίου δ' αὐλητρίδες,
Μῦρον Ἀθηναίων, ἐγχέλεις Βοιωτίας,
Τυρὸς Συκελικός,.....*

Τὰ δ' ἄλλα χαῖρε! Μὰ τοὺς χιλίους ἐραστὰς τῆς Φρύνης! Μόνον ὁ Ἀντιφάνης εἴξερε νὰ ζήσῃ στὸν κόσμον αὐτόν....

Τὴν στιγμὴν ὅμως αὐτήν, συντροφιά ἀπὸ ἄλλους Κεντηρίωνας ἐπλησίασε τοὺς φίλους νὰ δεχθῇ ἓνα πόκουλον Φαλερνίου καὶ νὰ τοὺς εἰπῇ νέα περίεργα.

— Νέα..! νέα..! ἐφώναξε ἓνας ἀπ' αὐτοὺς κουνῶν τὸ χέρι του ἀπὸ μακρὺ εἰς τὸ Λογγῖνον. Νίκη!.... Θρίαμβος!..

— Περίεργο! διέκοψεν ὁ Ἰούνιος σηκώνων τὴν

μύτη.... Μήπως ἐμπήκαμε εἰς τὴν Ρώμη καὶ ἐπιάσαμε τὸν Μαξέντιον;....

—Φαντασθῆτε! ἦτο ἀκριβῶς μεσημέρι ἐπλησίασεν ὁ Κεντηρίων καὶ ὁ Λύγουστος ἐπερπατοῦσε ἄνω κάτω ἐμπρὸς εἰς τὴν σκηνὴν του, ὅταν σηκώνων τὰ μάτια του εἰς τὸν οὐρανόν, διέκρινε ἀπέναντί του ἀκριβῶς κάτι ἀληθινὰ παράδοξον...

Οἱ δύο φίλοι ἐκυττάχθησαν.

— Ἐνῶ ὁ ἥλιος ἐμεσουρανοῦσε, ἐξακολούθησεν ἐκεῖνος ἔβλεπε ἓνα σταυρὸν ἀπὸ ἀκτινοβόλα ἄστρα ὁ ὁποῖος εἶχε γύρω τὴν ἐπιγραφὴν :

«ΕΝ ΤΟΥΤΩΙ ΝΙΚΑ!» IN HOC SIGNO VINCES!

Ἐκπληκτος ἔτριψε τὰ μάτια του νομίζων ὅτι ἀπατάται ἀλλὰ τὸ ὄραμα ἔμενεν ἀναλλοίωτον καὶ ἀκτινοβόλον.

—Χά! χά! χά! ἐγέλασε πυρρωνιστικὸν γέλιο ὁ Ἰούνιος χωρὶς νὰ κινηθῇ ἀπὸ τὴν θέσιν του....

Ὁ γίγας ὅμως εἶχε τιναχθῇ ὀρθίως μὲ ἀκτινοβόλον πρόσωπον ἀνατριχιάζων εἰς ὅλον του τὸ σῶμα.

— Νὰ εἶνε ἀλήθεια!.. Νὰ εἶνε ἀλήθεια;.... ἐψιθύρισε.

— Τὸ ἄκουσα ὁ ἴδιος νὰ τὸ λέγῃ ὁ Εὐμένιος, ὁ παλαιὸς γραμματεὺς τοῦ πατρὸς τοῦ Αὐγούστου ἐξακολούθησεν ὁ Κεντηρίων. Ἄλλως τε ὅλον τὸ στρατόπεδον δὲν μιλεῖ παρὰ γι' αὐτό...

— Ἐσύ.. τὸ εἶδες ἐσύ;.. ἐγέλασε ὁ Ἰούνιος.

— Ἐγώ.. ὄχι! διεμαρτυρήθη ἐκεῖνος ἀλλὰ πολλοὶ ὀρκίζονται ὅτι εἶδαν καὶ αὐτοὶ καὶ τὰ γράμματα καὶ τὰ ἄστρα...

Ὁ Φλάβιος μὲ τὸν Ἀθηνόδωρον ἄλλαξαν γρήγο-
ρην ματιάν.

— Οὕτως ἢ ἄλλως ἐξηκολούθησε ὁ Κεντηρίων, τὸ πρᾶγμα ἔχει σηκώσει εἰς τὸ πόδι ὅλους τοὺς χριστιανούς λεγεωναρίους.... Τοὺς νοιώθει κανεὶς ἀπὸ τὰς φύσιογνωμίας των...

— Ὅπερ ἔδει δεῖξαι . ἐσυμπέρανε μὲ σαρδώνιον γέλιο ὁ ἀδιόρθωτος Ἰούνιος.

— Καὶ νὰ σᾶς πῶ! Ἐγέλασε ὁ ἴδιος Κεντηρίων. Ἄν λάβῃ κανεὶς ὑπ' ὄψιν τὸν ἀριθμὸν τῶν χριστιανῶν καὶ τὸν ἐνθουσιασμὸν ποῦ εἶδα ὥς ποῦ νὰ φθάσω ἐδῶ, νομίζω ὅτι ἂν ἐκάναμε σήμερα τὴν ἔφοδον ἐπαίρναμε ἄφευκτα τὴν Ρώμην..

— Χμ! Κατὰ βάθος τίποτε δὲν ἀλλάσσει εἰς τὸν κόσμον,.. Ἡ βάσις εἶνε ἀταραξία, ἀπάθεια καὶ καλὸ κρασί.... ἐφιλοσόφησε ὁ Ἰούνιος. Πρῶτα ἐνικούσαμε μὲ τὸν Ὀλύμπιον Δία.... τώρα ἃς νικήσωμεν καὶ μὲ τὸν ἑβραῖον Χριστὸν ἂν προσφέρῃ περισσότερα εἰς τὴν πλειοδοσίαν τῆς ἐπιτυχίας.... Τοῦλάχιστον ἂν ἦσαν ὀλιγώτερον ἄσχημοι αὐτοὶ οἱ χριστιανοί.... καὶ ἂν δὲν ἐλάτρευαν σάπια κόκκαλα καὶ θεοὺς τόσον στυγνοὺς καὶ μαυρισμένους.... Νομίζει κανεὶς τὸ ἰδανικόν των εἶνε νὰ κατισταρέψουν κάθε ἵχνος ὠραιότητος εἰς τὸν κόσμον αὐτόν!.... Δὲν φοροῦν

οὔτε κοσμήματα κᾶν.... Δὲν βλέπετε!.. ὁ Λογγῖνος δὲν φορεῖ κᾶν τὰ ἀρμύλλια του.... Αἶ ! Λογγῖνε !

Ἄλλὰ ὁ γίγας δὲν ἤκουε. Γρήγορα, γρήγορα ἔζωνε πάλιν τὸ γλᾶδιόν του καὶ ἔτρεχε εἰς τὰ πρινσίπια νὰ μάθῃ περισσοτέρας λεπτομερείας ἐνῶ ὁ Ἰούνιος ἄπλωνε εἰς τὸ Γύλλιον τὸ κύπελλον κουνῶν μὲ εἰρωνικὸν χαμόγελον τὸ κεφάλι.

— Πήγαινε τώρα πιάστον τὸν Λογγῖνον ! ἐγέλασεν ὁ Ἀθηνόδωρος.

— Μὰ αὐτὸς μὰ τὴν Καλλίπυγον, εἶνε γιὰ τὸν μουλομέδικον.... τὸν κτηνίατρον, εἶπε γελῶν ὁ Ἰούνιος. Γιὰ νὰ δοῦμε ὅμως τί κύλινδροι εἶνε αὐτοὶ ποὺ ἄφησε ἀπὸ τὴν βίαν του μαζὶ μὲ τὸ Παλουδαμέντον. Ἄ ! Φυσικά ! « Πολυκάρπου ἐπισκόπου Σμύρνης καὶ καὶ μάρτυρος » « Ἐπιστολαὶ » καὶ ἀκόμη « Χριστιανικοὶ Ὕμνοι. » Μὰ τὴν ὑποχθόνιον Ἑκάτην εἶνε δυνατόν νὰ διαβάζουν ἄνθρωποι τέτοια πράγματα ; Προτιμῶ χίλιες φορές τὰ αἰσχρὰ βιβλία τῆς Ἐλεφαντίδος....

— Δὸς μου τους ! εἶμαι περίεργος νὰ τους ἰδῶ.. εἶπε ὁ Ἀθηνόδωρος παίρνων τοὺς κυλίνδρους. Τοῦ τοὺς στέλνω ἔπειτα μὲ τὸν Γύλλιον.... Αὐτὸ τὸ νέον φιλοσοφικὸν σύστημα ἀρχίζει ὀριστικῶς νὰ κινῇ τὴν περιέργειάν μου....

— Ἀλήθεια ὅμως Ἰούνιε ! διέκοψεν ὁ Φλάβιος, ἐσὺ δὲν τὸν ἄφησες σὲ χλωρὸ κλαδί.... τοῦ ἔβγαλες ξυνὰ τοῦ δυστυχισμένου τὰ ψάρια καὶ τὸ ὀρνίθι ποὺ τὸν ἐταγίσσαμε . Θὰ τὸν κάμῃς νὰ σὲ βλέπῃ καὶ νὰ φεύγῃ..

— Αἶ τί τὰ θέλεις !.... ἐσήκωσεν ἐκεῖνος τοὺς

ὧμους, ἔτσι εἶμαι.. Δὲν ἡμπορῶ ν' ἀλλάξω πειά! Εἶνε ἡ ἀδυναμία μου! Καὶ δὲν ἡμπορεῖς νὰ εἰπῇς ὅτι εἶνε χειροτέρα τοῦ Δομιτιανοῦ, τοῦ θείου αὐτοκράτορος, ποῦ διεσκέδαζε νὰ περνᾷ στὸ σύρμα μύγαις ζωντανές ἢ τοῦ Βιτελλίου ποῦ ἔπινε καθε πρωτὶ μὲ μέλι τὰ σάλια τῆς ἐρωμένης του....¹

Οὐ τινα προὔδωκα φίλον καὶ πιστὸν ἑταῖρον....

Οὐτ' ἐν ἐμῇ ψυχῇ δούλιον οὐδέν...

.....

Συγχρόνως ὅμως ἔχωνε ἐπιδεξίως μεταξὺ τῶν παπύρων διὰ νὰ πειράξῃ τὸν Λογγῖνον καὶ ἓνα μικρὸν ἀντίγραφον τῆς γνωστῆς ἀνηθίκου εἰκόνης τοῦ Παρρασίου ποῦ παρίστανε τὴν Ἀταλάντην γονατισμένην ἐμπρὸς εἰς τὸν Μελέαγρον.

* * *

Ἀποτέλεσμα τῶν σκηνῶν ποῦ διηγήθημεν, ἦτο ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος ἐκάλεσε ἀμέσως τοὺς καλλιτέρες τεχνίτας ποῦ ἡμποροῦσε νὰ εὗρῃ εἰς τὸ στρατόπεδον, παρέστησε πῶς ἦτο τὸ ὄραμα καὶ διέταξε νὰ τὸ κατασκευάσουν μὲ χρυσὸν καὶ πολυτίμους λίθους.

Τὸ πρῶτον τοῦτο λάβαρον τὸ ὁποῖον εἶδεν ὁ ἱστοριογράφος ἐπίσκοπος Εὐσέβιος, ἦτο χρυσὸν δόρυ ἔχον εἰς τὴν κορυφὴν ἐπίσης χρυσὸν στέφανον, φέροντα τὰ δύο στοιχεῖα Χ καὶ Ρ, δηλαδὴ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ.

Κάτω ἀπὸ τὸν στέφανον, ἐκρέμετο εἰς τὸ ἐγκάρσιον πῆχυν τετραγώνον «*βασιλικὸν ὕφασμα σὺν πολλῶ*

(1) Σουετόνιος.

καθυφασμένον χρυσῶ, ποικιλία συνημμένων πολυτελῶν λίθων» τὸ ὁποῖον εἶχεν εἰς τὰ ἄκρα τὴν εἰκόνα τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τῶν παιδιῶν του.

Καὶ ἡ ὕψωσίς του ἔμπρὸς εἰς τοὺς Ρωμαῖκούς ἀετούς, τοὺς κόκκινους δράκοντας, τὰ βέξιλλα καὶ τὰ φλάμουλα ἔγεινε πανηγυρική πρὸς μεγάλην βεβαίως ἑκπληξιν καὶ σκάνδαλον τῶν παλαιῶν Ρωμαϊκῶν λεγεόνων.

Τὸ πλεῖστον αὐτῶν, βάρβαροι Ἀλαμανοὶ καὶ Γαλάται, εἶδαν μὲ ἀπόλυτον ἀδιαφορίαν τὴν καινοτομίαν. Αἱ τριάντα ὅμως χιλιάδες χριστιανῶν, ὅταν εἶδαν τὸ σύμβολον τῆς θρησκείας των τῆς ἐπὶ τόσους αἰῶνας καταδιωκομένης καὶ τρομοκρατουμένης νὰ ὑψώνεται ἐπὶ κεφαλῆς των, ἔννοιωσαν τὴν συγκίνησίν των νὰ μεταβάλλεται εἰς παραλήρημα ἐνθουσιασμοῦ.

Διότι τὸ λάβαρον αὐτὸ ἐσυμβόλιζε πλέον καθαρὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἰδέας, τὸν θρίαμβον τοῦ Χριστοῦ των, καὶ δι' αὐτὸ τὸ ὀλιγώτερον ποῦ εἴμποροῦσαν νὰ δώσουν ἦτο μία ζωή....

Ὁ ἐνθουσιασμός λοιπὸν δὲν ἄργησε νὰ γείνη φανατισμός ἀπεριόριστος διὰ τὸν Αὐγουστον.

Ἡ μυστικὴ εἰμαρμένη ἐκεῖ ἐπάνω εἶχε εἰπῇ τὴν λέξιν της...

Ὁ Κωνσταντῖνος ἔπρεπε νὰ νικήσῃ!

Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΕΡΥΘΡΑΣ ΠΕΤΡΑΣ

Ἦτο ἡ 28 Ὀκτωβρίου τοῦ 312, ἡ ἑβδόμη ἀκριβῶς ἐπέτειος τῆς ἀναρρήσεως τοῦ Μαξεντίου εἰς τὸν θρόνον καὶ ἡ Ρώμη μαζευμένη εἰς τὸ ἀμφιθέατρον ἐπανηγύριζε. Ἐνῶ αἱ λεγεῶνες ἐβάδιζαν κατὰ τοῦ Κωνσταντίνου ὁ Μεξέντιος ἐώρταζε.

Κανεὶς ἀπὸ τοὺς ἐπισήμους καὶ ὀλιγώτερον ἀπ' ὅλους αὐτοὺς ὁ Μαξέντιος δὲν ἐσκέπτετο τὸν Κωνσταντῖνον.

Ἐμπιστευμένος εἰς τὸν στρατόν του, ἦτο παραζαλισμένος ἀπὸ τὰς κολακείας καὶ θυμιάματα τῶν ἐμπιστων του οἱ ὅποιοι τῶν ἐπροσκύνουν ὡς κύριον τοῦ κόσμου καὶ νέον θεόν.

Ἐς αὐριον τὰ σπουδαῖα! Μὲ τὴν φράσιν αὐτὴν εἶχε κλείσῃ τὸ στόμα μερικῶν φρονίμων ποῦ ἐτόλμησαν νὰ διαταράξουν τὰς διασκεδάσεις του.

Ὁ λαὸς ἐξ ἄλλου, μολονότι τρέμων ὑπὸ τὸ καλλίγιον τῶν Πραιτωριανῶν, ἀφιερώνετο εἰς τὰς ἐορτάς, πρὸ πάντων εἰς τοὺς ἀγαπημένους του ἀγῶνας τοῦ ἀφιθεάτρου προσπαθῶν νὰ λησμονῇ τὴν τύχην του.

Ψωμὶ καὶ ἐορτάς! Μήπως αὐτὸ δὲν ἦτο ἀπὸ καιρὸς τώρα ἡ ψυχικὴ κατάστασις τῆς Ρώμης!....

Οἱ ἀγῶνες εἶχαν ἀρχίσῃ ἐν μέσῳ ζωηροῦ ἐνδιαφέροντος. Μεταξὺ ὅμως δύο ἀγωνισμάτων, κατασκοπισμένοι βερεδάριοι ἔφεραν τὴν εἴδησιν ὅτι καὶ ἡ μάχη εἶχε ἀρχίσῃ κοντὰ εἰς τὴν Μουλβίαν γέφυραν.

Ἡ πρώτη ἐντύπωσις ἦτο φυσικὰ ἡ ἀνησυχία καὶ ἡ πρώτη ὁρμὴ τοῦ ἐνστίκτου ὑπῆρξεν εἰς ἐνέργειαν. Ἀλλὰ ἀμέσως ἡ φυσικὴ νωθρότης τοῦ χαρακτηῆρος ἢ ἴσως καὶ ἡ δύναμις τοῦ εἰμαρμένου ἐξανακάθησαν τὸν Μαξέντιον εἰς τὸν θρόνον του.

Μήπως αἱ λεγεῶνες του δὲν ἦσαν τρεῖς φορές περισσότεραι τοῦ Κωνσταντίνου;.. Μόνον οἱ Καρχηδόνιοι μισθοφόροι του ποῦ εἶχαν θαυμασθῇ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν εἰς τὸ παιδίον τοῦ Ἄρεως, δὲν ἦσαν ἀρκετοὶ ν' ἀντιμετωπίσουν τοὺς Γαλάτας καὶ τοὺς Ἀλαμανούς; Διατὶ νὰ χαλάσῃ μίαν τέτοιαν ἐορτάσιμον ἡμέραν καὶ νὰ κόψῃ εἰς τὸ μέσον τὸ ἀμφιθέατρον;..

Ἀλλὰ ἡ ἀγανακτημένη βοή τῶν Πραιτωριανῶν ποὺ ἤξευραν καλλίτερα τὸν Κωνσταντῖνον καὶ ἔβλεπαν ὅτι διακινδυνεύουν τὸ πᾶν, τὸν ἔκαμαν νὰ ἐννοήσῃ ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μένῃ ἐκεῖ ἐνῶ ὁ στρατός του ἐπολεμοῦσε.

Καὶ τότε ὅμως πάλιν ἔστειλε νὰ ἐρωτήσῃ πρὶν τοὺς Σιβυλλιακοὺς χρησμούς, διὰ νὰ μάθῃ ποῖον θὰ ἦτο τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης.

Ἀλλὰ ὁ Ποντίφηξ ἀρχιερεὺς ἀπεκρίθη μὲ διφορούμενον χρησμόν.

«Ὅτι θνήσκειται ἀθλίως ὁ ἐχθρὸς τῆς Ρώμης...»

Ποῖος ὅμως ἦτο ὁ ἐχθρὸς αὐτός;..

Ὁ Μαξέντιος οὕτως ἢ ἄλλως ἐξήγησε τὸ πρᾶγμα εὐνοϊκῶς διὰ τὸν ἑαυτόν του καὶ μόνον πιεζόμενος ἀπεφάσισε νὰ ξεκινήσῃ ἐπὶ κεφαλῇς τῶν Πραιτωριανῶν.

Μόλις ὅμως εὐγαινε ἀπὸ τὰ τεῖχη, σμῆνος μαύρων πουλιῶν ἔξεπέταξε διὰ μιᾶς τρομαγμένον καὶ ἔσηκώθηκε ἐπάνω ἀπὸ τὰς κεφαλὰς των.

Ἦτο ὁ πρῶτος κακὸς οἰωνὸς καὶ ὁ λαὸς ποὺ παρηκολούθει τὴν ἀναχώρησιν ἄρχισε νὰ τὸν σχολιάζη δυσοιώνως.

Ὁ Μαξέντιος ἐπηρεασμένος, ἀκόμη μίαν φορὰν ἐδίστασε.

Ἦτο ὅμως πειὰ ἀργὰ νὰ ὑποχωρήσῃ !

* * *

Ἡ μάχη ἐδίδετο ἐμπρὸς εἰς τὸν Τίβεριν καὶ τὸ κύριον σημεῖον τῆς συμπλοκῆς ἦτο ἡ λεγομένη «Σάξα ρούμπρα» «Ἐρυθρὰ πέτρα» ἐννέα μίλλια περὶπου ἀπὸ τὰ τεῖχη τῆς Ρώμης καὶ ἕξ μίλλια ἀπὸ τὴν Μουλβίαν γέφυραν.

Ὅταν ἔφθασε ὁ Μαξέντιος, τὰ δύο στρατόπεδα ἦσαν εἰς χεῖρας καθ' ὅλον τὸ μέτωπον καὶ ὁ Κωνσταντῖνος ἐπάνω εἰς κατάλευκον ἄλογον, ὅπως περιγράφει ὁ Λακτάντιος, εὐδιάκριτος ἀπὸ τὸν πολύτιμον λόφον τοῦ κράτους καὶ τὴν ἀκτινοβολίαν τῆς χρυσῆς πανοπλίας ἐδεικνύετο ἀπὸ ὅλον τὸν στρατόν.

Ἀπὸ τὴν μίαν πλευρὰν ἦσαν αἱ Γαλατικαὶ λεγεῶνες, οἱ Βρεττανοὶ καὶ οἱ Ἀλαμανοὶ τοῦ Κωνσταντίνου καὶ ἀπὸ τὸ ἀντίθετον οἱ Σικελοί, οἱ Ἰταλοί, οἱ Καρχηδόνιοι καὶ Λίβυες μισθοφόροι τοῦ Μαξεντίου, ἀποτελοῦντες ὅλοι ὁμοῦ ἀνθρωποπέλαγος τριακοσίων τοῦλάχιστον χιλιάδων ἱππέων καὶ πεζῶν.

Καὶ εἰς τὰ σύννεφα τῆς σκόνης, τὸ θέαμα τῶν χαλκοφράκτων αὐτῶν ἀνθρωπίνων ὄγκων συγκρουομένων μέσα εἰς τὴν βοήν, τὰ σαλπίσματα τῶν μακρουλῶν σαλπίγγων καὶ τὰ οὐρλιάσματα τῶν κεραύλων ἦτο κάτι τρομακτικὰ ἐπιβλητικὸν καὶ μεγαλοπρεπές.

Πίσω ἀπὸ τὴν κυρίαν γρομμὴν τῆς συμπλοκῆς ὅπου ἔνεκα τῆς σκόνης τὸ μάτι ἔβλεπε μόνον ἀπερίγραφτον μπέρδευμα ἀνθρώπων, ἀλόγων, κονταριῶν, ἐφαίνοντο ἄλλαι κοχόρτεις μὲ τὰ σήματά των, δράκοντας, λύκους, αἰετούς, Μινωταύρους, στολισμένους ἑλλείψει λουλουδιῶν ἀπὸ κλαδιὰ δένδρων, τρέχουσαι συντεταγμένα εἰς τὰ ἀσθενέστερα μέρη.

Καὶ τὸ θέαμα τῶν πυκνοσφιγμένων αὐτῶν ἀνθρωπίνων ομάδων μὲ τὰ δόρατα ὡς πυκνὰ δάση, τὰ κράνη λάμποντα εἰς τὸν ἥλιον καὶ τὰς ἀσπίδας ἐνωμένας ἔμπρὸς ὡς ἓνα σῶμα, τὰς ἔκαμνε νὰ ὁμοιάζουν μὲ χαλκίνους πύργους σιδεροδεμένους ἀπὸ πλατὺ μετάλλινον περιζῶμα τὸ ὁποῖον θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ διασπασθῇ.

Μερικαὶ ἀπ' αὐτὰς φθάνουσαι εἰς τὴν συμπλοκὴν ἔχαμήλωναν μὲ τὴν ἰδίαν κίνησιν τὰ δόρατα καὶ πάντοτε πυκνοσφιγμένοι εἰς τὴν συνοχὴν τῶν ἀσπίδων ἐφαίνοντο σὰν πελώριοι ἀκανθόχοιροι ἀνυπόμονοι νὰ ἐμπήξουν τὰ ἀγκάθια των εἰς τὸ σῶμα τοῦ ἐχθροῦ των.

Καὶ μόλις οἱ χαλκόφρακτοι ὄγκοι ἔφθαναν εἰς ἐπαφήν, τὰ δόρατα ἄφηναν τὸν λόγον εἰς τὰ γλάδια καὶ ἄρχιζε πάλη σώματος πρὸς σῶμα, ἀσπίδος πρὸς ἀσπίδα, σιδήρου πρὸς σίδηρον, ὅπου τὰ κτυπήματα

ἀντήχουν βαρείά, βγάζοντα σπινθῆρας ἀπὸ τὰ κράνη, ἀπὸ τοὺς γύρους τῶν ἀσπίδων καὶ τὸν χάλυβα τῶν σπαθιῶν.

Πίσω ἀπὸ τὰς γραμμάς, οἱ ψилоὶ δπλῖται ἐγέμιζαν τὸν ἀέρα μὲ τὰ τόξα καὶ τὰ μολυβένια βλήματα τῶν σφενδονῶν των, τὰ ὅποια εἶχαν ἐπάνω τὴν λέξιν «Φιρ» ἢ «Φέρι Ρόμα» ἢ ἀκόμη «Δέξαι» εἰς γλῶσσαν Ἑλληνικὴν.

Ὁ ἥλιος ἐπλανοῦσε φλογερὰς λάμπεις εἰς τὸ ἀδιάκοπον ἀνάδευμα θωράκων, λοφίων καὶ περικεφαλαιῶν κάτω ἀπὸ τὸ κυμάτισμα τῶν φιλογοχρώμων φλαμούλων, τὰ ὀδοντωτὰ ἄκρα τῶν τετραγώνων Βεξιλλων ποὺ ἐκρατοῦσαν Βεξιλλάριοι μὲ τὸ κεφάλι καὶ τοὺς ὤμους σκεπασμένους ἀπὸ δέρμα λέοντος, καὶ τῶν πορφυρῶν Δρακόντων ἀνελίσσομένων ἐπάνω εἰς ὑψηλοὺς κοντούς. Ἐξαφνικὰ ἀστραπαὶ ἀναπταν εἰς τὸ μέταλλον τῶν χρυσῶν Ρωμαϊκῶν ἀετῶν μὲ τὰ ἀπλωμένα πτερά, τῶν θωράκων, τῶν σκούτων, τῶν χαλκῶν δοράτων τῶν Χαστάτων, τῶν σπαθιῶν τῶν Πριγκήπων καὶ τῶν Πίλων τῶν Τριαρίων. Τὰ σημεῖα τῆς συμπλοκῆς ἦσαν ἀληθινὰ κύματα ἀνθρώπων ἐξαγριωμένων, αἵματοφύρτων, τρομερῶν, εἰς τῶν ὁποίων τὰ πρόσωπα ἀναμιγνύοντο ἢ σκόνῃ τὸ αἷμα καὶ ὁ ἰδρώς, καὶ τὰ ὅποια ἐφέροντο ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἀλληλοσχιζόμενα, ἀλληλοσπαρασσόμενα, δαγκανόμενα, εἰς ὕστατον ἀγῶνα ἐπικρατήσεως.

Ὠρυγαί, ρόγχοι, βογκητά, βλασφημίαι εἰς ὅλας τὰς γλώσσας, κραυγαὶ διαπεραστικαὶ πόνου, ἐλελεῦ θριάμβου, βαρυπρόφερτα λατινικὰ προστάγματα.... ἀλλὰ

πρὸ πάντων μία φωνή, μία κραυγή μυριοπλασιαζο-
μένα εἰς βοήν ὡς θόρυβος πολλῶν ὑδάτων...

— *Χριστὸς νικᾷ.... Χριστὸς νικᾷ....*

.....

Ἦσαν οἱ χριστιανοί, τῶν ὁποίων ὁ ἐνθουσιασμός
οἰστρογηλατημένος ἀπὸ τὴν ἐντύπωσιν τοῦ θαύματος, εἶχε
μεταβληθῇ εἰς ἀπηλπισμένην ἐντασιν προσπαθείας.

Ἐβλεπαν ἐμπρός των εἰς τὴν συμπλοκὴν ὅπως τὸ
διηγοῦνται οἱ συγγραφεῖς τῆς ἐποχῆς, οὐρανίας δυνά-
μεις νὰ κατεβαίνουν εἰς βοήθειαν τοῦ Κωνσταντίνου
ἐθαμβώνοντο ἀπὸ τὴν λάμψιν τῶν ὅπλων των, ἐθαύ-
μαζαν τὰ γοητευτικὰ ἢ φοβερὰ σχήματά των, ἤκουαν
τὰς φωνάς των....

— *Τὸν Κωνσταντῖνον ζητοῦμεν.. Τὸν Κωνσταντί-
νον ἐρχόμεθα νὰ βοηθήσωμεν!..* (1) ἐφώναζαν αἱ ἐμ-
φανίσεις αὐταί.

Ἐπειτα τὸ ἀδιάκοπον ἐκεῖνο ἀκτινοβόλημα τοῦ
χρυσοῦ σταυροῦ τοῦ λαβάρου ποὺ ἔβλεπαν νὰ προ-
πορεύεται καὶ νὰ τοὺς ὀδηγῇ, τοὺς ἐμαγνήτιζε, τοὺς
ἔφερε εἰς τὰ μάτια δάκρυα, τοὺς ἐστόμωνε κάθε ιδέαν
φόβου...

Ὁ Χριστός των, ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἦτο ἐκεῖ.. Καὶ
ἦσαν αὐτοὶ οἱ ἐκλεκτοὶ ποῦ θὰ ἐπύργωναν τὴν βασι-
λείαν του εἰς τὸν κόσμον.....

.....

Ἀσχέτως ὅμως πρὸς τοὺς Χριστιανούς καὶ οἱ ἐθνι-
κοὶ εἶχαν τὴν ἐποχὴν αὐτὴν χιλίας δυὸ προλήψεις εἰς
αὐτὸ τὸ ζήτημα.

(1) Λακτάντιος. Εὐσέβιος.

“Οτι ὁ σταυρὸς δηλαδὴ ἔλυε τὰ μάγεια, ἐξεδίωκε τοὺς δαίμονας, ἐπροφύλαττε ἀπὸ κινδύνους, ὥστε νὰ μὴ εἶνε διόλου δυσαρεστημένοι νὰ ἔχουν μαζύ των τὴν προστασίαν καὶ τοῦ σημείου αὐτοῦ..

Οἱ μαχόμενοι ἐπολεμοῦσαν πειά, πατοῦντες ἐπάνω εἰς θώρακας, εἰς ἀσπίδας, εἰς κορμιὰ πληγωμένων καὶ νεκρῶν ποῦ ἐσκέπαζαν τὸ ἔδαφος ἐν ᾧ ἐπάνω των ἐπερνοῦσαν μὲ ἐλαφρὰ σφυρίγματα, σὰν σμήνη μαύρων ἑρπετῶν, τὰ μικρὰ ἀκόντια, τὰ πτερωτὰ βέλη καὶ τὰ μολυβένια *Μαρτιοβάρβουλα*.

Καὶ ἐπανειλημμένως τὰ μάτια τοῦ Αὐγούστου εἶχαν σταταματήσῃ εἰς ἓνα γιγαντόσωμον Κεντηρίωνα τῶν καταφράκτων *Κλιβαναρίων*, ὁ ὁποῖος πεσμένος σὰν ἀχόρταγος θεριστῆς εἰς τὸ πυκνότερον σημεῖον τῆς μάχης, κοπανίζων μανιωδῶς μὲ βαρειὰν σιδερένιαν κορύναν, ἐβόα σὰν χαλκόστομος σάλπιγξ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ ἠλεκτρίζων καὶ παρασύρων ὅχι μόνον τοὺς ἄνδρας του, ἀλλὰ καὶ τοὺς πλησίον μαχομένους.

— *Διὰ τὸν Χριστόν!... διὰ τὸν σταυρόν του!.. Χριστὸς νικᾷ... .*

Καὶ ὅπου ἔπεφτε μὲ τοὺς ἱππεῖς του ἦτο ἀνεμοστρόβιλος ποῦ παρέσυρε, ἀνέτρεπε, ἐθέρριζε.. Θεϊκὴ ὀργὴ ἀκτινοβολοῦσε ἀπὸ τὸ πυρωμένον του πρόσωπον, τὰ ἀναταραγμένα γένεια καὶ τὸ μέταλλον τῆς βροντερῆς φωνῆς του.

Ἦτο ἀληθινὸς ἄγγελος ἐξολοθρευτῆς, δαίμων ὀλέθρου, θερίζων δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ ὅπως στρώνει χάμω τὰ ὥριμα στάχυα ἀκούραστος θεριστής.

— Μὰ τὸν Χάρωνα, ποτὲ δὲν ἐπίστευα ὅτι ἔχεις τό-

σον ὠραίαν φωνὴ Λογγῖνε.. τοῦ ἐφώναξε αἰμοσταγῆς ἀπὸ τὴν *Κοχόρτιν* του ὁ Ἰούνιος Μεσσάλας. Πρέπει χωρὶς ἄλλο νὰ τὴν καλλιεργήσης... Νὰ μὴ τρῶς ὀπωρικὰ ποτέ σου.. νὰ κάνης κλύσματα καὶ νὰ παίρνῃς ἐμετικά ὅπως ὁ Θεῖος Νέρων...

Ἀριστερᾷ του ὁ Φλάβιος Μάγνος καὶ ὁ Ἀθηνόδωρος εὐρίσκοντο ἀπέναντι τῶν Καρχηδονίων μισθοφόρων καὶ ἄλλην μίαν φορὰν ὁ Ἰούνιος εἰς μίαν ἀπὸ τὰς παρατόλμους ἐφόδους του, περικυκλωμένος ἀπὸ ἀγριοπροσώπους ἀπογόνους τοῦ Ἀννίβα, εἶδε τὴν ρομφαίαν τοῦ φίλου του νὰ τοῦ σῶζῃ τὴν ζωὴν ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν ποῦ ἐνόμισε ὅτι ἦτο χαμένος.

— Δυὸ φοραῖς σωσμένος ἀπὸ σένα Ἀθηνόδωρε... Μὰ τοὺς Λάρητας τὸ χρέος μου ἀρχίζει νὰ γίνεται πολὺ μεγάλο.. ἐφώναξε σηκώνων τὸ αἵματωμένον γλᾶδιον του.

— Πλήρωσέ μου το εἰς πρώτην εὐκαιρίαν!.. ἐγέλασε ὁ Ἀθηνόδωρος καταβάλλων ἓνα τριχωτὸν Καρχηδόνιον. Θὰ δεχθῶ μὲ πολλὴν εὐχαρίστησιν τὴν ἐξόφλησίν σου...

Ἡ συμπλοκὴ ἦτο εἰς τὴν ἀκμὴν της ὅταν ἐφθοσε τέλος καὶ ὁ Μαξέντιος ὁ ὁποῖος ἀμέσως μὲ ἀπηλπισμένην προσπάθειαν τῶν Πραιτωριανῶν, ὥρμησε κατὰ τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος ὅπου διέκρινε τὸν Κωνσταντῖνον.

Ἐκεῖ ἦτο ὁ ἐχθρός, ἐκεῖ ἦτο ἡ κεφαλὴ τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοῦ, ὁ φονεὺς τοῦ πατρὸς του καὶ αὐτὸν ἤθελε νὰ κτυπήσῃ. Μίαν φορὰν ποῦ ἐννοίωσε τὴν μέ-

θην τῆς μάχης, τὸ πατρικὸν αἷμα ἐξυπνοῦσε καὶ τὸν παρέσυρε ἀκατάσχετον.

Καὶ ἡ ὁρμὴ τῆς ἐπιθέσεως ἦτο τόσον μεγάλη, ὥστε μίαν στιγμὴν οἱ Ἀλάριοι τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος μ' ὅλην τὴν παρουσίαν τοῦ Κωνσταντίνου ἐφάνησαν κλονιζόμενοι.

Οἱ Πραιτωριανοὶ ἄφησαν ἀλαλαγμὸν χαρᾶς.

Ἀμέσως ὅμως ἡ λεγεὼν τοῦ Ἀθηνοδώρου καὶ τοῦ Φλαβίου μαχομένη παραπλεύρως ὥρμησε εἰς βοήθειαν καὶ ὁ Κωνσταντῖνος τοὺς εἶδε μὲ ἀνέκφραστην ἀνακούφισιν νὰ φθάνουν ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν ποῦ ἐχρειάζοντο.

Πρώτη ἡ κοχόρις τῶν δύο ἑξαδέλφων ἔπεσε σὺν σφῇν εἰς τὰ πλευρὰ τῶν προχωρημένων Πραιτωριανῶν.

Καὶ οἱ δύο των ἀσθμαίνοντες ἀκόμη ἀπὸ τὸν δρόμον, ὁ ἓνας ἐντελῶς ἀσκεπής, ὁ ἄλλος μὲ τὸν λόφον τοῦ κράνους κομμένον, κατασκοπισμένοι, γεμᾶτοι λύθρον καὶ αἷματα μὲ μάτια φλογισμένα καὶ πάλλοντες τὰ γλᾶδια ἔδιδαν πρῶτοι τὸ παράδειγμα εἰς τοὺς λεγεωναρίους.

Ὅλη ἡ λεγεὼν ἔφθασε εἰς ὀλίγον μαζὶ των.

Τότε οἱ Πραιτωριανοὶ ἀνέκοψαν τὴν ἐπίθεσίν των ἐνῶ οἱ Ἀλάριοι τοῦ Κωνσταντίνου ἀναθαρρήσαντες ὥρμησαν εἰς νέαν ἐπίθεσιν. Καὶ ἐκεῖνος δὲν ἐκρατήθη τότε νὰ μὴ σηκωθῇ εἰς τοὺς ἀναβολεῖς καὶ νὰ χαιρετίσῃ τοὺς γενναίους μὲ τὴν αἱματωμένην ρομφαίαν του.

— Οἱ δύο αὐτοὶ Κεντηρίωνες, Τριμποῦνοι ! ἐφώνα-

ξε. Ἐνας ἀπὸ τοὺς Σκουταρίους νὰ φέρῃ ἀμέσως τὴν εἶδῃσιν...

Τὴν στιγμὴν αὐτὴν βοή θριαμβευτικὴ ἀντήχησε ἀπὸ τὸν στρατὸν τοῦ Κωνσταντίνου.

Αἱ Ἰταλικαὶ λεγεῶνες τοῦ ἐχθρικοῦ κέντρον ἄρχισαν πρῶται νὰ κλονίζονται καὶ νὰ ὑποχωροῦν.

Ὁ Μαξέντιος ἄφισε μεγάλην βλασφημίαν καὶ δείχνων τὴν πυγμὴν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐχύθηκε νὰ τὰς ὑποστηρίξῃ.

Τὴν ἰδίαν στιγμὴν ὅμως ἀντελήφθη ὅτι οἱ κατάφρακτοι *Κλιβανάριοι*, τὸ βαρὺ ἐχθρικὸν ἱππικὸν τοῦ Γαΐου Σενεκίωνος, ἐπροχωροῦσε μὲ καλπασμὸν νὰ κόψῃ τὴν ὑποχώρησίν του.

Ἡ κατάστασις ἐγείνετο κρίσιμος. Ἐσηκώθη τότε εἰς τοὺς ἀναβολεῖς καὶ ἐκύτταξε γύρω εἰς τὸ πεδίου τῆς μάχης σκεπασμένον ἐδῶ κι' ἐκεῖ ἀπὸ σύννεφα σκόνης, τὴν ἄμπωτιν καὶ παλίσροισιν τῆς ἀνθρωποθαλάσσης τῶν δύο στρατῶν.

Οἱ Μαυρητανοὶ ἱππεῖς δεκατιζόμενοι ἀπὸ τὰς σιδηρᾶς κορύνας τῶν *Κλιβαναρίων* ἄρχισαν νὰ ὑποχωροῦν χωρὶς καμμίαν τάξιν, αἱ δὲ Σικελικαὶ καὶ Καρχηδονιακαὶ λεγεῶνες ἔπειτα ἀπὸ τὴν ὑποχώρησιν τῶν Ἰταλῶν, ἐκάμπτοντο καὶ αὐταὶ πρὸς τὸν Τίβεριν.

Μόνον οἱ Πραιτωριανοὶ ἐννοοῦντες ὅτι πολεμοῦν διὰ τὸν ἴδιον ἑαυτὸν των, ὅτι χανομένης τῆς μάχης ἐχάνοντο καὶ ἴδιοι, διεξεδίκουν τὰς θέσεις των βῆμα πρὸς βῆμα εἰς ἀπελπισμένην πάλην, πυργώνοντες τὰ σώματά των, ὁ καθένας ἓνα ὀχύρωμα εἰς τὸ ὅποιον ὁ ἀντίπαλος ἔπρεπε νὰ πατήσῃ διὰ νὰ διαβῇ.

Ὁ κίνδυνος ὅμως τῶν *Κλιβαναρίων* ἐγείνεται διαρκῶς καταφανέστερος. Μία δὲ ἴλη ἐξ αὐτῶν ἔχουσα ἔμπρὸς τὸν γιγάντειον Κεντηρίωνα μὲ τὰ ἀνεμισμένα γένεια πάλλοντα ὑψηλὰ τὴν πελωρίαν κορύναν του, ἔτρεχεν ἀκάθεκτος ἀναποδογυρίζουσα ὅ,τι εὔρισκε νὰ ἀνακόψη τὸν δρόμον τῆς Μουλβίας γεφύρας.

— *Χριστὸς νικᾷ...* *Χριστὸς νικᾷ...* ἐβρουχᾶτο ὁ ἀνεμοστρόβιλος.

Τότε ὁ Μαξέντιος ἀποθαρρημένος ἐγύρισε πρὸς τὸν Τίβεριν νὰ ἐξασφαλισθῇ τοῦλάχιστον πίσω ἀπὸ τὸν ποταμόν, ὅπου ἐνόμισεν ὅτι ἤμποροῦσε νὰ κρατήσῃ τὸν Κωνσταντῖνον.

Τὸ κίνημα ὅμως αὐτὸ ἀπεθάρρυνε ἐντελῶς τὰς λεγεῶνάς του καὶ ὅλοι ἀντὶ νὰ κυττάξουν πειὰ ν' ἀντιταχθοῦν, ὥρμησαν νὰ τὸν ἀκολουθήσουν, ἐκτὸς τῶν Πραιτωριανῶν, οἱ ὅποιοι δείχνοντες μὲ λύσσαν τὴν πυγμὴν πρὸς τὸ μέρος του ἔμειναν γενναίως ν' ἀντιμετωπίσουν τοὺς *Κλιβαναρίους*.

Αἱ σιδερένιαι κορύναι τῶν καταφράκτων ἤρχισαν τότε φρικτὸν μακελλεῖν θρυμματίζουσαι κρανοφόρα κεφάλια, ὦμους καὶ θώρακας.

Ἐκρίθη!.. Ἐσφραγίσθη!.. Ἀπεφασίσθη!..

Ἡ ἥττα τοῦ Μαξεντίου ἦτο γενική.

Καὶ τότε ἄρχισε ἄσπλαχνη καταδίωξις τῶν φευγόντων, οἱ ὅποιοι ἐσωρεύθησαν πατεῖς με πατῶ σε εἰς τὰς δύο γεφύρας, εἰς ἀπερίγραπτον ἀνακάτευμα ἀλόγων, ἀσπίδων, θωράκων, περικεφαλαιῶν, ἕως ὅτου ἡ μία γέφυρα ἢ ζευγμένη μὲ πλοῖα, λιγύσασα ἀπὸ

τὸ βάρος, ὑπεχώρησε παρασύρουσα τοὺς φεύγοντας εἰς τὸ θολὸν ρεῦμα.

Μεγάλη βοή ὑψώθηκε ἀπὸ τὰ δύο μέρη. Τότε ὁ Μαξέντιος ἀκούων ὀπίσω του τοὺς θριαμβευτικούς ἀλλαγμοὺς τῶν λεγεωναρίων τοῦ Κωνσταντίνου ἐκέντρισεν ἀπελπισμένα τὸ ἄλογόν του πρὸς τὴν δευτέραν γέφυραν, τὴν Μουλβίαν, ὅπου τὸν ἐπερίμενε τὸ πεπρωμένον του.

— Τόπον.... τόπον εἰς τὸν Αὐγουστον!.... ἀκούσθηκαν μερικαὶ φωναί. Ἀλλὰ κανεὶς δὲν ἤκουε πειά, οὔτε εἶχε νοῦν διὰ πειθαρχίαν καὶ θυσίας. Ὁ «σῶζων ἑαυτὸν σωθήτω» ἦτο τὸ γενικὸν σύνθημα. Καὶ ὁ Λογγῖνος φοβερὸς τὴν ὄψιν, ἀποστάζων αἵματα, ἀληθινὸς κένταυρος εἰς πελώριον μαῦρον ἄλογον, βλέπων σταματημένον ἔμπρὸς εἰς τὴν γέφυραν τὸν Μαξέντιον ἐχύθηκεν ἀκράτητος, ἀποφασισμένος νὰ τὸν πιάσῃ ζωντανὸν πάσῃ θυσίᾳ.

— *Τὸν ἔχει ὁ Λογγῖνος.... Τὸν ἔχει ὁ Λογγῖνος.... Χριστὸς νικᾷ! ἐβόησαν παράφοροι ἀπὸ ἐνθουσιασμὸν οἱ Χριστιανοὶ λεγεωνάριοι. Χριστὸς νικᾷ.....*

— Ποῖος εἶνε ὁ Κεντηρίων αὐτός;.. ἠρώτησεν ὁ Κωνσταντῖνος, τρεκλίζων ἀπὸ χαρὰν καὶ δείχνων τὸν γίγαντα, δὲν εἶνε νομίζω ὁ Λογγῖνος;..

— Ναί! ὁ Λογγῖνος.... Χριστιανὸς καὶ αὐτός.... εἶπεν ὁ Ἀβλάβιος κλίνων εἰς τὸ αὐτί του.

— Πρέπει νὰ τὸν ἐνθυμηθῶ.... ἐσημείωσεν ἐκεῖνος

Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως ὁ Μαξέντιος βλέπων ὅτι ἐπιάνετο ζωντανός, ὅτι ὀλίγον ἀκόμη καὶ ἦτο εἰς τὰ χέρια τοῦ ἐχθροῦ του, ἔχωσε τοὺς πτερνιστῆρας εἰς τὰ πλευρὰ τοῦ ἀλόγου του, κατεπάτησε τοὺς φεύγοντας καὶ ὥρμησε νὰ περάσῃ μὲ ἀπελπισμένην προσπάθειαν.

Ἀλλὰ μέσα εἰς τὸ ἀσφυκτικὸν ἀλληλοπάτημα, τὴν βοήν, τὰς βλασφημίας, ἓνα ὀλόκληρον ἀνθρώπινον κουβάρι μέσα εἰς τὸ ὅποιον εἶχεν ἐμπλεχθῇ, ἐξετοπίσθη ἔξαφνα ἀπὸ φοβερὸν σπρώξιμον νέου κύματος φυγάδων πρὸς τὸ ἀριστερὸν χεῖλος τῆς γεφύρας καὶ ἐγκρεμοτσακίσθη εἰς τὸν ποταμόν.

Ἄλογον καὶ ἀναβάτης εὐρέθησαν μέσα εἰς πυροτέχνημα ἀφρῶν εἰς τὰ θολὰ νερὰ τοῦ Τιβέρεως.

Μεγάλη βοή τότε ὑψώθηκε ἀπὸ ἐχθρούς καὶ φίλους.

— Ὁ Αὐγουστος.... ὁ Αὐγουστος.... Βοήθεια! Σώσατέ τον....

Ἀλλὰ κανεῖς δὲν διεκινδύνευε.

Μίαν στιγμὴν ὁ Μαξέντιος ἐφάνηκε προσπαθῶν νὰ ἀντιπαλαίσῃ μὲ τὸ ρεῦμα. Δεύτερον ἀνθρωποκρήνισμα ἀπὸ τὴν γέφυραν τὸν ἐξηφάνισε πάλιν μέσα εἰς τὴν ἀφρισμένην δίνην.

Περισσότερον δὲν ἠμπόρεσε νὰ ἰδῇ κανεῖς, διότι ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν αὐτὴν οἱ ἱππεῖς τοῦ Λογγίνου ἐφθάναν εἰς τὴν γέφυραν καὶ οἱ Πραιτωριανοὶ κοπανιζόμενοι ἀπὸ τὰς κορύνας καὶ σφαζόμενοι ἀνηλεῶς ἔπεφταν κατὰ σωρούς εἰς τὰ κύματα.

Ὁ Τίβερις ἐκρατοῦσε πειὰ εἰς τὰ θολὰ βάθη του τὸν ἐχθρὸν τοῦ σταυροῦ καὶ τοῦ Κωνσταντίνου.

Ἡ καταδίωξις ἐξηκολούθησεν ἀγρία μέχρι βαθείας νυκτὸς καὶ ἕως εἰς τὰ τείχη τῆς Ρώμης, ὅπου ἐζητήθη ματαίως ἄσυλον.

Τὸ πεδίον τῆς μάχης ἀπὸ τὴν Ἑριθρὰν πέτραν ἕως τὰς πύλας τῆς πόλεως, παρουσίαζε τραγικὸν θέαμα πτωμάτων αἵματοκυλισμένων, μελῶν κομμένων, ἐντοσθίων χυμένων, περικεφαλαιῶν καὶ θωράκων βουλιαγμένων, κομματιῶν δοράτων, ἀσπίδων, σπαθιῶν, κορυνῶν.

Ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἦσαν ἔξηπλωμένα καὶ ἄλογα κοντὰ εἰς τοὺς κυρίους των, ἄλλα νεκρά, ἄλλα πληγωμένα μόνον καὶ σηκώνοντα τὸ κεφάλι εἰς παραπονετικούς χρεμετισμούς.

Εἰς μερικὰ μέρη ὅπου ἡ συμπλοκὴ ἦτο ζωηροτέρα ἢ γῇ ἐσκεπάζετο ἀπὸ σωροὺς πτωμάτων. Καὶ μέσα εἰς τὸ ἐμπέρδευμα σωμάτων καὶ ἀσπίδων ὅπου καμμίαν φορὰν οἱ κορμοὶ εἶχον τὰς παραδοξοτέρας στάσεις, ἐπρόβαλλον πόδια μὲ μεταλλίνας κνημίδας, Γαλατικὰ χρωματιστὰ φεμοράλια, μάτσα ἀνεστραμμένων λουριῶν θωράκων, κράνη στερεὰ κρατημένα ἀπὸ τὸ μετάλλινον ὑπογνάθιον εἰς χλωμὰ κεφάλια νεκρῶν, χέρια αἵματοβαμμένα σφίγγοντα ἀκόμη γυμνὰς ρομφαίας καὶ κορύνας εἰς τὰς ὁποίας διέκρινε κανεῖς κολλημέναις τρίχαις μαζὺ καὶ αἵματα.

Ἡ βαρεὶὰ ὁσμὴ τοῦ αἵματος ἀνέβαινε ἐμετικὴ ἀπὸ ὅλον τὸ πεδίον καὶ ἐβάδιζε κανεῖς σχεδὸν διαρκῶς εἰς ἓνα γλοιῶδες ὑγρόν, ποῦ ἐσχημάτιζεν ἐδῶ κι' ἐκεῖ πηκτὰ αἵματα, ἔβαφε τὰ γυμνὰ μέλη καὶ ἐμούσκευεν

εἰς μεγάλες κόκκινες βοῦλες τοὺς χιτῶνας καὶ τὰ φε-
μοράλια.

Ἐδῶ κι' ἐκεῖ σκυλλιά τοῦ στρατοπέδου ἔγλειφαν
τὸ ζεστὸν αἷμα ἀπὸ τὰ ἀκρωτηριασμένα ἄκρα. Ἀδέ-
σποτα ἄλογα ἐπλανῶντο μυρίζοντα μὲ τὸ κεφάλι
ὑψηλὰ τὸν ἀέρα καὶ ἀφήνοντα ἀνησύχους χρεμε-
τισμούς.

Βόγχοι πληγωμένων καὶ ρόγχοι ἐτοιμοθανάτων
ἐφθάναν ἀπὸ παντοῦ μέσα εἰς τὰς σκιάς τοῦ ἄρχι-
σαν νὰ πέφτουν.

Ἀλλὰ ποιὸς νὰ τοὺς σκεφθῇ !

Οἱ νικηταὶ εἰς τὴν μέθην τῆς καταδιώξεως ἢ οἱ νι-
κημένοι εἰς τὴν τρομάραν τῆς φυγῆς των ; ..

Οὐαὶ τοῖς ἡττημένοις !

Καὶ τὴν ἰδίαν βραδυὰν ἐπίμονοι ἔρευναι εἰς τὴν
ἰλὺν τοῦ Τιβέρεως ἀνεκάλυψαν τὸ πτώμα τοῦ Μα-
ξεντίου.

Τὸ ἄλλο πρωῒ ἡ κεφαλὴ τοῦ τυράννου καρφωμένη
εἰς μακρὸν κοντὸν ἐφέρετο ἐν θριάμβῳ μέσα εἰς τὴν
Ρώμην ὡς πρωτοπορία τοῦ νικητοῦ.

★ ★ ★

Κατὰ τὰς περιγραφὰς τοῦ Λακταντίου, ἡ ὑποδοχὴ
ποὺ ἔγεινε εἰς τὸν Κωνσταντῖνον ἦτο θρίαμβος καὶ
ἀνταξία τῆς νίκης. Ἡ μεγαλοπρεπὴς κοσμοκράτειρα
ἐβγῆκε σύσσωμος εἰς ὑποδοχὴν τοῦ.

Τὰ παράθυρα, τὰ δώματα στολισμένα μὲ πολυ-
χρώμους τάπητας καὶ χρυσοποίκιλτα ὑφάσματα κα

αὐταὶ αἱ στέγαι ἐγέμισαν ἄσφυκτικῶς καὶ ὅλη ἡ συγκλητος μὲ τὸν δῆμον τῶν Ρωμαίων ἐβγῆκαν νὰ προῦπαντήσουν μὲ δάφνας, μὲ ἄνθη, μὲ θυμιάματα, τὸν θρίαμβευτὴν καὶ τὸν ἐλευθερωτήν.

Ὁ Κωνσταντῖνος ἔφερε τὰς νικηφόρους λεγεῶνας τοῦ νὰ παρελάσουν ἀπὸ τὸ πεδῖον τοῦ Ἄρεως ἐμπρὸς εἰς τὸ Πάνθειον τοῦ Ἀγρίππα, μὲ τὸ ἱερὸν λαβαρὸν προηγούμενον τῶν Ρωμαϊκῶν αἰετῶν.

Καὶ τὸ μόνον ποῦ ἐψύχραινε τὸν ἐνθουσιασμὸν τῶν ἐθνικῶν Ρωμαίων ἦτο τὸ σύμβολον αὐτὸ τῆς περιφρονημένης καὶ μισητῆς θρησκείας τὸ ὁποῖον ἔμβαινε θριαμβευτικῶς μαζύ του, σὰν προειδοποιήσις τῆς προσεχοῦς ἐπικρατήσεως.

Ὅλοι ὅμως ἠθέλησαν νὰ πιστεύσουν ὅτι τὸ πρᾶγμα δὲν ἔχει καμμίαν σοβαρότητα, ὅτι ὁ Αὐγουστος τὸ μετεχειρίσθη μόνον ὥς μέσον διὰ τὸν σκοπὸν τοῦ καὶ μόλις θὰ ἐπερνοῦσεν ὀλίγος καιρὸς θὰ τὸ ἄφηνε πάλιν εἰς τὴν πρώτην τύχην του.

* * *

Τὴν ἰδίαν ἡμέραν ἀπὸ τῶν μεγαλοπρεπῶν ἀνακτόρων τοῦ Παλατίνου, ἀκίνητος εἰς ἓν μαρμάρινον ἀνδρῶνα ἀπέναντι τοῦ Καπιτωλίου ὅπου ὑψώνετο ὁ κιονωτὸς ναὸς τοῦ Διὸς, ὁ Κωνσταντῖνος ἔβλεπε μὲ σταυρωμένα τὰ χέρια καὶ σιωπηλός, τὸ μεγαλοπρεπὲς πανόραμα τῆς Ρώμης ποῦ ἐπὶ τέλους ἦτο ἰδική του.

Ἡ κοσμοκράτειρα πόλις, εἰς τὸ ἀπόγειον τῆς λαμπρότητός της τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, μὲ τοὺς ἑπτὰ λόφους,

τὰς δεκατέσσαρας λαοβριθεῖς συνοικίας της διακοπτο-
 μένας ἀπὸ ἄλση, φουντώματα δένδρων καὶ ἀναβρυ-
 τήρια τὰ ὅποια ἐτροφοδότουν δεκαεννέα ὑδραγω-
 γεῖα διαμαστεύοντα τὸ ὑγρὸν στοιχεῖον ἀπὸ τὰ γύρω
 βουνά, ἦτο ἀληθινὸν μουσεῖον καταπληκτικῶν μεγα-
 λοπρεπειῶν καὶ θησαυρῶν τέχνης τοὺς περισσοτέρους
 τῶν ὁποίων δὲν θὰ ξαναῖδῃ ἡ γῆ.

Ἀρκεῖ νὰ λεχθῇ, ὅτι εἶχε τότε δέκα μεγάλας Βα-
 σιλικὰς στοάς, ἑνδεκα ἀγοράς, εἰκοσιοκτὼ βιβλιοθη-
 κας, τριαντατέσσαρα θριαμβευτικὰ τόξα, χιλιάδας ἀν-
 δριάντων καὶ ἀναγλύφων διαιωνιζόντων παρελθούσας
 δόξας, μέσα εἰς τὰ ὅποια ὅλα ἔλαμπαν σὰν πολύτιμα
 κοσμήματα, ἡ ἀγορὰ τοῦ Τραϊανοῦ καὶ ἡ Βασιλικὴ
 Οὐλπία.

Τὸ βλέμμα τοῦ Κωνσταντίνου κατέβη ἀχόρταγον
 εἰς τὸ κατάλευκον Φόρουμ τὸ ὁποῖον πλαισιωμένον
 ἀπὸ μεγαλοπρεπεῖς στοάς καὶ ναοὺς ἀπλώνετο κάτω
 του ἕως τὸν λόφον τοῦ Καπιτωλίου, ἀπὸ τὸ ὁποῖον
 ἐξεπέμποντο οἱ νόμοι οἱ κυβερνῶντες τὴν οἰκουμένην
 καὶ τὸ ὁποῖον ἐπὶ τόσους αἰῶνας ἦτο ἡ καρδιὰ ὁλο-
 κλήρου τῆς γνωστῆς γῆς.

Εἰς τὴν μέσην ἡ μαρμαρόστρωτος πλατεῖα τοῦ
 φόρουμ ἐξαπλώνετο λεία σὰν στῖβος σταδίου, ἀληθι-
 νὸς στῖβος ὅπου ἐπαυλὸν ἦτο ὁ κόσμος ὁλόκληρος.
 Δεξιᾷ, καὶ ἀριστερῇ, πλαίσιον ἦσαν αἱ δύο μεγαλο-
 πρεπεῖς βασιλικαὶ στοαὶ Ἰουλία καὶ Αἰμυλία, καὶ
 τέρμα εἰς τὸ βάθος ὁ κιονωτὸς ναὸς τῆς Εἰρήνης,
 ἔχων ἑκατέρωθεν ὡς εἰσόδους τὰ θριαμβευτικὰ τόξα
 τοῦ Τιβερίου καὶ τοῦ Σεπτίμου Σεβήρου.

Πλημμύρα ὑπερηφανείας καὶ ἀρρήτου εὐφροσύνης ἐφούσκωσε τὸ στήθος τοῦ νικητοῦ καὶ τὰ πτερύγια τῆς ἀετείου μύτης του ἐτεντώθησαν.

Ἐπειτα τὸ βλέμμα του ἐπλανήθη ρεμβὸν εἰς τοὺς ἑπτὰ λόφους, χαϊδεῦον τὰς Θέρμας, τοὺς ναοὺς, τὰ ἀμφιθέατρα, τὰ τόξα, τοὺς κίονας τοὺς ὁποίους ὁ κλίνων ἥλιος ἐπλημμύριζε μὲ ξανθὰ χაΐδια ἡμέρου δόξης.

Ἔως αὐτὸν ἔφθανε ὁ ἀόριστος καὶ μακρυνὸς βρουασμὸς τῶν ἑκατοντάδων χιλιάδων ψυχῶν ποῦ ἐκινουῦντο ἐκεῖ μέσα, ὁ ὑπόκωφος μηκυθμὸς τῆς τρομερᾶς Ρώμης ποῦ ἤπιε τὸ αἷμα τόσων Kaisάρων καὶ ποῦ τὴν στιγμὴν αὐτήν, ἔπτησσε πρὸ τῶν ποδῶν του πειθήνιος.

Τότε τὸ βλέμμα του ἐγύρισεν αἰνιγματῶδες καὶ ἀχόρταγον πρὸς Ἀνατολάς.

Θὰ ἔλεγε κανεὶς ὅτι προσεπάθει νὰ ἐρωτήσῃ καὶ νὰ ἐξερευνήσῃ τὸ μέλλον.

Καὶ τότε σὰν ἀπόκρισις εἰς τὰς σκέψεις του ἔφθασαν ἀπὸ μακρὰ ὅμοιοι μὲ ἐξασθενημένην βροντὴν οἱ βρυχηθμοὶ τῶν λεόντων τοῦ Κολοσσαίου...

ΤΟ ΑΤΡΙΟΝ ΤΟΥ ΑΙΛΙΟΥ ΜΑΓΝΟΥ

Μέσα εἰς τὸ κομψὸν περιστύλιον τοῦ Αἰλίου Μάγνου, οἱ ἄχνοι τοῦ ἀναβρυτηρίου ἐρράντιζαν τὰς ἀνθισμένας πρασιαὶς καὶ ἐπάχνιζαν τὰ ἀγάλματα καὶ

τοὺς λευκοὺς κίονας, ἐνῶ ἡ Λιβία Παυλίνα καὶ ἡ κόρη της Συλβία ἤκουαν τὸν Ἀθηνόδωρον νὰ τοὺς διηγῇται τὰς δυσκόλους μάχας των μὲ τοὺς Φράγκους καὶ τοὺς Ἀλαμηνούς.

Τὰς τρομερὰς δυσκολίας ποῦ εἶχαν νὰ ὑπερνικοῦν αἱ Ρωμαῖκαὶ λεγεῶνες, τὰς στερήσεις μέσα εἰς τὰ περικαρακωμένα στρατόπεδα ὅταν ὁ βαρὺς χειμὼν τοῦ Ρήνου ἔστρωνε μὲ χιόνι τὰς πεδιάδας καὶ τοὺς κινδύνους των ἀπὸ τὰς ὁρδὰς τῶν ἐγχωρίων ποῦ ἐπερίμεναν τὸ σκότος καὶ τὴν κακοκαιρίαν νὰ τοὺς ἐπιτεθοῦν.

Ἡ διήγησις ἐξακολουθοῦσε ζωηρὰ καὶ χρωματισμένη ἐνῶ αἱ δύο γυναῖκες ἄκουαν μὲ ἀχόρταγην περιέργειαν τὰς λεπτομερείας, φρικιάζουσαι εἰς τοὺς κινδύνους ποῦ διέτρεξαν οἱ ἀγαπημένοι των!

Ὁ νέος Τριμποῦνος ὠμιλοῦσε μὲ τὴν μουσικὴν Ἀττικὴν προφορὰν ποῦ ἐπιτηδεύετο νὰ μιμῇται ἡ Λιβία Παυλίνα, διὰ τοὺς ὑψηλοσώμους ξανθοὺς πολεμιστὰς μὲ τὰ καταιβαστὰ μουστάκια καὶ τὰ μακρὰ μαλλιά ποῦ εἶχαν διὰ παλληκαριὰ νὰ πολεμοῦν μὲ γυμνὰ στήθη, διὰ τὰ πελώρια κέρατα ποὺ ἐστόλιζαν τὰ κεφάλια των, τὰς περιέργους πανοπλίας ἀπὸ λεπτὰ ἐλάσματα ὀπλῶν ἀλόγων καὶ τὰ δηλητηρίασμένα δόρατα μὲ τὰς κοκκαλένιαις αἰχμάς.

Ἀκόμη διὰ τοὺς Δρυΐδας των, τὰς μυστηριώδεις παρθένους ἱερείας-Πυθείας, εἰς τὰ βάθη τῶν σπηλαίων καὶ τῶν δασῶν τὰ ὅποια ἦσαν ἀπρόσιτα εἰς τὸν ὄχλον καὶ ἀπὸ τὰ ὅποια ἐξήρχοντο διὰ νὰ κηρύξουν ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν ἱερῶν δρυῶν ὑπὸ τὸν

ἑναστρον οὐρανὸν καὶ τὸν συμβολικὸν μηνίσκον τῆς νέας σελήνης τὰ παράδοξα διδάγματα των. Διδάγματα ὅπου ἡ βαρβαρότης τῶν ἀνθρωποθυσιῶν ἐνώνετο μὲ ὑψηλὰς ἐννοίας ἀθανασίας καὶ διαδοχικῶν μετεμψυχώσεων.

Κατ' αὐτοὺς ἐξηκολούθει ὁ νέος Ἀθηναῖος, ἡ ψυχὴ σχηματίζεται εἰς τὴν ἄβυσσον τὴν ὁποίαν ὀνομάζουν Ἀνοῦφιν καὶ ὅπου ὑφίσταται τὸν ζυγὸν τῆς ὕλης. Ἐπειτα προχωρεῖ εἰς τὸν κύκλον τῆς περιπλανήσεώς της, τὸ Ἀμπρίδ, κόσμους δοκιμασιῶν καὶ ἐξαγνίσεως. Εὐτυχῶς ὅμως δι' αὐτὴν ὑπάρχουν δύο περίοδοι ἀκόμη ὅπου εὐρίσκει τὴν ἀθανασίαν καὶ τὴν ἀνταμοιβήν. Τὸ Γκβύνφιδ ἢ κόσμους μακαριότητητος καὶ τὸ Σεγκὰν τὴν βασιλείαν τοῦ ἀπείρου.

—Περίεργο ! περίεργο.... διέκοπτεν ἡ Λιβία Παυλίνα, ποτὲ δὲν θὰ ἐπίστευα τοὺς ἀγρίους αὐτοὺς τόσον προχωρημένους φιλοσόφους. Μᾶλλον θὰ τοὺς ἐνόμιζα ὅπως μοῦ εἶπαν ὁπαδοὺς τῆς νέας θρησκείας, τοῦ «ἀνεσκολοπισμένου ἐκείνου σοφιστοῦ» ὅπως τὸν λέγει ὁ Λουκιανός.. Τῶν σταυρολατρῶν...

— Ἀλλὰ καὶ σταυρολάτραι εἶνε πάρα πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς μεθ' ὅλους τοὺς διωγμούς.. ἐβεβαίωσεν ὁ Ἀθηνόδωρος, ἰδίως εἰς τὸ Λούγδουνον, ὅπου τιμοῦν ἰδιαιτέρως μίαν παρθένον μαρτυρήσασαν τὴν ὁποίαν ὀνομάζουν «Ἀγίαν» Βλανδίναν καὶ ἕνα ἐπίσκοπον τὸν θανατωθέντα ἐπίσης μὲ τοὺς σύντρόφους του εἰς κάποιον λόφον τῆς Λουτεκίας....

Ἡ Λιβία Παυλίνα ἐσήκωσε τοὺς ὤμους μὲ ὕφος περιφρονητικῆς ἀπορίας.

— Καὶ οἱ Ἀλαμανοί ;... ἠρώτησεν ἡ κόρη ἡ ὁποία ἤκουσε μὲ ἀχόρταγην προσοχήν.

— Ἄ ! οἱ Ἀλαμανοὶ εἶνε ἐπίσης περίεργοι.... ἐξηκολούθησεν ὁ Τριμποῦνος. Οἱ βάρβαροι αὐτοί, γιγαντώδεις οἱ περισσότεροι ὥπως τοὺς εἰξεύρετε ἀπὸ τοὺς δούλους καὶ τοὺς λεγεωναρίους, φοροῦν δέρματα ζώων καὶ μεταχειρίζονται κεφάλια ἀγρίων θηρίων διὰ κράνη των.... Μεταχειρίζονται ἐπίσης μὲ πολλὴν ἐπιδεξιότητα τὴν σφενδόνην καὶ τὸ δόρυ καὶ εἶνε δυνατοὶ πολεμισταὶ τοὺς ὁποίους χρειάζεται κανέννας νέος Ἰούλιος Καῖσαρ νὰ ὑποτάξῃ ἐντελῶς.

Πρὸ τῆς μάχης συνειθίζουν ν' ἀσφαλίζουν τὰ γυναικόπαιδά των πίσω ἀπὸ τὰ ἀμάξιά των καὶ οὐχὶ σπανίως βλέπει κανεὶς τὰς γυναῖκας τὴν ὥραν τοῦ κινδύνου νὰ τρέχουν μὲ ἀπερίγραπτην μανίαν εἰς βοήθειαν τῶν πολεμιστῶν. Ὁ φίλος μας Ἰούνιος Μεσσάλας ὁ ὁποῖος εὗρέθηκε εἰς ὁμοίαν περίστασιν καὶ ἐφύλαξεν κάποιαν δυσάρεστην πεῖραν, ἀναφέρει ὅτι ἡ κλωτσιὰς τῶν μουλαριῶν τοῦ στρατοπέδου εἶνε χάρδια συγκρινόμεναι μὲ τὰ γρονθοκλωτσήματα τῶν Ἀλαμανῶν αὐτῶν Ἀμαρυλλίδων...

Αἱ Ρωμαῖαι ἔβαλαν τὰ γέλια.

— Πάλι αὐτὸς ὁ Ἰούνιος.... εἶπε ἡ Λιβία Παυλίνα, εἴμπορεῖ κανεὶς νὰ εἶνε βέβαιος ὅτι δὲν θὰ διορθωθῇ ποτέ....

— Εἶνε ὁ πειρὸ χαριτωμένος ἐπικούρειος ποῦ εἴμπορεῖ νὰ εὗρεθῇ εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον.... ἔκρινε ὁ Ἀθηνόδωρος. Ὁρισμένος θὰ τὸν ἐζήλευε καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης αὐτός...

Νενίκηκας Ναζωραῖε

“Ὅπως εἶχαν προῖδη οἱ δύο, νέοι μὲ τὴν πρώτην εἶδησιν τῆς ἐκστρατείας τοῦ Κωνσταντίνου, ἡ οἰκογένεια τοῦ Φλαβίου ἀνεχώρησε ἀμέσως κρυφὰ τὴν ἴδιαν νύκτα διὰ τὴν Σικελίαν ὅπου εἶχεν ἀσφαλὲς καταφύγιον.

Καὶ δὲν εἶχαν ἄδικον.

Διότι ὁ Μαξέντιος κατεδίωξεν ἀσπλάγχνως τὰς οἰκογενείας ὅλων τῶν γνωστῶν Κωνσταντινικῶν.

Τὸ καταφύγιον ὅμως ἦτο τόσον ἀσφαλὲς καὶ τόσον κρυφὴ ἡ ἀναχώρησίς των, ὥστε κανεῖς δὲν ἠμπόρεσε οὔτε νὰ ἀνακαλύψῃ τὸ πρῶτον οὔτε νὰ ὑποπτεύσῃ τὸ δεύτερον.

Οἱ γονεῖς τοῦ Φλαβίου ξαναεἶδαν τώρα μὲ ἀνέκφραστην συγκίνησιν καὶ ὑπερηφάνειαν *Τριμπούνους* τὰ δυό των παιδιά.

Ἡ Λιβία Παυλίνα, χωμένη ἕως τὸν λαιμὸν εἰς τὴν ἀστρολογίαν τῶν Χαλδαίων καὶ τὰς μαντείας ποῦ ἐκυβερνοῦσαν τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἦτο βεβαία ἀπὸ τὸ ὠροσκόπιον ὅτι δὲν θὰ ἐπάθαιναν τίποτε εἰς τὸν πόλεμον καὶ ὅτι θὰ ἔφθαναν εἰς βαθὺ γῆρας. Μολοντοῦτο οἱ νέοι κίνδυνοι ποῦ διέτρεξαν τὴν ἔκαμαν νὰ χύσῃ ἄφθονα δάκρυα.

Καὶ ἀπὸ τὴν ἴδιαν ἡμέραν μὲ τὴν κόρην της, ἡσχολήθησαν νὰ ἐτοιμάσουν μυστικὰ τὰς στολὰς τῶν δύο τριμπούνων, τὰς ὁποίας θὰ τοὺς ἐχάριζαν ἑξαφνα, ἔπειτα ἀπὸ τὴν μεγάλην θυσίαν ποῦ θὰ ἔκαμναν ἐπὶ τῇ διασώσει των εἰς τὸν Σωτῆρα Δία.

Ἦτο πρῶτα τὸ ἐπίσημον *Ἀγκουστικλάβιον* μὲ τῆς πλατειαῖς κόκκιναις παρυφαῖς, τὸ χρυσόπλεκτον *Πα-*

ραζώνιον, είδος ζώνης ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐκρέμετο ἡ Ἰβηρικὴ ρομφαία τοῦ Τριμπούνου καὶ τὸ μεγαλοπρεπὲς κράνος.

Τὸ «βίτις» τὴν βίτσαν τοῦ κεντηρίωνος θὰ τὴν ἀνέθεται πειὰ χρυσωμένην εἰς τὸν βωμὸν τοῦ Ἀρεως ὡς ἀφιέρωμα.

* * *

— Ἀλήθεια καὶ ὁ Γύλλιος;.. κατάρθωες ν' ἀνακαλύψης τίποτε;.. εἶπεν ἡ Συλβία διακόπτουσα τὸν Ἀθηνόδωρον ἐνῷ ἐπρόφερε εἰς τὴν συνέχειαν τῆς διηγήσεως τὸ ὄνομα τοῦ δούλου του.

Τὸ πρόσωπον τοῦ νέου ἐσυννέφιασε.

— Τίποτε.. τίποτε ἀκόμη!.. δὲν ξεύρω τί νὰ ὑποθέσω πειά.... Ὁ *Πραιφέκτος τῶν βιγίλων* ποῦ εἶδα χθὲς τὸ βράδυ, μοῦ εἶπε ὅτι οἱ ἄνθρωποί του ἂν καὶ ἔψαξαν παντοῦ δὲν ἠμπόρεσαν ν' ἀνακαλύψουν τί τίποτε.. Ἐπίσης ὁ ἐπίσκοπος τῶν Χριστιανῶν.. Μόνον ἓνας συμπατριώτης του, Ὁστιάριος τῆς Γαλλίτας Κρουσπελλίνας, λέγει ὅτι τὸν εἶδε νὰ περιδιαβάζῃ μίαν ἡμέραν εἰς τὸν μεγάλον δρόμον τῶν Συβούρων....

— Τὸν καυμένον τὸν ξανθὸν Φράγκον! μοῦ ἦτο τόσον συμπαθητικός.... ἐπρόσθεσε ἡ Συλβία. Εἶχε τὸ ὕφος τόσον ἀδέξιον καὶ δειλιασμένον, σὰν ἡμερωμένον θηρίον ποῦ δὲν ξεύρει πῶς νὰ κινηθῇ γιὰ νὰ μὴ κάμῃ ζημιά....

— Θὰ λυπηθῶ πολὺ ἂν τοῦ συνέβῃ τίποτε.. ἐσυμ-

πλήρωσε ἡ Λιβία Παυλίνα. Ἡ Ρώμη εἶνε τόσο γεμάτη ἀπὸ κακοποιούς.... Βλέπει κανεῖς ὅταν βγαίνει ἔξω τέταιαις τρομακτικαῖς μορφαῖς.... Ὅλη ἡ οἰκουμένη θὰ ἔλεγε κανεῖς στέλνει ἔδῳ τὸ κατακάθι της....

— Καὶ ἐγὼ τὸ εἶχα συνειθίσῃ αὐτὸ τὸ ζῶον.... ἐξηκολούθει στενοχωρημένος ὁ νέος, ἀπὸ τότε ποῦ τὸν ἐλύτρωσα ἀπὸ τὸ ἀμφιθέατρον....

— Ἀλήθεια! διέκοψε ἡ Συλβία. Ὁ Φλάβιος μοῦ ἔλεγε ἔλεγε ὅτι τὸν ἐγνωρίσατε μίαν βραδυὰ πού εἴχατε παραπλανηθῇ καὶ ὅτι σᾶς ἐφιλοξένησε καὶ σᾶς περιποιήθη...

Ὁ Ἀθηνόδωρος ἔνευσε ἐπιβεβαιωτικῶς.

— Ναί!.. πρὸ τριῶν ἐτῶν εἰς ἓνα κυνήγι εἰς τὰ δάση τοῦ Ρήνου, εἴχαμε ἀποπλανηθῇ τὸ βράδυ ἐγώ, ὁ Φλάβιος καὶ ὁ τρελλὸς αὐτὸς ὁ Ἰούιος Μεσσάλας..

Τὸ σκοτάδι εἶχε πέσῃ ἀδιαπέραστον κάτω ἀπὸ τὰ δένδρα, ὥς ἔκ περισσοῦ δὲ ἔπιασε καὶ βροχή.... Ἐμουςκευθήκαμε καὶ εἴμεθα παγωμένοι.

Ἐπηγαίναμε κα! οἱ τρεῖς εἰς τὰ τυφλὰ συλλογιζόμενοι ὅτι θὰ ἐπερνούσαμε ὅλην τὴν νύκτα κάτω ἀπὸ τὰ δένδρα πεινασμένοι καὶ διαρκῶς βρεχόμενοι, ὅταν τὸ γαύγισμα σκύλλου μᾶς ἔδωσε ἐλπίδα.

Εἰς ὀλίγον ὀδηγούμενοι ἀπὸ τὰ δικά μας τὰ σκυλιά, ἐφθάναμεν εἰς ἔρημο καλυβάκι ὅπου δὲν ἐφαινετο κανεῖς. Ἀλλὰ ἓνα δέρμα στρωμένον ἐπάνω εἰς κλαδιὰ καὶ ἵχνη φωτιᾶς ἐμαρτυροῦσαν ὅτι κάποιος ἦτο ἐκεῖ κοντά. Καὶ πράγματι ὁ κάτοικός του, μὴ εἰξεύρων μὲ ποιоὺς εἶχε νὰ κάμῃ, ἦτο κρυμμένος μέσα

εἰς τὰ δένδρα καὶ ἐπλησίασε μόνον ὅταν ἐβεβαιώθη ὅτι εἶχε νὰ κάμῃ μὲ Ρωμαίους στρατιωτικούς.

Ἦτο ὁ Γύλλιος, ὁ ὁποῖος ἦτο καὶ αὐτὸς κυνηγὸς ἐξ ἐπαγγέλματος ὅπως ἄλλως τε καὶ οἱ περισσότεροι τῆς φυλῆς του.... Νὰ μὴ σᾶς πολυλογῶ τέλος, μᾶς ἐπεριποιήθηκε ὅπως εἰμπόρεσε, ἀναψε μεγάλην φωτιά μὲ ξηρὰ κλαδιά, μᾶς ἔδωσε κομᾶτια ψημένου ἐλαφιοῦ καὶ ἔστρωσε δέρματα νὰ κοιμηθοῦμε. Ἔτσι ἔγινε ἡ γνωριμία μας.

Ἐπειτα ἀπὸ κάμποσους μῆνας ἄρχισε ὁ πόλεμος. Οἱ ἀνυπότακτοι ἀρχηγοί των, ὁ Ἀσκάριχος καὶ ὁ Μερογαῖος, τοὺς ἐμάζευσαν ἐναντίον μας καὶ ἄρχισαν τὰς ἐπιδρομὰς ἕως ὅτου ἔπειτα ἀπὸ ἐξολοθρευτικὸν ἀγῶνα κατετροπώθησαν, ἐξολοθρεύθησαν καὶ αἰχμαλωτίσθησαν, οἱ περισσότεροι δὲ ἐφέρθησαν εἰς τὸ Τρεβῆρον.

Ἐκεῖ ὁ Κωνσταντῖνος ἐγκαινίασε τοὺς περιφήμους ἐτησίους «Φραγκικὰς Ψυχαγωγίας» διὰ νὰ διασκεδάσῃ τὰς λεγεῶνας του καὶ διὰ νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τοὺς ἀτιθάσσους αὐτοὺς ἀγρίους.

Ὅλοι ἀδιακρίτως ἐρρίφθησαν βορὰ τῶν θηρίων εἰς τὸ ἀμφιθέατρον. καὶ πρῶτοι ὁ Μερογαῖος καὶ ὁ Ἀσκάριχος....

—Φρίκη! διέκοψεν ἡ Συλβία.

—Τὰ θηρία τοῦ ἀμφιθεάτρου ἐξηκολούθησεν ὁ Ἀθηναῖος ἐκουράσθησαν νὰ ξεσχίζουν ἀπ' αὐτούς, ἀκόμη ἀγριωτέρους καὶ ἀσπονδοτέρους ἐμπρὸς εἰς τὸν θάνατον, ἀφοῦ ἐμάλλωναν ποῖος νὰ ἔλθῃ πρῶτος ἐμπρὸς καὶ νὰ πεθάνῃ πρῶτος.. Καὶ ἡ τελευταία μα-

τιά των ἔπεφτε ἐπάνω μας γεμάτη μῖσος καὶ πόθον ἐκδικήσεως...

—Ἄγρια βαρβαρικὰ ψυχαί.... εἶπε ἡ Λιβία Παυλίνα.

—Φρίκη! ἐπανέλαβε χλωμὴ ἡ Σουλβία.

—Ἐγὼ νὰ σᾶς εἰπῶ! Εὐγαινα ἀπὸ τὸ ἀμφιθέατρον χωρὶς νὰ εἴμπορῶ νὰ εὕρω εὐχαρίστησιν εἰς τὰ ἄγρια αὐτὰ θεάματα, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἀθηναῖος, ὅταν περνῶν ἀπὸ τὰ *Κάρκαρα* μεταξὺ ἐκείνων ποὺ ἐπερίμεναν τὴν σειρὰν των νὰ ριφθοῦν εἰς τὰ θηρία, ἐνόμισα ὅτι διέκρινα μίαν φυσιογνωμίαν γνωστήν...

—Ἦτο ὁ Γύλλιος.... διέκοψε ἡ Λιβία Παυλίνα.

—Τὰ μάτια του ἔμεναν στηριγμένα ἐπάνω μου σὰν νὰ μὲ ἀνεγνώριζε.... Ἐπροσπάθησα τότε νὰ θυμηθῶ, καὶ διὰ μιᾶς ἡ σκοτεινὴ νύκτα τοῦ κυνηγιοῦ εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ρήνου μὲ τὴν καλύβην καὶ τὰ στρωμμένα δέρματα ἐμπρὸς στὴν φωτιά, ξαναἤλθαν ἐμπρὸς μου...

Ἦσαν οἱ ἴδιοι τετράγωνοι ὥμοι, τὸ ἴδιον τετράγωνον πρόσωπον, τὰ ξανθὰ στουπόμαλλα καὶ τὰ ξεπλυμένα μάτια, ποὺ στηριγμένα πάντοτε εἰς τὰ δικά μου μιλοῦσαν χωρὶς νὰ παρακαλοῦν.

Τότε ἐζήτησα τὴν χάριν του ἡ ὁποία μοῦ ἐδόθη χωρὶς δυσκολίαν, ἀφ' οὗ δὲν καλοεἴξευραν τὶ νὰ τοὺς κάμουν ὅλους αὐτοὺς ποῦ καὶ τὰ θηρία εἶχαν κουρασθῇ νὰ ξεσχίζουν...

Ἐκεῖνος ἐδέχθηκε τὴν χάριν μὲ ἐκπληξιν σὰν νὰ μὴ ἐννοοῦσε γιὰ τὸ εἶχα κάμη καὶ ἦλθε μαζύ μου χωρὶς ἀντίστασιν..., Ἀπὸ τότε μὲ ἠκολούθησε σὰν σκυλλὶ παντοῦ, εἰς τὴν εἰρήνην καὶ εἰς τὸν πόλεμον

καὶ μὰ τὸν Πρόμαχον δὲν εἶχα καμμίαν εὐκαιρίαν νὰ μετανοήσω..

—Καὶ τώρα;... εἶπεν ἡ Συλβία.

—Τώρα δὲν ξεύρω τὶ νὰ ὑποθέσω κι' ἐγώ.... Δὲν ἔχασα ὅμως κάθε ἐλπίδα ἀκόμη.

—Δὲν ἐχάθησαν οἱ δοῦλοι ἀπὸ τὴν Ρώμην!.. ἐσήκωσε τοὺς ὤμους ἡ Λιβία Παυλίνα.... Τώρα μάλιστα μὲ τοὺς Καρχηδονίους αἰχμαλώτους ἔπεσε ἡ τιμὴ των πολύ...

* * *

Ἡ μητέρα τῆς Συλβίας ἦτο τύπος τῆς Ρωμαίας ματρόνας τῆς ἐποχῆς αἱ ὁποῖαι εἶχαν ἀπὸ τὴν νηπιακὴν ἡλικίαν διὰ τὰ παιδιά των ἔλληνας παιδαγωγούς, ἀνακάτευαν εἰς δέκα Λατινικὰς λέξεις πέντε Ἑλληνικὰς καὶ ἐπροσπαθοῦσαν νὰ ὁμιλοῦν πάντοτε διὰ τοὺς διαλόγους τοῦ Πλάτωνος καὶ τὰς θεωρίας τοῦ Ἀριστοτέλους.

Ἀπὸ τὴν λατινικὴν φιλολογίαν μόλις κατεδέχοντο τὸν Βιργίλιον ποῦ ἐδιδάσκετο ὡς ἐθνικὸς ποιητῆς καὶ ἐπεριφρονοῦσαν τὴν μεσαίαν τάξιν ποῦ ἐδιάβαζε τὰς ἱστορίας τοῦ Μαρίου Μαξίμου καὶ τὰς σατύρας τοῦ Ίουβενάλη.

Ἡ Ἑλληνομανία των ἦτο τόσον μεγάλη ὥστε οἱ Ρωμαῖοι σατυρικοὶ νὰ τὰς κτυποῦν ἀμειλίκτως καὶ νὰ γράφουν ἐπιγράμματα ἐπὶ ἐπιγραμμάτων χωρὶς ἐννοεῖται νὰ κατορθώνουν τίποτε.

Ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς καὶ ὁ συρμὸς ἐνικοῦσαν
κάθε ἀντίδρασιν.

«Σήμερα ἡ γυναῖκες μας νομίζουν πῶς δὲν ἔχουν,
ἔγραφεν ὁ Ἰουβενάλης,
καμμία χάρι ἂν δὲν φανοῦν πῶς εἶνε Ἑλληνίδες
καὶ ἃς ἐγεννηθήκανε μεσ' τὴν καρδιὰ τῆς Τούσκας..
Τώρα μονάχα Ἑλληνικὰ παρλάρουν οἱ Ρωμαῖες
σὲ κάθε μιὰ περίστασι ὥσάν νὰ μὴν ἀξίξη
νὰ ξεύρουνε τὴν γλῶσσα των καὶ νὰ τὴν ὁμιλοῦνε.
Ἑλληνικὰ ἡ λύπη των, ὁ φόβος, ὁ θυμὸς των,
Ἑλληνικὰ κι' ὁ ἔρωσ των.... Τοὺς φαίνεται πῶς εἶνε
πρόστυχες ἂν στὸν ἐραστὴ τὸν ἴδιο των δὲν ποῦνε
Ἑλληνικὰ τὰ λόγια των.. «Ζωή μου! καὶ ψυχὴ μου!¹»
Κι' αὐτὰ τὰ κοριτσόπουλα τὰ χθесινὰ ἀκόμη,
κι' αὐτὰ μονάχα Ἑλληνικὰ ψευτοπαπαγαλλίζουν»....
.....

— Ποῖος εἶνε Ἀθηνόδωρε ἓνας Κεντηρίων Λογ-
γῖνος ποῦ ἔκαμεν ὁ Αὐγουστος Κωνσταντῖνος Τριμ-
ποῦνον μαζὺ μὲ σᾶς;.. ἠκούσθη τὴν στιγμὴν αὐτὴν
ὁ Αἴλιος Μάγνος ἐμβαίνων εἰς τὸ περιστύλιον.. Διη-
γοῦνται θαύματα ἀνδρείας γι' αὐτόν...

Ὁ γέρον Ρωμαῖος μὲ τὸ ξυρισμένον κατὰ τὸν πα-
λαιὸν συρμὸν κεφάλι, ἐπροσκύνησε ἀπλώνων τὸ δεξιὸν
χέρι πρὸς τὸ βωμὸν τῆς Ἑστίας ποῦ ἦτο ἀνθοστε-
νωμένος εἰς τὸ βάθος τοῦ κηπαρίου καὶ ἐπλησίασε εἰς
τὴν συντροφιά.

(1) Ὁ Ἰουβενάλης ἔχει εἰς τὸ κείμενον τὰς λέξεις αὐ-
τὰς ἑλληνικάς.

— Ἄ ! ὁ Λογγῖνος ! εἶπε ὁ Ἀθηναῖος μὲ ζωηράν εὐχαρίστησιν εἰς τὸ πρόσωπόν του. Πράγματι ! εἶνε ἓνας τύπος ἀξιοσπούδαστος καὶ ὁ Αὐγουστος ἔκαμε τὸ ὀλιγώτερον ἀπὸ ὅτι εἰμποροῦσε νὰ κάμῃ μὲ τὸ νὰ τὸν ὀνομάσῃ "Υπαρχον τῶν Σκουταρίων του. Σᾶν νὰ τὸν βλέπω ἀκόμη, τρομερόν, γεμᾶτον αἵματα, μὲ τὰ μαλλιά καὶ τὰ γένεια ἀνεμισμένα, βρυχώμενον σᾶν χαλκόστομον σάλπιγγα καὶ θρυμματίζοντα μὲ τὸ βαρὺ του ρόπαλον τὸ πανικόβλητον κῦμα τῶν ἐχθρικῶν κεφαλῶν ἐμπρὸς εἰς τὴν Μουλβίαν γέφυραν...

Καὶ ὁ νέος Ἀθηναῖος ἄρχισε νὰ διηγῇται λεπτομερῶς τὸ ἐπεισόδιον τῆς γεφύρας καὶ τὴν μανιακὴν ἔφοδον τοῦ Λογγίνου ἢ ὁποία ἀποτέλεσμα εἶχε τὸν πνιγμὸν τοῦ Μαξεντίου εἰς τὸν ποταμόν.

Ἐνεθυμεῖτο ὅτι εἶχεν ἰδῇ τὸν Μαξέντιον μίαν στιγμὴν ν' ἀντιπαλαίῃ ἀπελπισμένα μὲ τὸ ρεῦμα, νὰ προσπαθῇ νὰ πιασθῇ ἀπὸ ἓνα ἄλογον, ἔξαφνα ὅμως ἄλλα κουβάρια κρημνισμένων ἔπεσαν ἐπάνω του καὶ ὅλοι των ἐχάθηκαν εἰς τὰ θολὰ νερά.

— Αὐτὸν τὸν Λογγῖνον ἤθελα νὰ τὸν ἐγνώριζα.... μοῦ κάμνει ἐντύπωσιν τῶν παλαιῶν Ρωμαίων.... εἶπεν ἐνθουσιασμένος ὁ Αἴλιος Μάγνος.

— Δὲν εἶνε δύσκολον.. εἶπε γελῶν ὁ Ἀθηνόδωρος δὲν εἰξεύρω ὅμως ἂν θὰ θελήσετε ἀκόμη νὰ τὸν γνωρίσετε ὅταν σᾶς εἰπῶ ὅτι εἶνε Χριστιανός....

Τὰ φρύδια τοῦ γέροντος ἐσούφρωσαν.

— Πῶς;.. Χριστιανός;.. Σταυρολάτρης;.. Ἄ!..
"Ὁχι, ὄχι! ποτέ!..

— Τὸ εἴξευρα ! εἶπε εὐθύμως ὁ Ἀθηναῖος.

—Εἶναι φοβερόν! εἶνε λυπηρόν! ἐσυμπέρανε μὲ ἕξασιν ὁ γέρων. Δὲν ὑπάρχει εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν ἀνοησία ποῦ νὰ μὴν εὗρεθοῦν ἀμέσως ἄλλοι ποιὸ ἀνόητοι νὰ τὴν ἐγκολπωθοῦν. Καὶ ἡ πλάνη αὐτὴ τοῦ Ἑβραίου μάγου ἔπιασε ὅπως πιάνει μιὰ κακὴ ἐπιδημία.. Ἐγὼ τουλάχιστον τοὺς ἀρνησιθρήσκους αὐτοὺς ὄχι μόνον δὲν τοὺς θεωρῶ Ρωμαίους ἀλλὰ οὔτε τοὺς θέλω φίλους ἢ καὶ γνωστούς..

Ἡ κόρη τοῦ Αἰλίου Μάγου εὐγενικὸ λουλουδι τῆς Ρωμαϊκῆς παρακμῆς, μὲ λεπτὸν αἰσθητικὸν πρόσωπον, θαμβὸν διάφανον χρῶμα καὶ λαμπρὰ μάτια εἰς τὰ ὅποια μεγάλαις μεταξωταῖς βλεφαρίδες ἔδιδαν μὲ τὴν σκιάν των ἀκόμη περισσοτέραν ἔκφρασιν καὶ λαμπρότητα, ἐφάνη στενοχωρημένη.

— Ἀκοῦς!.. ἀκοῦς!.. ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἀδελφοί.. Ἐγὼ ἀδελφὸς μὲ τὰ ἀνδράποδά μου...

— Νὰ σᾶς εἰπῶ!.. ἐγὼ ἤθελα νὰ ἤκουα περισσότερον διὰ τὴν θρησκείαν αὐτήν.... διέκοψε ὁ Ἀθηνόδωρος. Μὲ τὴν ἐγκράτειαν καὶ αὐτοθυσίαν ποῦ διδάσκει εὐρίσκω ὅτι ἔχει πολλὰ κοινὰ μὲ τοὺς Πυθαγορείους ἢ τοὺς Στωϊκοὺς....

— Ἐγὼ οὔτε νὰ ξεύρω οὔτε νὰ ἀκούω θέλω . διέκοψε ὁ Αἴλιος Μάγνος ἀρπάζων νευρικὰ τὴν τήβεννόν του. Μοῦ φαίνεται ὅτι μολύνει τὸν ἀέρα τῶν ἐφεστίων μου θεῶν...

Εὐτυχῶς τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ Ὀστιάριος ἀνήγγειλε ὅτι ἔφθασαν οἱ Κορίνθιοι τεχνῖται εἰς τοὺς ὁποίους εἶχε παραγγεῖλει τὴν ἐπιδιόρθωσιν τῶν κερένιων προπλασμάτων τῶν προγόνων τῆς οἰκογενείας.

Ὅμοιωμάτων πού διετήρουν ἐπιμελῶς οἱ ἐπίσημοι Ρωμαῖοι εἰς φυσικὸν μέγεθος, χρωματισμένα μὲ τὰ χρώματα τῆς ζωῆς καὶ τὰ ὅποια ἐξέθεταν εἰς κάθε ἐπίσημον περίστασιν γάμου, γεννήσεως κηδείας κλπ.

Οἱ τεχνῖται ἐμβῆκαν μέσα εἰς τὸ περιστύλιον παρακολουθούμενοι ἀπὸ δούλους φέροντας τὰς θήκας ὅπου ἦσαν τὰ προπλάσματα, ἡ δὲ ἐξέτασίς των ἔστρεψε ἄλλοῦ τὸν θυμὸν καὶ τὴν προσοχὴν τοῦ γέροντος.

.....

— Ο πατέρας εἶνε τόσο ἀδιάλλακτος.. εἶπε μὲ στεναγμὸν ἡ κόρη. Οὔτε κἂν συζήτησιν δέχεται εἰς ὅ,τι δὲν τοῦ ἀρέσει.....

— Αὐτὸ τὸ ἄδικον τοῦ ἔδωσα πάντοτε καὶ ἐγώ.... ὑπεστήριξε εὐρίσκουσα ἀφορμὴν νὰ κηρύξῃ τὸ δίκαιόν της καὶ ἡ Λιβία Παυλίνα διορθώνουσα τὸ χρυσὸ δίκτυ τῶν μαλλιῶν της. Εἰμποροῦσε τόσο καλὰ νὰ συζητῇ κάθε γνώμην ἔστω καὶ ἂν δὲν ἤθελε νὰ τὴν δεχθῇ...

— Ἐκεῖνο πού μὲ ἀπωθεῖ ἐμένα ἀπὸ τοὺς σταυρολάτρας.... ἐξηκολούθησε ἐπιμένων εἰς τὴν σκέψιν του ὁ Ἀθηνόδωρος, εἶνε ὅτι ὅλα τὰ σύμβολα τῆς λατρείας των εἶνε φοβερὰ ἄσχημα καὶ παριστάνουν μόνον εἰκόνας ἀγωνίας καὶ θανάτου. Τὸ ἰδανικόν των εἶνε χλωμὰ πρόσωπα καὶ σκαμμένα μάγουλα. Μοῦ λέγουν δὲ ὅτι φυλάττουν κάτω ἀπὸ τοὺς βωμούς των τὰ ἀποξηραμένα σώματα τῶν ἁγίων των καὶ φιλοῦν κομμάτια ἀπὸ τὰ ἀποσυντεθειμένα λείψανά των. Αὐτὸ εἶνε πράγμα, πού δὲν εἰμπορεῖ παρὰ νὰ ἀπομα-

κρύνη κάθε άνθρωπον ἔχοντα αἰσθητικὴν εὐπάθειαν. Καὶ προπάντων ὅταν ἐσυνήθισε εἰς τὴν ἀντίληψιν τῆς ἰδικῆς μας θρησκείας. Μὲ τοὺς ἀκτινοβόλους Θεοὺς τοῦ Ὀλύμπου ποὺ ὄχι μόνον δὲν θέλουν τὴν ζωὴν βασανισμένην δοκιμασίαν, ἀλλ' ἀπεναντίας διδάσκουν νὰ τὴν χαίρεται κανεὶς καὶ ν' ἀναπτύσσει τὰ φυσικὰ δῶρα του, σωματικὰ καὶ ψυχικὰ μαζὺ εἰς ἓν ἰδιῶδες τελειοποιήσεως σώματος καὶ ψυχῆς...

Τὰ μάτια τῆς Συλβίας ἔπαιξαν μιὰν στιγμὴν νευρικὰ καὶ τὰ μακρὰ ματόκλαδα κατέβασαν ἐλαφραῖς σκιαῖς εἰς τὰ θαμβὰ μάγουλά της.

— Μὰ τοὺς Λάρητας, νομίζω ὅτι ἀρκετὰ σᾶς ἀκούω νὰ μιλάτε γιὰ τοὺς ἀσχημανθρώπους σας αὐτοὺς χριστιανούς.... ἐγέλασε προβάλλων ἀπὸ τὸ περιστύλιον ὁ Φλάβιος. Συλβία! αὐτὸ τὸ *Παταγεῖον* ποὺ ἔχεις εἰς τὸν χιτῶνα σου εἶνε ἐξαίσιον... Θὰ θυσιάσω δύο περιστέρια εἰς τὴν Καλλίπυγον ὅτι ἄρχισες ν' ἀφίνης τὴν ὑπερβολικὴν ἀπλότητα ποῦ σ' ἔκαμε νὰ μοιάζης μὲ χλωμὴν Ἑστιάδα.... Μὰ τὸν στομωμένον κεραυνὸν τοῦ Διός! ἐγὼ σὲ προτιμῶ Ρωμαίαν τῶν παλαιῶν αὐτοκρατόρων, ἔστω καὶ ἂν τὸ ψιμμύθιον ποῦ ἔβαζαν τῆς ἔκαμνε νὰ μοιάζουν μὲ συμπαθητικοὺς τοίχους¹.. Τοῦλάχιστον εἴξευραν νὰ ζοῦν! Λοιπόν! ξεύρετε ὅτι εἰς τὰς σημερινὰς ἑορτάς, τὸ Κορινθιακὸν μιμόδραμα «Ὁ Πάρις ἐπὶ τῆς Ἰδας», θὰ παρουσιασθοῦν χοροὶ ἀπὸ τρεῖς χιλιάδας ὀρχηστρίδας καὶ ὅτι οἱ Ἰνδικοὶ ἐλέφαντες μὲ τὰ παιγνίδια τῶν γυμνασμένων σκύλλων τῆς Σκωτίας εἶνε κατὰ ἔντελῶς πρωτοτοφανές ;.. Τί

(1) «Σάτυροι» Ἰουβενάλη.

νὰ σᾶς πῶ! ἐπεθύμησα πολὺ νὰ ἰδῶ καὶ ἄλλο ἀπὸ πολέμους καὶ αἵματα.. Τί ιδέαν ἔχεις Ἀθηνόδωρε ;..

— Ἐντελῶς τὴν ἰδική σου! ἄλλως τε εἰξεύρεις ὅτι τὸ ἐπάγγελμα τοῦ στρατιώτου δὲν εἶνε ἡ κλίσις μου..

— Ναὶ καλλιτέχνη μου! ναὶ φιλόσοφέ μου! Ἐσὺ μὲ τὴν Συλβίαν εἰσθε πλασμένοι νὰ ζῆτε εἰς τὰ σύννεφα, νὰ τρώγετε Πλάτωνα καὶ νὰ πίνετε Ἀριστοτέλην.... Ἐγὼ ὅμως, ὅπως λέγει ὁ φίλος μας Ἰούνιος Μεσσάλας, θέλω καὶ ἄλλην ἀκόμη πειρὸ οὐσιαστικὴν τροφήν..

Οἱ δύο νέοι ἀπεχαιρέτισαν γελῶντες τὴν Λιβίαν Παυλίαν καὶ τὴν Συλβίαν καὶ ἄφησαν τὸ Ἄτριον ἐνῶ ἔξω ἀντηχοῦσαν τὰ σήμαντρα τῶν δημοσίων λουτρῶν εἰδοποιοῦντα ὅτι τὸ ζεστὸ νερὸ ἦτο ἕτοιμον.

* * *

— Μὰ ἐπὶ τέλους τί ἔχει ἡ Συλβία;.. εἶπεν ὁ Ἀθηνόδωρος μόλις εὐρέθησαν μὲ τὸν Φλάβιον εἰς τὸ φορεῖον των. Ἐγὼ δὲν μπορῶ νὰ ἐννοήσω πειρά....

— Καλά!.. ἐγέλασεν ὁ Φλάβιος, ἐσὺ εἰς τὰς ἰδιαιτέρας μάλιστα συζητήσεις σας διὰ τὸν Φαίδωνα τοῦ Πλάτωνος ἢ διὰ τὴν διαφορὰν τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ νοῦ τοῦ Ἀριστοτέλους δὲν κατώρθωσες νὰ καταλάβῃς;.. ἐμένα ρωτᾷς;..

Ὁ Ἀθηνόδωρος ἐσήκωσε τοὺς ὤμους....

— Μὰ πιστεύεις ὅτι ἀποφεύγει καὶ νὰ μὲ κυττάξῃ κατάμματα ἀκόμη.... εἶπε. Πότε νὰ εὐρεθοῦμε μό-

νοι μας; Ἐπὸ τότε ποῦ ἐγυρίσαμε εἶνε ἄλλος ἄνθρωπος.. δὲν τὴν ἀναγνωρίζω πειά!

— Δὲν βαρυνέσαι! εἶπε γελῶν ὁ Φλάβιος, γυναικεῖα νάζια..... Ἔτσι εἶνε ὅλαις..... «Γυνὴ κακὸν πῆμα βροτοῖς»..... Ἄφησε.. Θὰ τῆς περάσουν!

Ὁ Ἀθηνόδωρος δὲν ἀπήντησε.

ΤΑ ΜΑΓΚΙΠΙΑ

Ὁ Γύλλιος ἐν τῷ μεταξὺ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς νίκης ἐπερνοῦσε τὸν περισσότερον καιρὸν τοῦ χαζεύων εἰς τοὺς δρόμους τῆς Ρώμης.

Συνειθισμένος νὰ νομίζῃ τὰς Γαλατικὰς πόλεις, τὸ Τρεβῆρον, τὸ Ἀρελάτον καὶ τὸ Ἀκυΐσγρανον ὡς τὰς μεγαλυτέρας ποῦ ἤμποροῦσε νὰ ἰδῇ, ἔμεινε χάσκων ἀπὸ τὴν ἡμέραν τῆς θριαμβευτικῆς εἰσόδου, ὅτε ἀκολουθῶν τὰς λεγεῶνας ἐμβῆκε εἰς τὴν κοσμοκράτειραν τῆς ὁποίας ἡ μεγαλοπρέπεια τὸν ἐθάμβωνε καὶ τοῦ ἐφαίνετο ἄξια μόνον διὰ κατοικία θεῶν.

Τὰς ὥρας ποῦ ἦτο ἐλεύθερος καὶ δὲν εἶχε βέβαια νὰ παραπονεθῇ διὰ ὑπερβολικὴν ἐργασίαν κοντὰ εἰς τὸν Τριμποῦνον, ἐγύριζε εἰς τὰ κιονωτὰς στοάς, τὰ μεγαλοπρεπῆ θριαμβευτικὰ τόξα, τὰς καταπληκτικὰς Θέρμας, τοὺς κήπους, τοὺς ναοὺς καὶ τὰ ἀμφιθέατρα, τῶν ὁποίων ἡ θέα τοῦ ἔχυνε εἰς τὴν ράχιν κρῦον νερὸ ἀπὸ τὴν ἀνάμνησιν τοῦ Τρεβήρου.

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐπωφεληθεὶς τῆς ἀπουσίας τοῦ κυρίου του εἰς τὸ Ἄντιον, ἐγύριζε εἰς τὴν μεγάλην ὁδὸν τῶν Συβούρων, ἀληθινὸν ἀνθρώπινον χεῖμαρον ὅπου κάθε ἀπόγευμα συνεκεντρώνοντο ὅλοι οἱ κομψεύμενοι, οἱ ἄεργοι καὶ αἱ ὠραιότεραι ἑταῖραι τῆς Ρώμης.

Ὁ ἥλιος ἄρχισε νὰ πέφτῃ καὶ ἡ κίνησις ἦτο εἰς ὅλην τῆς τὴν ἔντασιν. Ἦσαν πλῆθος ἑταιρῶν ποῦ ἀνεβοκατέβαιναν ἐπιμελῶς βοστρυχισμένοι καὶ φρευσιδωμένοι, τυλιγμένοι εἰς πολυχρώμους διαφανεῖς πέπλους τῆς Τύρου ἢ τῆς Σιδῶνος ποῦ ἔγδυναν μᾶλλον παρὰ νὰ ντύνουν, προσπαθοῦσαι ν' ἀγκιστρῶσουν πελάτας μεταξὺ τῶν περιπατητῶν.

Ὅλαις ἐφοροῦσαν πολύτιμα καὶ χρυσᾶ ἐνώτια, κροτάλια ἢ σταλάγματα ἀπὸ μεγάλους μαργαρίτας, μὲ χρυσᾶ δίκτυα καὶ λιθοκόσμητα ἀναδέματα εἰς τὰ ξανθοβαμμένα μαλλιά, ἐπιμελῶς κτενισμένα εἰς κορύμβους, κρωβύλους, ἑλικας κρατουμένας ἀπὸ πολύτιμα χρυσᾶ στηρίγματα μὲ ὅλα τὰ τεχνάσματα τῆς κομμωτικῆς.

Ἰδιαιτέρα προσοχὴ ἐφαίνετο ὅτι ἐδίδετο εἰς τὰ μεταξὺ τοῦ ὤμου καὶ ἀγκῶνος βραχιόλια, σφίγκοντα ἑλικοειδῶς τὰ λαξευτὰ κάτασπρα χέρια. Ἀρμίλλια, Σφιγκτῆρας, Στρεπτοὺς χρυσοῦς καὶ ἐγκοσμήτους. Ἐπίσης δὲ καὶ εἰς τὰ ἐπίχρυσα σανδάλια, τὰ ὅποια ἐδείχνοντο ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον μαζὺ μὲ τὴν γλαφυρὰν γραμμὴν τῆς ἀλαβαστρίνης κνήμης ἀπὸ τὸν ἐπίτηδες ἐπὶ τὸ ὑπερβολικώτερον ἀνασυρόμενον πέπλον.

Ἦσαν ἐκεῖ ἀκόμῃ νέοι τοῦ συρμοῦ, πατρίκιοι καὶ ἱππόται μὲ ἐπιμελῶς ξυρισμένον πρόσωπον οἱ ὅποιοι μὲ τὸ κεφάλι ὑπερηφάνως ὑψηλὰ ἔδειχναν τὰ πλατεῖά των κοκκινοπάρυφα *Λατικλάβια*, τὰ χρυσᾶ των *Ἀρμίλλια*, τὰ πολύτιμα περιδέραια καὶ τὰ ὑπερμεγέθη δακτυλίδια τῆς Ρωμαϊκῆς ἱππασύνης.

Ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἐφαίνοντο σοβαραὶ τήβεννοι τυλιγμέναις μὲ ὥραίας πτυχὰς γύρω εἰς τὸ σῶμα, ἱμάτια μὲ ζωηρὰ ἢ ἐξησθενημένα χρώματα, Θεσσαλικάι χλαμύδες, κόκκινα *Ἀγκουστικλάβια* καὶ *Λασέρναι* ὅλων τῶν εἰδῶν, ἱππεῖς εἰς ὥραϊα ἄλογα μὲ κομμένην χαίτην, πολύτιμα χαλινάρια καὶ πορφυρᾶ ἐφίππια, Κεντηρίωνες ἢ καὶ ἀπλοῖ λεγεωνάριοι μὲ τὸν λουριδωτὸν θώρακα, δοῦλοι μισόγυμνοι μὲ ἀμφιμασχάλους χιτῶνας ἢ ρακωμένον μόνον περίζωμα, πωλῆται πλακουντίων ἀπὸ σουσάμι καὶ μέλι καὶ πλανόδιοι ἀοιδοὶ ψάλλοντες μὲ συνοδείαν λύρας αὐτοσχεδίους ραψωδίας ὅπου καὶ ἐπεριγράφετο κατὰ τὸ εἶδος τῆς Ἰλιάδος ἢ μάχη εἰς τὴν περίφημον πλέον Μουλβίαν γέφυραν.

Ὁ Γύλλιος ἀφηρημένος ἐξηκολούθει νὰ χαζεύῃ μὲ ὅτι ἔβλεπε, παραζαλισμένος ἀπὸ τὴν βοήν καὶ τὴν κίνησιν, ἀφηνόμενος νὰ τὸν φέρνῃ τὸ ἀδιάκοπον ἀνθρωπόκυμα πότε εἰς τὸ ἓνα μέρος πότε εἰς τὸ ἄλλο.

Τὸ σμῆνος τῶν δούλων ἑνὸς εὐγενοῦς Ρωμαίου ποῦ ἐπερνοῦσε ἀμελῶς ἐξαπλωμένος εἰς τὰ μαλακὰ προσκέφαλα τοῦ ἐλεφαντοστολίστου φορείου του καὶ οἱ ὅποιοι οἱ μισοὶ ἔμπρὸς καὶ οἱ μισοὶ ὀπίσω ἀπὸ τὸν κύριόν των, ἀναποδογύριζαν καθὼς ἐπερνοῦσαν τὸν

κόσμον τὸν ἐτοιχοκόλλησε ὀλίγαις στιγμαῖς ἔμπρὸς εἰς τὴν προθήκην ἑνὸς ἐμπορίου κοραλλίων.

Ἀλλὰ ὁ κόσμος συνειθισμέτος τὴν ἐποχὴν ἐκείνην νὰ ποδοπατῇται χωρὶς νὰ τολμᾷ νὰ μιλή, ἐπρόσεξε ἁπλῶς μίαν στιγμὴν νὰ περάσῃ ὁ ἀνεμοστρόβιλος καὶ ἐξηκολούθησε τὸν περίπατόν του. Ἐφθανε νὰ θέλῃ ἓνας εὐγενὴς νὰ κάμῃ τὴν φιγοῦρα του διὰ νὰ ἀναστατωθοῦν οἱ δόμοι.

Ἐμάζευνε τοὺς ἀπελευθέρους του, ἔπαιρνε ὅλους τοὺς δούλους του, ἀπὸ τὸν Λεκτιστερνιάτορα ἕως τὸν τελευταῖον παραμάγειρον καὶ τοὺς πλέον ρυπαροὺς καὶ ρακενδύτους ἀκόμη ὅπως περιπαίζουσιν οἱ σατυρικοὶ τῆς ἐποχῆς, ἀνέβαιναν εἰς τὸ ἐπιδεικτικόν του Λεκτίκιον τὸ στολισμένον μὲ πολύτιμα παραπετάσματα καὶ περὰ στρουθοκαμήλου εἰς τὰς ἐπάνω γωνίας καὶ ἐπερνοῦσε θριαμβευτικῶς τὰς ὁδοὺς.

Μισὴ δωδεκάς τοῦχιστον στιβαρῶν Νουμηδῶν Ἀλαμανῶν ἢ Πάρθων μὲ κόκκινους σκούφους καὶ πολύχρωμα περιζώματα, ἐκρατοῦσαν ὡς ἱερὸν Παλλάδιον τὸ πολύτιμον φορεῖον καὶ ἔτσι περικυκλωμένος ὁ εὐγενὴς πατρίκιος, ἐπερνοῦσε τὰς πολυανθρώπους ἀρτηρίας τῆς Ρώμης διὰ νὰ τὸν δακτυλοδεικτοῦν καὶ ν' ἀκούουν ἐπαναλαμβανόμενα ἀπὸ τὸ ποδοπατούμενον πλῆθος τὰ ὀνόματα καὶ τοὺς τίτλους του. Καὶ κανεὶς δὲν εὔρισκε τὸ πρᾶγμα παράλογον. Μερικοὶ μόνον ἀπὸ τὸ τοὺς πτωχοτέρους εὐγενεῖς ἐβλασφημοῦσαν τὰ Τάρταρα καὶ τὴν Ἑκάτην ὅτι δὲν εἴμποροῦσαν καὶ αὐτοὶ νὰ κάμουν τὰ ἴδια.

Ὁ Γύλλιος, οὔτε τοὺς Τριμπούνους μὲ τοὺς ραβδού-

χους των εἶχεν ἰδῆν νὰ περνοῦν τόσον ἐπιδεικτικὰ εἰς τὰς ἐκστατείας ὅπως αὐτοὶ οἱ ἄπλοῖ εὐγενεῖς μέσα εἰς τὴν Ρώμην. Καὶ ὀλίγον ἔλειψε τὸ λαμπρὸν ἄρμα ἐνὸς πατρικίου τρέχον ἀπὸ ρυτῆρος μέσα εἰς τὸν κόσμον νὰ τὸν ἀφήσῃ διὰ παντὸς χωρὶς τὰ δύο χονδρὰ τριχωτὰ πόδια του τὰ ὅποῖα ἔκλεινε ἐπιμελῶς κατὰ τὸ Γαλατικὸν ἔθιμον εἰς τὰ πράσινα φεμοράλια των, ἐνῶ ἓνας δοῦλος τὸν ἐφιλοδώρει μὲ μίαν καλὴν βουρδουλιά. Τέλος ἀλληλοσπρωχνόμενος καὶ δουλεύων δραστηρίως μὲ τοὺς ἀγκῶνας, κατώρθωσε νὰ γλυστρήσῃ δεξιᾷ, διὰ νὰ εὐρεθῇ σὰν ἀνακουφισμένος ναυαγὸς εἰς μίαν πάροδον τῆς συνοικίας τῶν Συβούρων.

.....

— Ὡραῖε ξένε ἔρχεσαι μαζί μου διὰ τὴν ἀγάπην τῆς Ἀφροδίτης Ἀσταρώθ ;.... ἀντήχησε μιὰ φωνὴ εἰς τὸ αὐτί του.

Ἦτο μία ἀπὸ τὶς εὐσπλαχνικὰς ψυχαῖς ποῦ ἐπερίμεναν εἰς τὴν σκιὰν ν' ἀγκιστρῶσουν κανένα διαβάτην. Κᾶποια διαβολεμένη Σικελὶς μυρισθεῖσα τὸν ἄπλοϊκὸν ξένον.

— Τὸ κορμί μου εἶνε δροσερὸ σὰν σταφύλι τοῦ Φαλέρνου ποῦ κρύβει μέσα του τὸν Βάκχον ὀλοζώντανον.. τὰ μαλλιά μου εἶναι σγουρὰ καὶ μυρίζουν τὰ δάση τῆς Ἀραβίας . ἐξηκολούθησε ἡ φωνή.... Εἰξεύρω ἓνα μέρος ὅπου ἡ σερβέζια εἶνε καλὴ καὶ ὁ κοιτὼν μαλακός.... Ἔλα μαζί μου....

Καὶ χαϊδευτικῇ, πειστικῇ, παραπλανητικῇ, μὲ τὸ χέρι κάτω ἀπὸ τὴν μασχάλην του, ἐπροσπαθοῦσε νὰ τὸν παρασύρῃ.

Ὁ Γύλλιος ζαλισμένος ἀκόμη ἀπὸ τὸ κτύπημα τοῦ δούλου, συγκινημένος ἀπὸ τὰ ἀρώματα τῶν βοστρυχισμένων μαλλιῶν καὶ τῶν φτειασιδωμένων ὤμων, τὴν ἐκύτταζε σὰν ἀποβλακωμένος.

— Εἶσαι ὥραϊος σὰν τὸν Ἀπόλλωνα... ξανθὸς σὰν ἔρωτα καὶ ἂν κρίνω ἀπὸ τὴν εὐγένειαν τοῦ ἐξωτερικοῦ σου θὰ εἶσαι δίχως ἄλλο κἄποιος ξένος πατρίκιος ..

Ἔλα μαζί μου! . θὰ ἰδῇς.. θὰ ἰδῇς!.. Καὶ ὁ Γύλλιος ποῦ ἄκουε πρώτην φορὰν νὰ τὸν λέγουν ὥραϊον ἄφησε νὰ ὀδηγηθῇ σὰν παιδί.

Ἐπειτα ἀπὸ δύο τρεῖς δρομίσκους ἀμυδρὰ φωτισμένους ὅπου ἄλλαις γυναῖκες ἐμπρὸς εἰς τὰ κατώφλια ἐπερίμεναν πελάτας ἢ ζευγάρια ὠμιλοῦσαν χαμηλοφώνως, εὐρέθησαν εἰς ἄλλον δρόμον, εἰς τὴν ἄκρην τοῦ ὁποίου ἔτρεχε μέσα εἰς μαρμαρένιαν μεγάλην λεκάνην ὁμοιάζουσαν μὲ σαρκοφάγον ἀφρίζουσα βρούσις. Ἀναμμέναι λυχνίαι ἐμπρὸς εἰς τῆς χαμηλαῖς πόρταις ἐκάλουν τοὺς διαβάτας νὰ εὔρουν σκαμνί, φαγητὸν καὶ ποτόν. Ἦσαν καπηλεῖα.

Βόμβος φωνῶν καὶ βρυασμὸς ἀνθρώπινος ἔφθιναν ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸν ὅπου ἐφαίνοντο θαμβαὶ αἱ μορφαὶ εἰς τὸν ἀτμὸν τῶν ἀναπνοῶν καὶ τὴν κάπναν τῶν λύχνων.

Ἡ ἐταίρα τῶν παρέσυρε εἰς μίαν ἀπὸ τὰς φωτισμένας αὐτὰς θύρας. Ἦτο χαμηλὸν θολωτὸν καπηλεῖον, γεμᾶτον ἀπὸ δυνατὴν ὁσμὴν παστῶν ψαριῶν, κρασιοῦ καὶ σερβέζιας, τῆς ἐγχωρίας μπύρας. Βραχνὰ λατινικὰ ἢ ἑλληνικὰ τραγούδια, βλασφημίαι καὶ γέλια γυναικῶν ἀντηχοῦσαν ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη.

Γύρω, ἄλλαι ἑταῖραι βαμμέναις καὶ μισόγυμναις ἐκάθηντο μὲ μεθυσμένους μονομάχους τῶν ἀμφιθεάτρων, ἢ ἀπελευθέρους. Ὅλον τὸ κατακάθι τοῦ Τρανστεβέρε ἦτο ἐκεῖ. Ἀχθοφόροι, κωπηλᾶται τῶν σχεδιῶν τοῦ Τιβέρεως, δολοφόνοι, δραπέται, δοῦλοι σκεπάζοντες τάχα ἀμελῶς τὸ μέτωπον μὲ τὸ χέρι, ἴσως διὰ νὰ κρύψουν τὰ χαραγμένα ἀτιμωτικὰ γράμματα καὶ σκύπτοντες εἰς τὸ κύπελλον τῆς σερβέζιας ἢ τὸ πήλινον φαβατάριον ὅπου ἦσαν ἀκόμη ὑπολείμματα φάβας.

Ἐκάθησαν ἐμπρὸς εἰς ἀπλοῦν ξύλινον τραπέζι μὲ πήλινα πόκουλα σερβέζιας καὶ ὁ ἀπλοϊκὸς Γαλάτης στηρίζων τοὺς ἀγκῶνας εἰς τὸ ξῦλον καὶ τὸ σαγῶνι εἰς τὰ χέρια, ἔβλεπε σαγηνευμένος τὰ βαμμένα μάτια τῆς Σικελῆς ποῦ ἐπετοῦσαν μαγνητικαῖς φλόγαις καὶ ἄκουε τὰ μεθυστικὰ λόγια της.

Ἦτο λοιπὸν πράγματι ὥραϊος καὶ ἔμοιαζε σὰν πατρίκιος;.. Ποτὲ δὲν τοῦ τὸ εἶχαν εἰπῇ αὐτό!.. Καὶ ἀπὸ τὸ ὅλον ἐν γυμνότερον στήθος τῆς ἑταίρας ποῦ ἔτρεμε ριγηλὰ εἰς κάθε γέλιο καὶ ποῦ ἔγδυne διαρκῶς περισσότερον, διαρκῶς γλυστρῶν παρὰ κάτω ὁ διαφανὴς χυτῶν, ἔβγαιναν ταρακτικαὶ ἀπόπνοιαὶ ζαλίζουσαι τὰ μάτια τοῦ Φράγκου καὶ μεθοῦσαι τὴν ψυχὴν του.

Ἐπειτα τέλος ἀπὸ ἀρκετὰ πόκουλα σερβέζιας καὶ ἰσαρίθμους μερίδας ταρίχου, ὁ Γύλλιος ἀφέθηκε νὰ ὀδηγηθῇ εἰς ἓν ἀπὸ τὰ πανδοχεῖα ποῦ ἄναπταν τοὺς τριμύξους λύχνους των δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ τοῦ καπηλείου.

Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐλειτουργοῦν ἀκόμη εἰς τὰς διαφύρους συνοικίας τῆς Ρώμης, πρὸ πάντων τὰς πολυανθρωποτέρας καὶ ὑποπτοτέρας τὰ φοβερά *Μαγκίπια*. Μυστηριώδη ὑπόγεια, δημόσια ἐργοστάσια, εἰς τὰ ὅποια εἰργάζοντο ἄλυσσόμενοι καὶ ὑπὸ αὐστηρὰν ἐπιτήρησιν χιλιάδες ἐγκληματιῶν. Γύρω εἰς αὐτὰ ἦσαν κτισμένα ἐπίτηδες, καπηλεῖα, μαγειρεῖα, φθηνὰ ὑπνωτήρια καὶ τόποι κραιπάλης.

Ἀλλοίμονον δὲ εἰς τὸ δυστυχισμένον καὶ ἀνύποπτον ξένον—διότι οἱ ἐντόπιοι εἵξευραν τὸν κίνδυνον καὶ ἐφυλάσσοντο—ὁ ὅποῖος φερόμενος εἴτε ἀπὸ τὴν ἀνάγκην εἴτε ἀπὸ τὴν φθηνὴν ἀπόλαυσιν προσειλκύνετο μέσα εἰς αὐτά.

Ἐξαφνα, τὴν στιγμὴν ποῦ ἡ σερβέζια καὶ ἡ κραιπάλη ἐβάρυναν τὰ μάτια του, ἀφηρηπάζετο, ἐφέρονετο εἰς τὰ ἐνδότερα τῶν *Ἐργαστούλων* καὶ ἐκεῖ ἄλυσσοδόμενος εἰς καμμίαν μυλόπετραν ἢ κανένα φυσερὸν ἐχάνετο παντοτεινὰ διὰ τὸν κόσμον.

Δεδομένου δὲ ὅτι προκειμένου διὰ ξένον, σπάνιον ἦτο ν' ἀνησύχει ἢ νὰ ἐζήτει πληροφορίας κανεῖς, ἐτελείωνε ἀσφαλῶς τὴν ζωὴν του ἐκεῖ μέσα χωρὶς νὰ ἠμπορῇ κανεῖς νὰ εἰπῇ τί ἀπέγεινε.

Εἶχε ἄρα γε ἡ πολιτεία γνῶσιν τῶν φοβερῶν αὐτῶν κακουργημάτων, ἢ ἦσαν ἀπλῶς αὐθαιρεσίαι ἀπλήστων διευθυντῶν ;.. Πάντως δὲν φαίνεται πιθανὸν ὅτι τὸ πρᾶγμα ἐγένετο ἄνευ γνώσεως τῆς ἀρχῆς ἢ ὅποια μόνον πολὺ ἀργότερα, ἐπὶ Θεοδοσίου εἰς τὴν Κων)πολιν, ἀπηγόρευσε αὐστηρῶς διὰ νόμου τὴν συνέχισίν τωγ.

Ὁ Γύλλιος ἐν τῷ μεταξὺ νικημένος ἀπὸ τὸν Βάκχον καὶ τὴν Ἀφροδίτην Ἀσταρώθ, ἐρροχάλιζε σὰν σάλπιγξ Τυρρηνικὴ ὅταν ἐννοιωσε ἔξαφνα νὰ τὸν ἀρπάξουν σιδερένια χέρια καὶ πρὶν ἀκόμη εἰμπορέσῃ νὰ ἐννοήσῃ καλὰ-καλὰ τί συνέβαινε, ἐσύρετο μὲ βουλωμένον στόμα εἰς σκοτεινὴν πόρτα τῆς θολωτῆς παγίδος του.

Ἐπροσπάθησε νὰ ἀντισταθῇ, νὰ ἀντιδράσῃ, νομίζων ὅτι ὄνειρεύεται.... Ἀλλὰ ἡ προσπάθεια ἦτο ματαία.

Εἰς ὀλίγα λεπτὰ εὐρίσκετο εἰς τὸ βάθος σκοτεινοῦ ὑπογείου, ὅπου χωρὶς ἀργοπορίαν ὀλίγα κτυπήματα σφυριοῦ, τοῦ ἔκλεισαν εἰς τὸ ἀριστερὸν πόδι χονδρὴν ἀλυσσίδα στερεὰ προσηλωμένην εἰς βαρεῖαν μυλόπετραν.

Ἐδοκίμασε τότε τελευταίαν ἀντίστασιν ἀλλὰ ἄσπλαχνη βροχὴ κτυπημάτων μὲ τὴν ἀστραγαλωτὴν μάλιστα εἰς τὴν γυμνὴν πλάτην του ἐδάμασαν τὴν ἀπηλπισμένην προσπάθειάν του.

Ἐκλαψε τότε, ἐβόγγησε δαγκάνων τὰ χέρια του, ἐκτυπήθηκε, εἶπε μὲ τὰ ὀλίγα Λατινικά του τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου του. Ἀλλὰ εἰρωνικὰ γέλια ἦταν ἡ μόνη ἀπάντησις ἀπὸ τὸν Ἐργαστουλάριον καὶ τοὺς ὁμοιοπαθεῖς του.

Αἶ ! Οἱ Τριμποῦνοι τοῦ Ρωμαϊκοῦ στρατοῦ δὲν κατέβαιναν ποτὲ εἰς τὰ Μαγκίπια νὰ ζητήσουν χαμένους δούλους...

Καὶ πρωῒ πρωῒ, τὰ ἴδια κτυπήματα τοῦ «φλάγρου» τὸν ἔκαμαν νὰ τιναχθῇ καὶ τὸν ἔσπρωξαν ἐμπρὸς μὲ

τὸ στῆθος εἰς τὴν χονδρὴν ξύλινην δοκὸν ποῦ ἐγύριζε τὴν μυλόπετραν...

Ἦτο χαμένος πειὰ διὰ τὸν κόσμον !

ΜΕΓΑΣ Ο ΤΟΥ ΣΥΛΒΕΣΤΡΟΥ ΘΕΟΣ!

— Ἐμάθατε τὰ νέα ;.. Ἀπίστευτον ! Ὁ Αὐγουστος ἐξαναθυμήθηκε τὴν ἐποχὴν τοῦ Νέρωνος καὶ διέταξε νὰ μαζέψουν ἑκατὸν νήπια καὶ νὰ τὰ σφάξουν γιὰ νὰ κάμῃ λουτρὸ εἰς τὸ αἷμά των... Εἴμπορεῖτε νὰ πιστεύσετε τέτοιο πρᾶμα ;....

Ἦτο ὁ Φλάβιος καταταραγμένος καὶ χειρονομῶν μὲ ἀγανάκτησιν....

— Ἀδύνατον ! αὐτὰ εἶνε μωρίαί !.. παραμύθια γραϊδίων.... διέκοψε ἀνατινασσόμενος ἀπὸ τὸν σκίμποδά του ὁ Αἴλιος Μάγνος. Ποιὸς τὰ διαδίδει αὐτά ;..

— Δὲν ξέρω ποιὸς τὰ διαδίδει, εἶπε καὶ ὁ νέος ἀφήνων τὸ *Λατικλάβιόν* του, ξεύρω ὅμως ὅτι τὸ *Φόρουμ*, ἢ *Γραικόστασις* καὶ ὁ ναὸς τῆς *Εἰρηῆνης* βουΐζουν, ὅτι ἡ *Ρώμη* ἐγέμισεν ἀπὸ κλάμματα μητέρων τῶν ὁποίων ἄρπάζουν οἱ *Σκουτάριοι* τὰ παιδιὰ καὶ ὅτι ὁ ἴδιος ὁ Ἀβλάβιος μὲ ὅλην τὴν ἐπιφύλαξίν του δὲν εἴμπόρεσε νὰ τοῦ τὸ ἀρνηθῇ...

— Μὰ ποιά εἶνε ἡ αἰτία ; ποιὸς εἴμπορεῖ νὰ εἶνε ὁ λόγος ἐνὸς τέτοιου πράγματος ;.. διέκοψε τεταραγμένος ὁ Αἴλιος Μάγνος.

— Τροῦ εἶπαγ λέγει οἱ ἱερεῖς τοῦ *Καπιτωλίου* Διὸ

ὅτι θὰ γιανρευθῇ ἀπὸ τὰ ἐξανθήματά του μὲ ἓνα τέτοιο λουτρόν....

— Ὡστε εἶνε ἀλήθεια ! ἐπιθύρισε ἡ Συλβία χλωμὴ σὰν νεκρά, ἐνῶ ὁ Ἀθηνόδωρος ἐκουννοῦσε τὸ κεφάλι.

Ἀκουσίως τοῦ ἥρχετο εἰς τὸν νοῦν τὸ σατυρικὸν ἐκεῖνο δίστιχον τῶν ἐχθρῶν τοῦ Αὐγούστου καὶ τοῦ ὁποίου ποιητῆς ἐλέγετο ὁ ἴδιος Ἀβλάβιος.

Saturni aureo saecula quis requitat....

Sunt haec gemmea.... Sed Neroniana....

.....

Ποιὸς τὸν ζητάει τὸν χρυσοῦν αἰῶνα....

Νὰ διαμαντένιος !.. Μὰ καὶ Νερωνιανός....

.....

Καὶ ἦτο πράγματι ἀλήθεια.

Καὶ εἰς τοὺς Χριστιανικοὺς ἐπέπεσε ἡ τρομερὰ εἰ-
δησις σὰν πέτρα εἰς τὸ νερό.

Ὁ Αὐγούστος Κωνσταντιῖνος εἶχε διατάξῃ πράγματι
νὰ μαζεύσουν ἑκατὸν βρέφη, τὰ εὐρωστότερα τῆς
Ρώμης, διὰ νὰ κάμῃ λουτρόν εἰς τὸ αἷμα των.

Τὸ πρᾶγμα ἦτο τόσο ἀπίστευτον ὥστε καὶ οἱ
ἴδιοι οἱ ἐθνικοί, πρὸ πάντων ὅμως οἱ Χριστιανοὶ διὰ
τοὺς ὁποίους μόλις πρὸ ὀλίγου ἔπειτα ἀπὸ τόσοις
αἰῶνας διωγμῶν εἶχεν ἐκδώσῃ τὸ γνωστὸν διάταγμα
ἀνεξιθρησκείας, ἐσήκωναν τοὺς ὤμους.

Μωρία !.. παραμύθια καλοθελητῶν εἰδολολατρῶν
....ἐφευρέσεις γραιδίων.

Καὶ ὅμως δὲν ἦτο μωρία ἀλλὰ ἀνατριχιαστικὴ
ἀλήθεια.. Ναί ! ὁ Αὐγούστος θὰ ἔκαμνε λουτρόν εἰς

τὸ αἷμα μικρῶν παιδιῶν.... Τὸ διηγεῖται ἐν ἐκτάσει ὁ Προκόπιος.

Ποία ὁμῶς εἴμποροῦσε νὰ εἶναι ἡ αἰτία τῆς τρομερᾶς αὐτῆς φαντασιοπληξίας ;..

Ἐκ φύσεως φιλάσθενος ὁ παντοδύναμος Αὐγουστος, εἶχε ἰδιοσυγκρασίαν κακόχυμον, ἡ ὁποία ἐγέμιζε τὸ σῶμα του ἀπὸ λειχῆνας καὶ ἐξανθήματα ἐναντίων τῶν ὁποίων τίποτε δὲν εἶχε ὠφελήση.

Δὲν ἦτο φάρμακον ποῦ νὰ μὴ εἶχε μεταχειρισθῇ καὶ οἱ σύγχρονοί του ἱατροὶ εἶχον ἐξαντλήσει ὅλα τὰ γνωστὰ μέσα, ὅταν ἔξαφνα οἱ ἱερεῖς τοῦ Καπιτωλίου Διὸς ἐπρότειναν νέαν θεραπείαν.

Μὲ τὴν θηριώδη περιφρόνησιν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης πρὸς τὸν ἀνθρώπινον πόνον καὶ τὸ ἀνθρώπινον αἷμα, ἀπεφάνθησαν ὅτι ὁ μόνος τρόπος νὰ θεραπευθῇ Αὐγουστος ἦτο νὰ ἐλούζετο εἰς ἀχνίζον αἷμα μικρῶν παιδιῶν.

«Εἰ ἐν παίδων νηπίων ἔτι ἀτμίζοντι λούσαιτο αἷματι».

Ἦτο ἄρα γε πραγματικὴ ἡ πεποίθησίς του εἰς τὸ φάρμακόν των ;.. Πολὺ ἀμφίβολον !

Σήμερον ὅτε ἡ ἱστορία βλέπει καθαρώτερα τὰ πρόσωπα καὶ τὰς μεγάλας γραμμὰς εἰς τὰς ὁποίας ὅλοι ἐκινουῦντο, μαντεύει ὅτι οἱ ἱερεῖς θορυβημένοι ἀπὸ τὴν φανερὰν προστασίαν τοῦ Κωνσταντίνου πρὸς τὴν νέαν θρησκείαν καὶ φοβούμενοι περισσότερα, ἀπεπειράθησαν νὰ τὸν ὠθήσουν εἰς διάβημα ποῦ θὰ τοῦ ἔκλειε ὀριστικῶς τὴν καρδιὰ τῶν Χριστιανῶν.

Καὶ ἐκεῖνος τέκνον τῆς ἰδίας ἐποχῆς, μὲ τὴν παλαιὰν

κληρονομικότητα ζωντανήν ἀκόμη εἰς τὸ αἷμα, χωρὶς νὰ σκεφθῇ καλὰ καλὰ τὴν σημασίαν τοῦ πράγματος, διέταξε χωρὶς τὴν μικροτέραν τύψιν νὰ ἐτοιμασθῇ ἀμέσως τὸ φρικτὸν λουτρον καὶ οἱ Σκουτάριοι ἐσκορπίσθησαν εἰς τὴν πόλιν διαλέγοντες καὶ ἀρπάζοντες νήπια.

Αἱ σκηναὶ τοῦ διεδραματίσθησαν τότε ὑπῆρξαν ἀπερίγραπτοι.

Θρηῖνος κλαθμὸς καὶ ὀδυρμὸς νέων Ραχήλ ἐγέμισε τὰς λαϊκὰς συνοικίας ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐγένετο τὸ παιδομάζευμα καὶ οἱ Ρωμαῖοι μὲ ἀνατρίχιασμα φρίκης αἰσθάνθησαν νὰ περνᾷ γύρω των σᾶν κάποια μακρυνὴ πισωστρεμμένη πνοὴ τῆς ἐποχῆς τοῦ Νέρωνος καὶ τοῦ Καλλιγούλα...

— Ἀδύνατον.... ἀδύνατον.... ἐπέμεναν μὲ ἀπελπισμένον πεῖσμα οἱ Χριστιανοί. Κᾶτι ἄλλο σκέπτεται ὁ Αὐγουστος...

— Γιὰ ἓναν τέτοιον ἄνθρωπον ἐχύσαμεν λοιπὸν τὸ αἷμά μας.... ἔλεγαν οἱ Χριστιανοὶ λεγεωνάριοι.

Καὶ μόνον οἱ βάρβαροι Κελτογαλάται Λεγεωνάριοι ἔμειναν ἀδιάφοροι θεωροῦντες ὅλα φυσικὰ δι' ἓνα Ἰμπεράτορα.

Ἔπειτα τί τοὺς ἐννοιαζε αὐτούς!

Ἐν τούτοις μ' ὅλας τὰς ἀρνήσεις καὶ τὰς συζητήσεις ἡ ἡμέρα τοῦ λουτροῦ ἐφθασε καὶ ἐγένετο γνωστὸν ὅτι τὸ πρῶτ' ὁ Κωνσταντῖνος θὰ ἐπήγαινε ἀπὸ τὸν Παλατῖνον ὅπου ἦσαν τὰ ἀνάκτορα του εἰς τὸν ναὸν τοῦ Καπιτωλίου Διὸς ὅπου θὰ ἐτοιμάζετο ἡ θυσία.

Μὲ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου ὅλον τὸ μέρος μεταξὺ

τῶν δύο λόφων, ἡ Νέα ὁδὸς, αἱ μεγαλοπρεπεῖς Βασιλικαί, τὸ Φόρουμ, ὁ ναὸς τῆς Ὀμονοίας καὶ τοῦ Κρόνου καὶ οἱ πρόποδες τοῦ Καπιτωλίου ἐγέμισαν ἀπὸ ὅλην τὴν Ρώμην μέσα εἰς φορεῖα ἢ ὀρθοστατοῦντας περιέρχους νὰ ἰδοῦν τὸ θέαμα.

Ὁ Αἴλιος Μάγνος ὅπως καὶ πολλοὶ συντηρητικοὶ Ρωμαῖοι εἶχαν μείνη κατηγανακτημένοι εἰς τὰ ἄτριά των, ἡ Σιλβία ἐκλείσθηκε ἀπαρηγόρητη εἰς τὸ κουβίκουλον καὶ μόνον ὁ Φλάβιος καὶ ὁ Ἀθηνόδωρος ἦλθαν μὲ τὰ φορεῖα των εἰς τὴν ἀγορὰν νὰ ἰδοῦν.

— Εἶμαι περίεργος νὰ ἰδῶ τὴν φυσιογνωμίαν του ὅταν πρόκειται νὰ κάμῃ ἓνα τέτοιο ἔγκλημα... ἔλεγε ὁ Φλάβιος.

Ὁ Ἀθηνόδωρος ἐσήκωσε τοὺς ὤμους.

Τοῦ ἐφαίνοντο ὅλα τόσον φυσικὰ διὰ τὴν Ρωμαϊκὴν διανοητικότητα πρὸ πάντων ἐνὸς αὐτοκράτορος καθημένου εἰς τὸν θρόνον τοῦ Ἡλιογαβάλου!

* * *

Ὁ δρόμος ὅμως ποῦ θὰ ἐπερνοῦσε ὁ Αὐγουστος πίσω ἀπὸ τὰς γραμμὰς τῶν λεγεωναρίων εἶχε γεμίση ἐν τῷ μεταξύ ἀπὸ θρηνούσας μητέρας ποὺ ἐχάρασαν μὲ τὰ νύχια τὰ μάγουλα καὶ ἐξερρίζωναν τὰ μαλλιά των σκορπίζουσαι τόνον φρίκης εἰς τὸν πρωῒνὸν ἄερα.

Εἰς τὸν ναὸν τοῦ Καπιτωλίου Διός, ὁ Φλάμεν Διάλις—ὁ πρωθιερεὺς— μὲ τὴν πορπωμένην εἰς τὸν λαιμὸν χλαῖναν, τὴν ἱερὰν ἀπὸ ξύλον ἐληῆς ράβδον

εἰς τὸ χέρι καὶ τὸ Ἄπεξ, τὴν λευκόμαλλον τιάραν ἣ ὁποῖα εἶχε καὶ αὐτὴ εἰς τὴν κορυφὴν μυτερὴν αἰχμὴν ἐπίσης ἀπὸ ξύλον ἐληᾶς, ἐπρόβαλε εἰς τὸ προστύλιον. Σημεῖον ὅτι ὁ Αὐγουστος ἐκίνησε ἀπὸ τὸν Παλατῖνον.

Πράγματι ἤρχετο καὶ ἡ ἐμφάνισίς του ἐδιπλασίασε τὴν περιέργειαν. Ὁ Αὐγουστος ἦτο ἐπιβλητικὸς καὶ ὠραῖος. Ξανθός, βοστρυχώμαλλος, λευκορόδιος σὰν νέος Θεὸς ἐπάνω εἰς τὸ χιονόλευκον ἄλογόν του, ἄστραπτεν ἀπὸ τὴν ἀκτινοβολίαν τῶν πολυτίμων λίθων μὲ τὰ ὁποῖα ἦτο κεντημένον ὅχι μόνον τὸ διάδημα ἀλλὰ καὶ ἡ πορφύρα καὶ τὰ πέδιλά του.

Ἡ Ἀσιατικὴ πολυτέλεια εἶχεν ἀρχίσει νὰ εἰσχωρῇ καὶ εἰς τὸ ἔνδυμα ἀκόμη.

Μόλις ὅμως ἐφάνη, ὁ σπαρακτικὸς θρῆνος τῶν μητέρων ὑψώθηκε μέχρι τρίτου οὐρανοῦ εἰς τὸν χαρούμενον ἀέρα τῆς ἡλιολουσμένης Ρωμαϊκῆς ἡμέρας. Ἦσαν διαπεραστικὰ ξεφωνήματα, ἀναφυλλητά, κατάραι...

— Πηγαίνομε!.. δὲν εἴμπορῶ ν' ἀκούω αὐταῖς ταῖς φωναῖς.... εἶπεν ὁ Ἀθηνόδωρος κάμνων νόημα εἰς τοὺς δούλους τοῦ φορείου νὰ ξεκινήσουν. Πρέπει νὰ ἔχη κανεὶς Ρωμαϊκὴν καρδιά διὰ νὰ τὰς ὑποφέρῃ...

Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ Βρεττανοὶ καὶ Γαλάται Σκουτάριοι, παρατεταγμένοι εἰς ὅλην τὴν γραμμὴν, ἄρχισαν νὰ κτυποῦν ἄσπλαγχνα μὲ τὰ κοντάρια καὶ νὰ σπρώχνουν βαρβάτως μὲ τὰς ἀσπίδας των τὰς δυστυχισμένας μητέρας ποὺ ἀγκιστρώνοντο εἰς τὰ γόνατα καὶ τὰ λουριὰ τῶν θωράκων των παρακαλοῦσαι νὰ προβάλουν ἔξω ἀπὸ τὴν γραμμὴν.

Ποιὸς ἤξευρε! ἤμποροῦσε καὶ τὴν τελευταίαν αὐτὴν στιγμήν νὰ εὐσπλαγχνισθῇ ὁ Αὐγουστος καὶ νὰ μεταπεισθῇ...

Ἐκπληκτος εἰς τοὺς θρόνους καὶ τῆς φωναῖς αὐταῖς ὁ Κωνσταντῖνος ἐγύρισε πρὸς τὸν Ἀβλάβιον ποῦ ἵππευεν ὀπίσω του καὶ ἠρώτησε τὴν αἰτίαν.

Ἐκεῖνος μίαν στιγμήν ἐδίστασε καὶ ἔπειτα μὲ ὅσον τὸ δυνατόν διπλωματικωτέραν φρασεολογίαν καὶ κομμένα λόγια τοῦ ἔδωσε νὰ ἐννοήσῃ τί συνέβαινε. Τότε ἐκεῖνος ἔσταμάτησε διὰ μιᾶς τὸ ἄλογόν του καὶ ἐφάνηκε, ὅπως διηγοῦνται οἱ χρονογράφοι, σὰν νὰ ξυπνᾷ ἀπὸ ὄνειρον.

Ἡ συνείδησις τοῦ πράγματος ἐξυπνοῦσε μέσα εἰς τὴν σιδερένιαν ψυχὴν τοῦ Ρωμαίου Αὐγούστου καὶ ὁ ἄνθρωπος ἀνεφαίνετο!

Καὶ τότε διὰ μιᾶς σταματήσας τὸ ἄλογόν του, διέταξε μὲ ἀπότομην χειρονομίαν ὅχι μόνον νὰ γυρίσῃ πίσω ἢ συνοδεία καὶ ν' ἀποδοθῶν ἀμέσως τὰ μικρὰ εἰς τὰς μητέρας των ἀλλὰ καὶ νὰ τοὺς μοιρασθῶν καὶ χρήματα καὶ δῶρα διὰ νὰ τοὺς παρηγορήσῃ διὰ τὴν ἀγωνίαν ποὺ τοὺς εἶχε προξενήσει.

— «Τὸ μὲν ἀνόσιον τῆς πράξεως, εἶπε, εἶνε πρόδηλον! ἄδηλον δὲ τὸ ἀποτέλεσμα... Εἰ δὲ καὶ τοῦτο ἦν ἀναμφίβολον, κρεῖσσον πάσχειν ἐμὲ ταῖς νόσοις ταλαιπωρούμενον ἢ τοσούτων βρεφῶν καταψηφιεῖσθαι ἀπώλειαν καὶ ρομφαίαν λύπης τὰς τῶν μητέρων αὐτῶν διελάσαι ψυχάς....»

.....

— Αἴ! αὐτὸ μὲ συμφιλιώνει ἀκόμη μίαν φορὰν ἢ

τὸν Κωνσταντῖνον.... ἐσυμπέρανε μὲ ἀναστεναγμὸν ἀνακουφίσεως ὁ Ἀθηνόδωρος.

—Μὰ τὴν ἀλήθειαν ἦτο καιρός..εἶπε καὶ ὁ Φλάβιος.

Καὶ οἱ μόνοι ποὺ ἐσήκωσαν μὲ πείσμα τοὺς ὤμους ἦσαν οἱ ἱερεῖς τοῦ Καπιτωλίου Διός.

Καὶ ἐνῶ ἡ ξετρελλαμένες μητέρες ἔσφιγγαν μὲ ἄγρια φιλιὰ τὰ μικρά των καὶ τὸ πλῆθος τῶν χριστιανῶν τὰς συνώδευεν ἐν θριάμβῳ, ὁ Φλάμεν Διάλις ἐπετοῦσεν μὲ πείσμα καταγῆς τὴν ἄσπρην τιάραν καὶ τὴν ἱερὰν ράβδον τοῦ γυρίζων ἀπογοητευμένον βλέμμα εἰς τοὺς ἄλλους ἱερεῖς.

Τὸ σχέδιόν των ν' ἀποξενώσουν μὲ αὐτὴν τὴν προῶξιν τὸν αὐτοκράτορα ἀπὸ τοὺς χριστιανούς καὶ τὴν θρησκείαν των εἶχεν ἀποτύχει!

Τὴν ἴδιαν νύκτα ὁ Κωνσταντῖνος ἔβλεπε κατὰ τὴν παράδοσιν περίεργον ὄνειρον. Ἐφάνησαν ἐμπρός του δύο ἄνδρες λέγοντες ὅτι εἶνε οἱ ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Παῦλος καὶ τοῦ ἀνήγγειλαν ὅτι ἂν θέλῃ σωματικὴν καὶ ψυχικὴν ὑγείαν νὰ καλέσῃ τὸν ἐπίσκοπον τῶν χριστιανῶν Σίλβεστρον. Αὐτὸς ὅχι μόνον θὰ ἰατρεύσῃ τὴν ἀρρώστειαν του ἀλλὰ καὶ θὰ τοῦ χαρίσῃ «ζωὴν ἀνώλεθρον διὰ τὸ μέλλον».

Τὰ δύο ὅμως αὐτὰ ὀνόματα τοῦ ἦσαν ἐντελῶς ἄγνωστα, δι' αὐτὸ ὅταν ἐξύπνησε ἔστειλε νὰ τοῦ φέρουν τὸν ἐπίσκοπον τῶν Χριστιανῶν καὶ τὸν ἠρώτησεν ἂν λατρεύωνται εἰς τοὺς Χριστιανούς δύο Θεοὶ μὲ αὐτὰ τὰ ὀνόματα.

Ἡ εὐκαιρία διὰ τὸν ἐπίσκοπον ἦτο ἐντελῶς ἀπρόοπτος καὶ πράγματι δὲν τὴν ἄφησε νὰ περάσῃ. Ἀνέ-

πτυξε λοιπὸν μὲ ὅλην τὴν εὐγλωτίαν του τὸ δόγμα τοῦ ἐνὸς ἐν Τριάδι Θεοῦ τοῦ ὁποίου ἀπλοῖ θεράποντες εἶνε ὁ Πέτρος καὶ ὁ Παῦλος.

Ποία ὅμως ὑπῆρξεν ἡ συγκίνησίς του ὅταν ἔμαθε τὸ ὄνειρον τοῦ αὐτοκράτορος. Εἶδε τότε τὸν δάκτυλον τοῦ Θεοῦ καὶ ὑπεσχέθη μὲ ὅλην τὴν δύναμιν τῆς φλογεῶς του πίστεως ὅτι θὰ κατορθώσῃ νὰ ἐπαληθεύσῃ.

Καὶ κλίνων τὸ γόνυ ἐνώπιον τοῦ ἀποκαλυπτομένου θεοῦ του, ἐδεήθη μὲ ὅλον τὸ πάθος τῆς ψυχῆς του, μὲ ὅλην τὴν ἔντασιν τῆς ἐπιθυμίας του νὰ εὐδοκήσῃ ὁ ὕψιστος τὴν θεραπείαν αὐτὴν ἢ ὁποία θὰ εἶχεν ἀνυπολόγιστα ἀποτελέσματα ὅχι μόνον εἰς τὴν τύχην τοῦ ποιμνίου του ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ μέλλον τῆς νέας θρησκείας.

Καὶ ὄντως! Δὲν εἶχαν περάσει ὀλίγαι ἡμέραι καὶ καὶ ὅπως βεβαιώνει ὁ Εὐσέβιος, τὰ ἐξανθήματα τὰ ὁποῖα ἀπὸ τὴν ἰδίαν στιγμὴν ἐφάνησαν νὰ μαραίνονται εἶχαν θεραπευθῇ ἐντελῶς.

— Θαῦμα.. Θαῦμα! ἐφώναζαν οἱ Χριστιανοί, ἐν ᾧ οἱ Ἑθνικοὶ ἐσήκωναν τοὺς ὤμους. Ἀλλὰ ἡ ἐντύπωσις εἰς ὅλην τὴν Ρώμην ἦτο καταπληκτική.

Οἱ Ἑβραῖοι προπάντων ἐξεμάνησαν διὰ τὴν ἐπιτυχίαν.

Πῶς;.... Θὰ ἄφηναν λοιπὸν τοὺς Χριστιανοὺς νὰ ἐλκύσουν τὴν εὐνοίαν τοῦ αὐτοκράτορος, νὰ τοὺς ὑποσκελίσουν καὶ νὰ φέρουν τὴν θρησκείαν τοῦ Ἰεχωβᾶ ἐν δευτέρα μοίρᾳ ;....

Χωρὶς νὰ χάσουν καιρὸν ἔτρεξαν νὰ παρουσιασθοῦν εἰς τὴν βασιλομήτορα Ἑλένην ἢ ὁποία δὲν ἦτο ἀκό-

μη Χριστιανή, κατηγοροῦντες τοὺς Χριστιανοὺς ὅτι ἐξηπάτησαν μὲ μαγείας τὸν αὐτοκράτορα καὶ ὅτι ὅλα αὐτὰ ἦσαν σύμπτωσις διότι ὁ μόνος ἀληθινὸς Θεὸς ἦτο ὁ ἰδικὸς των. Οἱ σταυρολάτραι, οἱ πιστεύοντες ἓνα σταυρωμένον μαραγκόν, ἦσαν ἀπλούστατα αἵρεσις διεφθαρμένων ὀργιαστῶν ἀπαράλλακτα ὅπως τοὺς παρέστηναν αἱ «Πράξεις τοῦ Πιλάτου». Ἐπικίνδυνοι ὄχι μόνον εἰς τὴν κοινωνίαν μὲ τὸ δόγμα τῆς γενικῆς ἰσότητος ποῦ ἐπρέσβευαν ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν Ρωμαϊκὴν ἐνότητα.

Ἡ βασιλομήτωρ τότε περίεργη δι' ὅτι ἤκουε, ἐπανελάβε τὰ λόγια τῶν Ἑβραίων εἰς τὸν Κωνσταντῖνον, καὶ αὐτὸς ἐπιθυμῶν νὰ μάθῃ περισσοτέρας λεπτομερείας τῶν δύο θρησκευτῶν διέταξεν νὰ ἔλθουν ἀμέσως εἰς τὸ Παλατῖνον ἀντιπρόσωποι τῶν δύο ὁμάδων. Οἱ Χριστιανοὶ μὲ τὸν ἐπίσκοπον Σίλβεστρον καὶ οἱ Ἑβραῖοι μὲ τὸν Ἀρχιεραβῖνον Ζαμβροῆν καὶ νὰ ἀναπτύξουν ἔμπρὸς εἰς τὴν Σύγκλητον τὰς θεωρίας των. Ἡ μάχη τῆς Μουλβίας γεφύρας εἶχεν ἤδη ἀρχίσῃ νὰ ἐξασθενίζῃ εἰς τὴν μνήμην του.

* * *

Ἡ συνεδρίασις ἔγινε ἀμέσως τὴν ἐπομένην ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ ἰδίου Αὐγούστου εἰς τὸ Σεβεριανὸν παλάτιον. Οἱ Συγκλητικοὶ ὠδηγήθησαν μέσα ἀπὸ τὰς μεγαλοπρεπεῖς κιονωτὰς στοὰς καὶ τοὺς πολυτελεῖς προθαλάμους εἰς τὸ περίφημον *Τρίκλινον* μὲ τὸ πολύχρωμον δάπεδον καὶ τὰ χρυσᾶ φατνώματα ὅπου βασιλικὸς εὐνοῦχος τοὺς ἔφερεν εἰς τὰς ὠρισμένας θέσεις.

Εἰς τὸ βάθος τοῦ πολυχρώμου *Τρικλίνου* χρυσωμένη κόγχη εἶχε πολύτιμον ἐλεφάντινον σκίμποδα ὅπου θὰ ἐκάθητο κατὰ τὸ Ρωμαϊκὸν ἔθος ὁ Αὐγουστος, ἐνῶ ἄνωθεν πελωρία ἔγκανστος εἰκὼν παρίστανε τὸν Κωνσταντῖνον δεχόμενον ἀπὸ τὰ χέρια τῆς Αὐγούστας Φαύστας χρυσὸν κράνος στολισμένον μὲ πτερὰ παγωνιοῦ.

Ὅταν ἡ συνάθροις συνεπληρώθη, ὁ *Πραιφέκτος* τῶν Παλατίνων ἄνοιξε τὴν κεντρικὴν πύλην καὶ ἐφάνη ὁ αὐτοκράτωρ μὲ ὅλην τὴν πομπὴν ποὺ εἶχεν εἰσαγάγῃ εἰς τὰ Ρωμαϊκὰ ἥθη ὁ Διοκλητιανός. Ὅλοι προσκυνοῦντες μέχρις ἐδάφους ἐπερίμεναν νὰ περάσῃ ἕως ὅτου ἐκάθησεν εἰς τὸν θρόνον.

Τότε ἀμέσως εἰσῆχθησαν οἱ ἀντίπαλοι καὶ ἐκλήθησαν νὰ ἐκθέσουν τὰ ἐπιχειρήματά των.

Πρῶτος ἄρχισε τὸ κατηγορητήριον ὁ ἀντιπρόσωπος τῶν Ἑβραίων, ὑψηλὸς Ραββῖνος μὲ ἀστραπηβόλα μάτια, πρόσωπον βαθειὰ χαραγμένον καὶ μακρὰν ἱερατικὴν γενειάδα ἣ ὁποία τοῦ προσέδιδε πολλὴν μεγαλοπρέπειαν, ἐνῶ ὁ ἐπίσκοπος Σίλβεστρος, ταπεινὸς καὶ μετριόφρων, ἐστέκετο παράμερα εἰς τὴν ἀπέναντι πλευρὰν παρακαλῶν τὸν θεὸν νὰ τὸν ὑποστηρίξῃ εἰς τὸν ἀγῶνα.

—Ὁ ἰδρυτὴς τοῦ χριστιανισμοῦ, ἄρχισε ὁ Ραββῖνος, ἦτο ἀπλοῖκὸς Ἑβραῖος τῆς Ναζαρέτ, ξυλουργὸς καὶ υἱὸς ξυλουργοῦ, διάσημος πλάνος, ὁ ὁποῖος μαθητεύσας εἰς τοὺς αἵρετικοὺς Ἑσσαίους τῆς νεκρᾶς θαλάσσης ἐξήλευσε τὴν δόξαν τοῦ ἐπαναστάτου Ἰούδα τοῦ Γαυλωνίτου....

Νενίκηκας Ναζωραῖε

Καὶ τότε αἱ «Πράξεις τοῦ Πιλάτου» ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Παύλου διὰ τὴν ἀσέλγειαν τῶν Κορινθίων, οἱ Νικολαῖται ὡς χριστιανοὶ ἐπικούρειοι, οἱ ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς Κυπριανὸς καὶ Ἑρμᾶς ἐπεστρατεύθησαν, διὰ ν' ἀποδείξουν τίποτε ὀλιγώτερον ἀπ' ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς ἦτο ἐστία ἐπικινδύνου διαφθορᾶς καὶ ὅτι διὰ τὸ συμφέρον τοῦ Ρωμαϊκοῦ λαοῦ δὲν ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ ὡς θρησκεία.

Ὁ Κωνσταντῖνος ἀκίνητος εἰς τὸν ἐλεφάντιον σκίμποδα παρετήρει ἀτενῶς τὸν Ραββῖνον χωρὶς νὰ δείχνῃ κανὲν μαρτύριον ἐντυπώσεως εἰς τὰ χαρακτηριστικά του. Τὴν ἰδίαν στάσιν ἐκρατοῦσαν καὶ οἱ Συγκλητικοὶ καὶ μόνον ὁ Σίλβεστρος ἀγανακτῶν διὰ τὰς βλασφημίας αὐτὰς ἐσήκωνε ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὰ χέρια εἰς τὸν οὐρανὸν ἢ ἔκρυπτε τὸ πρόσωπον παρακαλῶν τὸν Θεὸν νὰ τὸν συγχωρήσῃ.

Τέλος ὁ Ζαμβροῆς ἐσιώπησε καὶ ἐκάθησε ἐνῶ ὅλα τὰ μάτια ἐστρέφοντο πρὸς τὸν ἐπίσκοπον τῶν Χριστιανῶν.

Τί θὰ ἔλεγε;.. πῶς θ' ἀντέκρουε τὰς βαρείας αὐτὰς κατηγορίας, τὰς ὁποίας ἡ ἐπιβλητικὴ ρητορεία τοῦ Ζαμβροῆ κατέφερε σ' αὐτὸν φοβερὰ σφυροκοπήματα εἰς τὴν οὐσίαν αὐτὴν τῆς πίστεώς του ;..

Ἀλλὰ καὶ ὁ Σίλβεστρος, τοῦ ὁποίου τὴν μνήμην ἐπισημοποίησεν ἡ ἐκκλησία διὰ τοὺς ἀγῶνας τοῦ δὲν ἦτο κοινὸς ἀντίπαλος καὶ ὅταν γεμᾶτος ἔνθεον ζῆλον, μὲ τὸ πρόσωπον φωτισμένον ἀπὸ ἐσωτερικὴν ἀνταύγειαν ἄρχισε τὴν νευρώδη ἀπάντησίν του, βαθειὰ σιωπὴ ἐχύθη εἰς τὸ ἀκροατήριον.

Δὲν ἦτο ἀπάντησις, ἀλλ' ἀληθινὸν κεράυνωμα μὲ τὴν

διπλὴν ἀκτῖνα τῆς πειστικότητος καὶ τῆς ἀληθείας.

Τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Ραββίνου ἔπεφταν τὸ ἐν κατό-
πιν τοῦ ἄλλου σὰν πύργοι χάρτινοι.

Ἀδίκως ὁ Ζαμβρῆς, βλέπων ὅτι χάνει τὸν ἀγῶνα
ἐπροσπάθησε νὰ σώσῃ τὴν περίστασιν μὲ διαλογικὴν
συζήτησιν διακόπτων τὸν ἀπολογητήν.

Ὁ Σίλβεστρος τὸν ἀπεστόμωνεν εἰς κάθε σοφισμᾶ
του καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ἀγῶνος ἐδιαβάζετο ἤδη
εἰς τὰ πρόσωπα τῶν Συγκλητικῶν, ὅταν ὁ Ραββῖνος
εἶδεν ὅτι τὸ πᾶν ἐχάνετο καὶ ὅτι πρέπει νὰ προσ-
φύγῃ εἰς τὰ μεγάλα μέσα.

— Λοιπὸν τὰ λόγια χωρὶς ἔργα δὲν εἶνε τίποτε....
διέκοψεν. Ἐμπρός! Ἄς ἀποδείξωμεν καὶ οἱ δύο μὲ
θαύματα, ἂν ἡμπορεῖς, τὰ λεγόμενα μας..

Θαύματα!.. Ἄ! τὸ πρᾶγμα ἄρχισε νὰ γίνεται ἀλη-
θινὰ ἐνδιαφέρον.. Οἱ Συγκλητικοὶ ἐκυττάχθησαν καὶ
ὁ αὐτοκράτωρ ἀκόμη περιεργότερος μὲ τὴν τροπὴν
ποῦ ἔπαιρνε τὸ ζήτημα ἐδέχθη τὴν πρότασιν.

Ψιθυρισμοὶ περιεργείας ὑψώθησαν ἀπὸ τὸ ἀκροα-
τήριον, βαρόμετρον τῆς περιέργου, τῆς διστακτικῆς
καὶ ἀμφιβόλου ἐκείνης ἐποχῆς, ἣ ὁποία χάος ἀλη-
θινὸν θρησκευτῶν καὶ δεισιδαιμονιῶν, ἐζητοῦσε μὲ
ἀγωνίαν κάποιον δρόμον.

Οἱ περισσότεροι Συγκλητικοὶ ἦσαν νεοπλατωνικοί,
ὁπαδοὶ τοῦ Ἰαμβλίου καὶ τοῦ Πλωτίνου καὶ ὅλοι
ἐζήτουν θαύματα, ἤθελαν νὰ πιστεύσουν. Θαύματα
καὶ μόνον ἐζήτει ἡ ἐποχή!

Καὶ εἰς τὸ εὐαίσθητον αὐτὸ σημεῖον ἐκτύπησεν ὁ
Ζαμβρῆς, ἔχων πεποίθησιν ὅτι μὲ τὰς μαγικὰς

γνώσεις του θὰ κατέβαλλε τὸν ἀντίπαλόν του.

Ἐζήτησε λοιπὸν νὰ τοῦ φέρουν ἓνα ταῦρον ζωντανόν.

Ἡ αἴτησίς του ὅσον καὶ ἂν ἦτο παράδοξος ἐξετελέσθη καὶ μεγαλοπρεπὲς ἀσπροκόκκινον ζῶον ἐφέρθη μὲ μεγάλην δυσκολίαν μέσα εἰς τὸ Τρίκλινον.

Ὁ Ραββῖνος τότε ἐπλησίασε τὸν ταῦρον, ἔσκυψε εἰς τὸ αὐτί του καὶ ἐφάνηκε νὰ ψιθυρίζῃ κᾶτι, ὅταν περιέργως τὸ ζῶον ἄρχισε νὰ τρέμῃ, νὰ κλονίζεται σᾶν νὰ μὴ εἴμποροῦσε νὰ κρατηθῇ εἰς τὰ πόδια του, ἔπειτα ἐμούγκρισε γοερὰ καὶ ἐσωριάσθη νεκρὸν εἰς εἰς τὰς πλάκας.

Ψιθυρισμὸς καταπλήξεως ἠκούσθη.

— Ἴδε Αὐγούστε καὶ κρίνε! εἶπε ὁ Ζαμβρῆς, ἤρκεσε νὰ ψιθυρίσω εἰς τὸ αὐτί τοῦ ταύρου τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ τοῦ Ἰσραήλ, τοῦ φοβεροῦ Ἰεχωβᾶ καὶ τὸ ζῶον δὲν εἴμπόρεσε νὰ ὑποφέρῃ οὔτε αὐτὸ τὸ ἄκουσμά του... Βλέπεις τὸ ἀποτέλεσμα!

Τὸ πρᾶγμα ἔκαμε ὄντως μεγάλην ἐντύπωσιν καὶ ὅλοι ἐστρεψαν τὰ μάτια εἰς τὸν Σίλβεστρον περιμένοντες νὰ δείξῃ τί εἴμποροῦσε νὰ κάμῃ καὶ αὐτός.

Ἐκεῖνος ὅμως ἐστέκετο ἐντελῶς ἀτάραχος.

— Ναί! εἶπε πρὸς τὸν Ζαμβρῆν, εἶδα ὅ,τι ἔγινε.. ἀλλὰ δὲν μοῦ ἐξηγεῖς πῶς δὲν ἀπέθανες ἀμέσως καὶ σὺ τὴν στιγμὴν ποῦ ἐψιθύρισες τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ σου ;.. Πῶς δὲν ἔπεςες νεκρὸς καὶ σὺ ἀφοῦ τὸ ἐψιθύρισαν τὰ χεῖλή σου ;..

— Δὲν εἶνε ὥρα λόγων καὶ σοφιστειῶν ἀλλὰ ἔργων

Ἐπίσκοπε !. . . διέκοψε θριαμβεύων ὁ Ζαμβροῆς. Ἄν εἰμπορεῖς δεῖξε καὶ σὺ τὴν δύναμίν σου.. Τὰ λόγια δὲν ἀποδεικνύουν παρὰ τὴν ἀδυναμίαν σου..

— Ἔστω ! ἀπήντησε τότε ὁ Σίλβεστρος. Ἄν ὅμως ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν τὸν ταῦρον ποῦ ἐφόνευσες, δὲν θὰ εἶνε τὸ ἰδικόν μου ἔργον μεγαλείτερον καὶ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ μου μεγαλειτέρα ἀπὸ τὴν δικήν σου;..

— Ὅχι μόνον τὸ παραδέχομαι, ἀπήντησεν ὁ Ζαμβροῆς βέβαιος διὰ τὸ ἀδύνατον τοῦ πράγματος, ἀλλὰ καὶ ὀρκίζομαι εἰς τὴν δόξαν τοῦ Αὐγούστου νὰ ὁμολογήσω ἀμέσως τὸν Χριστόν σου ὡς μόνον ἀληθινὸν Θεὸν καὶ νὰ γείνω χριστιανός !

Τότε καὶ ὁ Σίλβεστρος ἐλθὼν ἐμπρὸς εἰς τὸν ταῦρον ἐσήκωσε τὰ χέρια εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἀφοῦ προσηυχήθη λιγάκι ἐκ βάθους ψυχῆς εἶπε μὲ μεγάλην φωνήν :

«*Εἰ Θεὸς ἀληθὴς ἐστὶν ὃν ἐγὼ κηρύττω Χριστόν, ἔγειρε ταῦρε καὶ στήθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου....*

Καὶ τότε περίεργον! ⁽¹⁾ Ἐγίνε κᾶτι ἐντελῶς ἀπίστευτον... Πρὸς μέγα θάμβος τῶν παρευρισκομένων, ὁ ταῦρος ἐκινήθη, ἀνέζησε, ἐσηκώθη διὰ μιᾶς εἰς τὰ πόδια του καὶ ἐγύρισεν ἔδῳ κ' ἐκεῖ τὸ κεφάλι του ἐνῶ ὅλοι παρασυρόμενοι ἀπὸ τὸ θαῦμα, λησμονοῦντες καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν παρουσίαν τοῦ Αὐγούστου ἀνέκραξαν :

— *Μέγας ὁ τοῦ Σιλβέστρου Θεός !*

Ἡ νίκη τοῦ Ἐπισκόπου ἦτο περιφανής. Ὁ αὐτοκράτωρ καθὼς καὶ οἱ Συγκλητικοὶ δὲν ἔκρυπταν τὴν

(¹) Προκόπιος.

ἐντύπωσίν των καὶ ὁ Ἑβραῖος ἔσκυψε τὸ κεφάλι με ταπείνωσιν.

Τότε ὁ Κωνσταντῖνος ἐσηκώθη. Ἡ συνεδρίασις ἐτελείωσε.

Καὶ εἰς ὅλην τὴν Ρώμην ὅπου διεδόθη ἀμέσως τὸ γεγονός, οἱ Χριστιανοὶ ἄρχισαν νὰ πανηγυρίζουν ἀμέσως. Παντοῦ, εἰς τὸ *Φόρουμ*, εἰς τὴν *Γκραικόστασιν* καὶ τὰς πολυανθρώπους στοάς, εἰς τὰς σκηναὶς τοῦ μιμοδράματος καὶ τὰ ἀμφιθέατρα, τὰ καπηλεῖα τῶν Συβούρων, μία μόνον συζήτησις ἠκούετο ἀπὸ τοὺς μὲν μὲ ἀπερίγραπτον ἐνθουσιασμόν καὶ συγκίνησιν, ἀπὸ τοὺς ἄλλους μὲ θάμβος.

Τὸ θαῦμα τοῦ ταύρου εἰς τὸ Σεβερικόν *τρίκλινον*, καὶ ὡς γενικὴ ἐπωδὸς ἠκούετο :

Μέγας ὁ τοῦ Σιλβέστρου Θεός !

ΤΟ ΠΙΝΑΚΙΔΙΟΝ

Μόλις ἔπειτα ἀπὸ μίαν ἐκδρομὴν εἰς τὸ Ἄντιον ὁ Ἀθηνόδωρος ἐπληροφορήθη τὴν ἐξαφάνισιν τοῦ Γυλλίου.

Ὁ Γύλλιος ἕως τότε ὅχι μόνον δὲν εἶχε κάμῃ ποτὲ κατάχρησιν τῆς ἐλευθερίας του, ἀλλὰ οὔτε εἶχε λείψῃ τὴν νύκτα οὔτε καὶ εἶχε μεθύσει ποτέ.

Ἡ ἀπουσία λοιπὸν αὐτὴ ἐσήμαινε δυστύχημα καὶ ἀμέσως διηκθύνθη ὅπως εἶπεν εἰς τὸ Ἄτριον τὸν Αἰλίου Μάγνου εἰς τὸν *Πραιφέκτον τῶν Βιγίλων*.

“Οπου ὅμως καὶ ἂν ἠρεύνησε, καὶ ἂν ἔκαμε, αἱ ἐνέργειαι τοῦ ἔμειναν ἄκαρποι. Ὁ Γύλλιος ἔμενεν ἀνέυρετος.

Καὶ μόνον τὰ δημόσια *Μαγκίπια* δὲν ἠμποροῦσε νὰ σκεφθῇ ποτὲ ἥτι ἦτο δυνατὸν νὰ βάλουν χέρι εἰς δοῦλον ἑνὸς *Τριμπούνου*. Δὲν εἵξευρε λοιπὸν πειὰ οὔτε τι νὰ κάμη οὔτε ποῦ ν’ ἀπευθυνθῇ.

Κατήντησε ἐν τέλει νὰ πιστεύσῃ ὅτι κακοποιοὶ θὰ εἶχαν δολοφονήσῃ τὸν δυστυχισμένον *Φράγκον* διὰ νὰ κλέψουν τὰ ὀλίγα *σεστέρτια* ποῦ εἶχε μαζύ του καὶ ὅτι θὰ ἔρριψαν τὸ πτώμα του εἰς τὸν *Τίβεριν*.

Τὸ ἴδιον βράδυ αἱ τελευταῖαι εἰδήσεις διὰ τὸν Γύλλιον ποῦ ἔφερε ἓνα *βίγιλος* ἦσαν ἐντελῶς ἀπογοητευτικά. Κάποιος μόνον πατριώτης τοῦ τὸν εἶχε διακρίνῃ ὅταν ὁ *Τριμποῦνος* ἀπουσίαζε, εἰς τὴν μεγάλην ὁδὸν τῶν *Συβούρων*. Ἐκεῖ ὅμως τὰ ἵχνη τοῦ ἐχάνοντο.

Ὁ Ἀθηνόδωρος ἐσήκωσε τοὺς ὤμους ἀποθαρρημένος.

Εἰς τὴν ἀνησυχίαν ὅμως αὐτὴν ἐπροστίθετο καὶ ἄλλη μεγαλητέρα. Ὁ νέος Ἀθηναῖος μὲ ὅλην τὴν προαγωγὴν, μ’ ὅλην τὴν ζωὴν τοῦ κοντὰ εἰς τὴν *Σιλβίαν*, δὲν ἦτο διόλου εὐτυχής.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ποὺ ξαναἰδώθησαν εἶχε ἀντιληφθῇ ὅτι ἡ κόρη δὲν ἦτο πειὰ ἡ ἰδία.

Δὲν τοῦ ὠμιλοῦσε ὅπως πρίν, δὲν τὸν ἐκύτταζε κατὰματα μὲ τὸ παλαιὸν καθαρὸν βλέμμα ποῦ ἐκαθρέπτιζε τὴν ψυχὴν της, ἐπάσχιζε νὰ μὴ μένη μόνη μαζί του, σχεδὸν τὸν ἀπέφευγε.

Καὶ τὸν ἀπέφευγε μὲ τόσῃν ἐπιμέλειαν ὥστε ἀπὸ τὸν καιρὸν ποῦ ἦλθε δὲν εἶχε κατορθώσει οὔτε μίαν φορὰν νὰ τῆς μιλήσῃ ὅπως ἤθελε καὶ νὰ ἐξηγηθοῦν. Καὶ αὐτὸ ἀκόμη τὸ δῶρον ποῦ τῆς εἶχε φέρῃ, ἓνα καλλιγραφημένον ἀντίγραφον τοῦ Τίτου Λιβίου ἐπάνω εἰς πορφυρᾶν περιγαμνηνὴν μὲ χρυσᾶ γράμματα μόλις εἶχε γυρίσῃ νὰ τὸ ἰδῇ.

Τὶ εἶχε λοιπὸν ἡ Συλβία;.. Τὶ συνέβη κατὰ τὴν ἀπουσίαν του;.. Μήπως ἄλλαξαν τάχα τὰ αἰσθήματά της;.. Μὴ τυχὸν κανεῖς νέος ἔρως εἶχε εὔρῃ τὸν δρόμον εἰς τὴν καρδιά της καὶ ἐφοβεῖτο τὴν ἐξήγησιν;..

Ἐν τούτοις ἡ κόρη ἔφερε πάντοτε εἰς τὰ μαλλιά τὸν χρυσὸν τζίτζικα, σύμβολον τῆς Ἀθηναϊκῆς ἰθαγενείας ποῦ τῆς εἶχε χαρίσῃ, ἔφερε πάντοτε τὸ ὠραῖον περιδέριον ἀπὸ χονδρὸν ἤλεκτρον καὶ τὴν σμαραγδίνην πόρπην, παλαιὰ του δῶρα. Καὶ τὰ ἔφερε μάλιστα ἐμφανῶς, σὰν βεβαίωσιν τῶν αἰσθημάτων της.

Ἐπειτα ὅπως ἔβλεπε, τίποτε δὲν εἶχεν ἀλλάξῃ εἰς τὴν ζωὴν τῆς κόρης. Τὰ ἴδια πρόσωπα ἐσύχναζαν τὸ ἄτριον τοῦ Αἰλίου Μάγνου ἀπὸ τὰ ὅποια δὲν εἶχε νὰ ὑποπτεύσῃ οὔτε νὰ φοβηθῇ.

Μόνον μεγάλας φιλίας ἔβλεπε μὲ τὴν Δομιτίαν Σαβίναν. Ἀλλὰ καὶ αὕτῃ ἦτο γνωστὴ εἰς τὴν Ρώμην ὥς μία ἀπὸ τὰς ἐναρετωτέρας ματρόνας, τῆς ὁποίας ποτὲ μομφὴ ἢ κρυφὴ κακολογία δὲν ἀκούσθηκε νὰ σκιάσῃ τὴν ὑπόληψιν. Καὶ ὅμως καὶ ἐτρεχε. Ἦτο ἀναμφισβήτητον!

Καὶ σιγὰ σιγὰ, μὲ τὴν δειλίαν τοῦ ἀνθρώπου ποῦ φοβεῖται μήπως διακινδυνεύσῃ τὰ πολυτιμότερά του,

ἄρχισε σχεδὸν νὰ φοβεῖται τὴν στιγμὴν ποῦ θὰ ἔμεναν μόνοι, ποῦ θὰ ἦτο ἀναγκασμένος νὰ προκαλέσῃ τὴν ἀναγκαίαν ἐξήγησιν.

* * *

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ δυστυχισμένος Γύλλιος ἐπερνοῦσε τὰς ἡμέρας του εἰς μαύρην ἀπελπισίαν. Ζευγμένος ὅλην τὴν ἡμέραν εἰς χονδρὴν ξύλινην δοκὸν ἔπρεπε νὰ γυρίζῃ μὲ ἄλλους ὁμοίους του ἀπὸ τὸ πρωῒ ἕως τὸ βράδυ τὴν βαρεῖαν μυλόπετρα, δεχόμενος ἄσπλαχνα εἰς τὴν πλάτην τὸ φλάγρον τοῦ παρατηρητοῦ, μόλις τὸ γύρισμα ἐσταματοῦσε ἢ ἀργοποροῦσε.

Καὶ μόνη ἡ τροφή ἦτο ξηρὸν ψωμὶ ἀπὸ ἀραβόσιτον, κανένα πινάκιον φακῆς καὶ νερό. Ἄπ' αὐτὸ δὲ ὅσον ἤθελε καθέννας!

Καὶ τὸ βράδυ ὅταν ἔπεφτε ἐξηντλημένος καὶ μὲ τὴν πλάτην σχισμένην ἀπὸ τὸ λουρὶ τοῦ φλάγρου, ἔβρεχε μὲ δάκρυα λύσσας τὰς ὑγρὰς πλάκας εἰς τὴν βάσιν τῆς μυλόπετρας ὅπου ἐκοιμᾶτο ἀλυσσοδεμένος, ἐνθυμούμενος τὴν μακρυνὴν καλύβην του εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ρήνου καὶ τὴν καλωσύνην τοῦ κυρίου του.

Οἱ εὐσπλαχνικώτεροι ἀπὸ τοὺς συντροφους του σκληραγωγημένοι καὶ ἀποφασισμένοι πειὰ εἰς τὴν τύχην των, ἐπροσπαθοῦσαν νὰ τὸν παρηγορήσουν παριστάνοντες ὅτι πάλι καλά. Ὅτι ἡ ἰδική των τύχη ἦτο πάλι καλητέρα ἀπὸ ἐκείνους ποῦ ἐστέλνοντο νὰ κωπηλατοῦν εἰς τὰς τριήρεις, νὰ σκάπτουν εἰς τὰ μεταλλεῖα ἢ νὰ ἐργάζωνται τὰ μέταλλα.

Ἄλλὰ ὁ Γύλλιος δὲν ἠμποροῦσε νὰ παρηγορηθῇ.

Ἦτο τόση ἡ διαφορὰ ἀπὸ τὴν παλαιὰν ζωὴν του ἕως τὴν τωρινήν, ὥστε τὰ λόγια ἔμεναν μόνον λόγια.

* * *

Ἐνα πρωῒ, ἐνῶ ὁ Ἀθηνόδωρος εἶχεν ἀρχίσῃ νὰ ξεχνᾷ τὸν πιστόν του Φράγκον βεβαιωμένος πειὰ ὅτι δὲν θὰ τὸν ξαναέβλεπε, ὁ ὁστιάριος τοῦ ἔφερε ἓνα πινακίδιον ποῦ ηὔρε κρεμασμένον εἰς τὸν θυρῶνα.

Ἦτο βρώμικον σκοροφαγώμενον «πινακίδιον» μὲ τὰ περισσότερα πλαίσια βγαλμένα καὶ ὅπου πρωτόπειρον χέρι εἶχε χαράξῃ ἐπάνω εἰς τὸ μαυρισμένον κερὶ μὲ μαγκοῦρες Λατινικῶν ἀνορθογραφῶν τὰ ἑξῆς:

« Ὁ εὐγενέστατος Τριμποῦνος ἄς χαίρῃ καὶ ἄς μάθῃ ὅτι ὁ Φράγκος δοῦλος του εἶνε ἀλυσσοδεμένος εἰς τὰ Μαγκίπια τῆς ὁδοῦ Πιλάρια πίσω ἀπὸ τὸν ναὸν τῶν Ἐφεστίων».

Ὁ Ἀθηνόδωρος κρατῶν μὲ τὴν ἄκρην τῶν δακτύλων του τὸ πινακίδιον ἀνῆκον καθὼς ἐφαίνετο εἰς κάποιον ἄνθρωπον τοῦ ὅχλου εἰς τὸν ὁποῖον ὠφείλοντο καὶ τὰ χαραγμένα ὀρνιθοσκαλίσματα ἔμεινε κατὰπληκτος.

Ἦτο δυνατόν ; ..

Ἦσαν ἀλήθεια λοιπὸν τὰ ἀποτρόπαια αὐτὰ ἐγκλήματα διὰ τὰ ὅποια ἀορίστως εἶχεν ἀκούσῃ ; ..

Καὶ τότε χωρὶς νὰ χάσῃ καιρὸν ἐκάλεσε τοὺς ραβδούχους του καὶ ἔτρεξε εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἐφεστίων.

* * *

Ὁ Γύλλιος ἀπελπισμένος εἰς τὸν σκοτεινὸν τάφον του ἀνεκάλυψε μίαν ἡμέραν μὲ ἀνέκφραστην χαράν, ὅτι ἓνας γεμιστής, ἐργασίαν ἔχων νὰ χύνη τὸ σιτάρι εἰς τὴν μυλόπετραν, ἦτο Γαλάτης καὶ ἐννοοῦσε τὴν γλῶσσαν του.

Ἡῦρε λοιπὸν τὰ παθητικώτερα λόγια του, τὸν ὥρ-
κισε εἰς τὸ Δρυϊδικὸν φυλακτὸν ποῦ εἶχε ἀκόμη κρε-
μασμένον εἰς τὸν λαιμόν του νὰ εἰδοπαιήσῃ τὸν κύ-
ριόν του ὅπου καὶ ἂν εὕρισκετο.

Ἀλλὰ ὁ Γαλάτης μ' ὅλην τὴν ἐπιθυμίαν νὰ τοῦ φανῇ χρήσιμος δὲν εἶχεν καμμίαν ὄρεξιν νὰ διακινδυ-
νεύσῃ. Καὶ ἠρνήθη.

Ἀλλὰ τότε ὁ Γύλλιος, ἀγκιστρωμένος εἰς τὴν ιδέαν αὐτὴν ὅπως εἰς τελευταίαν σανῖδα σωτηρίας, τοῦ ὑπε-
σχέθη ὅ,τι εἰμπόρεσε, τοῦ ἔδωσε τὰ ὀλίγα σεστέρτια ποῦ εἶχε κατορθώσῃ νὰ κρύψῃ ἀπὸ τὴν ἀπληστίαν τῶν ἐπιστατῶν εἰς τὸ ρακωμένον περὶζωμά του, ἔκλα-
ψε, ἐθρήνησε.

Καὶ ἐπὶ τέλους ὁ Γαλάτης συγκατετέθη ἀλλὰ ἐν-
νοεῖται πάλιν χωρὶς νὰ ἀποφανῇ ὁ ἴδιος. Καὶ ἀφοῦ
ἔγραψε μὲ μεγάλον ἀγῶνα τὸ περίφημον «*πινακί-
διον*» τὸ ὁποῖον εἶχεν εὔρη ἄλλοτε πεταγμένον εἰς
τὸν δρόμον ὡς ἄχρηστον, τὸ ἐκρέμασε κρυφὰ τὴν
νύκτα εἰς τὸν θυρῶνα τοῦ τριμπούνου.

Ἀλλ' αὐτὸ ἔφθασε. Τὴν ἄλλην ἡμέραν δὲν εἶχε
ὑψωθῇ ἀκόμη ὁ ἥλιος εἰς τὸν οὐρανόν, ὅταν θόρυ-
βος καὶ ταραχὴ ἀκούσθησαν εἰς τὸ *Μαγκίπιον*. Ἐ-
πειτα ἀπὸ λιγάκι ἔγεινε γνωστὸν ὅτι εἶχε ἔλθῃ ἓνας
Τριμποῦνος μὲ τοὺς ραβδούχους του καὶ ἀνάγκαζε

τὸν χλωμὸν καὶ τρομαγμένον *Προκουράτωρα* νὰ τὸν φέρῃ εἰς τὰ *Ἐργάστουλά* του.

Ἐκεῖνος καταφοβισμένος διὰ τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ *Τριμπούνου* τὸν ὠδήγησε τρέμων ἀπὸ τὸ ἓνα εἰς τὸ ἄλλο, ἕως ὅτου εἰς τὸ τελευταῖον, βραχνὴ φωνὴ ἀντήχησε εἰς τὸ μισοφωτισμένον ὑπόγειον.

— *Ντόμινε... Ντόμινε... Κύριε!.. Βοήθεια... ἔδω !* .

Ἦτο ὁ *Γύλλιος* ἀπλωμένος διὰ μιᾶς προύμυτα χάμω, ἀπλώνων πρὸς αὐτὸν ἀπηλπισμένα τὰ χέρια του....

Τότε ὅμως ἔγεινε σκηνὴ ποῦ ἀνεστάτωσε ὅλα τὰ *Ἐργάστουλα* καὶ τῆς ὁποίας αἱ φωναὶ ἔφθασαν ἕως τὰ καπηλεῖα ἐπάνω.

Ὁ *Τριμποῦνος* ἀφοῦ ἔγδυσε τὸν τρέμοντα *Προκουράτωρα*, ἓνα ἀπελεύθερον Σύριον ἀπαισίας φυσιολογίας, διέταξε τοὺς ραβδούχους νὰ τὸν ραβδίσουν μέχρις αἵματος καὶ ἔπειτα τὸν ἔστειλε δεμένον εἰς τὸν *Πραιφέκτον τῶν βιγίλων*, ἐνῶ οἱ ὀδυρμοὶ του ἀναγάλλιαζαν τὴν ψυχὴν τῶν ἀλυσσοδέτων οἱ ὅποιοι συρόμενοι εἰς τὰ γόνατα κατεφίλουν τὰ πόδια του.

Τὴν ἴδιαν στιγμὴν ἐσπάζοντο καὶ αἱ ἀλυσσίδες τοῦ *Γυλλίου* καὶ ὁ δυστυχισμένος *Γαλάτης* τρέμων ἀκόμη ὀλόσωμος ἀπὸ συγκίνησιν καὶ μὴ τολμῶν νὰ πιστεύσῃ εἰς τὴν σωτηρίαν του, ἠκολούθει τὸν κύριόν του ἔξω ἀπὸ τὸν *Ἄδην* τοῦ *Μαγκιπίου* εἰς τὸ ὠραῖον *Ἄτριον* τῶν *Καρινῶν* τὸ ὁποῖον παρ' ὀλίγον νὰ μὴ ξαναῖδῃ εἰς τὴν ζωὴν του.

Ἡ ὑποδοχὴ τοῦ Γυλλίου ἀπὸ τὸ Ἄτριον ὑπῆρξε θριαμβευτική.

Ὅλοι οἱ δοῦλοι ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἄσπροι καὶ μαῦροι, Ὀστιάριοι καὶ Κουβικουλάριοι, Πινκέρναι καὶ Κελλάριοι, μάγειροι καὶ φορεῖς, τὸν ἀγκάλιασαν περιχαρεῖς καὶ τὸν ἐσήκωσαν εἰς τὰ χέρια των, ἐδέησε δὲ νὰ διηγηθῇ τὶ ὑπέφερε ἑκατὸν φοραῖς μὲ τὰ ἄθλια Λατινικά του.

Καὶ οἱ δυστυχισμένοι τότε, πρὸ τῶν περιγραφῶν ἐκείνων, ἐννοίωσαν ἀνακουφισμένην τὴν τύχην των, ἐξαιρετικῶς ἄλλως τε ἐλαφρὰν κοντὰ εἰς τὸν εὐσπλαχνον Ἀθηναῖον καὶ οἱ βωμοὶ τοῦ περιστυλίου ἐστολίσθησαν ἀφθόνως μὲ λουλούδια εὐχαριστήρια.

Καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ ἀθλιέστερος Κοπρεὺς¹ τοῦ σπιτιοῦ, ἔδωσε τὸ ἀσσάριον του ν' ἀγοράσῃ κοντὰ εἰς τὴν Γραικόστασιν ὀλίγας Ἰριδας νὰ στολίσῃ τὸν βωμὸν τοῦ προστάτου θεοῦ του.

Ἐπειτα ἀπὸ ὀλίγαις ἡμέραις τὸ Μαγκίπιον εἶχε μείνῃ τρομακτικὸν μόνον ὄνειρον μαζὺ μὲ τὰς Φραγκικὰς ψυχαγωγίας εἰς τὸ ἀμφιθέατρον τοῦ Τρεβήρου, ὅπου ἂν δὲν τὸν ἔσωζε πάλιν ὁ Τριμποῦνος του θὰ ἐγείνετο βορὰ τῶν θηρίων.

Εἴμπορεῖ τώρα λοιπὸν νὰ φαντασθῇ κανεὶς, ἂν ἕως τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἶχεν ὁ Γύλλιος εὐγνωμοσύνην καὶ ἀφοσίωσιν εἰς τὸν κύριόν του, τί εἴμποροῦσε νὰ ὀνομασθῇ πλέον ὄχι ὁ δεσμὸς ἀλλ' ἡ ἀληθινὴ θρησκευτικὴ λατρεία ποῦ εἶχε ἔπειτα ἀπὸ τὴν δευτέραν αὐτὴν διάσωσιν.

(1) Δοῦλος τῶν ἀποχωρητηρίων.

Ἀπὸ τὴν περιπέτειαν αὐτὴν ὅμως ὁ Γύλλιος ἐκτὸς τῆς πείρας καὶ τῆς ἀκόμῃ μεγαλειτέρας ἀφοσιώσεως εἰς τὸν κύριον του, ἐπῆρε καὶ τὴν πρώτην ἀσαφῆ ἰδέαν περὶ χριστιανισμοῦ διὰ τὸν ὅποιον ἤκουσε νὰ μιλοῦν τόσα θαυμάσια οἱ σύνδουλοί του εἰς τὸ *Μαγκίπιον*.

Καὶ διὰ μὲν τὴν οὐσίαν του, ὁ ἀπλοϊκὸς Φράγκος δὲν εἰμποροῦσε νὰ ἐννοήσῃ πολλὰ πράγματα.

Δι' αὐτὸν ὁ ὅποιος ἔμεινε ἀκόμῃ πιστὸς εἰς τὴν παλαιὰν θρησκείαν τῶν δασῶν του—τὸν Δρυϊδισμόν—ὁ Χριστὸς ἦτο ἀπλῶς ἓνας ἀπὸ τοὺς πολλοὺς Θεοὺς τῶν Ρωμαίων, τὸν ὅποιον οἱ Ἑβραῖοι ἐσταύρωσαν.

Ἐκεῖνο ὅμως ποῦ τοῦ ἔκαμε μεγάλην ἐντύπωσιν ἂν καὶ τὸ ἐθεωροῦσε καθαρὰν παραφροσύνην ἦτο ἡ ἰσότης ποῦ ἐκήρυττε ἡ θρησκεία αὐτή.

«*Οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὔτε Ἑλλήν. . . . οὐκ ἔνι δοῦλος καὶ ἐλεύθερος. . . . οὐκ ἔνι ἄρρεν καὶ θῆλυ. . . .* τὸ ὅποιον πρὸ πάντων προσείλκυε καὶ προσηλύτιζε φανατικὰ εἰς τὸν χριστιανισμόν τὸν πολὺν λαόν τῶν πτωχῶν, τῶν δυστυχισμένων, τῶν ναυαγισμένων τῆς ζωῆς. . .

Αὐτὰς τὰς θεωρίας ὅμως δὲν εἰμποροῦσε νὰ ἐννοήσῃ ὁ Γύλλιος. Πῶς εἰμποροῦσε ἓνας δοῦλος, αὐτὸς ἑξαφνα ἢ ὁ Νουμηδὸς ποῦ ἦτο ἀλυσσοδεμένος ἐμπρός του, νὰ ἦτο ἀπὸ τὴν ἰδίαν πάσταν μὲ ἓνα Τριμποῦνον ἢ μ' ἓνα Κεντηρίωνα;.. Οὔτε νὰ τὸ φαντασθῇ εἰμποροῦσε κἂν. . . . Αὐτοὶ ἦσαν ἡ λάσπη τοῦ κόσμου, οἱ εἴλωτες πλασμένοι νὰ δουλεύουν καὶ νὰ σκοτώνονται ἐνῶ οἱ ἄλλοι διὰ νὰ ἄρχουν καὶ νὰ ἀπολαμβάνουν.

Τὸ πολὺ πολὺ ποῦ εἰμποροῦσαν νὰ ἐλπίσουν, ἦτο νὰ γείνουν κάποτε Ἀπελεύθεροι καὶ νὰ φορέσουν τὸ ποθητὸν πῖλιον, τὸν σκοῦφον ποῦ ὁ δοῦλος μόνον εἰς τὰ Σατουρνάλια, τὰς Ρωμαϊκὰς ἀπόκρεω εἶχε δικαίωμα νὰ βάλῃ εἰς τὸ κεφάλι.

ΝΥΚΤΕΡΙΝΗ ΡΩΜΗ

Μέσα εἰς τὴν σιωπὴν τῆς χλιαρᾶς νυκτὸς ἔφθασαν ἔξαφνα ἀπὸ μακρὰ ἤχοι αὐλῶν καὶ τραγούδια μεθυσμένων, ἐν ἀπὸ τὰ συνηθισμένα ἀκούσματα τῶν δρόμων τῆς Ρώμης.

Κάποια συντροφιά εὐγενῶν διεσκέδαζε.

Καὶ ὄντως σὲ λιγάκι ἐπρόβαλαν εἰς τὴν σκιὰν τῆς γωνίας καὶ ἐσταμάτησαν ἐμπρὸς εἰς τὸ σπίτι τοῦ Αἰλίου Μάγνου. Ἀμέσως ὅμως αἱ φωναὶ των ἀκούσθησαν ν' ἀπομακρύνονται.

— Αὐτὴ ἡ φωνὴ εἶνε δίχως ἄλλο τοῦ Ἰουνίου Μεσσάλα.... ἔχασμουρήθηκε γελῶν ὁ Φλάβιος. Ὅρεξι ποὺ τὴν ἔχει μὰ νὴν Ἑκάτην!.. Τὸν θαυμάζω χωρὶς νὰ τὸν φθονῶ....

Ὁ Αἴλιος Μάγνος ἐκούνησε ἀποδοκιμαστικῶς τὸ κεφάλι. Δὲν τοῦ ἄρεσε διόλου ἡ διαγωγὴ τοῦ νέου αὐτοῦ.

Καὶ πράγματι ἦτο ὁ Ἰούνιος.

Στεφανωμένος μὲ ἄνθη, μὲ τὰ χέρια δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ εἰς τοὺς ὤμους δύο ἐταιρῶν ἀπαραιτήτων στηριγμάτων διὰ τὴν κατάστασίν του, ἔχων ἐμπρὸς του

τέσσαρας αὐλητρίδας καὶ γύρω του συντροφίαν εὐθύμων φίλων, ἐπερνοῦσε τὴν κοιμωμένην Ρώμην γεμίζων τοὺς δρόμους μὲ τῆς φωναῖς καὶ τὴν εὐθυμίαν του.

Δοῦλοι μοῦζὺ ἐκρατοῦσαν προχύτας Φαλερνίου κρασιοῦ καὶ ἐγέμιζαν τὰς κύλικας.

Τὴν περασμένην βραδεῖα εἶχε κερδίση εἰς τοῦ Γαίου Πρίσκου τρεῖς χιλιάδας χρυσίνους καὶ τώρα τοὺς ἐσκόρπιζε ὅπως τοὺς ἐκέρδισε, μὲ μεγαλοπρεπεῖς χειρονομίας. Αὐλήτριάι, στέφανοι, ἐκλεκτὸ κρασί, συμπόσια, κωμάσματα ἐμπρὸς εἰς τὰ σπίτια τῶν φίλων, καμμιὰν φορὰ συγκρούσεις μὲ κακοξυπνημένους, ἢ ἄλλαις συντροφιαῖς. Αὐτὸ ἦτο ἡ ἀγαπημένη διασκέδασίς του.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν θὰ ἐζητοῦσε ἴσως ἑκατὸν χρυσίνους δανεικοὺς διὰ νὰ ξαναπαίξῃ, θὰ ἐπωλοῦσε καὶ τὸ τελευταῖον χωράφι του.....

Αἴ! ποῦ τὰ ἐσυλλογίζετο αὐτὰ ὁ Ἰούνιος Μεσσάλας..... Τὸ χρῆμα ἦτο ἡ τελευταία σκέψις του! Ὁ ἐράσμιος αὐτὸς ἐρασιτέχνης τῆς ζωῆς ἐπαιρνε ὅλα τὰ πράγματα ὅπως ἐνόμιζε ὅτι ἔπρεπε νὰ τὰ παίρῃ ἓνας Ρωμαῖος ποῦ εἶδε καὶ ἐχόρτασε ὅ,τι καλὸν εἶχε ἡ γῆ..

Ἐνα πρωῒ θὰ εὐρίσκετο εἰς τὸν δρόμον...

Τί σημαίνει!.. «Ἀπλῇ ἀλλαγῇ καταστάσεως» ὅπως θὰ ἔλεγαν οἱ Στωϊκοὶ καὶ ὅπως συνείδιζε νὰ ἐπαναλαμβάνῃ. Θὰ ἔφευγε τότε μὲ τὴν ἴδιαν γαλήνην διὰ τὴν λεγεῶνα του εἰς τὰ βάθη τῆς Κιλικίας ἢ τῆς Γαλατίας, πολεμῶν, δέρονων, γλεντῶν, ἐξοδεύων, ν' ἀναστατώσῃ καὶ ἐκεῖ τοὺς βαρβάρους ποῦ θὰ ἐδέχοντο τὴν εὐλογίαν τῆς παρουσίας του.

Ἐνα καλὸ πρῶτ' ἴσως θὰ ἐτελείωνε καὶ τὸν λογαριασμόν του εἰς καμμίαν μάχην....

Ἄ! καὶ ἔπειτα;..

Ἀπλῇ ἀλλαγῇ καταστάσεως πάλιν!

* * *

Τὸ βράδυ ἐκεῖνο λοιπόν, ἐξαιρετικῶς καλόκεφος καὶ ρουφήξας ἓνα Τίβεριν Φαλερνίου, ἐπροκαλοῦσε πάλιν μὲ ἀνέκφραστην ἡδονὴν τὶς κατάρες καὶ τὶς βρυσιαῖς τῶν νοικοκυρεμμένων Ρωμαίων ποῦ ἐκοιμῶντο κοντὰ εἰς τὰς *ματρόνας των*.

Συνήθως βαθειὰ σιωπὴ ἀπαντοῦσε εἰς τὰ φιλοφρονήματά του. Ἄν ὅμως κανεὶς νευρικώτερος τὸν ἔστελλε εἰς τὸν Χάρωνα ἐπιμαρτυρόμενος τὴν τρικέφαλον Ἑκάτην, ἔσπευδε ἀμέσως νὰ ἀπαντήσῃ ἐκφωνῶν ἀληθινούς πανηγυρικοὺς πρὸς τιμὴν του, ὀνομάζων τὸν πειὸ κοιλαρᾶν οἰκογενειάρχην, «Ἀπόλλωνα μουσηγέτην», «Δία νεφεληγερέτην», Ἰούλιον Καίσαρα καὶ Νουμᾶν Πομπίλιον μαζί, παρεγνωρισμένον μέγαν ἄνδρα τοῦ ὁποίου ἔπρεπε νὰ ἔχουν ἀνεγείρῃ χρυσὸν ἀνδριάντα εἰς τὸ Καπιτώλιον, συνέτασσε δὲ ἐκ τοῦ προχείρου καὶ σχετικὸν ψήφισμα τοῦ Δήμου τῶν Ρωμαίων καὶ τοῦ ρωμαϊκοῦ λαοῦ.

Τὸ συμπέρασμα ὅμως ἦτο, ὅτι κατόπιν τοῦ ἀνήγγειλλε δημηγορῶν πάντοτε καὶ μὲ θλιβερὸν τόνον, ὅτι ὅλα αὐτὰ θὰ ἐγίνοντο, ἂν αἱ Μοῖραι δὲν εἶχαν ἤδη αὐτὸ τὸ βράδυ ἀποφασίσῃ ἀλλέως. Ἄν ἡ Ἀτροπος μὲ τὸ ἄσπλαχνον ψαλλίδι της δὲν εἶχε κόψῃ τὸ νῆμα

τῆς ἐνδόξου ζωῆς του καὶ ὁ ψυχοπομπὸς Ἑρμῆς δὲν ἔφθανε ἤδη νὰ πάρῃ τὴν ὠραίαν ψυχὴν του νὰ τὴν ὀδηγήσῃ εἰς τοὺς βράχους τοῦ Ταινάρου καὶ ἀπ' ἐκεῖ εἰς τὸν Ἀχέροντα ..

Ἐννοεῖται ὅτι προσαγορεύσεις τοῦ εἵδους αὐτοῦ, τὸ συχνότερον ἔφερναν ὡς ἀποτέλεσμα ὁμοβροντίας ἀπὸ νέας βλασφημίας ὅπου ὁ Κέρβερος καὶ ἡ τρικέφαλος Ἑκάτη ἀνεκατεύοντο μὲ τὰς φλόγας τῆς Ἀχερουσίας καὶ τὸν βοῦρκον τοῦ Κωκυτοῦ.

Ὁ Ἰούνιος Μεσσάλας ἤκουε τότε τὴν ἀγνωμοσύνην τῶν ἀχαρίστων φιλοσοφικῶς καὶ ἔπειτα ἔστελνε ἔξαφνα νὰ εἰδοποιήσουν βιαστικὰ τὴν μαῖαν Λουκίλλην ὅτι τὴν ζητοῦν ἐπειγόντως εἰς τὸ σπίτι τοῦ γέροντος συγκλητικοῦ Γαΐου Σκευόλα, ὁ ὁποῖος εἶχε νυμφευθῇ ἐβδομῆντα ἐτῶν.

Ἐστελλε ἐπίσης ἐπειγόντως τὸν ἱατρὸν Ἀσκληπιόδωρον εἰς τὸ σπίτι τοῦ ἀκαμποτέρου δανειστοῦ του Λουκιλιανοῦ ὅτι τάχα ἦτο ἐτοιμοθάνατος καὶ εἰδοποιούσε τὸν μεγαλύτερον φυλάργυρον τῆς Ρώμης τὸν Κόϊντον Σιλανόν, ὅτι πυρκαϊὰ κατέστρεψε ἐντελῶς τὰς δύο ἐπαύλεις του πλησίον τοῦ Ἀντίου.

Εἰς κάθε ἄγαλμα, εἰς κάθε ἀνδριάντα αὐτοκράτορος, ἐμπρὸς εἰς κάθε βωμόν, ἦσαν σταθμὸς καὶ σπονδαὶ πρὸς τιμὴν πρὸ πάντων τοῦ ἑαυτοῦ του.

Καὶ τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο, ὅτι ὅσον ἐπροχωροῦσε τόσο βαρύτερα ἐστηρίζετο εἰς τοὺς ὦμους τῶν ἐταίρων.

Ἄ ! Νὰ πέσῃ.. ὄχι ! δὲν θὰ ἔπεφτε.. Ἕνας Ἰούνιος Μεσσάλας δὲν πέφτει παρὰ ἀναίσθητος πειά...

Καὶ ἔπειτα τί περίεργον !

Ἀπλῇ «ἀλλαγὴ καταστάσεως» ! ὅπως ἔλεγαν οἱ Στωϊκοί.

Τὴν στιγμὴν ὅμως ἐκείνην ἀντελήφθη ὅτι εὕρισκετο ἐμπρὸς εἰς τὸ σπίτι τοῦ Ἑλλήνος Σωσιπτόλιδος τοῦ μεγαλυτέρου μυταρᾶ τῆς Ρώμης καὶ ἠσθάνθη ὅτι εἶχε ἐπιτακτικὸν καθῆκον νὰ ἐξυμνήσῃ τὸ γεγονός.

Ἐστάθη λοιπὸν νὰ κάμῃ νέαν σπονδὴν εἰς ὑγείαν του καὶ ἐτραγούδησε μὲ τοὺς διαύλους.

.....

*Ὁ Σωσίπολις μ' ἐκείνον τὸν τριπλήχη μῦθο πῶχει
ὅταν πάῃ νὰ παρέψῃ βρῖσκει ὅτι ψάρι θέλει..
Δὲν χρειάζεται καμάκι.. οὔτε δίχτυ.. οὔτε ἀπόχη..
Εἰς τὴ μύτη του κρεμάει ἓνα ἀγκίστρι σὰν τσιγκέλι..
(Λεωνίδας)*

.....

Βαθειὰ ὅμως σιωπὴ ἀπῆντησεν ἀπὸ τὸ σπίτι....

—Δὲν εἶναι εὐγενὴς ἄνθρωπος αὐτὸς ὁ Σωσίπολις.... ἐσυμπέρανε τρεκλίζων. Οὔτε νὰ εὐχαριστήσῃ δὲν βγαίνει κἄν... Ἔχει δίκαιον ὁ Ὅρατιος ποὺ βρῖζει τοὺς Ἕλληνας!

Καὶ μὲ ὅ,τι ἔμεινε εἰς τὴν κύλικα ἐκατάβρεξε περιφρονητικῶς τὴν ἐξώπορτα τοῦ ἀχαρίστου.

—Πάρα κάτω τώρα !.. Ἀ ! ἐδῶ εἶναι τὸ σπίτι τοῦ Φαβίου.... Τοῦ φίλου μας Φαβίου τοῦ ἐρωτευμένου μὲ τὴν Λολλίαν Κρισπίαν...

Εἶσαι μέσα Φάβιε; .. Κοιμᾶσαι ἄνθρωπε ἢ γράφεις ἄνοστα ποιήματα σὰν τὰς Ἀττικὰς νύκτας τοῦ Αὔλου Γελλίου; .Δὲν ἀπαντᾷς;.. Τόσον τὸ χειρότερον! Κοντεύεις νὰ γείνης ξερὸς καὶ ἀδύνατος σὰν χριστια-

νός.... Ἐκουσε μιὰ συμβουλή ἀπὸ ἐμένα ποῦ θέλω
εἰλικρινῶς τὸ καλὸ σου...

.....
*Καὐμὸς μαζὺ καὶ ἔρωτας σ' ἔφαγαν.. Συμπορὰ σου !
Θέλεις γιατρειὰ πειδὸ ριζικὴ καὶ σύντομη : Κρεμάσου !
(Κράτης)*
.....

Ἡ ἰδία σιωπὴ ὅμως ἀπήντησεν καὶ ἐδῶ.
—Τὶ ἀχάριστοι ἄνθρωποι ! Ἡ ἀχαριστία ἄνοιξε
δίχως ἄλλο μαγαζὶ εἰς αὐτὴν τὴν διεφθαρμένην Ρώ-
μην... Εἶνε ἡλίθιον ζῶον αὐτὸς ὁ Φάβιος... Δὲν εἶνε
ἔτσι Μυρσίνη παιδί μου ;.. Εἶμαι βέβαιος πὼς εἶσαι
ἐντελῶς σύμφωνη!

.....
*Ληστής καὶ κλέφτης φοβερός, ἐπίφοβος γιὰ ὅλους,
Εἶνε αὐτὸς ὁ ἔρωτας ποῦ κάθε ζώγῃ λύνει...
Κι' ἔχει καὶ τὴ συνήθεια, στὰ σκοτεινά: Νὰ γδύνῃ...
(Διοφάνης Μυρριναῖος)*
.....

Ἐξαφνα ὅμως ὁ Ἰούνιος ἔλαβε ὕψος ἐμπνευσμένον.
Ἦτο ἐμπρὸς εἰς τὸ σπῖτι τῆς Ἀρρίας Δρουσίλλας, τῆς
ἀσχημοτέρας γρηᾶς ματρὸνας τῆς αὐτοκρατορίας ἣ
ὁποία ἐξώδευε μυθικὰ ποσὰ εἰς φτειασίδια, βαφὰς
καὶ ἀρώματα.

.....
*Τάχα νὰ ξαναβάφεις τὴν ὥρα αὐτὴ θεά μου ;..
Ἄχ ! νάμουν ἀπὸ μιὰ γωνιὰ νὰ βλέπω.. τί χαρὰ μου !
στὰ ζωωμένα μοῦτρα σου ν' ἀπλώνῃς τὸ φτειασίδι
Καὶ νὰ μαυρίζῃς τ' ἄσπρα σου τὰ φρύδια μὲ καρύδι...*

Ἄλλὰ ἡ Ἀρρία Δρουσίλλα περισσότερον ὀξύθυμη φαίνεται ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἐξυμνηθέντας, δὲν ἐπῆρε τόσον φιλοσοφικὰ τὴν προσφώνησιν.

Ἐξαφνα, καμμιὰ δεκαριὰ δοῦλοι μὲ ραβδιὰ καὶ ρόπαλα ἐπετάχθησαν ἀπὸ τὸν θυρῶνα καὶ ἔπεσαν ἐπάνω εἰς τὴν συντροφιάν.

Τὴν φορὰν αὐτὴν ὅμως ἡ «ἀλλαγὴ καταστάσεως» τῶν Στωϊκῶν ἦτο κᾶπως διαφορετικὴ ἀπὸ πρὶν. Ἡ ἀπρόοπτη ἔφοδος διέλυσε ἀμέσως τοὺς καπνοὺς τῆς μέθης ἀπὸ τὸ κεφάλι τῶν κωμαστῶν καὶ οἱ μεθυσμένοι ἔγειναν πάλιν Ρωμαῖοι καὶ στρατιῶται ἐμπρὸς εἰς δούλους.

Καὶ ἐνῶ αἱ ἐταῖραι τὸ ἔβαζαν στὰ πόδια μὲ φωναῖς τρόμου καὶ τὰ ρόδα τῶν στεφάνων καὶ οἱ προχύται ἐσκορπίζοντο ἐδῶ κ' ἐκεῖ, ὁδρομίσκος ἐγείνεται σκηνὴ δεινῆς πάλης, ὅπου σπαθιά, δᾶδες καὶ ρόπαλα, ἀντεκαθίστων τὰ τραγούδια καὶ τοὺς αὐλοὺς μέσα εἰς βραχνὰ βογκήματα καὶ βλασφημίας...

Ἐπὶ τέλους ὅμως οἱ δοῦλοι ἐκλείσθησαν κατατρωμένοι εἰς τὸ σπίτι ἀφήνοντες τρεῖς συντρόφους των αἵματοκυλισμένους εἰς τὸ λιθόστρωτον, ἐνῶ ὁ Μεσσάλας ἀπετελείωνε γαλήνιος σᾶν νὰ μὴ συνέβη τίποτε τὴν διακοπεῖσαν προσφώνησιν.

Τὸ αἷμα τοῦ δούλου δὲν ἔχει καμμίαν τιμὴν, πρὸ πάντων ὅταν τολμᾷ νὰ προσβάλη Ρωμαῖον καὶ μάλιστα στρατιωτικόν.

Ὅσον διὰ τὴν Ἀρρίαν Δρουσίλλα ἃς ἔκαμε τὴν ἄλλην ἡμέραν ὅπου δεῖ τὰ παράπονά της.

—Θὰ κάμω καὶ ἐγὼ «ἐνστασιν ἀληθείας».... ἐγέ-
λασε ὁ Ἰούνιος, ὅσον ἀφορᾷ τὸ βάψιμο..

Θὰ ζητήσω νὰ ἐξετασθῇ ἡ Ἀρρία Δρουσίλλα ἀπὸ
πραγματογνώμονας καὶ τὸ δικαστήριον ἃς ἀποφα-
σίση...

.....

Αἱ ἐταῖραι ἐν τῷ μεταξὺ καθησυχασμένοι ξαναήρ-
χοντο καὶ ὁ κῶμος ξαναήρχισε πάλιν.

Τώρα ὅμως ὁ Ἰούνιος παρετήρησεν ὅτι δὲν εἶχαν
πειὰ κρασί οὔτε στεφάνους, καὶ τὴν φορὰν αὐτὴν ἡ
φωνή του ὑψώθηκε λειτουργοῦσα μὲ τὴν φρασεολο-
γίαν τοῦ στρατοπέδου ὅλους τοὺς ἐπιγείους καὶ ὑπο-
χθονίους δαίμονας.

—Κατηραμένη φτειασιδόγρηα ποῦ ἐχάλασες τὸν
κῶμον μας.. ὁ Κέρβερος νὰ μασσήσῃ γρήγορα τὸ
ζαρωμένο πετσί σου.. ἂν καὶ θὰ τὸ ξεράσῃ κι' αὐτός..

.....

*Τὴν κεφαλὴν βάπτεις, γῆρας δὲ σὸν οὔποτε βάψεις....
οὐδὲ παρειάων ἐκτανύσεις ρυτίδας!..*

.....

*Ἄν σου λέγε ὁ καθρέπτης σου χωρὶς ν' ἀπατοῦσε
Τ' ἀληθινὰ τὰ χάλια σου καὶ δὲν σὲ ἐγελοῦσε,
Οὔτε θὰ τὸν ἐκύτταζες, οὔτε θὰ σ' ἐκυττοῦσε....*

.....

Ἡ συντροφιά σιγὰ σιγὰ ἐπέρασε τὴν ἄκρη τοῦ
δρόμου χωρὶς νὰ φροντίσῃ καὶ διὰ τοὺς νυκτοφύλα-
κας—τοὺς βίγилес—οἱ ὅποιοι θὰ ἔφθαναν ὅπως πάν-
τοτε, πολὺ ἀργά.

Οἱ τρεῖς κτυπημένοι δοῦλοι ἔμειναν αἵματοκυλισμέ-

νοι εἰς τὸ λιθόστρωτον γεμίζοντες τὸ δρομάκι μὲ βα-
θειὰ βογκητά.

ΝΥΚΤΕΣ ΤΩΝ ΣΥΒΟΥΡΡΩΝ

.....

— Νὰ τρέξωμεν Παννυχίς.... Ἀργήσαμε πολὺ καὶ ὁ Στρούκτωρ θὰ θυμώσῃ.... Τὸ αὐριανὸ συμπόσιον τὸν ἔχει τρελλάνῃ ἀπὸ τὴν φροντίδα μὴ ξεχάσῃ τίποτε καὶ νευριάζει μὲ τὸ παραμικρό.... πότε δίδει μία διαταγὴ καὶ πότε ἄλλη....

Ἡ μελαγχροινὴ Λεσβία ἐσφίχθηκε φοβισμένη κοντὰ εἰς τὸν σύντροφον της.

— Τὸ «ἄρνιον» νὰ μᾶς φυλάγῃ.... ἐψιθύρισε. Σοῦ ὁμολογῶ ὅμως ὅτι τὰ λόγια τοῦ Θεωνᾶ εἰς τὴν κατακόμβην μὲ ἀνεκούφισαν ἀπὸ τὰ κακὰ ὄνειρα τῆς περασμένης νύκτας.... Δὲν ξεύρεις ὅμως, Πρό-
κλε, πόσο μοῦ εἶνε ἀκόμη σφιγμένη ἡ καρδιά....

— Θάρρος ἀκόμη λιγάκι Παννυχίς!.. Αὐριον ὅταν τὸ κρασί ζαλίσῃ τοὺς συμπότας πρὶν ξημερώσει θὰ εἴμεθα εἰς τὸ Ἄντιον καὶ τὸ Ναβίγιον θ' ἀνοίξῃ ἀμέσως τὰ πανιά....

Ἄν εὐλογήσῃ τὸ «ἄρνιον» σὲ μερικαῖς ἡμέραις θὰ μᾶς ἰδοῦν αἱ ἄκται τῆς Λέσβου....

— Τῆς Λέσβου!.... ἔκλεισε τὰ μάτια ἀπὸ ἔκτασιν ἢ κόρη.... Τὸ σπιτάκι μας.... ἡ μητέρα μου.... ἡ ἐλθαῖς ὅπου ἔπαιζα μικρὴ.... ὁ βουκόλος ὁ Λυκίδας , .. τὰ ἄρνάκια μας.... Θὰ ζήσωμε ἐκεῖ κρυμμένο

καὶ εὐτυχεῖς..Πρόκλε! .. Θὰ μιλήσωμε καὶ στήν μητέρα γιὰ τὸ «ἄρνιον».... Θὰ τὴν κάμωμεν καὶ αὐτὴν Χριστιανήν....

— Ναί! θὰ ζήσωμε εὐτυχεῖς.... "Ολα τὰ περασμένα θὰ ξεχασθοῦν, σὰν κακὸ ὄνειρο...

Τὰ περασμένα! Ἐδῶ τὸ προσωπάκι τῆς Παννυχίδος ἔγεινε χλωμὸ σὰν κερί.

Οἱ ἄγριοι πειραταὶ ποῦ μιὰ νυκτιὰ τὴν ἄρπαξαν ἀπὸ τὸ ἀκρογιαλὶ των, ὅλος ὁ καιρὸς ποῦ ἔζησε μέσα εἰς τὴ ὀλκάδα των πανικόβλητον ὄργανον τῆς ἀσελείας καὶ τῆς βαρβαρότητός των. Ἐπειτα ἡ ἀγορὰ τῶν δούλων εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Ὁ βάνανσος Ἰλλυριὸς Κεντηρίων ποῦ τὴν ἀγόρασε καὶ τὴν ἔφερε εἰς τὴν Ρώμην. Ἐπειτα πάλιν ἡ Κατάστα, ἡ ξύλινη ἐξέδρα ποῦ ἐπωλοῦντο οἱ δοῦλοι, δύο φρικτοὺς μῆνας ὅπου τὴν ἡμέραν ἐπερνοῦσε ὅλη ἡ Ρώμη νὰ ψαύῃ τὸ κορμί της, νὰ ψηλαφῇ τὰ μαλλιά της καὶ νὰ κυττάξῃ τὰ δόντια της, ἐνῶ τὸ βράδυ ἄρχιζαν τὰ ὄργια τοῦ δουλεμπόρου καὶ τῶν βδελυρῶν φίλων του. Τέλος τὸ πέραςμα τοῦ Μουκίου Πορσένα ποῦ τὴν ἡγόρασε μὲ ἄλλαις δύο τρεῖς, ἕως ὅτου μέσα εἰς τὴν ἑπαυλιν ἔγεινε Χριστιανὴ καὶ ἐγνώρισε τὸν Πρόκλον.

"Αχ! νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν φρικτὴν αὐτὴν Ρώμην τοῦ βόγκου καὶ τοῦ αἵματος.... Νὰ ξαναῖδῇ τὰ γαλανὰ ἀκρογιαλῖα τῆς Ἑλλάδος, τὴν Λέσβον.... τὴν μητέρα της...

.....

Εἶχαν ἀφήσῃ τὴν Ἀππίαν ὁδὸν καὶ διέσχιζαν γρή-

γορα τὴν Ρώμην ἔμπρὸς εἰς τὸν ἐπιβλητικὸν ὄγκον τοῦ Παλατίνου λόφου ὅπου ἡ παρουσία τοῦ Κωνσταντίνου ἐπλάνα κάποιαν πνοὴν μεγαλείου τρομεροῦ.

Εἰς ὀλίγον ἐπερνοῦσαν τὸ Φόρουμ καὶ ἐχώνοντο εἰς τὰ Σύβουρα.

Ἐκεῖ ἡ ζωὴ ἐβρύαζε πάντα εἰς ἀσφυκτικὸν συνωστισμόν ὅλων τῶν φυλῶν, αὐθάδων ἀπελευθέρων, βαναύσων δούλων μὲ τὸν ἀμφιμάσχαλον χιτῶνα, μονομάχων καὶ σμήνους ἑταιρῶν αἱ ὅποῖαι βαμμέναι σὰν ἀγάλματα καὶ ἀνοίγουσαι τὸ ἱμάτιον διὰ νὰ δείχνουν τὸ σῶμα των ἑτραβοῦσαν τοὺς διαβάτας ἀπὸ τὸν χιτῶνα.

Ὁ Πρόκλος ἐτάχυνε τὸ βῆμα πρὸς τὸν λόφον τῶν κήπων τοῦ Λουκούλλου ὅπου ἦτο ἡ ἑπαυλις τοῦ κυρίου των.

Ἐξαφνα ὅμως μία συντροφιὰ κωμαστῶν τοὺς ἔφραξε τὸν δρόμον.

Ἦτο ὁ Ἰούνιος Μεσσάλας μὲ αὐλητρίδας, τρεκλίζων καὶ στηριζόμενος εἰς δύο ἑταίρας ὁ ὅποιος ἐπροχώρησε στεφανωμένος μὲ σμήνος φίλων του, ἑνασμενιζόμενος νὰ σπάζῃ τοὺς ἀμφορεῖς καὶ τὰ πόκουλα εἰς τὰ καπηλεῖα ὅπου ἔμβαινε καὶ νὰ δέρῃ τοὺς ἀπελευθέρους.

Νὰ δέρῃ προπάντων τοὺς ἀπελευθέρους ἦτο ἡ ἀδυναμία του, ἀφ' ὅτου ἓνας ἐξ αὐτῶν τὸν ὅποιον ὁ ἴδιος ἔλευθέρωσεν, τοῦ ἔφαγε τὸ πατρικόν του σπίτι εἰς τὸ Ἀβεντῖνον.

Ὁ Πρόκλος καὶ ἡ Παννυχὶς παρεμέρισαν νὰ περάσῃ ἡ συνοδεία.

Ἀπὸ τὸ διπλανὸν ὅμως καπηλεῖον εὐγῆκαν εἰς τὸν θόρυβον τῶν αὐλῶν οἱ μεθυσμένοι μονομάχοι, οἱ ὅποιοι, εἰς τὴν θέαν τοῦ δημοφιλοῦς ἀσώτου ἐσήκωσαν χαιρετῶντες τὰ χέρια των καὶ φωνάζοντες.

— Ἄβε ! Χαῖρε Ἰούνιε Μεσσάλα μεγαλοπρεπῇ !
Εὐτυχία καὶ μακραὶ ἡμέραι εἰς ἐσένα....

Ὁ Ἰούνιος ἐστάθηκε ἀμέσως καὶ διέταξε τὸν κάπηλον νὰ κεράσῃ ὅλους.

Οἱ μονομάχοι ἦσαν ἡ ἀδυναμία του. Ἀνθρωποὶ ποῦ δὲν ἐλογάζριζαν τὴν ζωὴν των, μόνοι αὐτοὶ ἄξιζαν καὶ νὰ ζοῦν καλά !.. Ἐπρεπε νὰ τὴν γλεντοῦν τοῦλάχιστον πρὶν τὴν δώσουν διὰ τὴν ἰδιοτροπίαν τῆς Ρώμης....

Οἱ μονομάχοι ἐσήκωσαν τὰ γεμάτα πόκουλα καὶ αἱ φωναὶ ἔφθασαν ἕως τὰ ὕψη τοῦ Καπιτωλίου.

Ὁ Ἰούνιος χαιρετῶν μὲ τὸ δεξιὸν χέρι ἐπροχώρησε.

Ἐνας ὅμως ἀπὸ τοὺς μονομάχους ματιάζων τὸ μελαγχροινὸν πποσωπάκι τῆς Παννυχίδος ἄπλωσε σ' αὐτὴν τὸ χέρι νὰ τῆς δώσῃ νὰ πιῇ.

Ἐκείνη ὀπισθοδρομήσῃ τρομαγμένη.

— Ἄ.... ἄ ! εἶσαι φοβισμένο βλέπω περιστεράκι μου.... Μὴ κάνεις δὰ τὴν σεμνότυφην.... Ἄφησε αὐτὸν τὸν μαστιγίαν ποῦ σὲ συνοδεύει καὶ φαίνεται νὰ μυρίζῃ ἓνα στάδιον μακρὸν Ἐργάστουλα καὶ ἔλα νὰ πιοῦμε μαζύ....

Συγχρόνως τὸ χέρι του τὴν ἄρπαξεν ἀπὸ τὸν ὦμον, ἐνῶ ἐκείνη μὲ ἀπελπισμένην φωνὴν ἀγκιστρώνετο εἰς τὸν Πρόκλον.

Ὁ νέος ὤμησε νὰ τὴν ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὸν βάναν-
σον, σύρων καὶ παρακαλῶν.

— Εἴμεθα δοῦλοι τοῦ Λουκίου Πορσένα.... ἐφώ-
ναξε. Πρόσεχε μὴ πληρώσῃς ἀκριβὰ τὴν τόλμην σου!
Φύλακες! φύλακες! *Βίγилες!* ἐφώναξε μὲ ὅλην τὴν
δύναμίν του, βοήθεια!..

Ἐνα ξανάστροφον ὅμως κτύπημα τοῦ μονομάχου
τὸν ἔρριξεν ἀνάσκελα εἰς τὸ λιθόστρωτον, ἐνῶ ἡ Πεν-
νυχὶς ἔβαζε σπαρακτικαῖς φωναῖς.

— *Βίγилες! Βίγилες!* βοήθεια! .. ἐφώναζε γοερά,
προσπαθοῦσα νὰ ὁρμήσῃ πρὸς τὸν Πρόκλον. Ἀλλὰ
ὁ μονομάχος τὴν ἄρπαξε σὰν πτερόν εἰς τὰ ἡράκλεια
χέρια του μέσα εἰς τὰ γέλια καὶ τὰς ἐπευφημίας τῶν
συντρόφων του.

— Ἐλα μαζί μου εὐμορρη «*πουέλλα*»... εἶπε καὶ μὴν
κάνεις τὴν ἄτακτη.... Ἄφησε τὸν βρώμικον αὐτὸν
δοῦλον ποῦ ἡ πλάτη του εἶναι σχισμένη ἀπὸ τὰ μο-
λύβια τοῦ φλάγρου καὶ ἔλα μαζί μας, ποῦ δὲν ἔχει
οὔτε πλύσιμον σκουτέλων, οὔτε νεροκουβαλήματα,
οὔτε σάρωθρα, οὔτε ἐργαλειό.... Ἐχομε *μελιττώματα*
ἀπὸ σουσάμι, κρασί τοῦ Φαλέρνου καὶ *σερβέζιαν* καὶ
ἂν ξέρῃς μάλιστα νὰ χορεύῃς τὴν *Σίκιννιν* θὰ κάμω-
μεν καλὴ συντροφιά μαζί....

Τὰ γέλια καὶ αἱ ἐπευφημίαι ἐδιπλασιάσθησαν.

Ἐξαφνα ὅμως ἓνας λεγεωνάριος ξανθὸς σὰν στου-
πὶ καὶ κόκκινος σὰν καρότο, προφανῶς κάποιος Γα-
λάτης ἢ Ἀλαμανός, ἐπροχώρησε κατ' εὐθείαν εἰς τὸν
μονομάχον.

— Ἐφησε κάτω τὴν πουέλλα αὐτήν.... εἶπε σὲ ἄσχημα Λατινικά.

— Ἄ ! ἄ ! ἐφώναξαν ἐχθρικά οἱ μονομάχοι σπρωχνόμενοι γύρω του.

— Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ σου ! Εἰς τὸ ὄνομα τῶν ἀδελφῶν σου καὶ τῆς μητέρας σου, σωσέ με λεγεωνάριε.... ἐφώναξε τρελλαμένη ἡ Παννυχίς.

— Δὲν ἐπῆραν ὡς τώρα γυναῖκα ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Λούπου.... ἐβρυχήθηκε ὁ μονομάχος.

— Οἱ Ρωμαῖοι λεγεωνάριοι εἶνε ἀδέλφια τῶν μονομάχων διεμαρτυρήθησαν οἱ σύντροφοι του, ἂν ἔσεῖς οἱ ξένοι ἔχετε ἄλλον νόμον θὰ τὸ ἰδοῦμε αὐτό!..

— Ἐφησε τὴν πουέλλα.... ἐπροχώρησε ὁ λεγεωνάριος τραβῶν τὸ γλάνδιον.

— Ὅχι ! ὅχι ! ἐνεθάρρουναν οἱ σύντροφοι τοῦ μονομάχου. Δάγκασε Λοῦπε !..

— Ἐφησε τὴν πουέλλα! ἐβοήθησαν τότε δύο τρεῖς ἄλλοι λεγεωνάριοι τοῦ αὐτοῦ χρώματος μὲ τὸν πρῶτον. Ἐδῶ οἱ λεγεωνάριοι !..

— Παννυχίς, Παννυχίς ! ἐβογγοῦσε συνελθὼν ὁ Πρόκλος.

Οἱ μετριοπαθέστεροι ἐπενέβησαν τότε νὰ προλάβουν τὴν συμπλοκήν, ἀλλὰ ἐν τῷ μεταξὺ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἀφήνετο ἡ Παννυχίς νὰ διαφύγῃ ἀπὸ τὴν θύραν τοῦ καπηλείου ὅπου τὴν εἶχαν σπρώξῃ.

— Τί εἶνε ;.. τί συμβαίνει ;.. ἐφώναξαν ἀπὸ τὴν συντροφιὰν τοῦ Ἰουνίου Μεσσάλα ἐπιστρέφοντες.

Οἱ μονομάχοι ἔτρεξαν τότε νὰ περικυκλώσουν τὸν

Ἰούνιον παραπονούμενοι κατὰ τῶν λεγεωναρίων.

— Πῶς;.. τί;.. ἐκραύγασεν ὁ Ἰούνιος. Οἱ λεγεωνάριοι ἐμποδίζουν τοὺς μονομάχους νὰ διασκεδάσουν;.. Κάτω ὁμέσως τὰ γλάνδια! Καὶ εἶσαι σὺ Γύλλιε;.. Εὗγε μὰ τὴν Ἑκάτην.. Ἐκόλλησες βλέπω ἀπὸ τὸν Ἀθηναῖον Τριμποῦνόν σου.... Αὐτὰ κάνουν τὰ κακὰ παραδείγματα....

— Δέσποτα! διεμαρτυρήθη ὁ Γύλλιος ἄρπαξαν διὰ τῆς βίας αὐτὴν τὴν γυναῖκα....

— Ποιὰν γυναῖκα;.. Μήπως εἶνε καμμία ἐλευθέρα;..
.. καμμία Ματρώνα Ρωμαία ποῦ ἐπρόσβαλαν;..

— Ὅχι! ὅχι! δέσποτα.. ἐκραύγασαν οἱ μονομάχοι. Εἶνε μία δούλη κοινή, μία ἑταῖρα τρέχουσα μὲ ἓνα μαστιγίαν...

— Κύριε! κύριε! ἐκραξεν ὁ Πρόκλος ἀγκαλιάζων τὰ γόνατά του.. εἶνε ἡ μνηστή μου.. ἡ μέλλουσα γυναῖκα μου.. ἔλεος.. εὐσπλαχνίσου!..

— Αὐτὸ τὸ «μέλλουσα» μᾶρέσει πολὺ.. ἐγέλοσε πλατειὰ ὁ Ἰούνιος. Αἶ! φίλε! μὰ τὸν Λύκαιναν! ἂν μ' ἀκοῦς, μὴ τὸ κάμνεις ποτὲ «παροῦσα». Ἔχω πεῖραν ἀπ' αὐτὰ τὰ πράγματα ἐγώ! Σεῖς οἱ λεγεωνάριοι, διέταξε, εἰς τὴν θήκην τὰ γλάνδια καὶ φύγετε εἰς ἄλλον δρόμον.. Νὰ μὴ σᾶς ξαναῖδῶ ἐδῶ! Εἶνε καὶ ἄλλα καπηλεῖα εἰς τοὺς δρόμους τῶν Συβούρων... Καὶ σὺ πειναλέε φίλε μου.. ἐγύρισε πρὸς τὸν Πρόκλον, μάθε ἀπὸ μένα ὅτι ἡ ζωὴ εἶνε παρα πολὺ σύντομη καὶ ἡ γυναῖκα κοινὸν κτῆμα...

Λοιπὸν ἡ ἰδική μου συμβουλή εἶνε νὰ μοιρασθῇτε τὴν δούλην μεταξύ σας.. ἐγέλασε προχωρῶν.

— Ἄβε Ἰούνιε Μεσσάλα! Χαῖρε! ἀνεβόησαν οἱ μονομάχοι· Εὐτυχία, δόξα καὶ μακροὶ χρόνοι γιὰ σέ!

Καὶ ἐνῶ οἱ λεγεωνάριοι παρέσυραν τὸν Γύλλιον καὶ ὁ Πρόκλος ἀπεδιώκετο μὲ λακτίσματα κακὴν κακῶς, ἡ ξετρελλαμένη Παννυχὶς ἀφηρηπάζετο θριαμβευτικὰ ἀπὸ τὰ ἡράκλεια χέρια τοῦ δημίου της.

Καὶ εἰς τὸ μέσον τοῦ καπηλείου τοῦ φωτισμένου ἀμυδρὰ ἀπὸ ἓνα τρίμυξον μόνον λύχνον, μέσα εἰς τὴν βαρειὰν ὀσμὴν τῆς σερβέζιας καὶ τοῦ κρασιοῦ, ὁ Λοῦπος μ' ἓνα τράβηγμα ἐξέσχισε τὸν χιτῶνα τῆς κόρης καὶ διὰ μιᾶς τὸ σφαδάζον ὀλόγυμνον σῶμα ὑψώθη ψηλὰ ἐπάνω ἀπὸ τοὺς συντρόφους του.

—Χά! χά!.. χά!.. ἐκάγχασαν οἱ μονομάχοι. Χαῖρε Ἀπόλλων!.. αὐτὴν τὴν φορὰν δὲν σοῦ ἔφυγεν ἡ Δάφνη σου!..

—Αἶ! ἐγὼ εἶμαι καλὸ παιδί!... προπάντων ὅχι μοναχοφαγᾶς καὶ ζηλιάρης!.. Πρῶτα ἐγὼ ἀλλὰ ἔπειτα ὅλοι οἱ σύντροφοι! Δόστε ἐδῶ ἓνα πόκουλον σερβέζιας νὰ ποτίσωμε τὴ μικρή!... Χωρὶς σερβέζια δὲν θὰ ἀνάψῃ τὸ αἶμα ..

Καὶ πέρνων ἓνα γεμᾶτον κύπελλον ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ καπήλου τὸ ἔφερε εἰς τὸ χλωμὸν πρόσωπον τοῦ θύματός του, τὸ ὁποῖον μὲ τεντάνοικτα ἐξαγριωμένα μάτια καὶ σπασμωδικὰ κλεισμένα χεῖλη ἀντεπάλαιε νὰ κρύψῃ τὴν αἰσχύνην του καὶ ν' ἀπελευθερωθῇ ἀπὸ τὸν μάγγανον ποὺ τὴν ἔσφιγγε.

Εἰς ἐν ὅμως ἀπότομον κίνημα, τὸ κύπελλον ἀνετράπη καὶ τὴν ἔλουσε ὀλόγυμνην, καθὼς ἦτο.

Οἱ μονομάχοι ἐκάγχασαν.

— Πρὶν ἀπὸ τοὺς γάμους τὸ λουτρό... Θαυμάσια! Εἶσαι κομμάτι ἄγρια περιστέρα μου.. ἀλλὰ ἔννοια σου! Ὁ Λοῦπος θὰ σὲ ἡμερώσῃ.. Δὲν θὰ εἶσαι ἡ πρώτη ποῦ ἡμέρωσε.. Γιατὶ ξέρεις!.. ἔχει καὶ κάποιον ἱμάντα στὴν μέση του ποῦ τσούζει στὰ πλευρά.... Φίλοι! εἰς ὑγείαν τῆς νέας περιστέρας μου.. Ὡς κάμωμε σπονδὴν εἰς τὴν Ὑαρτεμιν νὰ μὴ κακιώσῃ διὰ τὴν Ἑστιάδα ποῦ τῆς παίρνω...

— Νὰ τὴν χαίρεσαι τὴν Ἑστιάδα σου.. ἐγέλασε κάποιος δραπέτης δοῦλος, ἡ Ἑστιάς σου εὐγῆκε ἀπὸ τὸ ἄδυτον κάποιου Ἰλλυριοῦ Κεντηρίωνος ποῦ ξεχνῶ τὸ ὄνομα του.. Μᾶς εἶχαν ἀνεβάσῃ καὶ τοὺς δυὸ μαζὺ εἰς τὴν «Κατάστα» τῆς δουλαγορᾶς... Δὲν εἶν' ἔτσι «πουέλλα» μου ἢ λέγω ψέμματα;..

— Αἴ! καλὰ! Μόνον αἱ Ἑστιάδες λοιπὸν θὰ ἔχουν τὸ ὄνομα χωρὶς νὰ ἔχουν καὶ τὴν χάρι;.. Ὡς, τὸν παλὸ καλὸν καιρὸ, εἰς τὴν Χαλδαίαν, οἱ ἱερεῖς ἔπαιρναν μ' ἓνα χρυσὸ μαχαῖρι ἀπὸ τὰ νεογέννητα τὴν παρθενίαν των γιατί δὲν τὴν ὑπέφερε ἡ Ἀφροδίτη Ἀσταρώθ... Αἴ! ἐσεῖς κορίτσια μὲ τοὺς αὐλοὺς.. ἓνα Λύδιον θέλω! Ἐπιθαλάμιον θέλω στοὺς γάμους μου..

Καὶ ὑψώνων τὸ πόκουλον ἀφ' οὗ τὸ ἄδειασε ἕως κάτω, ἔχυσε εἰς τὸ χῶμα τὰς τελευταίας σταγόνas σπονδὴν εἰς τὴν Ὑαρτεμιν. Ἐνῶ δὲ οἱ αὐλοὶ ἀντήχουν ἓνα μαλακὸν Λύδιον μέλος, ἔχωσε ἀχόρταγα τὴν δασύτριχην μορφήν του εἰς τὰ μουσκευμένα στήθη τῆς λειποθυμισμένης νέας, κολλῶν τὰ χονδρὰ χεῖλη του.

Πνοὴ κραιπάλης ἔπνευσε τότε εἰς τὸ καπηλεῖον, ὅπου οἱ ἀθλητικοὶ κορμοὶ καὶ αἱ κτηνώδεις μορφαὶ

τῶν μονομάχων ἀνεκατεύοντο μὲ τὰς ἡμιγύμνους ἑταίρας εἰς τὸ πρόσωπον τῶν ὁποίων ἐρρυάκιζε τὸ ψιμμύθιον. Βακχεία ἀληθινὴ ἐπλανήθη κάτω ἀπὸ τὰ κρεμασμένα εἰς τὰς δοκοὺς τῆς ὀροφῆς παστὰ κρέατα καὶ τοὺς ταρίχους τὰ ὅποια ἐφώτιζε μὲ κοκκινωπὸν ἀμφίβολον φῶς ἢ τρίμυξος λυχνία.

Τὰ πάνδουρα καὶ οἱ αὐτοὶ ἄρχισαν νὰ τονίζουν τὴν ἀσελγῇ Σίκιννιν. Τὸν χορὸν τῆς κοιλίας.

Τὰ σώματα συνεπλέχθησαν καὶ τότε ὁ χορὸς ἄρχισε γενικός. Χορὸς χωρὶς κανένα κανόνα καὶ ρυθμόν, ἀπλῶς μόνον διὰ νὰ κινήσῃ τὰ μέλη καὶ νὰ προκαλέσῃ ἀσελγεῖς ἐπαφάς. Καὶ μέσα εἰς τὸ πανδαιμόνιον αὐτό, ὁ Λοῦπος, σὰν λύκος ἀληθινὸς σέρνων τὴν λείαν του, ὥρμησε ἐκβακχευμένος εἰς ἓνα ἀπὸ τὰ βαθύσματα τοῦ καπηλίου τοῦ ὁποίου μία ἀπλῇ ψάθα ἔκλεινε τὴν εἴσοδον. Ἦτο ἡ πρόχειρος παστὰς διὰ τὴν εὐκολίαν τῶν πελατῶν του...

Εἰς ὀλίγον σπαρακτικὴ φωνὴ ἔσχισε τὸ ὄργιον, τὸσον σπαρακτικὴ καὶ διαπεραστικὴ ὥστε ἐσταμάτισε μίαν στιγμὴν τὴν Σίκιννιν καὶ τοὺς διαύλους.

Αἱ φωναὶ ὅμως καὶ αἱ ἐπιφημίαι ἀντήχησαν ἀμέσως πρὸς τιμὴν τοῦ θριαμβευτοῦ.

— ‘Υμνηαί!.. ὦ!.. ‘Υμνηαί! ὦ!.. ἔψαλλον ἐν χορῷ ὅλοι ἀπομιμούμεναι τὸν Ἑλληνικὸν ἐπιθαλάμιον.

Πολλοὶ ὅμως εἶχαν τρέξῃ ἐν τῷ μεταξὺ εἰς τὴν παστάδα καὶ ἐκρυφοκύτταζαν ἀπὸ τὴν ψάθα μὲ καγχασμοὺς καὶ ἐνθαρυντικὰ ἐπιφωνήματα διὰ τὸν Λοῦπον, ὁ ὁποῖος τέλος ἐπρόβαλλε ἀπὸ τὴν θύραν ἀποτρόπαιος, διευθετῶν μὲ τὸ ἀνάστροφον τῆς χειρός του

ἀκαταστασίαν τῶν μουστακιῶν καὶ τοῦ γενειοῦ του.

—Αἴ! στήν διάθεσίν σας, εἶπε, τώρα.... Ἄλλος ὅποιος λατρεύει τὴν Ἀσταρώθ.. ἂν καὶ ἡ Ἑστιάς μας δὲν ἀξίζει τίποτε.. Αὐτὸ μεταξύ μας.. Καὶ τώρα, σᾶς τὴν χαρίζω!.. Ἐμπρὸς μὲ τὴν σειρά σας.. Δὲν σᾶς εἶπα ὅτι ἐγὼ εἶμαι καλὸ παιδί;..

Καὶ ὁ ἐγγύτερος εἰς τὴν ψάθα σπρώχνοντας τοὺς ἄλλους ἐχώθηκε εἰς τὸν θάλαμον...

.....

Τὴν αὐγὴν ὅταν τὰ πρῶτα ἀμφίβολα ἀντιφεγγίσματα τῆς Ἡοῦς ἄρχισαν ν' ἀνταγωνίζονται εἰς τὸ κοκκινωπὸν φῶς τῶν λύχνων καὶ ἡ ζωὴ τῶν Συβούρων ἄρχισε νὰ καταλαγιάζη, ὁ κάπηλος τοῦ ὁποίου σιγὰ σιγὰ ἡ τρώγλη εἶχεν ἐρημωθῇ, ἔσυρε ἀπὸ τὴν θύραν ἓνα ἀνθρώπινον ράκος τὸ ὁποῖον δὲν ἐφαίνετο νὰ δίδῃ σημεῖα ζωῆς.

Ἦτο τὸ θῦμα τῆς κραιπάλης.

Τὰ καπηλεῖα ἐκλείναν τὰς θύρας των καὶ ὁ κρότος τῶν χονδρῶν δοκῶν ἀντήχει εἰς τοὺς σιωπηλοὺς δρόμους ὅπου ἐπλανῶντο τρεκλίζουσαι αἱ σκιαὶ τῶν τελευταίων πελατῶν.

Ἄλλην μίαν φορὰν ἐφάνηκε εἰς τὴν θύραν ὁ κάπηλος καὶ ἔρριξε ἐπάνω εἰς τὸ ἀνθρώπινον ράκος ἄλλο ἓνα ράκος. Ἐνα σχισμένον «πάλλιον» τὸ ὁποῖον δὲν ἐνόμισε ὅτι τοῦ ἐπέτρεπε ἡ εὐσυνειδησία νὰ κρατήσῃ.

.....

Ἐπειτα ἀπὸ λιγάκι ἐν τούτοις ἀπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς πρωϊνῆς δροσιᾶς τὸ ἀνθρώπινον ράκος ἐφάνη νὰ ζωογονῇται καὶ νὰ συνέρχεται.

Νενίκηκας Ναζωραῖε

Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡ δυστυχισμένη ἀνεσηκώθη, ἀνεκάθησε καὶ ἐκύτταξε μὲ πλανημένα μάτια γύρω.

Πρώτη ἦλθε ἡ ἀντίληψις τῆς γυμνότητός της καὶ ἀρπάζουσα τὸ σχισμένον πάλλιον τὸ ἔσφιξεν ἐπάνω της.

Ἐπειτα ὅμως διὰ μιᾶς ἡ ἀνάμνησις τῆς πραγματικότητος παρουσιάσθη σὰν κῆμα λάσπης ποῦ ὑψώνετο ὡς τὸν λαιμόν. Ἐτινάχθηκε τότε ὀρθῇ μὲ βραχνὴν φωνήν, ἐκύτταξε δεξιὰ ἀριστερὰ μὲ πλανημένα μάτια καὶ ὥρμησε ἀποφασισμένη πρὸς τὸν δρόμον τοῦ Τιβέρεως.

Ἐκεῖ, εἰς τὸν ποταμὸν τῆς κατηραμένης πόλεως, τῆς Βαβυλῶνος τοῦ αἵματος καὶ τῆς κραιπάλης, ἦτο τὸ βουβὸν σάβανον ποῦ ἔπνιγε κάθε πόνον καὶ κάθε αἶσχος.

Νὰ μὴ ἐξοῦσε πειά... Νὰ μὴ ἔβλεπε πειὰ κανένα!..

Χαῖρε εὐλογημένον ὄνειρον τῆς πατρικῆς Λέσβου... τῶν ἡλιολουσμένων ἀμπελιῶν, τῶν ἀσημένιων τῶν ἐλαιοφύτων χωριῶν... Χαῖρε Πρόκλε!.. Τὸ τελευταῖον βογγητὸν τῆς Παννυχίδος εἶνε ὁ θλιμμένος σας ἀποχαιρετισμός!..

.....

Τὴν ἴδιαν στιγμὴν ὅμως δύο ἄλλαι σκιαὶ ὥρμησαν κατόπιν της.

Ἦτο ὁ Πρόκλος, ποῦ ἐτριγύριζε σὰν δαρμένον σκυλλὶ διαρκῶς ἐκεῖ τριγύρω καὶ ὁ ὁποῖος συμμαζεύσας ὅσους χριστιανοὺς ἐγνώριζε, ἤρχετο νὰ τὴν σώσει.

Νὰ τῆς σώσῃ τὴν ζωὴν, ὅχι ὅμως νὰ τὴν σώσῃ καὶ ἀπὸ τὴν καταισχύνῃ.

Ἡ ἄλλη σκιά ποὺ ἔτρεχε μαζύ του ἦτο ὁ Θεωνᾶς ὁ ἱερεὺς, φανατικὴ ψυχὴ ἑτοιμὴ νὰ πέσῃ μέσα εἰς τὰ γλᾶδια τῶν μονομάχων, νὰ μαρτυρήσῃ σὰν τὸν Χριστόν του ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου του....

Καὶ ἔμπρὸς εἰς τὴν μαύρην ὄχθην τοῦ Τιβέρεως, ἡ Παννυχὶς περιεκκυκλώθη, ἔσταματήθη, ἀνεχαιτίσθη.

— Παννυχίς! Παννυχίς;... ἔκλαιγε μὲ κομμένην φωνὴν ὁ Πρόκλος ἀγκαλιάζων τὰ πόδια της.

— Ἀφῆστε με!... ἀφῆστε με!... μὴ μὲ σταματᾶτε... ὁὐκ εἰμπορῶ ἐγὼ νὰ ζῶ πειά...

Συγχρόνως ὅμως ὁ Θεωνᾶς, αὐστηρὸς, ἱερατικὸς, εὗγαλε ἓνα σταυρὸν ἀπὸ τὸ στῆθος του καὶ τὸν ὕψωσε ὁδόφραγμα ἔμπρὸς της.

— Πῶς, ἐσὺ ἀπολωλὸς πρόβατον, εἶπε, παίρνεις μίαν ζωὴν ποῦ δὲν ἔδωσες εἰς τὸν ἑαυτόν σου, ὅταν ὁ θεὸς ἔγεινε ἄνθρωπος γιὰ σένα, ἔσωσε τὴν μοιχαλίδά καὶ συνεχώρησε τὴν πόρνην, ἠνέχθη ἔμπτυσμούς καὶ μάστιγας, ἔμαρτύρησεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ διὰ νὰ σώσῃ τὴν ἀγνώμονα καὶ ἀχάριστον σέ;...

Οὐαὶ ὑμῖν! Οἱ πόνοι καὶ αἱ ὀδύναι τοῦ κόσμου τούτου δὲν εἶνε οὔτε σκιά τῶν φλογῶν τῆς αἰωνίας κολάσεως ὅταν τὸ «ἄρνιον» τὴν φοβεράν ἐκείνην ἡμέραν θὰ ζητήσῃ λόγον τῶν πράξεών σας, πῶς διεθέσατε τὸ τάλαντον τὸ ὁποῖον ἐνεπιστεύθη εἰς τὰς χεῖράς σας καὶ ὁ τιμωρὸς ἄγγελος θὰ σᾶς κατακρημνίσῃ εἰς τὸ πῦρ τὸ ἑξώτερον ὅπου ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων....

Καὶ ἐφ' ὅσον ὠμιλοῦσε μὲ λάμποντα μάτια καὶ τὴν ὑποβλητικὴν ὁρμὴν τῆς θερμουργοῦ του πίστεως, τὰ

ἀλλόφρονα μάτια τῆς νέας σιγὰ σιγὰ ἔχαναν τὸ σκληρὸν φῶς των, τὸ κεφάλι ἔσκυπτε, τὰ γόνατα ἐλίγυζαν καὶ τέλος ἔπεσε γονυπετῆς φιλοῦσα τὸν πενιχρὸν χιτῶνά του καὶ ξεσπάζουσα εἰς κρουνοὺς δακρύων.

Ὁ Θεωνᾶς ὕψωσεν ἀκτινοβόλα τὰ μάτια του εἰς τὸν οὐρανόν, σὰν νὰ ἔβλεπε τοὺς οὐρανίους χοροὺς νὰ ἀγάλλωνται ὅτι ἐσώθη ἀκόμη μία ψυχὴ καὶ σκύπτων, ἄγγισε μὲ τὸν σταυρόν του τὸ μέτωπον καὶ τὸ στήθος τῆς δυστυχοῦς.

—Ἐγείρου καὶ ὕπαγε θύγατερ εἰς τὸν δρόμον ποὺ ἐχάραξε μὲ τὸ αἷμά του τὸ «ἄρνιον!..» εἶπε. Τὸ ἄγγιγμα αὐτὸ τοῦ ξύλου ὅπου ἐμαρτύρησε σὲ πλύνει ἀπὸ κάθε ρῦπον, σ' ἐξαγνίζει ἀπὸ κάθε σπίλον καὶ βεβήλωσιν.. Ὅλα αὐτὰ περνοῦν ἐπάνω σου χωρὶς νὰ σ' ἐγγίσουν....

Ὑπαγε πρόβατον! ὕπαγε θυσιασμένε κλάδε τοῦ οἴκου Ἰσραήλ.. Τὸ ἄρνιον σ' εὐλογεῖ καὶ εἶνε μαζί σου!..

Καὶ μεγαλοπρεπῆς, ἱερατικός, ἄπλωσε τὰ χέρια ἐπάνω της, περιβάλλων ὅλους μὲ τὰς συγκλονιστικὰς ἐκπομπὰς τῆς ὑπερπαθοῦς ψυχῆς του.

Ὅταν ἀπεσύρθη μόνος καὶ μὲ σκυμμένον τὸ ρυτιδωμένον κεφάλι, τὸ θλιμμένον ζεῦγος. ὁ Πρόκλος περιβάλλων τὴν Παννυχίδα μὲ τὴν πενιχράν του χλαμύδα, ἀπεμακρύνθη βραδυποροῦν πρὸς τὸ Μόντε-Πίντσιο!

ΡΩΜΑ·Ι.ΚΑ ΣΥΜΠΟΣΙΑ (¹)

Ὁ παράδεισος τοῦ Μουκίου Πορσένα εἰς τὸ Χόρτι Πομπειάνι ἐπὶ τοῦ Μόντε—Πίντσιο ὅπου ἐσώζοντο ἀκόμη οἱ θαυμαστοὶ κῆποι τοῦ Λουκούλλου, κατὰφωτος σᾶν δεύτερος ἑναστρὸς οὐρανὸς εἰς τὰ πρᾶνῃ τοῦ λόφου, εἶνε γεμάτος ἀπὸ νευρικὴν κίνησιν.

Ὁ ἀμφιτρύων δίδει ἐν ἀπὸ τὰ τελευταῖα συμπόσια τῆς μεγαλοπρεποῦς καὶ τραγικῆς ἐκείνης ἐποχῆς τὴν ὁποίαν διαβάζομεν τώρα ἀποροῦντες εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν ὁποίαν θὰ ἔκλεινεν μετ' ὀλίγον ὁ Κωνσταντῖνος, μὲ τὴν μετάθεσιν τῆς πρωτεύουσας εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Ἡ μεγάλη καὶ ρωμαλαία ἐκείνη φυλή, ἡ σιδερένεια τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα, ἡ ἀχόρταστος εἰς τὴν ἡδονὴν ὅπως καὶ εἰς τὴν δόξαν, ἡ ἀναίσθητος εἰς τὸν ἀνθρώπινον πόνον καὶ τὸ χυνόμενον αἷμα, ἡ τρομερὰ εἰς τὰ πάθη τῆς καὶ καταπληκτικὴ εἰς τὰς παραφορὰς τῆς, ἔδειχνε τὴν ἴδιαν ὁρμὴν καὶ εἰς τὸν καιρὸν τῆς εἰρήνης ὅπως καὶ εἰς τὸν πόλεμον.

Ὅταν οἱ Ρωμαῖοι ἐξάπλωσαν εἰς ὅλον τὸν γνωστὸν κόσμον τὴν μονοκρατορίαν των, εὗγαλαν τὸν σιδερέ-

(¹) Ἀθηναίου «Δειπνοσοφισταί», Πλάτωνος «Συμπόσιον», Πετρωνίου «Τὸ συμπόσιον τοῦ Τριμαλκίωνος», Ἰουβενάλη «Σάτυραι», Λουκιανοῦ «Συμπόσιον ἢ Λαπίθαι, Σουετόνιος.

νιον θώρακα καὶ ἄφησαν εἰς τὸ Ἄτριον τὸ χάλκινον κράνος. ἄρχισαν νὰ δείχνουν καὶ εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τῶν ἀγαθῶν τῆς ζωῆς, τὴν ἴδιαν ἀχαλίνωτην ὁρμὴν ποὺ εἶχαν δείξῃ εἰς τὰ μεγαλουργήματά των.

Οἱ μεγάλοι χαρακτῆρες δὲν εἰμποροῦν νὰ ζήσουν μὲ μικρὰ πράγματα καὶ οἱ Ρωμαῖοι ἔαν ἔπεφταν εἰς μίαν ἀπλὴν ζωὴν οἰκογενειακῆς ἐστίας δὲν θὰ ἦσαν Ρωμαῖοι.

Καὶ εἰς αὐτὰς τὰς διασκεδάσεις των καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ὄργιά των καὶ εἰς αὐτὴν τὴν κραιπάλην των ἔπρεπε ν' ἀναδειχθοῦν ὑπέροχοι, ἀνίκανοι νὰ καταιβοῦν εἰς μικρὰ καὶ συνειθισμένα.

Ἄν δὲν εἰμποροῦσαν νὰ φθάσουν τὸ ἰδανικὸν ὕψος τοῦ Ἑλληνικοῦ θαύματος εἰς τὴν τέχνην καὶ τὴν φιλοσοφίαν μεθ' ὅσα καὶ ἂν ἔκαμαν, ἂν κατακτηταὶ αὐτοὶ κατεκτῆθησαν ἀπὸ τὴν δύναμιν τῆς Ἑλληνικῆς ιδέας ἔμεναν ἀνώτεροι εἰς τὰ ἐλαττώματα.

Εἰς ὅλα τὰ δένδρα τοῦ ἄλσους ἔχουν κρεμασθῇ χιλιάδες πολυχρώμων φανῶν, ὑψηλοὶ μαρμαρίνοι λυχνοστάται ἀπομιμούμενοι κίονας τυλιγμένους ἀπὸ φυλλώματα καίουν πυκνότατοι, ἰδίως γύρω εἰς τὸ πορφύρινον ἀναβρυτήριον ὅπου ὁ κύκνος μὲ τὴν Λήδαν ἐορτάζουν κάτω ἀπὸ χρωματιστὴν βροχὴν τοὺς ἔρωτίς των.

Ἐκεῖ θὰ παρατεθῇ τὸ συμπόσιον,

Τὰ κοκκινωπὰ φῶτα πλανοῦν περιέρχους ἀνταυγείας εἰς τὰ μισόγυμνα σώματα τῶν δούλων μὲ τοὺς ἀμφιμασχάλους χιτῶνας καὶ τὴν δερματίνην ζώνην,

οἱ ὅποιοι ὑπὸ τὰς ὁδηγίας τοῦ τραπεζοκόμου, τοῦ *Σρούκτωρος*, πηγαίνουν καὶ ἔρχονται μέσα εἰς τὰ *τραπεζοπόρια* ἑλαφροὶ σᾶν σκιαί. Εἶνε *Σκῦθαι*, *Νουμηδοί*, *Καρδοῦχοι*, *Λίβυες*, οἱ ὅποιοι ἄρπαγμένοι ἀπὸ τῇ μακρυνῇ πατρίδα των σκύπτουν ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς *Ρώμης*.

Εἰς τὰ κράσπεδα τῆς μαρμαρένιας δεξαμενῆς ὅπου σκαλώνουν χάλκινοι *Τρίτωνες* καὶ ἑρωτίδια *πετροβολοῦντα* αὐτοὺς μὲ κογχύλια, εἶνε στέφανοι ἀπὸ τὰ σπανιώτερα ἄνθη τῆς ἐποχῆς, ἐνῶ ἀρώματα τῆς *Συρίας*, *Νάρδος*, *Μύρρα*, *Κινάμωμον* καὶ *Στύραξ* γεμίζουν μὲ εὐώδεις καπνοὺς καπνοὺς τὴν ἀτμόσφαιραν. Μέσα εἰς τὰ πλατεῖα ἀκίνητα φύλλα τῶν ὑδροχαρῶν *Νυμφαιῶν*, διακρίνονται χρυσᾶ καὶ κόκκινα ψαράκια νὰ γλυστροῦν κοντὰ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἑλκνόμενα ἀπὸ τὸ φῶς ποῦ ἑρεθίζει τὰ αἰσθητήριά των, ἐν ᾧ τὸ βάθος τῆς δεξαμενῆς εἶνε πασπαλισμένον μὲ χρυσόσκονιν. Γύρω εἰς αὐτὴν ὅπου τὸ ἀναβρυτήριο σκορπίζει ἄχνοὺς ἀρωματισμένους ἀποκλειστικῶς μὲ *Ἑρπύλλινα* μῦρα, ἔχουν τοποθετηθῇ τὰ χρυσοποίκιλτα καὶ ἑλεφαντόποδα *δικλίνια* τοῦ συμποσίου, ὅπου θὰ ἐξαπλωθοῦν νὰ φάγουν οἱ εὐγενεῖς κεκλημένοι. Εἶδος σημερινοῦ *καναπὲ* ἀπὸ τὸ χνοωδέστερον *πούπουλον* καὶ ὅπου τὸ σῶμα βυθίζεται σᾶν νὰ χώνεται εἰς λουτρόν.

Ἦδη οἱ *Λεκτιστερνιαῖοι* ἔχουν ἐπιστρώση μὲ τὴν μεγαλητέραν ἐπιμέλειαν τὰ διάφορα πολύτιμα *περιστρώματα* καὶ *ἀκκουβιτάλια* ὥστε ἡ μικροτέρα *πτυχὴ* νὰ μὴ ἐνοχλήσῃ τὸ σῶμα τοῦ *Ρωμαίου*, διότι μὲ τὸ

μικρότερον συνοφρύωμά του θὰ τοὺς δεχθῇ ὁ στύλος τῆς μαστιγώσεως ἢ τὰ *Ἑργάστουλα*.

Ἐμπρὸς εἰς τὰ *δικλίνια* αὐτὰ εἶνε τὰ χαμηλὰ στρογγυλᾶ τραπεζίδα τοῦ φαγητοῦ, μονόποδα ἢ τρίποδα, ἐπίσης χρυσοστόλιστα καὶ ἑλεφαντοποίκιλτα, ἐνίοτε καὶ ἀπὸ μυρωμένον ξύλον κιτρέας, ἀφ' ὅτου καὶ αὐτὰ τὰ ἀργυρόποδα τραπέζια—ἦσαν διὰ τοὺς μεγάλους αὐτοὺς ἄσώτους ὅτι σιδερένιον δακτυλίδι εἰς τὸ δάκτυλον καὶ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ τὰ καταδεχθοῦν.

Γύρω τῶν κρασπέδων τοῦ ἀναβρυτηρίου τοποθετοῦνται τώρα οἱ ὥραῖοι ζωγραφισταὶ κρατῆρες καὶ οἱ *ψυγεῖς* ὅπου παγώνουν μέσα εἰς χιόνι τῶν Ἀπεννίνων τὰ παλαιὰ κρασιά.

Καὶ ἐπάνω εἰς τὰ τραπέζια ἀραδειαύονται ἀπὸ τοὺς μεγάλους ἀσημένιους δίσκους, τὰς σκουτέλλας, τὰ χρυσοκαλισμένα καὶ ἀμβάρινα πόκουλα, αἱ πολύτιμοι Μυρρινούσiai κύλικες, αἱ διάτρητοι «φιάλαι» τῶν ὁποίων τὸ δικτυοειδὲς κρύσταλλον ποικίλλεται μὲ πολύτιμα πετράδια, οἱ ἀρύβαλλοι, οἱ βαρεῖς Ἀττικοὶ *Θηρέκλειοι* καὶ αἱ Ροδιακαὶ *Ἡδυλοτίδες*. Ὅλος ὁ πλοῦτος τῆς οἰκογενείας τοῦ Μουκίου Πορσένα συσσωρευμένος εἰς τὰ θησαυροφυλάκια ἀπὸ γενεὰς ὀλοκλήρους, Πλοῦτος στρατηγῶν, Ὑπάτων, αὐλικῶν, συγκλητικῶν.

Ἄλλοι δοῦλοι ἐν τῷ μεταξὺ φέρουν εἰς τὰ κομπᾶ *Μαζόνομα* τοὺς λευκοσωμάτους ἄρτους τῶν Ἀθηνῶν «τοὺς λευκοτέρους χιόνος» καμωμένους κατὰ τὴν συνταγὴν τοῦ Θεαρίωνος, τοὺς Ρωμαῖκοὺς *Κοδράτους* μὲ τὰς ἐγκαρσίας ἐντομάς, τοὺς Βοιωτικοὺς *Κόλλικας*,

τοὺς *Συγκομιστοὺς* καὶ τοὺς *Κριβανίτας* διὰ τὴν ὄρεξιν ἐνὸς ἐκάστου, ὅλους κατασκευασμένους ἀπὸ εἰδικὸν *Καππαδόκην* ἄρτοποιόν.

Ὅπισω ἀπὸ τοὺς κορμούς, ἀθέατοι εἰς τοὺς προσκεκλημένους, περιμένουν γυρμένοι οἱ τερατώδεις ἀμφορεῖς κρασιοῦ μὲ τὰ *πιττάκια* τῆς χρονολογίας των εἰς τὸν λαιμόν καὶ τὴν ἀράχνην τῶν ἐτῶν εἰς τῆς κοιλιές των, ὅπου βράζει ἀνυπόμονος ὁ *Βάκχος* ἕτοιμος νὰ χύσῃ εἰς τοὺς *κρατῆρας* καὶ τὰς *σκαλιστὰς κύλικας* τὴν θείαν εὐφροσύνην του.

Εἶνε ἀνθοσμίας ποῦ κατεσκεύαζαν ἀπὸ ἄγουρα σταφύλια διὰ νὰ ἔχῃ τὴν εὐωδίαν τοῦ νέου βότρυος, *Θαλασσίτης*, τὸν ὁποῖον κατὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ. «*Ἀφίεσαν εἰς θάλασσαν κεραμέαν κύλικα καθέντες εἰς αὐτὴν τὴν ἀνθέαν καὶ κηρία καὶ λιβανωτὸν ἄτμητον καὶ ἄλλα μετὰ τούτων ἀρώματα*». *Χαλυβώνιος* τῆς *Βερροίας* τὸν ὁποῖον καὶ μόνον ἔπινεν ὁ Μέγας Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος. *Μαρινίτης* καὶ *Βύβλινος* τῆς *Φοινίκης*, οἱ περισσότεροι τῶν ὁποίων δὲν ἐθεωροῦντο ἄξιοι διὰ *Ρωμαϊκὸν* συμπόσιον ἂν δὲν εἶχαν ἡλικίαν τοῦλάχιστον εἴκοσι πέντε ἐτῶν.

Τὰ διάμεσα τῶν δένδρων καὶ ὁ χῶρος μεταξὺ *δικλινίων* καὶ ἀναβρυτηρίου, στολίζονται ἀπὸ πελώρια ἐπίχρυσα ἀγάλματα κατὰ τὸν βαρὺν συρμόν τῆς ἐποχῆς ἣ ὁποία ἔδιδε περισσοτέραν προσοχὴν εἰς τὸν ὄγκον καὶ τὸν πλοῦτον παρὰ εἰς τὴν τέχνην. *Σειληνοὺς*, *Αἰγιπάνας* καὶ *Σατύρους* μεθυσμένους, γαῖδου-

ροκεφαλὰς στεφανωμένας μὲ θύρσους ἢ συμπλέγματα ἐρώτων θεῶν.

Εἶναι ἡ Ἀφροδίτη συλλαμβανομένη ἐπ' αὐτοφώρῳ μαζὺ μὲ τὸν Ἄρην μέσα εἰς τὰ δίκτυα τοῦ Ἡφαίστου. Ὁ Ζεὺς ταῦρος ἀπάγων τὴν Εὐρώπην. Ὁ Γανυμήδης εἰς τὰ γόνατα τοῦ θείου ἐραστοῦ του. Ἡ Ἄρτεμις παρατηροῦσα τὸν κοιμώμενον Ἐνδυμίωνα. Ἡ Ἀφροδίτη ἀγκαλιάζουσα τὸ νεκρὸν σῶμα τοῦ Ἀδώνιδος. Σάτυροι περιπλεγμένοι μὲ νύμφας καὶ τέλος ἡ θεία Κνιδία τοῦ Πραξιτέλους κρύπτουσα μὲ τὴν δεξιάν της τὰς λαγόνας καὶ μὲ τὸ ἀριστερὸν κρατοῦσα τὸν χιτῶνα της.

Ἐπάνω ἀπὸ τὰ τραπέζια καὶ τὰ δικλίνια, τεντωμένον εἰς τοὺς ὑψηλοὺς κλάδους τῶν γύρω δένδρων, ἀπλώνεται χρυσὸν δίκτυ τοῦ ὁποίου τὰ σύρματα λαμπυρίζουν εἰς τὸ παλλόμενον φῶς τῶν λυχνούχων.

Ἀπὸ τὸ δίκτυ αὐτὸ θὰ ραίνει τὸ συμπόσιον βροχὴ ροδοφύλλων, ἀληθινὸν ροδοσύννεφον, τὸ ὁποῖον θὰ γνέθῃ γύρω τῶν συμποτῶν ἀτμόσφαιραν εὐωδίας καὶ εὐμορφιάς.

Ὁ Ρωμαῖος ἀξιοῖ ὅλας μαζὶ τὰς ἀπολαύσεις. Ἄν λείπῃ μία, δὲν ἐπέτυχε τὸ συμπόσιον.

Μέσα ἀπὸ τὰ δένδρα ὅμως ἄρχισαν νὰ φθάνουν προανακρούσματα *Σαμβύκης*, *Μαγάδεων*, ἄρπας καὶ διαύλων, ζωντανεύοντα τὴν μισοφωτισμένην ἀτμόσφαιραν καὶ προκαλοῦντα εἰς ἀνταγωνισμὸν τὰ ξυπνημένα πουλιά.

Τὸ συμπόσιον εἶνε ἕτοιμον.

Ὁ Στρούκτωρ ρίχνει τὸ τελευταῖον βλέμμα του. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὁ τόπος τοῦ συμποσίου ἔχει μείνη ἐλεύθερος ἀπὸ τὸ πολὺ ὑπηρετικόν, ροδόφυλλα ἐσκορπίσθησαν παντοῦ καὶ γύρω εἰς τὰ τραπέζια ἔμειναν μόνον ὀλόγυμνα μειράκια δώδεκα ἕως δεκαπέντε ἐτῶν μὲ βοστρυχωμένα μαλλιά καὶ χρυσᾶ ἀναδέματα εἰς τοῦ κροτάφους, ἀληθινοὶ ἔρωτες οἱ ὅποιοι θὰ ἀντλοῦσαν τὸ κρασὶ ἀπὸ τοὺς κρατῆρας καὶ θὰ παρουσίαζαν τὰς κύλικας.

Τέλος ἀγγέλλεται ὅτι ἀρχίζουν νὰ φθάνουν τὰ φορεῖα καὶ ὁ ἀμφιτρυῶν κατεβαίνει ἀπὸ τὸ μέλαθρον νὰ δεχθῇ τοὺς προσκεκλημένους του.

Ἐχει κατὰ τὸ ἔθος τῶν παλαιῶν Ρωμαίων, διὰ νὰ μὴ φαίνεται ἡ φαλάκρα, ξυρισμένον ὅχι μόνον τὸ πρόσωπον ἀλλὰ καὶ τὴν κεφαλὴν, φορεῖ χρυσοῦφαντον διανθισμένον χιτῶνα κατὰ τὸν νέον συρμὸν ποὺ εἶχεν ἀρχίσῃ νὰ ἐπικρατῇ καὶ ἐλαφρὰν χλαμύδα ἀπὸ γνησίαν πορφύραν τῆς Τύρου μὲ χρυσᾶ κυμάτια.

Τὰ μεγάλα χρυσᾶ δαλτυλίδια μὲ ὑπερμεγέθεις δακτυλιολίθους, τόσον μεγάλους ὥστε νὰ σκεπάζουν ὅλον τὸ δάκτυλον, τὰ ἀρμίλλια, στρεπτὰ βραχιόλια κάτω ἀπὸ τοὺς ὤμους καὶ τὰ πετράδια τῶν σανδαλίων του ἀξίζουσιν ὀλόκληρην ἐπαρχίαν.

Ἴδού τος! ἐφάνη.

Ὅλον τὸ σμῆνος τῶν δούλων, τῶν εὐνούχων καὶ τῶν ἀπελευθέρων, πινκέρναι, δισπενσιάτορες, σιλεντιάριοι, κελλάριοι, νομενκλάτορες, κουβικουλάριοι, μάγει-

ροι, τεμαχισταί, παρατάσσονται ἀμέσως εἰς γραμμάς καὶ σκύπτουν προσκυνοῦντες μέχρις ἐδάφους ἔμπρὸς εἰς τὸ ὄρθιον ἐκεῖνο μέτωπόν μὲ τὰ γρανιτώδη χαρακτηριστικὰ τοῦ ὑψώνεται σὰν βράχος ἐπάνω ἀπὸ δαμασμένα κύματα.

Περνᾷ.... Ἐπέρασε !

Τὰ κεφάλια καὶ τὰ κορμιά ξανασηκώνονται πάλιν.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως τὰ ἐξάφορα ἢ ὀκτάφορα ἔλεφαντοστόλιστα φορεῖο, τὰ «λέκτικα» μὲ τὰ κλειστά μεταξοῦφαντα παραπετάσματα καὶ τὰ πτερὰ στρουθοκαμήλων εἰς τὰς γωνίας, ἔχουν φθάσῃ τὸ ἓνα μετὰ τὸ ἄλλο ἐπὶ τῶν ὤμων τριῶν ἢ τεσσάρων ζευγαριῶν στιβαρῶν *λετικκαρίων*, *Σκυθῶν*, *Γετούλων*, *Νουμηδῶν*, *Καππαδοκῶν*.

Εἶνε ζήτημα συρμοῦ καὶ ἀμίλλης ποῖος νὰ ἔχη γιγαντωδέστερα καὶ σπανιώτερα ἀπὸ τὰ ἀνθρώπινα αὐτὰ μεταφορικὰ ζῶα.

Ἐμπρὸς τῶν περισσοτέρων ἔρχονται οἱ *λίκτορες*, τιμητικὴ προπορεία τῶν ἐπισήμων μὲ τὰς δεμένας ράβδους καὶ τὸν πέλεκυν εἰς τὸν ἀριστερὸν ὦμον ἢ οἱ *ἀντεάμβουλοι*, δοῦλοι ἀνοίγοντες δρόμον εἰς τὸ φορεῖον, οἱ *ἀππαριόρες* καὶ οἱ *λατερνάριοι* κρατοῦντες δάδας διὰ νὰ φωτίζουν τὴν πορείαν.

Τὰ φορεῖα περνοῦν τὴν κιγκλιδωτὴν εἴσοδον ἀκολουθούμενα ἀπὸ ἄλλους δούλους φέροντας πράγματα τὰ ὅποια πιθανὸν νὰ ἐχρειάζετο ὁ κύριος. Ἀεριστήρια, χειρόμακτρα—τὰς *μάππας*—βαρύτερα φορέματα, φάρμακα κατευναστικὰ τοῦ στομάχου καὶ τέ-

λος πολύτιμα κιβώτια γεμάτα χρυσᾶ νομίσματα, διὰ τοὺς κύβους ἔπειτα ἀπὸ τὸ συμπόσιον.

Τὰ φορεῖα καταιβάζονται ἑλαφρὰ εἰς τὰ χέρια, τὸ ἑλεφάντινον σκαμνάκι τοποθετεῖται κάτω καὶ βγαίνουν ἀπ' αὐτὰ νωχελῶς, μὲ «ἄλουργῇ ἱμάτια καὶ ποικίλους χιτῶνας» οἱ φοβεροὶ Ρωμαῖοι τῆς Αὐτοκρατορίας οἱ μὴ εὐρίσκοντες πειὰ εἰς τὴν ὑπεράνθρωπον πατρικὴν κληρονομίαν των πρᾶγμα ἱκανὸν νὰ τοὺς εὐχαριστήσῃ.

Εἶνε Ἀνθύπατοι, συγκλητικοί, Τριμποῦνοι, πατρίκιοι φέροντες εἰς τὰ πέδιλα τὰς μηνοειδεῖς πόρπας καὶ τὸ δακτυλίδι τῆς ἱππωσύνης. Σώματα ὅμως, τὰ περισσότερα τόσον ὀγκώδη καὶ ὑπερλιπασμένα ὥστε μόλις νὰ χωροῦν νὰ ἔβγουν ἀπὸ τὴν λέκτικα, μορφαὶ ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κρεμασμένοι καὶ πλαδαραί, αἱ περισσότεραι ξυρισμέναι ἐντελῶς κατὰ τὸν παλαιὸν συρμὸν ὅχι βέβαια διὰ σκληραγώγησιν ἀλλὰ διὰ νὰ κρύπτουν τὴν φαλάκραν καὶ τῆς ἄσπραις τρίχαις.

Μερικοὶ εἶνε νέοι μὲ μαραμένον τὸ ἄνθος τῆς ἡβῆς των εἰς ὀλονυκτίους πότους, ἀπὸ τοὺς ἐκτεθηλυμένους ἐκείνους κομψευομένους τῆς Ρώμης μὲ τὰς ξυρισμένας μασχάλας, οἱ ὅποιοι κατὰ τοὺς σατυρικοὺς, ἔξυναν τὸ κεφάλι εἰς ἐνδειξιν λεπτότητος «μὲ τὸ ἓνα μόνον δάκτυλον», ἔκφυλοι γόννοι τῶν μεγαλητέρων οἰκογενειῶν τῆς αὐτοκρατορίας, σπαταλῶντες εἰς τοὺς κύβους καὶ τὰ ὄργια τὰ πλούτη ποῦ ἐμάζευσαν οἱ πατέρες των.

Εὐτυχῶς μεταξὺ αὐτῶν εἶνε καὶ μερικαὶ μορφαὶ

Τριμπούνων τῶν τελευταίων πολέμων, τοὺς ὁποίους δὲν ἐξεθήλυνεν ἀκόμη ἢ ζωὴ τῆς πόλεως. Μορφαὶ ἀρρενωπαὶ καὶ ἡλιοκαυμέναι, τὸ πλεῖστον ὅμως ὄχι Ρωμαῖοι, διότι οἱ περισσότεροι βαθμοφόροι τῶν λεγεόνων ὅπως καὶ οἱ λεγεωνάριοι, εἶνε μισθοφόροι Γαλάται, Κέλται, Ἰλλυριοί, Ἀλαμανοί. Πρὸ πάντων ὅμως Ἰλλυριοί.

Καὶ μόνον μεταξὺ τῶν ὀλίγων Ρωμαίων Τριμπούνων ἤμποροῦσε νὰ εὔρη κανεὶς ἀκόμη τὸν ἀληθινὸν τύπον τοῦ κοσμοκράτορος ἐνῶ ἀπὸ τοὺς ἄλλους εἶχε λείψη ὁ τύπος αὐτός.

Τὰ σπανιώτερα φαγητά, τὰ δυσκολοευρετώτερα θηράματα τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης ἀπὸ ὅλα τὰ γνωστὰ μέρη τοῦ κόσμου, ὀπωρικὰ χρυσωμένα ἀπὸ τὸν φλογερὸν ἥλιον μυθολογικῶν χωρῶν, κρασιὰ κοιμώμενα τὸν ὕπνον δεκαετηρίδων εἰς σκοτεινὰ ὑπόγεια, ὁ ἀνθρώπινος πόνος καὶ τὸ ἀνθρώπινον αἷμα ἀδίκως προσπαθοῦν νὰ κεντήσουν τὴν ὄρεξιν των καὶ νὰ ἐρεθίσουν τὴν ἀπληστίαν τοῦ κουρασμένου στομάχου, τῶν χορτασμένων ματιῶν.

Τρώγουν κατὰ συνήθειαν πρὶν πεινάσουν καὶ τρώγουν ὄχι διὰ νὰ φάγουν ἀλλὰ διὰ νὰ εὐχαριστήσουν τὴν γεῦσιν. Τὴν πεῖναν τὴν ἐλησμόνησαν. Πίνουν διὰ τὴν διαφορετικὴν ποιότητα τῶν κρασιῶν καὶ διὰ τὴν θείαν μέθην ποῦ νὰ τοὺς κάμῃ νὰ ζήσουν μακρὰ ἀπὸ τὴν πληξιν τῆς ζωῆς.

Ἡ γυναῖκα..... ναί! ἴσως λίγαις στιγμαῖς νὰ κρατῇ τὰ μάτια των.. Ἀλλὰ μόνον ὀλίγαις στιγμαῖς διὰ τὴν εὐχαρίστησιν τῆς ἰδιοτροπίας.. Τὴν ἐκτιμοῦν σὰν

ἐμπόρευμα μόνον, ἀπὸ τὴν δροσερότητα τοῦ δέρματος, τὴν λαμπρότητα τῶν ματιῶν, τὴν κοκκινάδα τῶν χει-
λιῶν, τὸ καλοπλασμένον σῶμα...

Πόσους χρυσίνους;.. Τόσους! Καὶ ἔπειτα τὸ κλείσι-
μον εἰς τὸν γυναικωνίτην σᾶν ἓνα ἔπιπλον ἀκριβόν,
κατάλληλον μόνον ὀλίγον καιρὸν διὰ τὴν στιγμὴν ποῦ
τὸ χρειασθῇ ἢ θέλησις τοῦ κυρίου του.

Ἐπειτα πωλεῖται ἢ χαρίζεται εἰς ἄλλον ἢ ἀφήνε-
ται νὰ μαρανθῇ εἰς τὸ νέσιμον καὶ τὸν ἐργαλειόν.

Ὑπῆρξε ἄρα γε ἄλλοτε μέσα εἰς τὰ βάθη τῆς ναρ-
κωμένης αὐτῆς ψυχῆς κανὲν ἀθῶον νεανικὸν αἴ-
σθημα ;..

Ἐδονήθηκε ἄρα γε καμμίαν φορὰν μὲ τὴν θελκτι-
κὴν συγκίνησιν ἑνὸς πρώτου αἰσθήματος, μιᾶς συναν-
τήσεως ἀναμενομένης μὲ καρδιοχτύπι, ἑνὸς πρώτου
τρέμοντος φιλιοῦ ;..

Αἶ ! Εἶνε τόσος καιρὸς ἀπὸ τότε ... καὶ ἂν ὑπῆρξε
εἶχε λησμονηθῇ τόσον καλὰ ὥστε ἡ ἀνάμνησις νὰ
μὴν ἔχει ἀφήση κανὲν ἵχνος...

Ὁ Ρωμαῖος δὲν γελαῖ πειά... Βαρύνεται ἀκόμη καὶ
νὴ γελάση καὶ μόνον εἰς τὰς προσπαθείας τῶν μίμων
μειδιᾷ.

Ὁ πλατὺς καὶ γερός γέλως ἔχει πρὸ πολλοῦ πεθά-
νῃ. Ἐνα κουρασμένον βλέμμα εἰς τὰς γυναῖκας, ἓνα
ὠχρὸν χαμόγελον εἰς τὰ λογοπαίγνια καὶ ἀμέσως
κρασί...

Ὁ μόνος ποῦ ἔχει δίκαιον εἶνε ὁ Μουσαῖος.... ὅτι
ἡ ἀμοιβὴ τῶν δικαίων μετὰ θάνατον θὰ εἶνε αἰώ-
νιον μεθῦσι.

Πιέτε λοιπόν ! Igítur ! bibíte.

Καὶ μόνη ὅασις εἰς ὅλον τὸ συμπόσιον εἶνε μερικοὶ Ἕλληνες σοφισταὶ ἀπὸ τοὺς παρασιτοῦντας εἰς Ρωμαϊκὰ μέγαρα καὶ δύο τρεῖς Ἀθηναῖοι παρεπίδημοι τῶν ὁποίων οἱ Ρωμαῖοι σπουδάζουν μὲ φθόνον τὴν κομπήν πτύχωσιν καὶ τὴν ἀξιοπρεπῇ ἀφέλειαν τῆς ὁμιλίας, πρᾶγματα ποῦ δίδει μόνον ἢ ἐξέλιξις αἰώνων ἀνωτέρου πολιτισμοῦ.

Αἴ ! ὅ,τι κι' ἂν κάμουν αὐτὰ δὲν τὰ φθάνουν, οὔτε θὰ τὰ φθάσουν..... Ἕνας μόνος ὑπῆρξε ὁ Πειρώνιος !

Αὐτοὶ οἱ κατακτηταὶ νοιώθουν ὅτι ἔχουν κατακτηθῇ ἀπὸ τοὺς κατακτημένους. Γλῶσσα, τέχνη, φιλοσοφία, εἶνε ὅλα Ἑλληνικά. Ὁ μὴ ἀνακατεύων πέντε Ἑλληνικὰς λέξεις εἰς τὰς δέκα Λατινικὰς εἶνε ἀμόρφωτος. Οἱ μὴ ταξιδεύσαντες εἰς Ἀθήνας ὑπολελειμμένοι.

Μαζὺ ὅμως μὲ τὰ φορεῖα τῶν ἀνδρῶν φθάνουν καὶ αἱ γυναῖκες. Αἱ ὠραιότεραι ἑταῖραι τῆς Ρώμης, περίφημοι διὰ τὰ σκάνδαλα καὶ τὴν σπατάλην των διότι αἱ Ρωμαῖαι ματρόναι ἔχουν ἀποκλεισθῇ ἀπὸ τὸ συμπόσιον ἐντελῶς.

Οἱ κεκλημένοι τὰς περιστοιχίζουν καὶ τὰ ζεύγη σχηματίζονται.

Οἱ προσκεκλημένοι ἐξαπλώνονται ἀμελῶς, ἀκουμβῶντες τοὺς ἀριστεροὺς ἀγκῶνας εἰς τὰ χρυσοῦφанта προσκεφάλαια τῶν δικλινέων — τὰ ἀκκουβιτάλια — ἐνῶ

αἱ γυναῖκες λαμβάνουν θέσιν μαζύ, καθήμεναι ἢ ἀνακλινόμεναι καὶ αὐταὶ μὲ τὸν κορμὸν εἰς τὴν δεξιὰν ἀγκάλην τοῦ συμπότου ὥστε καὶ οἱ δύο νὰ μὴ ἐμποδίζονται εἰς τὸ φαγητόν.

Τὰ γυμνὰ μειράκια—ἔρωτες μὲ τὰ βαστραχωμένα μαλλιά, ἔχυσαν ἀμέσως εἰς κάθε δικλίνιον ἀπὸ χρυσᾶς προχόας—τὰ γουιτιούρνια, νὰ πλύνουν οἱ κεκλημένοι τὰ δάκτυλά των ἐνῶ ὅπισθεν οἱ δοῦλοι παρουσίαζαν ἀμέσως τὰς λεπτὰς ἰδιαιτέρας μάππας, τὰ χειρόμακτρα, εἰς τοὺς κυρίους των.

Καὶ τότε προσεκομίσθησαν εἰς χρυσοῦς δίσκους οἱ στέφανοι ἀπὸ ρόδα ἑκατόμφυλλα τοῦ Παγγαίου καὶ τῆς Μελίτης μὲ τὰ ὅποια αἱ ἑταῖραι ἀμέσως ἐστόλισαν τοὺς κροτάφους τῶν φίλων των καὶ τοὺς ἰδικούς των. Τὰ ρόδα τῆς Ἀμαθοῦντος φεῦ! ἔμειναν μόνον εἰς τὰς παλαιὰς Ἑλληνικὰς ψυχάς!

Ὅπισω ἀπὸ κάθε δικλίνιον ἔχουν ἤδη παραταχθῇ οἱ πολυειδεῖς θεράποντες τοῦ συμποσίου. Προγουστάτορες δοκιμάζοντες πρὶν κάθε φαγητόν, Πινκέρναι, οἶνοχόοι, τεμαχισταί, Νομενκλάτορες τῶν ὁποίων ἔργον εἶνε ν' ἀναγγέλλουν μεγαλοφώνως τὰ ὀνόματα τῶν φαγητῶν καὶ τὰ ἰδιαίτερα τῆς κατασκευῆς των, τέλος δοῦλοι ἀερισταὶ κρατοῦντες μεγάλα ριπίδια ἀπὸ πτερὰ παγωνιοῦ διὰ νὰ δροσίζουν τοὺς κυρίους των.

Οἱ κύβοι ἀνακατεύονται εἰς ἓνα χρυσὸν φριτῖλλον.

Εἶνε ὥρα νὰ ἐκλεχθῇ ὁ Ρὲξ κονβίβι, ὁ συμποσίαρχος. Καὶ ἡ τίχη εὖνοεῖ τὸν Πόστουμον Σενεκίωνα.

Τὰ μειράκια τριγύρω προσφέρουν μέσα εἰς τὰς

κύλικας τὸ πρόπομα—τὸ σημερινὸν ὀρεκτικὸν—μίγμα ἀπὸ Φυλλίδα, Σμύρναν, πιπέρι, κύπεριν, Αἰγυπτιακὸν μῦρον, ἐνῶ ἄλλοι θεράποντες φέρουν εἰς χρυσοῦς δίσκους τὰ *Προμουλδάρια*. Τοὺς μεζέδες.

Εἶνε ἰδίως *τάριχον*, ψάρια παστά. *Τυροτάριχον*, εἶδος σαλάτας ἀπὸ ψάρια παστά, αὐτὰ σκληρὰ καὶ τυρὶ, πασπαλισμένα μὲ ἄφθονα μυρωδικὰ μέσα εἰς σάλτσαν ἀπὸ κρασὶ καὶ λάδι. Καὶ ἀκόμη *Ἐπίτυρον*, ἄλλο ὅμοιον κατασκεύασμα μὲ ἐληές, λάδι, ξῦδι, μένταν καὶ ἀπήγανον.

Τὰ στρεΐδια τῶν Μιντουρνῶν φέρονται κατὰ πυραμίδας εἰς ἀργυρᾶς σκουτέλλας καὶ εἰδικοὶ δοῦλοι τὰ προσφέρουν ἀνοικτὰ εἰς κάθε δαιτημόνα ὃ ὁποῖος τὸ καταβροχθίζει μὲ χρυσὸν κοχλιάριον.

Ποιὸς ὅμως εἴμπορεῖ ἀπόψε νὰ καυχηθῇ ὅτι θὰ φθασῇ τὰ «ἐκατὸν» τῶν παλαιῶν Ρωμαίων;..

Λεπτὰ ἐρπύλλινα ἀρώματα γεμίζουν τὴν ἀτμόσφαιραν φθάνοντα κατὰ πνοὰς μέσα ἀπὸ τὰ δένδρα, ἐνῶ αἱ μακρυναὶ συμφωνίαι τῶν *Μαγάδεων* καὶ τῆς *Σαμβύκης* στενάζουν σὰν τρυφερὰ παράπονα πουλιῶν.

Ὁ Πόστουμος Σενεκίων, ἡράκλειος συγκλητικὸς με ταύρειον τράχηλον καὶ διπλᾶ προγούλια, νεύει εἰς τὸν *Στρούκτωρα*.

Ἡ πρώτη τράπεζα—ἡ πρώτη μένσα—ἀρχίζει, ἐνῶ οἱ *Νομενκλάτορες* ἀναγγέλλουν μεγαλοφώνως τὰ ὀνόματα τῶν φαγητῶν.

Καὶ πρῶτος φθάνει γυάλινος πίναξ μέσα εἰς χονδρὸν ἀσημένιον δίσκον γεμᾶτος ψάρια ὅλων τῶν εἰ-

δῶν. «Υελοῦς πίναξ δίπηχυς ποῦ τὴν διάμετρον, ἐν
 θήκη κατακείμενος ἀργυρᾷ καὶ λοπάδων παρατετα-
 γμένη φάλαγξ πλήρης ἰχθύων ὀπτῶν, πάντα γένη
 συνηθροισμένα καὶ ὀστρέων γένη παντοδαπῶν». Κω-
 βιοὶ πελώριοι «οὓς κατεπλάγησαν πάντες οἱ κεκλημέ-
 νοι», αἱ εὐχυλοὶ Γλῶσσαι τῆς Σαλαμῖνος, αἱ Σικελι-
 καὶ Μύραιναι μαγειρευμένα με Κύμινον, Σίλφιον
 καὶ Κορίαννον. Χέλια τῆς Κωπαΐδος με τεῦτλα τῆς
 Ἀσκρης, «Βοιώτiai ἐγχέλεις, θεαὶ τεῦτλα ἀμπεχόμε-
 ναι» καὶ ἔπειτα Λαβράκια «οἱ πάντων ἰχθύων σο-
 φώτατοι» με τρυφερὰ σπαράγγια τῆς Καμπανίας καὶ
 «τρίμμα συκαμίνινον», χρυσοκόκκινα μπαρμπούνια
 «τρίγλαϊ παρθένοι, Ἀρτέμιδες τῶν θαλασσῶν» ψη-
 ταὶ με λιπαρὰν ἄλμην καὶ ρίγανην. Χρυσόφρυς τοὺς
 ὁποίους ὠνόμαζαν διὰ τὸ τρυφερόν των κρέας «ἱερεῖς
 τῆς Ἀφροδίτης» καὶ ὀλόκληρος πελώριος Θύννος «ἐν
 ἐλαίῳ ἥδε καὶ οἶνω καὶ χλόῃ εὐώδει καὶ βαιῶ ξύ-
 σματι τυροῦ». Ὅλον τέλος τὸ βασίλειον τῆς Ρωμαϊ-
 κῆς αὐτοκρατορίας φερμένον με ἀπείρους κόπους καὶ
 δυσκολίας μέσα εἰς δοχεῖα ἀπὸ τὰ τέσσαρα σημεῖα
 τοῦ ὀρίζοντος. Ἀπὸ τὰ βάρη τῆς Μαιώτιδος καὶ τοῦ
 Πόντου ἢ τῆς θαλάσσης τῶν Γαδεΐρων, διὰ νὰ τέρ-
 ψη μίαν στιγμὴν τὸν οὐρανίσκον τῶν κυρίων τῆς γῆς.

Εἶνε ἀκόμη ἡ ἐποχὴ ὅπου οἱ Ρωμαῖοι καταβρο-
 χθίζουν τετρακοσίας χιλιάδας σεστέρτια μέσα εἰς ἓνα
 τρυβλίον ἀργίλλου ὅπως λέγει ὁ Ἰουβενάλης, καὶ ἐν
 συμπόσιον στοιχίζει ἑκατομμύρια.

Ἀλλὰ συγχρόνως εἶνε καὶ ἡ κρίσιμος στιγμὴ τῶν
 μαγείρων. Ἄν κατώρθωσαν νὰ ἐπιτύχουν κάποιο

νέον φαγητόν, κ᾿ποῖαν σύνθεσιν ποὺ νὰ γαργαλίξη διαφορετικὰ τὸν οὐρανίσκον, ἢ τύχη των εἶνε καμωμένη. Τὸ ὄνομά των φέρεται εἰς ὅλα τὰ στόματα.

Κατὰ τὴν γνώμην τῆς ἐποχῆς· «Οὐδὲν ὁ μάγειρος τοῦ ποιητοῦ διαφέρει»...

Ἄν κανεῖς ὅμως παρουσίαζεν ἀποτυχημένην τὴν σάλτσαν ἢ τὸ κρέας ἀνάξιον διὰ στόμα Ρωμαιοῦ, ἂν ἢ παραμικρὰ δυσαρέσκεια φανῇ εἰς τὰ πρόσωπα, οὐαὶ εἰς αὐτόν!. Ἡ μικροτέρα τιμωρία εἶνε τὰ Ἐργάστουλα ἢ μαστίγωμα μὲ τὸ φλάγρον ἕως ὅτου πέσῃ ἡμιθανής.

Οἱ συνδαιτυμόνες τρώγουν κατὰ προτίμησιν μὲ τὰ δάκτυλα, ἂν καὶ πολλοὶ φοροῦν διὰ νὰ μὴ καίωνται χρυσᾶς δακτυλήθρας. Ὁ Λούκιος Καπίτων μάλιστα ὅπως ἀναφέρει ὁ Πίθυλλος, ἐφόρει καὶ περιγλωττίδα ἐκ μεμβράνης. «Ὑμενίνην περιγλωττίδα ἵνα ὥς θερμότατον ἀναδιδοῖ τῇ γλώττῃ....» διὰ νὰ τρώγῃ ὅσον τὸ δυνατὸν θερμότερον τὸ φαγητόν.

Ἀναλόγως τῆς ὁρέξεως ἐνὸς ἑκάστου, ἄλλα ψάρια φυλασσόμενα ζωντανὰ μέσα εἰς δοχεῖα θαλασσίου νεροῦ ἐτοιμάζονται προχείρως ἐκεῖ ἐμπρὸς των, ἀπὸ μαγείρους μὲ χειρίδας καὶ φίμωτρα διὰ νὰ μὴ τὰ μολύνῃ ἢ ἀναπνοὴ ἢ ὁ ἰδρώς. «Ἴνα μήτε ὁ ἰδρὼς ἐπιρρέοι μήτε τοῖς φυράμασι ὁ τρίβων ἐμπνέοι». Φέρονται θαυμάσιοι Ἐρυθροῖνοι, ἀληθινὰ παραδείσια πτηνὰ τῶν θαλασσῶν πληρωμένα ἀντὶ δέκα χιλιάδας σεστερτίων ὁ καθεὶς καὶ τοὺς ὁποίους θανατώνουν ἐμπρὸς εἰς τοὺς δαιτυμόνας, ὅπως ἦτο ὁ συρμός, διὰ ν' ἀπολαύσουν τὰ διάφορα χρώματα ποὺ ἀλλάσσουν εἰς

τὴν ἀγωνίαν των, ἀπὸ τὸ φλογερὸν κατακόκκινον ἕως τὸ χλωμὸν λευκὸν τοῦ θανάτου.

Μερικοὺς ἀπ' αὐτοὺς μάλιστα, οἱ μάγειροι τοὺς βουτοῦν ζωντανοὺς εἰς ζεματιστὴν σάλτσαν διὰ νὰ παίρῃ ἢ σὰρξ των ἰδιαιτέραν γεῦσιν καὶ τοὺς παραδίδουν ἔπειτα λαχταριστοὺς εἰς τοὺς *Προγεύστας*—*Προγουστάτορας*—οἱ ὅποιοι, ἀφοῦ δοκιμάσουν ἂν εἶνε τὸ μαγεῖρευμα ἄξιον, τὸ παραθέτουν εἰς τὸν δαιτυμόνα.

Ὁ Γρυλλίων, ὁ παράσιτος, ἐν τῷ μεταξύ, πιστὸς εἰς τοὺς παλαιοὺς ἔρωτάς του, ἀρπάζει τὴν μεγαλειτέραν ψητὴν *τρίγλην*, διακηρύττων ὅτι συγγράφει κάτι διὰ τὴν Γαλάτειαν καὶ θέλει νὰ τῆς ζητήσῃ πληροφορίας περὶ Νηρέως...

Ὁ οἰκοδεσπότης, τοῦ ὁποίου ὁ πονηρὸς παράσιτος εἶνε εὐνοούμενος εὐδοκεῖ νὰ χαμογελάσῃ.

Ἀλλὰ προσέξατε! Μέσα εἰς ἰδιαίτερον χρυσοῦν τρυβλίον, φέρνουν ὥς στεφάνωμα τῆς θαλασσίας μαγερικῆς τὸ εὐνοούμενον φαγητόν, τὸ «θεῖον ἔδεσμα» τοῦ αὐτοκράτορος Βιτελλίου, τοῦ φοβεροῦ αὐτοῦ ἱεροφάντου τῆς γαστριμαργίας καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου αἵματος, τοῦ ὁποίου ὁ θολὸς Τίβερις ἐδέχθηκε τὸ διαμελισμένον πτῶμα συρθὲν μέχρις αὐτὸν μὲ σιδηρᾶν ἀρπάγην ἀπὸ τὸν λαόν. Τὴν «Ἀσπίδα» τῆς Ἀθηνᾶς.

Ἦσαν ἐντόσθια *Χειλήνων*, λεπτῶν, μαυροκοκκίων ψαριῶν μὲ διαφανῇ λέπια ἐτοιμασμένα κατὰ ἐντελῶς ἰδιαίτερον τρόπον εἰς σπέρμα Μυραινῶν, μυαλὰ Παγωνιῶν καὶ γλώσσας Φοινικοπτέρων, φαγητόν τὸ

ὅποιον δυσκόλως καὶ οἱ μεγαλείτεροι σημερινοὶ γαστρίμαργοι θὰ ἐδέχοντο νὰ δοκιμάσουν, τὸ ὅποιον ὅμως τότε ἐθεωρεῖτο ὡς τὸ κορύφωμα κάθε μεγάλου Ρωμαϊκοῦ τραπεζιοῦ.

Ὁ Γρυλλίων ἀκούεται νὰ ζητωκραυγάζῃ.

Τὴν στιγμὴν αὐτὴν αὐτὴν σμῆνος περιστεριῶν ποῦ ἀπέλυσαν δοῦλοι κρυμμένοι εἰς τοὺς κλάδους τῶν δένδρων κάτω ἀπὸ τὸ χρυσὸν δίκτυ καὶ τῶν ὁποίων τὰ πτερὰ ἦσαν βρεγμένα μὲ διαφορετικὰ ἀρώματα ἐφτερούγισαν ἐπάνω ἀπὸ τὸ συμπόσιον ραντίζοντα τοὺς δαιτημόνας.

Αἱ γυναῖκες ἐπευφήμησαν καὶ ἐν τῷ μεταξὺ αἱ πρώται κύλικες τοῦ Μενδίου οἴνου ἄρχισαν νὰ γεμίζονται.

Οἱ *Πινκέρναι* ἔχυναν μὲ προσοχὴν τὸ κρασί ἐπάνω νω εἰς τὸ χιόνι τῶν *νιβαρίων* ὥστε νὰ πέφτῃ ψυχρὸν εἰς τὴν κύλικα καὶ τὰ χεῖλη ἐδέχοντο μὲ ἡδονὴν τὸ δροσερὸν φίλημά του.

Τὰ δάκτυλα ἐσκουπίσθησαν εἰς τὰς *μάππας* καὶ ἐβυθίσθησαν μέσα εἰς μυρωμένα ἀλαβάστρινα δοχεῖα τὰ ὅποια ἐτριγύριζαν τὰ μειράκια ἐνῶ οἱ Ἕλληνες ἀντὶ τοῦ χειρομάκτρου ἐσκουπίσθησαν ἀπλῶς μὲ *ἀπομαγδαλιάς* ἄσπρου ψωμιοῦ.

Μὲ τὰ πρώτα ὅμως κύπελλα ποῦ ἄρχισαν νὰ χρωματίζουν τὰ πρόσωπα, ὁ Γρυλλίων, τὸν ὅποιον ὅπως καὶ τοὺς σοφιστὰς μόλις κατεδέχονται νὰ ὑπηρετοῦν τὰ μειράκια, ἐξέσπασε τὸν ἐνθουσιασμόν του.

Καὶ ἀγκαλιάσας τὴν ἐξαπλωμένην δίπλα του Βυβλίδα ἐπρόσθεσε ὡς διὰ νὰ δικαιολογηθῇ.

.....

Νιφέτω μὲν ἀλφίτοις....

Ψεκαζέτω δ' ἄρτοισιν, ὑέτω δ' ἔτνει....

Ζωμὸς διὰ τὸν ὁδῶν κυλινδέτω κρέα....

Πλακοῦς ἑαυτὸν ἐσθίειν καλεσάτω....

Ἐν κενῇ γὰρ γαστρί, τῶν κακῶν ἔρως οὐκ ἔστι....

Πεινῶσιν γὰρ ἡ Κύπρις πικρά...

Σὲ πεινασμένον στομάχι καὶ ὁ ἔρως εἶνε δυσάρεστος....

Ὁ Ἰούλιος Καπιτωλῖνος ὅμως, ὁ συγγραφεύς, ὁ ὅποιος δὲν ὑπέφερε τὴν ἀχόρταγην λαιμαργίαν τοῦ παρασίτου τὸν διέκοψε νευριασμένος.

— Ὁ Γρυλλίων ἓνα μόνον προσέχει, εἶπε.... τὴν γαστέρα του. .. Μίαν εὐχὴν ἔχει.. Νὰ ἔχη ὅπως ὁ Λευκάδιος Φιλόξενος «*λαιμὸν μακράυχενος ὄρνιθος ὡς ἡ τροφή πλείον ἐνδιατρίβοι.*» *Ἐνα ἰδανικόν....* «*Γίγνεσθαι ἐλέφαντα βοῦν ἢ κάμηλον, ἵνα ἔχη τὰς ἡδονὰς μέζοντας καὶ πλείους.. Γνάθος καὶ γαστήρ, καὶ.. τὰ ὑπὸ τὴν γαστέρα..*

Ὁ Γρυλλίων ὅμως δὲν ἦτο ἄνθρωπος νὰ σκοτισθῇ διὰ τέτοια πράγματα.

Ὁ παράσιτος ἓνα θεὸν καὶ μίαν πατρίδα ἔχει... Τὴν κοιλίαν του!.. Διὰ τὰ ἄλλα ἄλλα δὲν παρέχει κἄν....

Καὶ φιλῶν τὴν Βυβλίδα ἀπῆντησε εἰς τὸν Ἰούλιον Καπιτωλῖνον μὲ τὸ ἐπίγραμμα τοῦ Μάχωνος.

.....
 Ὁ Δίφυλος ὁ ποιητὴς τὴν Γνάθαιναν πειράζει λέγοντας:— τὸ κρασί αὐτὸ μ' ἐπάγωσε.. Σοῦ μοιάζει.. Μὰ ἐκείνη ἐχαμογέλασε.—Λοιπὸν εἶπε, φαντάσου....
 Για γοῦστο μέσα ἔριξα δύο ποιήματά σου!

.....
 Τὸ συμπόσιον ἐγέλασε,

Ἡ ἐπιτυχία ὅμως αὐτῇ τοῦ ὁμοτέχνου του ἐπείραζε τὸν ἀπελεύθερον Γνάθωνα ὃ ὁποῖος ηὔρε τὴν περίστασιν νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τοῦ ἀντιζήλου του.

— Ἀλλά.... Γνάθου καὶ νηδύος ἡττημένε ! ἐξηκολούθησε· Πλήρης μὲν λαχάνων ἢ τῆς Ρώμης ἀγορὰ πλήρης καὶ ἄρτων.... Σὺ δὲ ὦ κύον ἀεὶ λιμώττεις καὶ οὐκ ἔἰς ἡμᾶς λόγων καλῶν μεταλαμβάνειν..

Ἀλλὰ ὁ Γρυλλίων καὶ πάλιν χωρὶς νὰ συγχισθῇ ἀπῆντησεν ἀπλῶς μὲ τοὺς στίχους τοῦ Πληθαγόρα.
.....

— ὦ κοιλαρᾶ!.. ἂν ἐλουσθήκαμε νὰ φᾶμε μόνο λόγια....

«*Εἰ δὲ λουσάμενοι λογάρια δειπνοῦμεν, παραχωρῶ σοι ὦ γάστρων τοῖς τοιαύτης ἐμπορεῖσθαι ποτίσεως...*»

Καὶ τὴν στιγμὴν αὐτὴν διακρίνων νέας πατέλας καὶ νέους δίσκους νὰ πλησιάζουν ἐσήκωσε εἰς τὸν οὐρανὸν τὰ χέρια του.

— Τέθλαθι δίη κοιλίη ! ἀνέκραξε καὶ ἀνάσχεο μορολογούντων !

Εἰς γὰρ οἶωνός ἄριστος.... Ἀμύνεσθαι περὶ δείπνου !
.....

Οἱ δαιτυμόνες ἐγέλασαν.... Αὐτὸ ἄξιζε καῖτι.

Ἡ μίμησις τοῦ ρητοῦ τοῦ Ἐπαμεινώνδα τοῦλάχιστον ἐχρησίμευσε νὰ κάμῃ τὰ Ρωμαϊκὰ χεῖλη ν' ἀνοιχθοῦν εἰς περιφρονητικὸν χαμόγελον.

Ἡ πρώτη ὅμως μένσα—ἡ πρώτη τράπεζα—ἐτελείωσε·
Οἱ Νομενκλάτορες ἀρχίζουν ν' ἀραδιδιάζουν μὲ δυ-

νατὴν φωνήν, τονίζοντες καθαρὰ τοὺς λαρυγγώδεις λατινικοὺς φθόγγους, τὰ ὀνόματα τῶν νέων φαγητῶν, σειρὰν ἀτέλειωτην κουράζουσιν ὅχι μόνον τὸ στομάχι ἀλλὰ καὶ τὰ μάτια αὐτά.

Τώρα εἶνε τὸ βασίλειον τῶν πτερωτῶν, ὅλων τῶν σαρκῶν καὶ ὅλων τῶν γεύσεων, ἀπὸ τῶν Φασιανῶν τῆς Σκυθίας μέχρι τῶν ὀρτυκιῶν τῆς Δήλου καὶ τῶν Μακεδονικῶν ἀγριοχηνῶν αἱ ὁποῖαι ἐτράφησαν εἰς τὰ ἔλη τῆς Πέλλας.

Τὰ γυμνὰ μειράκια προαφέρουν μὲ χάριν τὴν κύλικα ὅπου ἐχύθη τὸ προτιμημένον κρασί τοῦ κυρίου.

Καὶ τὰ λεπτὰ δακτυλάκια των ἀφοῦ τὴν γεμίσουν, τὴν ὑψώνουν μὲ χάριν καὶ τὴν παρουσιάζουν σὰν ἀφιέρωμα.

Ἔτσι θὰ δίδῃ βέβαια τὴν κύλικα τοῦ νέκταρος καὶ ὁ Γανυμήδης... Μαζὺ ὅμως μὲ τὰ ἐδέσματα, προχωροῦν καὶ οἱ *τεμαχισταί*, τῆς σχολῆς τοῦ διαβοήτου Τρυφεροῦ, ἐνώπιον τῶν ὁποίων θὰ ὑπεχώρουν καὶ οἱ ἐπιδεξιώτεροι ἀνατόμοι καὶ τοὺς ὁποίους ἐγύμναζαν νὰ κόπτουν μὲ στομωμένα μαχαίρια μαστοὺς χοίρων διὰ νὰ συνειθίζουν εἰς τὴν τέχνην των.

Καὶ ἐνῶ ἔρχονται ἐπάνω εἰς τοὺς πίνακας ψητὰ Παγώνια μὲ τὰ πτερά των ἄθικτα, διότι ἡ ἡδονὴ τῆς γεύσεως πρέπει νὰ συμβαδίζῃ μὲ τὴν εὐχαρίστησιν τῶν ματιῶν, φέρονται μεγάλοι κατάλευκοι Κύκνοι μὲ ροδοψημένην σάρκα, ἔχοντες γύρω διὰ τιμητικὴν ἀκολουθίαν Τρυγόνια, Πέρδικας καὶ Περιστεράς, τῶν ὁποίων τὰ ἐπιδέξια μαχαίρια τῶν τεμαχιστῶν, κόπτουν

ἀμέσως καὶ παρουσιάζουν τὰ τρυφερώτερα κομμάτια εἰς τοὺς δαιτημόνας.

Ἄλλὰ μαζὺ μὲ τοὺς Κύκνους καὶ τὰ Παγώνια ἦσαν καὶ λοπάδες μὲ σάλτσαν *Ροδωνιάν*. Τὴν περίφημην *Ροδωνιάν* ποὺ κατεσκεύαζαν τρίβοντες μέσα εἰς τὸ ἰγδίον φύλλα τῶν εὐοσμοτέρων ρόδων μὲ ψητὰ μυαλὰ ὀρνίθων καὶ κίτρινα αὐγῶν. Τό μῆγμα αὐτὸ ἔψηναν εἰς ἀπαλὴν καὶ συνεχῇ φωτιὰν ἐπὶ ὥραν προσθέτοντες κρασί, πιπέρι, λάδι τοῦ Βενάφρε καὶ ὅσος δυνατόν.

Οἱ μανιακοὶ αὐτοὶ ροδόφιλοι δὲν ἤθελαν μόνον στέφανα ρόδων εἰς τοὺς κροτάφους ἀλλὰ καὶ μέσα εἰς τὸ στομάχι των...

Ἐξαφνα ὅμως θριαμβευτικαὶ φωναὶ ἀκούονται. Φέρεται ἐν ἀποθεώσει ἀκέραιος ἀγριόχοιρος τῶν Συρακουσῶν τριγυρισμένος ἀπὸ λουκάνικα ἐπάνω εἰς πελώριον ἀσημένιον δίσκον, τόσον μεγάλον ὥστε εἰμποροῦσε νὰ ἐξαπλωθῇ καὶ ἄνθρωπος.

Μέσα εἰς τὴν κοιλιὰν τοῦ ἀγριοχοίρου εἶναι ψηταὶ Κίχλαι καὶ Συκοφάγοι καὶ αὐγῶν λέκιθοι καὶ Τελλίνας τοῦ Κανώβου καὶ ὄστρεα τὰ λέγόμενα «᾽Ωτα τῆς Ἀφροδίτης...».

Τὰ αὐγὰ γύρω ὅμως εἶνε τεχνητά. Εἶνε ἀπλῶς καμωμένα ἀπὸ ἀλεῦρι καὶ μέσα ἀντὶ κρόκου ἔχουν ψητὰς Συκαλίδας....

Ὁ μάγειρος ἐπευφημεῖται διὰ τὸ ἔργον του καὶ ὁ κύριος διατάσσει νὰ τοῦ δοθοῦν χίλια σεστέρτια καὶ μιὰ δούλη Παρθία ποὺ ἐπιθυμεῖ ἀπὸ καιρόν.

Τὸ ὄνομά του φέρεται εἰς ὅλα τὰ στόματα.

—Μοῦ τὸν πουλεῖς Πορσένα ;... φωνάζει ὁ Πόπλιος Κιμέσσωρ. Δίδω τὴν ἔπαυλίν μου εἰς τὸ Ἄντιον καὶ τοὺς ἵππους μου τῶν χθесινῶν ἱπποδρομιῶν...

—Δὲν τὸν πουλῶ οὔτε μίαν ἐπαρχίαν Πόπλιε....
Σοῦ τὸν χαρίζω ὅμως ! Ἔχω καὶ ἄλλον καλλίτερον ἀπ' αὐτόν. ...

.....

Ἀντιθέτως, εἰς ἓνα μυχὸν τοῦ σκοτεινοῦ κήπου, μία σκιὰ διπλωμένη εἰς ρακωμένον «πάλλιον» κλαίει σιγανὰ νὰ μὴ ἀκούωνται τὰ ἀναφυλλητὰ της καὶ τὰ δάκρυα χαράσσουν τὰ χλωμὰ μάγουλα σταλάζοντα εἰς τὰ ἀγκιστρωμένα της δάκτυλα. Εἶνε ἡ Παννυχίς!

Μίαν ἡμέραν καὶ μίαν νύκτα τὰ δάκρυα αὐτὰ δὲν ἔστειρευσαν. Οὔτε ἡ βάρβαρη βία τῶν πειρατῶν καὶ τὰ ἀσελγῆ ὄργιά των, οὔτε τὸ λέχος τοῦ Ἰλλυριοῦ Κεντηφίωνος, οὔτε τὰ ἐξευτελιστικὰ ψηλαφήματα τῶν ἀγοραστῶν εἰς τὴν *Κατάστα* τῆς δουλαγορᾶς, οὔτε ἡ καιπάλη τῶν δουλεμπόρων τὴν ἤγγισαν ποτὲ εἰς τὴν καρδιὰ ὅσον ἡ χθесινὴ κτηνώδης νύκτα μὲ τοὺς μονομάχους. Διότι τώρα εἶχε πρώτην φορὰν κάτι πολύτιμον μέσα εἰς τὴν ψυχὴν της.. Τὴν συμπάθειαν πρὸς τὸν Πρόκλον τὴν ὁποίαν ἔννοιωθε πιά βεβηλωμένην καὶ ποδοπατημένην. Ἦτο ἀνθρώπινον σκουπίδι ἀνάξιον πειὰ καὶ νὰ τὸ πατήσῃ κανεὶς...

Μέσα εἰς τὰ χέρια της ἔσφιγκε μόνον σᾶν ἀνεκτίμητον ἀλεξιτήριον, σᾶν ἄγκυραν εἰς τὴν τρικυμίαν, μικρὸν περίαπτον τὸ ὁποῖον τῆς ἔδωσε μιὰ γρηὰ χριστιανή.

Φυλακτὸν βαμμένον εἰς τὸ αἷμα μαρτύρων ποὺ ἐσπαράχθησαν ἀπὸ τοὺς λέοντας τοῦ Κολοσσαίου ἐπὶ τῶν διωγμῶν τοῦ Διοκλητιανοῦ.

Τὸ ἔσφιγγε σπασμωδικὰ εἰς τὰ δάκτυλα, τὰ χεῖλη καὶ τὴν καρδιά της καὶ αὐτὸ ἔννοιωθε ὅτι ἀνεκούφιζε τὸν πόνον της.

Ἐκεῖ εἰς τὸν σκοτεινὸν μυχὸν τοῦ κήπου δὲν ἤμποροῦσε νὰ τὴν ἀνακαλύψῃ κανεὶς καὶ νὰ τὴν ἀναγκάσῃ νὰ ὑπηρετήσῃ τὰ ὄργια τοῦ δεσπότης της. Ἐκεῖ θὰ ἐπερίμενε τὰ ξημερώματα τὸν Πρόκλον νὰ ἐδραπέτευαν εἰς τὴν Ὀστιαν.

Ὁ Πρόκλος διαφεύγων ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ὅταν κατῴρθωνε, ἐγλυστροῦσε κοντά της τὴν ἔσφιγγε εἰς τὴν ἀγκαλιά του καὶ τὴν ὑπεστήριζε.

—Λιγάκι ἀκόμη Παννυχὶς μου.... ἐψιθύριζε. Νά! ἀρχίζουν νὰ ἔρχονται οἱ συμπόται, δὲν θ' ἀργήσουν νὰ μεθύσουν.. Καὶ ὅταν οἱ δοῦλοι ἀρχίσουν νὰ μιμοῦνται τοὺς κυρίους των θὰ εἴμεθα πειὰ ἐλεύθεροι.... Δὲν θὰ πάρωμεν ἀναπνοὴ εἰς τὴν Ὀστια.. Μὴν κλαῖς μόνον Παννυχὶς!.. Μᾶς περιμένει ἐκεῖ κάτω τὸ *Ναβίγιον*, οἱ ἐλθαῖς τῆς Λέσβου καὶ ὁ καλὸς καιρὸς..

Τὰ δάκρυα ὅμως ποὺ ἔβρεχαν τὸ πρόσωπον τῆς νέας ἔφερναν ἀσυγκράτητα καὶ τὰ δικά του εἰς τὴν ἀνάμνησιν τῆς φοβερᾶς περασμένης νυκτὸς κι' ἔμεναν τότε ἀγκαλιασμένοι καταπίνοντες τὸν πόνον των νὰ μὴν ἀκουσθοῦν.

—Νὰ πεθάνω.... νὰ πεθάνω ἤθελα Πρόκλε!.. ἐψιθύριζεν ἡ δυστυχισμένη. Νομίζω ὅτι δὲν εἰμπορῶ ἐγὼ πειὰ νὰ ζήσω καλαῖς ἡμέρες εἰς τὸν κόσμον αὐ-

τόν..Ναί! Εἶμαι ἀγνώμων καὶ ἀχάριστη..Τὸ ἡξεύρω!..
 Ὕθελαι ὅμως τὸ ἀρνίον νὰ μᾶς ἔπαιρνε καὶ τοὺς δύο..
 Νὰ ἐφεύγαμεν ὅχι εἰς τὴν Λέσβον ἀλλ' ἐπάνω εἰς τὴν
 βασιλείαν τοῦ ὅπου εἶνε ὅλοι οἱ δυστυχισμένοι, ὅπου
 δὲν ὑπάρχουν ἐλεύθεροι καὶ δοῦλοι, ὅπου δὲν εἶνε
 πόνος καὶ χωρισμός....

— Δὲν ἔχομεν δικαίωμα οὔτε νὰ τὸ σκεπτώμεθα
 καὶ αὐτὸ Πανυχίς..ἔλεγε σοβαρὰ ὁ Πρόκλος. Βγάλε
 εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ἀρνίου αὐτὴν σκέψιν καὶ τὴν ὥραν
 ποὺ λείπω ἅς σὲ προστατεύῃ ὁ «Ἰχθύς». Κύτταξέ τον
 νὰ σὲ ὑποστηρίξῃ καὶ νὰ ἀπομακρύνῃ τὰς κακὰς σκέ-
 ψεις σου....

Καὶ μὲ τὸ δάκτυλον ἐχάραξεν ἔμπρός της εἰς τὸ
 χῶμα ἓνα ἄτεχνον ψαράκι τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν συμ-
 βολικὴν γλῶσσαν τῶν διωγμῶν, ἐσχημάτιζε μὲ τὰ
 πέντε τοῦ γράμματα τὰ ἀρχικὰ ἄλλων πέντε ἑλληνι-
 κῶν λέξεων ποὺ ἐφεγγοβόλουν σὰν φάρος σωτηρίας
 εἰς τὰς ψυχὰς των.

I. X. Θ. Y. Σ.

«Ἰησοῦς Χριστός, Θεοῦ Υἱός, Σωτήρ...»

Ἡ Πανυχίς ἔκλινε τὸ κεφάλι.

.....

Μόλις ὅμως ὁ Πρόκλος ἀπεμακρύνθη, δύο ἄλλαι
 σκιαὶ ἐφάνησαν νὰ προχωροῦν εἰς τὸ κρυσφύγετον.

Ἦσαν ἓνας «Κοπρεὺς» ἀπὸ τοὺς ταπεινότερους
 δούλους τῆς οἰκίας, τοὺς ἀσχολουμένους εἰς τὴν κα-
 θαριότητα τῶν ἀποχωρητηρίων καὶ ὁ «Καρνίφεξ» ὁ
 βασανιστής, βλελυρὰ καὶ ἀγρία μορφὴ Καρδούχου
 ποὺ ἀντελήφθησαν τοὺς ψιθυρισμούς των.

— Τὶ ἤθελεν ὁ Πρόκλος κάτω ἀπὸ τὰ δένδρα μέσα εἰς τὰ πυκνώματα ;.. ἔλεγεν ὁ *Καρνίφεξ*.

— Δίχως ἄλλο τίποτε φαγητὰ θὰ ἔκλεψεν ἢ κανένα ἄμφορέα κρασιοῦ, νὰ ἔλθῃ μὲ τοὺς ἄλλους χριστιανούς νὰ μεθύσουν....

— Ἐμένα μοῦ εἶπαν δοῦλοι ποὺ ἦσαν χριστιανοὶ καὶ ἔπειτα ἔξαναγύρισαν μὲ τοὺς Θεοὺς τῆς Ρώμης, ὅτι σφάζουν μικρὰ παιδιὰ εἰς τὰς λατρείας των καὶ πίνουν ὅλοι τὸ αἷμα των, ὁ καθένας ἀπὸ λιγάκι ἀνακατωμένο μὲ κρασί... Ἔλα νὰ ἰδοῦμε!....

Εἰς τὴν προσέγγισιν τῶν δύο αὐτῶν σκιῶν, ἡ δυστυχισμένη ἐσφίχθηκε, ἐμίκρυνε, ἂν ἦτο δυνατόν νὰ ἔξαφανισθῇ εἰς τὴν ρίζαν τοῦ δένδρου...

Τὸ διαπεραστικὸν ὅμως μάτι τοῦ «*Κοπρέως*» ἀμέσως τὴν διέκρινε καὶ τὸ τὸ βάνανυσον χέρι του τὴν ἄρπαξε ἀπὸ τὸν ὦμον.

— Ἄ, ἄ! ἡ Παννυχίς.. δὲν σοῦ τὸ ἔλεγα ἐγώ;.. Ἐδῶ εἶνε κρυμμένη νὰ μὴν ἐργασθῇ.. Ὁ *Στρούκτωρ* ἔχασε τὸ σπίτι νὰ τὴν γυρεύῃ...

— Ἀφησέ με.. ἄφησέ με.. Ἐργάζομαι.. θὰ ἐργασθῶ.. μὴ μὲ μαρτυρήσητε στὸν *Στρούκτωρα*.. παρεκάλεσεν ἡ νέα.

— Ἄ.. ἄ!.. ἐδῶ εἶσαι εὐμορφη «*πουνέλλα*» μου.. ἀκατάδεχτη Ἑλληνίς ποὺ γυρνᾷς ὅταν μᾶς βλέπεις τὰ μοῦτρα;.. Τόσον καιρὸ δὲν σ' ἄρεσα ἐγώ.. Ὁ Πρόκλος μόνος σ' ἐχαιρότανε.. Τώρα μοῦ πέφτεις στὰ χέρια....

— Στάσου νὰ ἰδοῦμε μὴ τυχὸν ἔχουν κλέψει καὶ φαγεία.... διέκοψεν ὁ «*Κοπρέυς*». Ἀμ' βέβαια! δίχως

ἄλλο ἢ δὲν ἐπρόφθασαν ἢ τὰ ἔχουν καλὰ κρυμμένα πουθενὰ ἐδῶ...

— Ἐλεος, ἔλεος.... μὴ μὲ μαρτυρᾶτε!.. Λυπηθῆτε με.. δὲν ἔχω κρυμμένα τίποτε!.. Ἰδῆτε Δὲν μπορῶ νὰ κουνήσω τὰ χέρια μου.. ὅλο μου τὸ κορμὶ εἶνε πιασμένο.... Ἀφῆστε με ἐδῶ στὴν δυστυχία μου.

— Αἴ ! Αἴ ! μικρούλα μου· αὐτὰ ἔχουν τὰ γλέντια στὰ Σύβουρρα.... Ἡ νομίζεις δὲν τὰ ἐμάθαμε.... Καλὰ τὴν πέρασες ἐχτὲς τὸ βράδυ ποῦ σὲ ἐχάρηκαν ὅλοι οἱ μονομάχοι τοῦ Λουπέρκουλου.. Βέβαια, σήμερα πονοῦν τὰ κόκαλά σου καὶ ὅταν οἱ ἄλλοι δουλεύουν σὰν σκυλιὰ ἐσὺ τὸ ρίχνεις στὸν ὕπνο...

— Στὸν Στρούκτωρα.. Στὸν Στρούκτωρα.... τὴν ἔσυρε βαρβάτως ὁ *Καρνίφεξ*. Τώρα θὰ ἰδῆς, ὅταν σὲ παραδώσῃ σὲ μένα καὶ σὲ δέσω στὸν «*Στύλον τῆς μαστιγώσεως*» πῶς θὰ πέφτουν τὰ σίδερα τοῦ «*φλάγρου*» στὰ τρυφερὰ πλευρά σου.... Τὴν περίμενα μῆνες αὐτὴν τὴν ὥρα!.. Θὰ δῆς τώρα πῶς περιφρονοῦν τὸν Βίνδικα...

— Στάσου ! εἶπε σιγανώτερα ὁ «*Κοπρεὺς*». Ἄν θέλῃ ἢ πουέλλα εἶνε ἓνας τρόπος νὰ μὴ τὴν πᾶμε στὸν Στρούκτωρα... Τόσον καιρὸν μᾶς περιφρονοῦσες.... τώρα εἶσαι στὰ χέρια μας.... Λοιπὸν αὐτὴν τὴν ὥρα ὅλοι οἱ δοῦλοι ἐτοιμάζουν τὸ συμπόσιον.. ἐδῶ δὲν εἶνε κανεῖς.... εἶνε ἐρημιὰ καὶ σκοτάδι... Λοιπὸν, ἐγὼ καὶ ὁ Βίνδιξ δὲν εἴμαστε ἐκδικητικοί.. Ἄν θέλῃς.. Δὲν θὰ μᾶς δῇ κανεῖς;.. Χέρι μὲ χέρι... Καὶ ἔπειτα σ' ἀφήνομε νὰ κάμῃς ὅτι θέλεις.. νὰ κοιμᾶσαι ὥς τὸ πρωῒ....

Ἡ νέα ἔβγαλε πνιγμένον βόγγημα.

— Χριστέ Θεέ μου.... ἐκροτάλισαν τὰ δόντια της. Νὰ πεθάνω καλλίτερα... σκοτώσετέ με ! .

— Ὅχι.... ὄχι δά ! δὲν σκοτώνουν ἔτσι εὐμορφα κορίτσια σὰν ἐσὲ καὶ μάλιστα Ἑλληνίδες ποῦ κοστίζουν ἀκριβά.. Ἐλα, σύντομα.. Κύτταξε! Ἐδῶ δὲν εἶνε κανεῖς... κανεῖς δὲν θὰ τὸ πάρη εἶδησι.. Τί λὲς Βίνδιξι.

— Δὲν λέγω ὄχι.... ἐγέλασεν ὁ *Καρνίφεξ* τοῦ ὁποίου τὰ μάτια ἐφωσφόρισαν καὶ τὰ χονδρὰ χέρια ἐπλανήθησαν πρὸς τὸ στήθος τῆς κόρης.

Ἐκείνη ἐτινάχθηκε πίσω οἰστροηλατημένη.

— Ἀφῆστε με.. μὴ μ' ἐγγίζετε!.. ἐκραύγασε.. ἐγὼ πηγαίνω μόνη μου στὸν *Στρούκτωρα*.... Ἐλᾶτε νὰ μὲ μαρτυρήσετε.... Νὰ πεθάνω καλλίτερα.... δὲν ζητῶ ἄλλο παρὰ νὰ πεθάνω...

Καὶ ἀπελπισμένη, μὲ λάμψιν τρέλλας εἰς τὰ μάτια ἐχύθηκε πρὸς τὸ μέγαρον.

Ὁ «*Κοπρεὺς*» μὲ τὸν «*Καρνίφικα*» ἔτρεξαν ἀμέσως πίσω της ὑβρίζοντες καὶ βοῶντες.

— Ζωντανὴ δὲν θὰ βγῇ ἀπὸ τὰ χέρια μου.... ἐβρουχήθη ὁ δήμιος. Κάθε λουριὰ τοῦ «*φλάγρον*» θὰ τῆς βγάξῃ καὶ ἓνα κομμάτι πετσί.... Κι' ἂν ἔχῃ ἀκόμη κολλημένη τὴν ζωὴν εἰς τὸ τομάρι της θὰ ἔχῃ ἐπάνω του τὴν ἐνθύμησί μου....

.....

Ἐν τῷ μεταξὺ φέρουν εἰς τὸ συμπόσιον τὸ *Σοῦμεν*, τὸ ἀγαπητὸν ἔδεσμα τῶν *Ρωμαίων*. Μαστοὺς χοίρου ἐγκύου τὸν ὁποῖον ἔσφαξαν ὀλίγην ὥραν πρὶν γεννήσῃ καὶ πρὶν θηλασθῇ.

Καὶ συγχρόνως μ' αὐτὸ τὴν Βοῦλβα. Μήτηρ ἀν-
ρου πρώτην φορὰν ἐγκύου εἰς τὸν ὅποιον ἐπροκά-
λεσαν τοὺς πρώτους μῆνας οἱ μάγειροι τεχνητὴν ἔκ-
τρωσιν καὶ ἔσφαξαν ἀμέσως διὰ νὰ πάρουν τὸ πολύ-
τιμον σπλάγχνον.

Τὰ χορτασμένα χεῖλη ὅμως μόλις ἐγγίζουν τὰ φα-
γητά. Εἶνε κορεσμένα πρὶν φάγουν! Δοκιμάζουν
μόνον ἵνα ἔλεγεσ τὴν γεῦσιν των. Τὰ φέρουν εἰς τὸ
στόμα διὰ νὰ πάρουν τὴν οὐσίαν. Μόλις καὶ μετὰ βίας
μασσοῦν.... Τὰ ὑπόλοιπα μοιράζουν εἰς τὰ μειράκια
καὶ τοὺς δούλους.

— Δυστυχισμένοι! γράφει ὁ Σενέκας. Δὲν ἐννοεῖτε
ὅτι ἡ ὄρεξις σας εἶνε μεγαλειτέρα ἀπὸ τὴν κοιλίαν σας..

Ἐπειτα ἐπέρασε τώρα ὁ καιρὸς ὅπου οἱ παλαιότε-
ροι Ρωμαῖοι ἐπροκαλοῦσαν τεχνητὸν ἑμετὸν διὰ νὰ
ἐξακολουθήσουν τὸ τραπέζι των.... Οἱ ἀπόγονοί
των ἔπαυσαν νὰ κάμνουν ἐπικίνδυνα πειράματα!

Ἀλλὰ πῶς;.. καὶ ἄλλα Παγώνια; . Νά! φέρονται
καὶ ἄλλα καθιστὰ εἰς τοὺς δίσκους των μὲ τὸ κεφάλι
στυλωμένον ὑψηλὰ καὶ τὰ λαμπρότερα πτερά των.
Ἐνας τεμαχιστῆς πάνοπλος, θαυμάσιος τύπος τὸν
ὅποιον ἀπεθανάτισεν ὁ Πετρώνιος εἰς τὸ συμπόσιον
τοῦ Τριμαλκίωνος ἐτοιμάζει τὸ φοβερὸν μαχαῖρι του.
Ἀλλὰ ὄχι! Μόλις τὰ ἐγγίξει πέφτουν σὰν κρημνισμέ-
νοι πύργοι καὶ ζωντανὰ Κίχλαι κρυμμέναι μέσα ξε-
πετοῦν....

Τώρα φέρουν «πνικτὰ» ἀκροκώλια, «ἡδιστον
ἀτμίζοντα» μὲ ἄφθονην «ἀβυρτάκην» τὴν σημερινὴν
μουστάρδαν, καὶ λαγοὺς μαγειρευμένους εἰς Κύμινον,
Νενίκηκας Ναζωραῖε

Σύλφιον, Κορίαννον καὶ ἀρωματικὴν χλόην. Τὰ δύο αὐτὰ παρακολουθοῦνται ἀπὸ τὸν ὀνομαστὸν *Θοῖον*, τὸ ἀριστούργημα τῆς ἀρχαίας τραπέζης, τὸ ὅποιον κατασκευάζουν βράζοντες γάλα, χοίρειον λίπος καὶ χονδρὸ ἄλεϋρι μὲ χλωρὸ τυρί, ἄσπρα αὐγῶν καὶ μυαλά, ὅλα αὐτὰ τυλιγμένα εἰς φύλλον συκῆς μέσα εἰς ζωμὸν ὀρνίθων. Τὸ *Θοῖον*, ἐφέρετο εἰς τὸ τραπέζι μέσα εἰς λοπάδας γεμάταις βραστὸν μέλι ἀφοῦ ἔβγαζαν τὰ συγκόφυλλα. Καὶ μαζὺ μὲ τὴν ψητὴν σάρκα τῶν παγωνιῶν φέρονται τὰ παραδοξότερα ἐμβάσματα. Συνταγαὶ φαγητῶν φερμέναις ἀπὸ τὰ πέρατα τῆς Ἰβηρίας, τῆς Λιβύης καὶ τῆς Κιλικίας, ἀπὸ τὰς στέππας τῶν βαρβάρων Σκυθῶν ἀκόμη κυκλοφοροῦν καὶ δοκιμάζονται.

Ἀλλὰ τὰ φαγητὰ πλέον φεύγουν ὅπως ἔρχονται.. Οὔτε τὴν θεάν πλέον αὐτὴν εὐχαριστοῦν! καὶ αἱ χρυσαὶ ὀδοντογλυφίδες εἶνε εἰς ὅλων τὰ χέρια. Ὁ συμποσίαρχος νεύει εἰς τὸν *Στρούκτωρα* καὶ τὰ τραπέζια ἐλευθερώνονται ἀπὸ τὰ τρυβλία, τοὺς πίνακας καὶ τὰ *Μαζόνομα*. Εἶνε ἡ ἀπόλυτος βασιλεία τοῦ Βάκχου πειὰ καὶ γύρω εἰς τὰ τραπέζια παρατάσσονται οἱ κρατῆρες ὅπου παγώνουν εἰς χιόνι τῶν Ἀπεννίνων, ὁ *Φαλέρνιος*, ὁ *Μένδιος*, ὁ *Ὀμφακίας* εἰς τὸν ὅποιον ἀνεκάτευαν καὶ ὀλίγην θάλασσαν, ὁ πολύτιμος *Μαρεώτης* τῆς Αἰγύπτου, ὁ *Πράμνεις* τῆς Λέσβου καὶ ὁ *Σαβῖνος* τὸν ὅποιον ἐπροτιμοῦσαν αἱ γυναῖκες διότι ἦτο ἐλαφρὸς καὶ δὲν ἐζάλιζε.

Τὰ δάκτυλα πλύνονται εἰς τὰ ἀργυρόχρυσά *χερνιβόξυστα* ὅπου τὸ νερὸν εὐωδιάζει μὲ *Ἑρπυλλον*, *Νάρδον*

ἢ Ἰριδα καὶ σκουπίζονται εἰς μαλακὰς μάππας. Οἱ τόνοι τῆς μουσικῆς φθάνουν τώρα δυνατώτεροι.

Καὶ ἐνῶ φέρονται νέοι στέφανοι, τὰ μειράκια γεμίζουν τὰς κύλικας χύνοντες μὲ τοὺς κυάθους τὸν Φαλέρνιον ἐπάνω εἰς τὸ παρθενικὸν χιόνι τῶν νιβαρίων τὸ ὁποῖον χρωματίζεται ἀπὸ μεγάλες κόκκινες βοῦλες αἵματος. Αἱ σπονδαὶ ἀρχίζουν διὰ κάθε Θεὸν καὶ τὸ ὑπόλοιπον τῆς κύλικος χύνεται πρὸς τιμὴν τοῦ εἰς τὴν ἄμμον.

Τότε νέα θυμιάματα Σμύρνας καὶ Στύρακος «ἀπὸ γῆς ἁγίας Συρίας» ἐσήκωσαν ἀφθονωτέρους τοὺς διαφανεῖς των καπνοὺς καὶ συγχρόνως ἐφάνησαν μέσα εἰς τὰ δένδρα συμπλέγματα ὀρχηστρίδων μὲ στεφάνους εἰς τὰ χέρια καὶ τὴν κεφαλὴν, χιτῶνας δὲ τόσον διαφανεῖς ὥστε νὰ γράφῃ ὁ ἱστορικός.

«Ἐμοὶ μὲν γυμναῖ δοκῶ . πλὴν ἔλεγον τινὲς αὐτὰς ἔχειν χιτῶνας!

.. .. .

Ἡ ὥρα τῶν χορῶν δὲν ἦλθεν ἀκόμη, ἀλλὰ ἐν τῷ μεταξὺ ἐτριγυρνοῦσαν ἀπλῶς διὰ νὰ στολίζουν τὸ θέαμα, ὡς διακοσμητικαὶ ἐμφανίσεις, φαινόμεναι καὶ ἔξαφανιζόμενοι κάτω ἀπὸ τὰ δένδρα εἰς τὸ ἀμφίβολον φῶς τῶν λυχνοστατῶν.

Ἦσαν Ἑλληνίδες τῶν σχολῶν τῆς Λέσβου καὶ τῆς Μιλήτου μὲ χαρακτηριστικὰ κανονικὰ πρόσωπα, χρυσᾶ ψέλλια εἰς τὰ εὐτορνα χέρια καὶ τὰ μαλλιά εἰς λεπτὰ χρυσᾶ δύκτια. Ἰβηρίδες ἀπὸ τὰ Γάδεια ἔχουσαι εἰς τὰ μάτια καὶ εἰς τὰ σώματα ὅλον τὸν ἥλιον τῆς μακρυνῆς των πατρίδος. Ἀντιοχίδες καὶ Αἰγύπτια ἔλαι-

όχρωμοι μὲ βάρβαρα στολίσματα, μόλις σκεπάζουσαι τὰ γυμνὰ στήθη μὲ στρογγυλὰ ἐλάσματα καὶ τὰς λαγόνας μὲ κροσσωτὰ περιζώματα ἀπὸ πολυχρώμους χάνδραις. Συγχρόνως ὅμως ἐπροχώρησαν καὶ Νουμηδοὶ θηριοδασταὶ μὲ μεγάλα χάλκινα ἐνώτια καὶ κόκκινα περιζώματα, περιφέροντες γύρω εἰς τὰ δικλινια τοὺς ἡμερωμένους λέοντας τοῦ οἰκοδεσπότη καὶ τὸ ράθυμον χέρι τῶν συμποτῶν χαϊδεύει ποῦ καὶ ποῦ τὸ ἄγριον ξανθὸν τρίχωμα τῶν βασιλέων τῆς ἐρήμου..

Αὐτοὺς ναί! Καταδέχονται νὰ τοὺς καταξιώσουν ἓνα χάϊδι. Εἶναι βασιλεῖς καὶ αὐτοί!

.....

Ἀπὸ τὸ τεντωμένον χρυσὸν δίκτυ ἐπάνω ἀπὸ τὸ συμπόσιον, βρέχουν σιγὰ—σιγὰ ροδοπέταλα καὶ αἱ Μυρρινοῦσαι κύλικες, τὰ χρυσᾶ πόκουλα, τὰ κρυστάλλινα καὶ λιθοκόσμητα διάτρητα κύπελλα γεμίζουν ἀπὸ τὸν ἱερὸν ἰχῶρα τοῦ Βάκχου. Ὁ πότος ἀρχίζει!

Αἱ ἄρπαι καὶ οἱ δίαυλοι, αἱ σαμβύκαι καὶ οἱ πάνδουροι, ἀφήνουν τὸ γοργὸν Δώριον καὶ ἀρχίζουν τὸ ἐκνευρισμένον καὶ μαλθακὸν Λύδιον μέλος.

Αἱ ὀρχηστρίδες τότε ἀφήνουν καὶ αὐταὶ τὰς σκιὰς τῶν δένδρων καὶ συγκεντρώνονται εἰς τὸ ἀπέναντι τοῦ συμποσίου μαρμαρόστρωτον ἄνδηρον ὅπου οἱ ραβδωτοὶ κίονες εἶναι τυλιγμένοι μὲ πολυχρώμους ἀνθοθεσίας καὶ ὀγκώδεις ἀργυροῖ λαμπτήρες καίουν εὐώδη ξύλα τῆς Ἀραβίας καὶ τῶν Ἰνδιῶν, ἐνῶ ὀπίσω των πελώριον πορφυροῦν παραπέτασμα χρησιμεύει ὥς βάθος ὅπου θὰ διαγράφωνται καθαρώτερα τὰ λιγερά σώματά των.

Αἱ Ἑλληνίδες ὁρμοῦν πρῶται εἰς τὸ ἄνδρῳ ἀνεμίζουσαι σὰν περὰ πεταλούδας τοὺς ἀραχνοῦφάντους πέπλους των καὶ ἀρχίζουν νὰ πετοῦν... Ἐλαφραὶ ἀτμίδες θὰ ἔλεγες ἐπάνω εἰς γαληνευμένην λίμνην, γυρίζουν χωρὶς νὰ ἐγγίζουν σχεδὸν τὸ ἔδαφος μὲ τὰ ἐπίχρυσα πέδιλά των, ὅπως αἱ λευκόπεπλοι νύμφαι ποῦ στήνουν κυκλίους χοροὺς τὴν νύκτα εἰς τὰ δάση κάτω ἀπὸ τὸ ἀχνὸν σεληνιακὸν φῶς.

Χορεύουν τὸν *Κιρνοφόρον*, τὴν *Θερμαστρίδα*, τὰ *Ἀνθεμα*, ἐνῶ αὐλητρίδες στεφανωμέναι καὶ αὐταὶ μὲ ρόδα καὶ μὲ τοὺς διαύλους εἰς τὰ χεῖλη ἔχουν ἔλθῃ γύρω των, τὰς ἀκολουθοῦν καὶ διπλασιάζουν τὴν γοργότητα τοῦ μέλους.

Καὶ ἐνῶ οἱ λευκοὶ πέπλοι ἀνεμίζονται, τὰ σώματα πετοῦν, καὶ αἱ σπονδαὶ διαδέχονται ἡ μία τὴν ἄλλην τὰ γλυκίσματα, τὰ μελιττώματα, προσκομίζονται Ἄν τὸ φαγητὸν εἶνε ἔπος, τὸ γλύκισμα εἶνε ἐπίγραμμα... Εἶνε εἰδύλλιον τοῦ Θεοκρίτου ἔπειτα ἀπὸ τὴν Ἰλιάδα. Στίχοι τοῦ Ἀνακρέοντος, ἔπειτα Αἰσχύλειον χορικόν!

Καὶ ἂν ὁ μάγειρος ποῦ ἀποτυγχάνει εἰς τὸ φαγητὸν εἶνε προδότης τῆς ὁρέξεως τοῦ κυρίου του ὁ δεύτερος εἶνε κακοῦργος, διότι δολοφονεῖ τὴν τελικὴν γεῦσιν...

Τὸ μέλι τοῦ Ὑμηττοῦ, ὁ ἀφρὸς τῶν αὐγῶν, τὰ κουκουνάρια, τὸ σουσάμι, τὰ ἀμύγδαλα, οἱ μήκωνες, τὰ ἐλκυστικώτερα σχήματα καὶ χρώματα ἀπλώνουν τὴν πρόκλησιν των.

Εἶνε οἱ περίφημοι *Φιλοξένιοι πλακοῦντες* τοῦ Λευκαδίου Φιλοξένου, ἀπὸ κουκουνάρια μὲ ἀμύγδαλα καὶ

σταφίδας, οἱ νησιώτικοι *Ἐχῖνοι*, οἱ *Ταγηνῖαι* μὲ μυζήθραν, μέλι καὶ σουσάμι, τὰ *Κλοῦστρα*, αἱ *Μελικηρίδες* καὶ τὰ *Μουστάκια*.

Ὁ πότος ἐξακολουθεῖ.

Τὸ γλυκὺ κρασί τῶν ἑλληνικῶν νήσων καὶ τῆς Βερροίας ποτίζει ἀφθόνως τὴν ἀπόλαυσιν τῶν γλυκισμάτων καὶ ἐλαττώνει μὲ τὸ κέντρισμα τοῦ παλαιοῦ πνεύματός του τὴν ὑπερβολικὴν γλυκύτητα τοῦ μελιοῦ.

Ἐξαφνα ὅμως νὰ φρούδια τοῦ Πορσένα ἐμαζεύθησαν... Τὶ συνέβαινε;..

Μία ἀπρόσεκτη κίνησις ἐνὸς δούλου ἔχυσε τὸν πίνακα μὲ τὰ μελιττώματα εἰς τὸν μαργαρώδη ὄμον τῆς λεπτῆς Νέβιας, τῆς προτιμωμένης ἐρωμένης του.

Εἶνε ὁ ἄμοιρος Πρόκλος, ἀσταθῆς ἀκόμη εἰς τὰς κινήσεις του ἀπὸ τὰ χθесινὰ συμβεβηκότα. Ὁ Πρόκλος μόλις πληροφορηθεὶς τὴν ἀνακάλυψιν τῆς Πανυχίδος καὶ τὸν θυμὸν τοῦ *Στρούκτωρος*.

Ἐνα κίνημα τῶν μαζευμένων φρουδιῶν τοῦ Πορσένα, ἓνα νεῦμα του καὶ μετ' ὀλίγον σπαρακτικαὶ φωναὶ φθάνουν ἀπὸ τὰ βάθη τοῦ κήπου μόλις σκεπαζόμεναι ἀπὸ τὴν μουσικὴν.

Ὁ ἔνοχος δεμένος εἰς τὸν στύλον τῆς μαστιγώσεως, πληρώνει τὴν ἀπροσεξίαν καὶ τὰ σίδερα τοῦ φλάγρου πέφτουν ἀλύπητα σχίζοντα τὰς σάρκας του.

Κόκκινες αἱματηραῖς γραμμαῖς χαράσουν τὰ πλευρά του.

Αἱ φωναὶ ὅμως αὐταὶ οὔτε κἂν παρατηροῦνται ἀπὸ τὸ συμπόσιον. Ὀλιγώτερον ὅλων ἀπὸ τὴν γλυκειὰν Νέβιαν. Ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου δὲν ἔχει σημασίαν

παρὰ μόνον διὰ τὴν δύναμιν, τὴν ἐπιτηδειότητα ἢ τὴν εὐμορφιά της.

Ὁ δοῦλος εἶνε *πραῖγμα*.. «Res!». Καὶ ἡ ζωὴ του εἶνε κτῆμα τοῦ κυρίου του.

Ἔπταισε;.. Νὰ τιμωρηθῇ! Τί φυσικώτερον;....

Ἔτετα μήπως ὁ δοῦλος εἶνε ἄνθρωπος;...

O demens! ha servus homo est?.

.....

Τὸ χρυσόπλεκτον δίκτυ ἐξαβολουθεῖ νὰ βρέχη ροδοπέταλα καὶ κάνιστρα μὲ τοὺς σπανιωτέρους καρπούς τῆς Λιβύης, τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τῆς Ἰβηρίας προσκομίζονται.

Εἶνε τὰ *χελιδόνια* Ἀττικὰ σῦκα διὰ τὰ ὅποια ὁ Ξέρσης ἐκίνησε τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Τὰ περιώνυμα *φοινικοβάλανα* σταφύλια καὶ αἱ *ἐλαιοσαμμάξεις*, ἄλλο εἶδος αὐτῶν. Τὰ Ἑλληνικὰ *Νικοστράτεια* καὶ τὰ *Μορδιανὰ* μήλα τῆς Ἀπολλωνίας ποῦ μυρώνουν θεσπεσίως τὸ παλαιὸν κρασί. Εἶνε φοίνικες τῆς Ἀραβίας θαυμαστοὶ τὸ μέγεθος, τὸ χρῶμα «οὐδὲν ἡλέκτρον διαφέροντες» καὶ εὐώδη ἀπίδια τῶν ὁποίων ἡ σὰρξ εἶνε ἀπαλὴ σὰν βούτυρον.

Λαμπρόχρωμα πουλιὰ ἐξωτικῶν χωρῶν δεμένα μὲ λεπτὰ ἀργυρᾶ νήματα, διασχίζουν τὸν αἆρα εἰς τὸ φῶς τῶν πυρσῶν σὰν φωτεινὰ πυροτεχνήματα. Τὰ ροδοπέταλα ποῦ πέφτουν, ἐπικάθηνται σὰν ἐλαφραῖς πεταλοῦδες εἰς τὰ λείψανα τοῦ συμποσίου, τοὺς *κρατῆρας* καὶ τὰς *κύλικας*.

Τὴν στιγμὴν ὅμως αὐτὴν μία νέα μὲ ἄτακτα μαλλιά καὶ πλανημένα μάτια ἐχύθηκε σὰν τρελλὴ εἰς τὸ σμῆνος

τῶν δούλων καὶ ἀντιπαλαίουσα πρὸς αὐτοὺς ἤρχισεν ἐπικαλουμένη ἐναντίον τῶν θηριωδῶν δεσποτῶν της ὅλην τὴν ὀργὴν τοῦ οὐρανοῦ.

Ἦσαν θρηνοὶ σπαρακτικοί, φωναί, κατάραί...

—Κανείς των νὰ μὴν ἰδῇ εὐτυχισμένην ἡμέραν εἰς τὴν ζωὴν..Νὰ πληρωθοῦν ὅλοι μὲ τὸν πόνον καὶ τὸν θάνατον ὅσοι ἀγαποῦν περισσότερον εἰς τὸν κόσμον.. Ἡ αἵματοβαμένη Ρώμη των νὰ σωριασθῇ εἰς φλόγας καὶ ἐρείπια...

Τὸ συμπόσιον περίεργον, εὗρίσκον κᾶτι πρωτότυπον εἰς τὸ θέαμα ἐγύρισεν ἐκεῖ τὰ μάτια .. Νὰ τὸ ἔκαμε ἄραγε ὁ Πορσένας ἐπίτηδες ; .. Δὲν ἦτο ἄσχημον!..

Ἐνῶ ὅμως οἱ ἄλλοι δοῦλοι τὴν ἔσυρον πάντοτε ἀντιπαλαίουσαν ἀπελπισμένα προσπαθοῦντες νὰ φιμώσουν τὸ στόμα της ὁ Πορσένας ὕψωσε τὸ χέρι. Οἱ δοῦλοι ἐσταμάτησαν.

Ὁ Προκουράτωρ τότε ἐπλησίασε μὲ σεβασμὸν καὶ τοῦ ἐψιθύρισεν ὀλίγας λέξεις εἰς τὸ αὐτί. Ὁ παίστης δοῦλος ἀπέθανε ἐπάνω εἰς τὸ μαστίγωμα καὶ ἡ νέα δούλη ἦτο ἡ ἐρωμένη, ἡ μνηστή του...

Μετὰ τὸν Πρόκλον ἦτο ἡ Παννυχίς !.. Τὸ πεπρωμένον των συνετελεῖτο....

Καὶ ὁ Πορσένας ἀπλώνων ἀτάραχος τὴν λιθοκόσμητην σαρδώνυχα κύλικά του ὅπου ἦτο σκαλισμένη ἡ πόρθησις τοῦ Ἰλίου νὰ τὴν γεμίση ὁ Πινκέρνης, στεκόμενος μίαν στιγμὴν ἀκόμη ν' ἀκούσῃ σᾶν ν' ἀ-

πελάμβανε τὰς κατάρας τῆς γυναικὸς ἄφησε μίαν μόνην λέξιν.

Ὁ Προκουράτωρ ἀπεμακρύνθη ὀπισθοβατῶν καὶ ἡ Παννυχὶς ἀρπαχδεῖσα ἀπὸ πέντε ἕξ στιβαρὰ χέρια ἐσύρθη ἀμέσως μὲ τὸ στόμα φραγμένον μέσα εἰς τὰ δένδρα.

Ἐπειτα ἀπὸ λιγάκι κρότοί ὑπόκωφοι σιδήρου εἰς ξύλον ἠκούοντο καὶ τὸ αἵματωμένον σῶμα τῆς ὑψώνετο καρφωμένον εἰς ἓνα σταυρὸν ἐμπρὸς εἰς τὸ συμπόσιον μέσα εἰς τὰ δένδρα ἐνῶ ὁ Καρνίφεξ—ἱκανοποιημένος—ἐσκούπιζε δίπλα τὰ αἵματωμένα χέρια του.

Ρυάκια αἵματος ἐχάρασσαν αὐλάκια εἰς τὸ γλωμὸν σῶμα τῆς καὶ ἀπὸ τὸ γυρμένον κεφάλι ὅπου τὰ μαῦρα μαλλιά ἔπεφταν ξεχυμένα εἰς τοὺς ὦμους . .

Πηκτοὶ θρόμβοι αἵματος ἐρρυάκισαν ἀπὸ τὰ χέρια εἰς τὸ ἔδαφος . .

Οἱ συμπόται ἐσήκωναν μὲ περιέργειαν τὸ βλέμμα εἰς τὸ θέαμα.

—Χμ! δὲν εἶχε κακὸν σῶμα ἡ δούλη...Τὰ μαλλιά τῆς μάλιστα ἦσαν ἀρκετὰ καλά . . .

.....

Τώρα χορεύουν αἱ Αἰγύπτιαὶ τὴν Περσικὴν Σίκινιν καὶ εἰς κάθε κίνημα ποῦ κάμνουν νὰ κροταλίζουν οἱ χρυσοὶ χαλκάδες τῶν σφυρῶν των, τὰ χάνδρινα κρόσσια ποῦ σκεπάζουν τὴν μέσην των ἀποκαλύπτουν τοὺς μελαγχροινοὺς μηροὺς καὶ τὰς λαγόνας. Κορμούς καὶ στέρνα ἀγαλμάτων, ὅπου τὸ στήθη προβάλλουν ἀτίθασσα καὶ κροκλητικά.

Οἱ δοῦλοι πίσω ἀπὸ τὰ δένδρα ἐν τῷ μεταξὺ γεμί-

ζουν μὲ μακρὰς «ἀρυταίνας» ἀπὸ τοὺς τερατώδεις ἀμφορεῖς τοὺς προχύτας καὶ τὰ μειράκια χύνουν ἀδιακόπως εἰς τὰς κύλικας ὅπου πλέουν ροδόφυλλα.

Ἄχνοι Ἀμβάρεως ἀπὸ ἀόρατα ἑξαχνωτήρια πλανῶνται εἰς τὸν αἴερα....

.....

—Τρελλοὶ καὶ ἀνόητοι ὅσοι δὲν πίνουν!....

Ἄφρονες ἄνθρωποι καὶ νήπιοι, οἵτινες οἶνον μὴ πίνουνσι, ἄστρου καὶ κυνὸς ἀρχομένοιο....

.....

Εἶνε ἡ φωνὴ τοῦ Ποπλίου Κιμέσσωρος ὁ ὁποῖος κρατῶν τὴν Μυρρινήν του κύλικα καὶ ἀγκαλιάζων μὲ τὸ ἴδιον χέρι τὴν φίλην του Ἀμπελίδα φιλεῖ εἰς τὰ χεῖλη καὶ τὰς δύο....

—Ὁ δοῦλος ποῦ σ' ἐδίδαξε Ἑλληνικὰ Πόπλιε, ἤθελε ράβδισμα ἓνα ἡμερονύκτιον.. Προφέρεις τοὺς στίχους τοῦ Μιμνέρμου σὰν ὄνος αὐτολυριζόμενος.... ἐγέλασε ὁ Ἰούνιος Μεσσάλας. Θὰ ἦσουν πρώτης τάξεως συμπότης εἰς τὸ συμπόσιον τοῦ Τριμαλκίωνος... Εὐτυχῶς ποῦ ὁ Πετρώνιος ἔχει πεθάνῃ πειά...

Τὰ γέλια ἀπλώθησαν πλατειά. Ἀλλὰ ὁ Πόπλιος χωρὶς νὰ δίδῃ προσοχήν, ἑξαναφιλοῦσε τὰ χεῖλη τῆς Ἀμπελίδος καὶ μαζὺ τὴν κύλικα.

Τὴν σκηνὴν διέκοψαν πνιγμένοι βόγχοι.

Ἡ σταυρωμένοι δούλη συνήρχετο ἐκ τῆς λειποθυμίας ἀπὸ τοὺς πόνους τῶν καρφιῶν ποῦ ἔσχιζαν τοὺς τένοντας τῶν χειρῶν της.

—Νερό... ἐβογκοῦσε.

Α! μὰ αὐτὸ ἐγείνετο ἐνόχλησις εἰς τὸ συμπόσιον.

Ὁ Πορσένας τότε ἔνευσε καὶ ὁ *Καρνίφεξ* κρατῶν
σχοινὶ εἰς τὰ χέρια ἐπλησίασε τὸν σταυρόν. Θὰ τῆς
ἔδιδε τὸ νερὸ ποῦ ὅποιος πιῇ δὲν διψᾷ εἰς τὸν αἰῶνα...

Ἐκείνη μόλις ἀντελήφθη τὸν στραγγαλιστὴν ἐνό-
ησε καὶ τὰ χλωμὰ χεῖλη της ἐκινήθησαν εἰς κᾶτι σὰν
προσευχήν.

—Μνήσθητί μου, Χριστὲ κύριε....εἶπε, ὅταν ἔλθης
ἐν τῇ βασιλείᾳ σου....

.....

—Ἄ, μά! κι' ἄλλη χριστιανὴ πάλι;.. διεμαρτυρήθη
ὁ Ἰούνιος Μεσσάλας. Αὐτὸ πειὰ εἶνε ἀληθινὸν σκάν-
δαλον.. καταντᾷ οὔτε εἰς τὰ συμπόσιά του κανεῖς νὰ
μὴ εἰμπορῇ νὰ εἶναι ἥσυχος ἀπ' αὐτοὺς τοὺς φρενο-
βλαβεῖς.... Παιδί! δόσε μου ἓναν ἄλλον στέφανον..
εἶνε σ' αὐτὸν ἓνα ρόδον ποὺ μ' ἐνοχλεῖ.. Νοιώθω νὰ
προσκυνᾷ κανεῖς ὅποιον Θεὸν τοῦ ἀρέσει..Σύμφωνοι!
Νὰ θέλῃ ὅμως νὰ καταργήσῃ τὴν εὐμορφιὰ ἀπὸ τὸν
κόσμον καὶ νὰ θεοποιῇ τὴν ἀσχημιὰ καὶ τὴν ρυπαρό-
τητα;.. Ἄ, ὄχι! μὰ τὸ λάβαρον τοῦ Κωνσταντίνου..

Ἐν τῷ μεταξύ οἱ δοῦλοι ἀπέφεραν τὸν σταυρόν
διὰ νὰ μὴ ταράξουν τὸ συμπόσιον οἱ σπασμοὶ τοῦ
στραγγαλισμοῦ καὶ ἡ ἐπιθανάτιος ἀγωνία τῆς δούλης,
ὅταν ἔξαφνα ἐπρόβαλε μέσα ἀπὸ τὰ δένδρα ἡ
κεραμόχρωμη μορφή τοῦ Γυλλίου ὁ ὁποῖος ἔξαφνα
ἀνεγνώρισε εἰς τὴν σταυρωμένην δούλην τὸ θῦμα τῶν
μονομάχων εἰς τὰ Σύβουρα καὶ μὲ τὰ μάτια προση-
λωμένα ἐναγωνίως εἰς τὸν κύριόν του, ἐφάνηκε μίαν
στιγμὴν ν' ἀντιπαλαίῃ μὲ κᾶποιαν ὁρμὴν ποῦ δὲν
ἤμποροῦσε νὰ συγκρατήσῃ.

Τέλος ἐπλησίασε καὶ σκύπτων εὐσεβάστως εἰς τὸ αὐτὶ τοῦ Τριμπούνου ἐπρόφερε μερικά λόγια, μὲ ἔξαιρετικὴν συγκίνησιν.

Ὁ Ἀθηνόδωρος ἐγύρισε καὶ τὸν ἐκύτταξε μίαν στιγμὴν ἔκπληκτος διὰ τὸν τόνον του. Ἡ φωνή του ὁμως ὑψώθη ἀπέσως πρὸς τὸν Πορσένα ζητοῦσα τὴν χάριν τῆς δούλης. Ζητοῦσα αὐτὴν τὴν ἴδιαν ὅπως ἦτο μὲ τὰ καρφιά εἰς τὰ χέρια της...

Ψιθυρισμοὶ ἠκούσθησαν εἰς τὸ συμπόσιον.

— Αὐτοὶ οἱ Ἕλληνες τέλος πάντων, δὲν θὰ κάμουν ποτὲ ρωμαϊκὴν ψυχή....

Ὁ Πορσένas ἐπροθυμοποιήθη μὲ εὐγενικὸν χαμόγελον νὰ τὴν χαρίσῃ ἀμέσως εἰς τὸν ξένον του καὶ ἔκαμε νεῦμα νὰ σταματήσῃ ἡ ἐκτέλεσις ἐνῶ περίεργη σκέψις ἐπερνοῦσε ἀπὸ τὸν νοῦν τῶν συμποτῶν.

Μήπως ὁ Ἀθηναῖος τριμποῦνος ἦτο καὶ αὐτὸς σταυρολάτρης;.. Μερικοὶ μάλιστα τὸ ὑπεψιθύρισαν. Ἀλλὰ γιὰτί ὄχι;.. Μήπως ἡ νέα θρησκεία δὲν εἶχε τώρα τὸν αὐτοκράτορα μαζί της;..

Ἐν τῷ μεταξὺ εἰς διαταγὴν τοῦ Ἀθηνοδώρου, ὁ Γύλλιος ἐξηφανίζετο νὰ φροντίσῃ διὰ τὰ περαιτέρω. Κάτω ἀπὸ τὰ σκοτεινὰ φουντώματα τῶν δένδρων καὶ ὑπὸ τὸ φῶς δύο πυρσῶν, μερικοὶ δοῦλοι σκύπτοντες ἐπάνω εἰς τὸν σταυρὸν ἐπροσπαθοῦσαν νὰ βγάλουν ὅπως ἤμποροῦσαν ἐλαφρότερα τὰ καρφιά ἀπὸ τὰ καταιματωμένα χέρια.

Κάθε τοάβηγμα ὁμως ἔφερε σπαρακτικαῖς φωναῖς εἰς τὰ χεῖλη τῆς μάρτυρος, τὰς ὁποίας ματαίως ὁ *Καρνίφεξ* ἐπροσπαθοῦσε νὰ πνίγῃ μὲ τὴν παλάμην του

διὰ νὰ μὴ ταράττουν τὴν εὐθυμίαν τοῦ συμποσίου.

Ὁ Ὀστιάριος ἐν τῷ μεταξὺ κρατῶν πτερόν, ἄλειφε τὰς πληγὰς μὲ χυμὸν βοτάνων διὰ νὰ σταματήσῃ τὴν αἰμορραγίαν ἐνῶ ὁ Γύλλιος ἐπάνω του ἐπροσταθοῦσε νὰ βοηθήσῃ καὶ αὐτός, χωρὶς ὅμως νὰ εἰμπορῇ νὰ κάμῃ τίποτε μὲ τὰ χονδρὰ δάκτυλά του.

— Αἴ! τύχη θὰ ἔχῃ ἡ Παννυχὶς ἂν τὴν γλυτώσῃ.. ἐσυζητοῦσε ὁ κύκλος τῶν δούλων ὑπὸ τὸ κοκκινωπὸν φῶς τῶν πυρσῶν.

— Τὸ καλὸν εἶνε ποῦ ὁ *Καρνίφεξ* δὲν τῆς ἐκάρφωσε τὰ πόδια καὶ εἰμπορεῖ ἂν τὴν κυττάξῃ κανεὶς γιατρὸς νὰ τὴν γλυτώσῃ.... εἶπε ὁ ἄλλος.

— Οὐ! ἐγὼ εἶδα ἓνα δοῦλον τοῦ Ποπλίου Κιμέσσωρος νὰ γείνῃ καλὰ ἀφοῦ τὸν κάρφωσαν χέρια καὶ πόδια καὶ ἀφοῦ ἐμείνε ἕξ ὥρες στὸν σταυρό.... ἐπρόσθεσε τρίτος.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως ὁ Ὀστιάριος ἐτελείωνε τὴν ἱατρικὴν του πλύνων τὰ αἵματα ἀπὸ τὸ χλωμὸν σῶμα καὶ ἔκαμε νόημα εἰς τὸν Γύλλιον.

Ἡ δούλῃ ἦτο εἰς τὴν διάθεσίν του. Ἄν ἤθελεν εἶχεν ἓνα ξύλινον φορεῖον ποῦ μετέφεραν τὰ πτώματα. Δύο ἀπὸ τοὺς φορεῖς τοῦ τριμπούνου ἀρκοῦσαν νὰ τὴν μεταφέρουν.

Ἀλλὰ πρὸς γενικὴν ἀπορίαν, ὁ Γύλλιος ἄπλωσεν ἐπάνω εἰς τὸ ἄψυχον σῶμα τὴν χλαῖναν του, ἔσκυψε καὶ παίρνων αὐτὸ εἰς τὴν στιβαρὰν ἀγκαλιά του τὸ ἔφερε μὲ γρήγορον βῆμα κάτω ἀπὸ τὰ δένδρα πρὸς τὴν ἔξοδον.

— Εἶνε τόσον περίεργοι αὐτοὶ οἱ «βρακωμένοι

Γαλάται βάρβαροι..(1) ἐσυμπέραναν ὁ Ὅστιάριος εἰς τὸν ὁποῖον ἔχυναν νερὸ νὰ ξεπλύνῃ τὰ αἵματα ἀπὸ τὰ χέρια του....» Θὰ ἔλεγε κανεὶς ὅτι εἰς τὸν τόπον των δὲν σταυρώνουν....

Ὁ Γύλλιος ὅμως μόλις ἐπέρασε τὴν ἐξώπορτα καὶ εὐρέθη μακρὰ ἀπὸ τὰ μάτια τῶν ἄλλων ἄρχισε νὰ κατεβαίνει τρέχων τὰ λοξὰ δρομάκια τῶν Πομπηϊανῶν κήπων.

Ἡ ἐπιθανατία ἐπὶ κλησὶς τῆς δούλης ἐμπρὸς εἰς τὸ σχοινὶ τοῦ δημίου εἶχε χύση κάποιον ἐνδιαφέρον εἰς τὸ συμπόσιον.

Οἱ περισσότεροι Ρωμαῖοι, φανατισμένοι ἀπὸ κληρονομικὸν μῖσος ἐτῶν ἐναντίον τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ποῦ ἔβλεπαν νὰ ζητῇ νὰ ἐκτοπίσῃ τοὺς ἐρασμίους θρύλους τῶν Ὀλυμπίων Θεῶν, ἀπεσκληρυμένοι ἀπὸ αἰῶνας σκληρῶν διωγμῶν εἰς τοὺς ὁποίους ἡ μία γενεὰ ἐπροσπάθησε νὰ ξεπεράσῃ τὴν ἄλλην, εὐρέθησαν εἰς τὴν δύσκολην θέσιν τοῦ ἀνθρώπου ποῦ θέλει νὰ ξεσπάσῃ, ἐν ᾧ γύρω του κάποιον δυνατότερον αἷτιον ἀπλώνει σύννεφον ἀορίστου κινδύνου καὶ τοῦ κλείνει τὸ στόμα.

Ὅποιος τώρα ὠμιλοῦσε κατὰ τῶν χριστιανῶν ὠμιλοῦσε κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος.... κατὰ τοῦ Κωνσταντίνου.... Αἶ! νέοι καιροὶ βλέπεις !....

Διὰ μιᾶς καὶ σχόλια καὶ εὐφυολογήματα ἔπαυσαν.

Κάποια δύσκολη σιωπὴ ἐβάρυνε ὀλίγαις στιγμαῖς.

(1) Ἔνεκα τῆς συνηθείας τῶν Γαλατῶν νὰ φοροῦν περισκελίδας ἡ Γαλλία ὠνομάζετο τότε «Gallia braccata».

“Ολοι ἐννοοῦντο, ἀλλὰ δὲν εἶχαν τὸ θάρρος νὰ μιλήσουν, νὰ κάμουν ἀρχὴν ἢ καὶ ἀπλῶς νὰ λύσουν τὴν σιωπὴν.

Καὶ ἦτο κᾶτι σᾶν ἀπόλαυσις ἢ στενοχωρία αὐτῇ, κάποια συγκίνησις εἰς τὴν πληξίν... τὴν αἰωνίαν, τὴν ἀδυσώπητην πληξίν.

Ἄλλὰ πῶς;.. Θὰ ἐσιωποῦσε καὶ ὁ Ἰούλιος Μεσσάλας;.. Πῶς ἐτόλμησε καὶ νὰ τὸ σκεφθῇ κανεὶς;....

Ἄλλὰ ἡ δυσμένεια τοῦ αὐτοκράτορος;.. ὁ θυμὸς του.. Καμμία ἐξορία.. ἴσως χειρότερα.. Πφ;.. Καὶ ἔπειτα;

«Ἀπλῇ ἀλλαγῇ καταστάσεως» ὅπως εἶπεν ὁ Ἐπίκουρος.

— Εἰς τὸν Τάρταρον ὅλοι οἱ σταυρολάτραι.. ὑπῆρξεν ὁ κεραυνὸς τοῦ ποῦ ἔσχισεν τὸ σύννεφον. Ὁ Χάρων καὶ ὁ Κέρβερος νὰ δεχθοῦν ὅλους τοὺς ἡλίθιους αὐτοὺς φανατικούς ποῦ ἐμόλυναν τὴν Ρώμην μας.... Γιατὶ καὶ ἐδῶ μεταξύ μας πρέπει νὰ φοβᾶται κανεὶς, ἐξηκολούθησε μυρίζων τὸν ἀέρα μήπως ὑπάρχει κανένας.... Ἐγὼ τοῦλάχιστον ἄρχισα νὰ νοσταλγῶ διὰ λογαριασμόν των καμμίαν θηριομαχίαν ἢ καμμίαν σειρὰν ζωντανῶν πυρσῶν ὅπως εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Χαλκοπώγωνος ⁽¹⁾ τὸν παλαιὸν καλὸν καιρὸν.... Ὁ κόσμος ὠρισμένος ἔχει χαλάση!

.....
Τὸ ἔναυσμα ὅμως ἀναψε τὴν πυρκαϊάν. Ὅλοι αἱ φυσιογνωμίαι εἶχαν ζωντανεύσει ὅλα τὰ μάτια εἶχαν τεντωθῇ.

Ὁ Ἀμφιτρύων ὅμως, διπλωματικώτερος, ἐνόμισεν

(1) Παρωνυμία τοῦ Νέρωνος.

ὅτι εἶχε καθῆκον νὰ φέρῃ τὸ ζήτημα εἰς εὐκολώτερον ἐπίπεδον.

— Εἶνε εὐτύχημα βέβαια, εἶπε, ὅτι ἡ θρησκεία αὐτὴ ἐβοήθησε κάπως τὸν θεῖον μας Αὐγουστον εἰς τὴν ἀπολύτρωσιν τῆς Ρώμης ἀπὸ τὸν τύραννον καὶ δι' αὐτὸ ὀφείλομεν νὰ τὴν εὐγνωμονῶμεν....

— Ὅλοι λατρεύομεν τὸν Αὐγουστον.... διέκυψεν ὁ Κάσσιος Στατάριος, ἀλλὰ ὁ κίνδυνος ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς δὲν εἶνε μόνον τῆς Ρώμης ἀλλὰ καὶ ἰδικός του...

— Ἔχεις δίκαιον Πόπλιε!..εἶπεν ὁ Ἰούλιος Καπιτωλῖνος, ὁ συγγραφεύς. Διότι φαίνεται ὅτι ἡ βάσις τῆς θρησκείας των εἶνε νὰ μὴ ὑπάρχῃ διαθορὰ μεταξὺ δούλου καὶ κυρίου, πατρικίου καὶ ἀπελευθέρου, νικημένου καὶ νικητοῦ.... Εἶνε λοιπὸν ἢ δὲν εἶνε παραλογισμὸς αὐτό;.. Ἡ ἐπικράτησίς της εἶνε ἡ κατάλυσις αὐτοῦ τοῦ Ρωμαϊκοῦ συστήματος, αὐτῆς τῆς Ρώμης, ἡμῶν αὐτῶν....

— Λοιπὸν, ἀπόγονοι τῶν παλαιῶν Κουρητῶν, Ὑπατοι, Συγκλητικοί, πατρίκιοι.. ἐσυμπέραναν ὁ Ἰούνιος Μεσσάλας σκουπίζων τὰ δάκτυλα εἰς τοὺς ξανθοὺς βοστρύχους τοῦ νεαροῦ *Πινκέρνη* του. Ἡ ἰσοπέζωσις αὐτὴ μ' ἀρέσει.... Ἔτσι ὅλοι σας θὰ ἀξίζετε ὅσον καὶ ὁ στραβοπόδης αὐτὸς Γέτουλος ποῦ κουβαλᾷ εἰς τὴν πλάτη του τὸν ἀμφορέα.... Μὰ τοὺς τετρακοσίους ναοὺς τῆς Ρώμης εἶνε πολὺ διασκεδαστικὸν καὶ ἐντελῶς πρωτότυπον.... Ἀπὸ αὖριον δὲν ἐννοῶ νὰ ὑπηρετοῦμαι παρὰ μόνον ἀπὸ Συγκλητικούς!..

— Τί εἴμπορεῖ νὰ μείνῃ λοιπὸν ὄρθιον μὲ μίαν τέ-

τοίαν ἀρχήν, ὅταν θὰ εἴμπορῃ ὁ δοῦλος ποῦ πουλεῖ βότουλα εἰς τὸ Σούμμαιον ἢ ξεφορτώνει ξύλα ἀπὸ τὸν Τίβεριν νὰ ἔχη τὴν γνώμην του κοντὰ εἰς ἑμένα ;.. εἶπε μὲ ἀγανάκτησιν ὁ Σέξτος Κικίμβρικος.

— Νέβια ! φίλη ψυχὴ τί θὰ ἔλεγες ἂν εἶχες ἓναν ἀπ' αὐτοὺς κοντὰ σου εἰς τὸ συμπόσιον ἀπόψε ;.. ἐγέλασε εἰς τὴν ἑταίραν του ὁ Πόπλιος Κιμέσσωρ.

— Ἄ ! εἰς αὐτὸ δὲν θὰ εἶχε δὲ καμμίαν μεγάλην διαφορὰν.. ἐχλεύασεν ὁ Ἰούνιος.

— Δι' αὐτὸ νομίζω, ἐξηκολούθησεν ὁ Σέξτος Κικίμβρικος ἀκολουθῶν τὸν εἰρμόν του, ὅτι ἡ ἐπικράτησις τῶν ψωραλέων αὐτῶν ἀλητῶν ποῦ γυρίζουν τὸ ἓνα μάγουλον ὅταν ραπίσῃ κανεὶς τὸ ἄλλο εἶνε ἡ καταστροφὴ τοῦ κόσμου μας, ἡ καταστροφὴ τῆς Ρώμης, τῆς αὐτοκρατορίας αὐτῆς....

— Εἰς τὸν Κέρβερον ἢ σοβαρολογία.... Πανοῦκλα ἄς πέσῃ εἰς τοὺς σταυρολάτρας!.. Ὁ ἀνθοστεφανωμένος αὐτὸς ἀμφορεὺς ποῦ φέρουν μὲ τόσιν ἐπισημότητα φαίνεται ὅτι ἔχει κάτι ἐξαιρετικῶς καλόν.. Πορσένα τί τοῦτο ;..

Εἶνε φυσικὰ ὁ Ἰούνιος πάλι.

Πράγματι, εἰς ἓν νεῦμα τοῦ συμποσιάρχου ἐφέρνετο ἀπὸ δύο δούλους εἰς τὴν μέσῃν, παλαιὸς ἀμφορεὺς στερεὰ πωματισμένος μὲ γύψον καὶ φέρων τὰ πιττάκια τῆς χρονολογίας του.

Ἦτο τὸ ἀπρόοπτον τοῦ συμποσίου. Ὁ πιπιμιανὸς οἶνος ὁ ὁποῖος ἐκοιμήθη ἑκατὸν ἔτη εἰς τὰ βάθη τῆς γῆς καὶ ἐπληρώθη μὲ ὀλόκληρην περιουσίαν. Ὁ κελλάριος ἔκοψε τὰ σύρματα καὶ ἔσπασε τὸ ἀπολιθω-

μένον πῶμα. Ἄλλὰ τὸ σεβάσμιον ποτὸν ἦτο μάζα
πηκτὴ πειὰ καὶ ἐδέησε νὰ ἀραιωθῇ μέσα εἰς τὸν με-
γάλον κρατῆρα μὲ παγωμένον νερό.

— Νέους στεφάνους, νέους στεφάνους!.... ἐβόησεν
ἐνθουσιασμένος ὁ Ἰούνιος, τοῦ ἀξίζει αὕτη ἡ τιμή..
Σέβου τὸ γῆρας λέγουν οἱ ἑπτὰ σοφοὶ τῆς Ἑλλάδος..
.....

*Στεφάνους μὲν κροτάφοισι
ροδίνους συναρμόσαντες
μεθύομεν ἀβρὰ γελῶντες....*

Αὐτὸ ὁ Ἀνακρέων εἵξευρε τί ἔλεγε....
.....

*Ἡ γῆ μέλαινα πίνει....
πίνει θάλασσα δ' αὔρας
δ δ' ἥλιος θάλασσαν
τί μοι μάχεσθ' ἑταῖροι
καυτῶ θέλοντι πίνειν ;. .*

ἀπήγγειλε ἀγκαλιάζων μὲ τὸ ἴδιον χέρι τοῦ ἐκράτει
τὴν κύλικα τὴν ἑταίραν του.

— Ἰούνιε ! ἐμέθυσες.. τοῦ ἐπέταξε ὁ Γάϊος Δροῦσος.

Ὁ Ἰούνιος ἐσήκωσε τοὺς ὦμους. Δὲν εὐκαιροῦσε
ν' ἀπαντήσῃ. Τὰ χεῖλη του ἐβαπτίζοντο μ' εὐλάβειαν
τὴν στιγμὴν αὐτὴν εἰς τὸν σεβάσμιον ἑκατοντούτην.

Ἄλλὰ καὶ ὅλα τὰ χεῖλη τὴν στιγμὴν αὐτὴν τὸν
ἐπιπίλιζαν μὲ προσοχὴν νὰ κρῖνουν τὴν γεῦσιν του.

Αἱ γνῶμαι ὅμως εἶνε διαφορετικά.. Μερικὰ ὀλιγο-
σύλλαβα χμ ! χμ ! ἢ σούφρωμα τῶν χειλιῶν.

Αὐτὸ ἦταν ὅλο!.. Πάει κι' αὐτό.. Ἄλλο τώρα!..

Ὁ Ρωμαῖος θέλει ἀδιάκοπην ποικιλίαν εἰς τὰς τέρ-

ψεις του καὶ συγκινήσεις μεγάλας ποῦ νὰ βάφονται
 μὲ πόνον καὶ αἷμα... Μόνον αὐταὶ εἶναι ἐνδιαφέ-
 ρουσαι.

Τώρα ἓνας δοῦλος τριγυρίζει μέσα εἰς τὰ δικλίνια
 μικρὸν ἀσημένιον σκελετόν, σύμβολον τῆς ἐφημέρου
 ζωῆς.

.....

«Ζῶν μετάλαβε... τὸ γὰρ αὔριον ἄδηλον ἐστι...
 Σκηνὴ δ βλος... Τέρπε ζῶν ἑαυτόν... Εὐφραίνου
 δν ζῆς χρόνον..»

Αἴ! αὐτὸ δὲν χρειάζεται δὰ νὰ τοὺς τὸ εἰπῇ....
 Ἄλλως τε δὲν μεταχειρίζονται πειὰ κύπελλα καὶ κύλι-
 κας....

Τὰ χέρια σηκώνουν μόνον Θηρικλείους κρατῆρας
 καὶ Ἡδυποτίδας.

Μόνον ἔτσι ἐννοεῖ κανεὶς τὸ κρασί καὶ μόνον ἔτσι
 νοιώθεται τὸ ἀληθινὸν Ρωμαϊκὸν συμπόσιον.

.....

—Θέλω, θέλω φιληῆσαι...

Θέλω, θέλω μανῆναι..

ἀκούεται γεμάτος ἱερὰν πεποίθησιν ὁ Ἰούνιος Μεσ-
 σάλας, ζουλῶν τὰ χεῖλη του ἐπάνω εἰς τὰ ὑγρά χεῖλη
 τῆς Ἑλίκης τῆς ὁποίας κατέβασε ἕως τὸ αὐτὶ τὸν
 χρυσοῦν ἄμπυκα.

—Ἄς πεθάνω! ὅταν πειὰ δὲν μ' ἀρέσουν... Ἡ
 χρυσῇ Ἀφροδίτῃ καὶ τὰ μειλίχιά της δῶρα...

Τι δὲ βλος;..Τι δὲ τερπνὸν ἄτερ χρυσέης Ἀφρο-
 δίτης;..

*Τεθναίνην εἰ ἔμοι μηκέτι ταῦτα μέλοι.. Κρυπταδὴ
φιλότης καὶ μείλιχα δῶρα καὶ εὐνή..*

.....

—Ἄλλὰ μαίνεσαι ἄνθρωπε.... τὸν ἔσπρωξε δυσ-
ρεστημένη ἄριστερᾷ του τὸ Ναννάριον, ἔμούσκεψες
τὰ πόδια μου μὲ τὸ κρασί σου...

—Φίλτατον Ναννάριον τὴν ὁποίαν οἱ βάνανσοι
ἐπονομάζουν *Σαπέρδαν* ⁽¹⁾ ἐπλήρωσε ἀμέσως σηκώνων
πρὸς τιμὴν της τὸ ποτήριον ὁ Ἐπικούρειος. Ἄν
εἶχες περισσότερον πατριωτισμόν, δὲν θ' ἄφηνες τὸ
πληβεῖον πατρικόν σου ὄνομα πού σ' ἐγνώρισαν αἱ
σχεδίαι τοῦ Τιβέρεως διὰ νὰ ἐξευγενισθῇς εἰς Ναν-
νάριον σύμφωνα μὲ τὸν συρμόν τῶν Ἑλλήνων....

—Σάτυρε· μαστιγία· ἀνδράποδον..ἐβρουχήθη ἐκείνη.

.....

*Συκῇ πετραία, πολλὰς βόσκουσα κορώνας
εὐήθης ξένων δέκτρια Πασιφίλη....*

*Συκιὰ μέσ' τὴν ξεροτοπιὰ πού βόσκουν οἱ κουροῦνες
κι' οἱ ξένοι.. Τὸ ζωντόβολο.. ἡ κοντο-Πασιφίλη!..*
τῆς ἀπῆντησε ἀμέσως χωρὶς νὰ χάσῃ καιρὸν μὲ τὸ
γνωστὸν ἐπίγραμμα τοῦ Ἀρχιλόχου ὁ Ἰούνιος γελῶν.

Τὸ Ναννάριον ἐσφενδόνισε κατὰ τῆς κεφαλῆς του
τὴν κύλικά της, ἀλλὰ ἐκεῖνος πάντοτε ἀτάραχος, ἐπῆρε
μίαν χούφτα ροδοφύλλων καὶ τὴν ἐσκόρπισε ἐπάνω
της εἰς ἀπάντησιν.

Αἱ ἀδιάκοποι ὅμως σπονδαὶ ἐθόλωσαν πειὰ τὸν
νοῦν τοῦ Ἰουνίου καὶ τὰ βαρεῖα μάτια του κυττά-
ζουν τὸν κόσμον μέσα εἰς θαμβὸν σύννεφον.

(1) Εἶδος παστοῦ ψαριοῦ.

Μὲ τὸν ἄδειανὸν Θηρίκλειον εἰς τὸ χέρι, ἀναπτύσσει σοβαρῶς εἰς τὴν Ἑλίκην τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Ἐπικούρου καὶ τὰς θεωρίας του.

Ἐνα ὄνομα ὅμως τὸν κάμνει ἔξαφνα νὰ στήσῃ τὸ αὐτί του.

Ὁ Πόπλιος Κιμέσσωρ μισομεθυσμένος καὶ αὐτός, κηρύσσει μὰ τὸν Δία τὸν Καπιτώλιον ὅτι τὸ Σταγόνιον ὁμοιάζει σὰν δυὸ σταγόνες μὲ τὴν Φαύσταν.... τὴν θείαν Αὐγούσταν.... Ναὶ μὰ τοὺς Θεούς!....

Ὁ αὐλοκόλαξ ὅμως Γάϊος Δρούσιος διαμαρτύρεται ἄμέσως ὅτι εἶνε βέβηλοι ὅμοιαι ὁμιλίας.

Ὁ Ἰούνιος συμφωνεῖ μαζὺ μὲ τὸν Κιμέσσωρα.

— Ἰούνιε κραιπαλὰς..διεμαρτυρήθη ὁ Γάϊος Δρούσιος δὲν εἰξεύρεις πειὰ οὔτε τὶ λὲς οὔτε τὶ κάμνεις...

—Τὶ νὰ σοῦ κάμω φίλη ψυχὴ Γάϊε.... Ἔως ἐκεῖ φθάνει ἡ ἀντίληψίς σου.... Ἡ ἀναστροφή σου μὲ τὰ ἀνδράποδα τοῦ Παλατίνου σὲ διέστρεψεν ἐντελῶς, ὥστε νὰ ἐκτιμᾷς τὰ ἐγκώμια τῆς Αὐγούστας μόνον εἰς μωροὺς στίχους τοῦ Πορφυρίου Ὀππιμιανοῦ..

—Δὲν ἐπιτρέπω ἐπικρίσεις τοῦ σεπτοῦ ὀνόματος τῆς θείας Αὐγούστας.... διέκοψεν ἐπιδεικτικῶς ὁ αὐλοκόλαξ.

Ὁ Ἰούνιος τότε ἐξέσπασεν εἰς γέλια τόσον πλατεῖα, τόσον θορυβώδη, ὥστε ὁ Γάϊος Δροῦσος ἔσταμάτησεν ἄθελα τὴν δημηγορίαν του. Διὰ μιᾶς ὅμως ἔπειτα ἀπὸ τὰ γέλια αὐτὰ ὁ Ἰούνιος ἔχει ἀναλάβει τὴν πρώτην του ἀτάραχην ἐπικουρείαν ἔκφρασιν.

Κάμνει κουνῶν ἄδειανὸν Θηρίκλειον, σημεῖον ὅτι θέλει ν' ἀγορεύσῃ καὶ ὅτι τὸ συμπόσιον σωπαίνει.

Ξεύρουν τὸν Ἰούνιον Μεσσάλαν χαριτωμένον εἵ-
 ρωνα καὶ ἐννοοῦν ὅτι θὰ ἀποζημιωθοῦν διὰ τὴν ὁμι-
 λίαν του....

.....
 —Σταγόνιον.. φίλη μου! ἄρχισε ὁ ρήτωρ ὑπῆρξες
 ἂν δὲν ἀπατῶμαι μίαν φορὸν φίλη μου.. Χαίρω
 βλέπων ὅτι ἔγινες διάσημη μὲ τὸν καιρὸν καὶ μὲ τὸ
 νέον Ἑλληνικὸν ὄνομά σου.. Εἶσαι εὐμορφη ὅμως
 καὶ σοῦ συγχωρῶ τὴν ξενομανίαν σου.. Ἄλλως τε
 ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ συμποσίου καὶ μεῖς ὅλο Ἑλλη-
 νικὰ σκόλια ἀκούομεν καὶ δὲν εὐρέθηκε κανεὶς νὸ
 ἐνθυμηθῇ ὅτι ὑπάρχουν καὶ Λατῖνοι ποιηταί..

Εὐτυχῶς εἶμαι ἐγὼ ἐδῶ καὶ σᾶς σώζω ἀπὸ τὸ
 ἄτοπον...

Νοιπόν, Σταγόνιον.. φίλη μου, ἄκουσες νὰ ὁμιλοῦν
 ποτὲ διὰ τὸν μακαρίτην Ἰούλιον Ἰουβενάλην;.. Ἴσως!
 διότι οἱ σεμνότυφοι λέγουν ὅτι ἔγραψε αἰσχροὰ ποιή-
 ματα.. Βέβαια ὅμως δὲν ἐδιάβασες τίποτα ἀπ' αὐτὸν
 διότι δὲν εἶνε σὰν τὰ βιβλία τῆς Ἑλεφαντίδος πού
 ἔχεις εἰς τὸ Ἀτρίόν σου.... Λοιπὸν ἔχεις ἄδικο!..
 Διότι μόνον ἐκεῖναι αἱ γυναῖκες ποῦ ἔψαλλαν οἱ
 ποιηταὶ ἔζησαν εἰς τὴν μνήμην τῶν ἀνθρώπων....
 Ἀλλέως κανεὶς δὲν θὰ εἵξευρε ὅτι ἡ Κυνθία ἦτο ἐρω-
 μένη τοῦ Προπερτίου καὶ ἡ Λεσβία τοῦ Κατούλλου
 ὃ ὁποῖος ἔγραψε τόσον ὠραίους στίχους ὅταν ἐψό-
 φησε τὸ ἀγαπημένο σπουργιτάκι της....

Λοιπόν, ὁ Ἰουβενάλης ποῦ ἐλέγαμε ἦτο πολὺ καθὼς
 πρέπει ἄνθρωπος καὶ ἐγὼ τὸν ἐκτιμῶ πολὺ διότι ἄλ-
 λως ἦτο καὶ Τριμποῦνος.. Καὶ ὥς ἐκ περισσοῦ ἔγραψε

καὶ τὰς «Σατύρας».... Δὲν τὸ ξεύρεις βέβαια οὔτε αὐτό... Εἶνε λυπηρὸν πόσον ὁ σεβαστὸς πατέρας σου παρημέλησε τὴν ἀνατροφὴν σου.. Εἶναι ἀλήθεια ὅμως καὶ ὅτι δὲν σοῦ πολυεχρειάζοντο εἰς τὸ ροδόστρωτόν σου στάδιον! Δὲν πειράζει ὅμως.... Τὰς εἰξεύρω ἐγώ.... Καὶ ἐννοῶ νὰ σοῦ εἰπῶ μίαν.. Ἀκριβῶς ἐκείνην ποῦ μιλεῖ διὰ τὰς ἐρασμίας ὁμοφύλους σου.. Δὲν θὰ μοῦ ἀρνηθῇς βέβαια τὴν φωτεινὴν σου κρίσιν.... Λοιπὸν!

Ἀκούστε τὶ ἔπαθε ὁ Κλαύδιος.... ἐπρόφερε μὲ ἐπίσημον τόνον.

Καὶ περνῶν τὸ ἓνα χέρι εἰς τοὺς ὥμους τῆς Ἑλίκης διὰ νὰ στηρίζεται, κρατῶν μὲ τὸ ἄλλο πάντοτε τὸ ἀδειανὸν Θηρίκλειον καὶ μὲ τὰ μάτια βλέποντα τὸ κενὸν σᾶν μέσα ἀπὸ κάποιον σύννεφον ἄρχισε:

.....
 (1) «Μόλις στὸν ὕπνο τῶρριχνε νωρὶς ὁ αὐτοκράτωρ
 «καὶ ἡ Αὐγούστα τῶσκαζε ἀπὸ τὴν πίσω πόρτα
 «κρύβοντας τῆς πλεξοῦδες της μὲ μιὰ ξανθὴ περροῦκα
 «καὶ καταιβάζοντας βαθειὰ τὴν μαύρη της κουκούλα..
 «Δὲν τὴν εὐχαριστοῦσε αὐτὴ τ' ὀλόχρυσο κρεββάτι
 «καὶ μὲ μιὰ δοῦλα ἔμπιστη στοὺς ἀποκέντρους δρόμους
 «μέσ' στὰ πορνεῖα ἔτρεχε νὰ κυλιστῇ στὴν ψάθα....
 «Ὀλόγυμνη μέσα ἐκεῖ μὲ στήθη στολισμένα
 «ἀπὸ χρυσᾶ στολίσματα—ἐδέχετο πελάταις
 «καὶ ἐζητοῦσε πληρωμὴ σᾶν τῆς κοιναῖς ἐταίραις..
 «Δὲν ἦταν ἡ Αὐγούστα πειά.. Τὴν ἔλεγαν Λυκίσκα..

(1) Σάτυρα Ἰουβενέλη. Ποίημα ἀφορῶν τὴν Μεσσαλίαν,

Βαθειὰ σιωπὴ ἐχύθη διὰ μιᾶς εἰς τὸ συμπόσιον.

Ὁ ὑπαινιγμὸς ἀφεώρα καθαρὰ τὴν Αὐγούσαν Φάυσταν, τὰς φήμας ποὺ ἐκυκλοφόρουν εἰς τὴν Ρώμην περὶ αὐτῆς καὶ τὰς ὁποίας δὲν θὰ ἤμπορέσῃ νὰ σαφηνίσῃ ἴσως ποτὲ ἡ ἱστορία. Διότι ὑπάρχουν μὲν ἰσχυραὶ ὑπόνοιαι ὅτι ὅλα αὐτὰ ἐσπερμολογήθησαν ἐπίτηδες κατ' αὐτῆς ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν ἱστοριογράφων τῆς ἐποχῆς μαινομένων ὅτι ἡ Αὐγούστα ἦτο θερμότατος ὑπέρμαχος τῆς παλαιᾶς θρησκείας, ἀλλὰ ὁ θάνατος τοῦ Κρίσπου καὶ τὸ τελευταῖον πάθος τῆς πρὸς τὸν ἱπποκόμον ὕπερ καὶ ὑπῆρξεν αἰτία τοῦ ἰδικοῦ τῆς θανάτου συνηγόρουν ὑπὲρ τοῦ ἐναντίου.

Πάντως ἡ ἐντύπωσις τοῦ συμποσίου ἦτο σφοδρὰ καὶ ἰδιαιτέρως δύσκολη ἡ θέσις τοῦ οἰκοδεσπότη καὶ τοῦ συμποσιάρχου. Τὰ λόγια ὅμως ἐπάγωγσαν εἰς τὸ στόμα καὶ μόνη ὑψώθηκε ἡ φωνὴ τοῦ αὐλοκόλακος διαρρηγνύοντος τὰ ἱμάτιά του καὶ σαφηνίζοντος ἀνοικτὰ τὰ πράγματα.

Ἐννοοῦσε νὰ ἔχῃ τὴν ἐκδίκησίν του καὶ τὴν φορὰν αὐτὴν τὴν ἐκρατοῦσε στερεά....

Λοιπόν, ὁ Ἰούνιος Μεσσάλας ὕβριζε τὴν Αὐγούσαν μὲ τὰς συκοφαντίας ποὺ ἐξυφαίνουν οἱ χριστιανοί.. ὕβριζε τὸν Αὐτοκράτορα διότι δὲν τὸν ἔκαμε Τριμποῦνον ἔπειτα ἀπὸ τὴν μάχην τῆς Μουλβίας γεφύρας.. Τέτοια πράγματα ἦσαν ἀνάξια εἰς συμπόσιον Ρωμαίων εὐγενῶν...

Ἀλλὰ ὁ Ἰούνιος δὲν ἦτο ἀπ' ἐκείνους ποῦ ἀφήνουν εὐκόλα τὴν ἰδέαν των.

Ἐστερεώθηκε εἰς τοὺς ὤμους τῆς ἐταίρας καὶ ἐγύ-

ρισε εἰς τὸν αὐλοκόλακα τὰ κουρασμένα μάτια του.

— Γάϊε Δροῦσε! φίλε μου! εἶπε, γνωρίζω ἐγὼ καὶ πολλοὺς ἀνθρώπους ποὺ ἔπρεπε νὰ κρεμοῦν ἐπάνω των τὴν ἐπιγραφὴν ποὺ γράφουν σὲ μερικοὺς τοίχους:

.....

Jovem, Junonem et duodecim deos iratos habeat
quid hic minxerit aut cacarit....

«Τὸν Δία, τὴν Ἥραν καὶ τοὺς δώδεκα Θεοὺς νὰ ἔχη δυσμενεῖς, ὅποιος ἐδῶ κάμη τὰς φυσικὰς του ἀνάγκας....»

.....

Πνιγμένα γέλια ἠκούσθησαν ἐδῶ κι' ἐκεῖ καὶ ὁ Γάϊος Δροῦσος θυμωμένος ἠθέλησε νὰ δορμήσῃ κατεπάνω του ἐνῶ ὁ Ἰούνιος ἐτελείωσεν ἀτάραχος τοὺς τελευταίους στίχους τῆς Σατύρας.

.....

«Κι' ὅταν ἡ ὥρα ἦτανε ποῦ διώχνουν τῆς γυναῖκες,

«ἔφευγε πάντα ὑστερνὴ καὶ κακοκεφιασμένη,

«ὅτι δὲν κράτησε ἀρκετὰ ἡ νύχτα κι' ἡ κραιπάλη..

«Ἐξαντλημένη ἀπὸ ἔρωτα μὰ ὄχι χορτασμένη....

.....

Ἡ ἴδια παγωμένη σιωπὴ ὅπου κανεὶς δὲν ἐτολμοῦσε νὰ ἐπέμβῃ, ἐβασίλευσε. Καὶ ὁ καθεὶς ἐψυχολόγει καθαρὰ τὴν στενοχωρημένην ἐκφρασιν τοῦ συμποσιάρχου καὶ τοῦ οἰκοδεσπότη ὥς καὶ τὴν σατανικὴν χαρὰν τοῦ αὐλοκόλακος βεβαίου πλέον διὰ τὴν ἐκδίκησίν του.

— Ἰούνιε Μεσσάλα.... φίλε μου! μεθύεις.... δὲν

ξεύρεις τί λέγεις πειά!... ἔθεώρησε καθήκον του νὰ εἰπῇ ὁ συμποσίαρχος ἐνῶ ὁ Πορσένας ἀνεκινεῖτο στενοχωρημένος.

— Καὶ ὅμως.... Νὰ ἐπὶ τέλους ἓνας ἀληθινὸς Ρωμαῖος!... ἐψιθύρισε ὁ Φλάβιος εἰς τὸν Ἀθηνόδωρον.

— Πιθανόν ! εἶπεν ἐκεῖνος κουνῶν τὸ κεφάλι, φοβοῦμαι ὅμως ὅτι ἔπειτα ἀπὸ τὰ σημερινὰ δὲν θὰ τὸν χαίρεται πολὺ ἡ Ρώμη.... Ὁ Κωνσταντῖνος δὲν τὰ συγχωρεῖ αὐτά!....

Τὴν σκηνὴν ὅμως διέκοψε τὸ Ναννάριον, ἡ ὁποία παρουσίασε ἕξαφνα εἰς τὸν Ἰούνιον μέσα εἰς ἀσημένιον τριβλίον κᾶτι, ποῦ κατώρθωσε ὅχι μόνον νὰ διαλύσῃ τὸν πάγον τοῦ συμποσίου, ἀλλὰ καὶ νὰ ξαναδώσῃ τὴν πρώτην εὐθυμίαν του.

Ἐνα ραπάνι ψητό... Τὸ ἀντιφάρμακον ποὺ ἔδιδαν οἱ ἀρχαῖοι εἰς τοὺς μεθυσμένους.

.....

Χθὲς ὑπέπινες.... Εἴτα νυνὶ κραιπαλὰς....

Κατανύστασον.... Παύσει γάρ !

Εἴτα σοὶ δότω ράφανον ἐφθῆν....

.....

Τὴν φορὰν ὅμως αὐτὴν ὁ Ἰούνιος ἐντελῶς μεθυσμένος δὲν εἰμπόρεσε νὰ τῆς ἀπαντήσῃ.

Τώρα χορεύουν αἱ Ἰβηρίδες τῶν Γαδείρων μὲ κρόταλα εἰς τὰ χέρια των. Ἡ λαγνεῖα ἀναπέμπεται σὰν δυνατὸν φίλτρον ἀπὸ ὅλα τὰ κινήματά των, ἀπὸ τὸ σοφὸν σπάρραγμα τῶν λαγόνων, ἀπὸ τὰς ἀγαπάσεις

τῆς κοιλίας, ἀπὸ τὸ τρεμούλιασμα τῶν ἀτιθάσσω
των στηθῶν. Δαιμονιώδη κροταλίσματα χύνονται
γύρω των...

Τὰ μαῦρα μαλλιά πέφτουν λυτὰ εἰς τὰ στήθη,
τὰ φλογερὰ μαῦρα μάτια εἶνε πνιγμένα εἰς ἔκτα-
σιν, τὰ χεῖλη μισανοιγμένα ὥστε νὰ φαίνωνται τὰ
θαμβὰ μαργαριτάρια τῶν δοντιῶν των.. Εἶνε ὁλό-
κληραις μία πρόκλησις, ρόδον ξερομαχημένον ἀπὸ τὸν
ἥλιον τοῦ πάθους ποῦ διψᾷ μὲ ἀνοικτὰ πέταλα μίαν
σταλαγματιὰ δροσιᾶς.... Γῆ φρυγμένη ἀπὸ τὸν θε-
ρινὸν ἥλιον ποῦ περιμένει σᾶν φίλημα φλογισμένου
ἔρωτος τὴν βροχὴν τοῦ φθινοπώρου...

Οἱ συμπόται δὲν πίνουν πλέον τὸ καθαυτὸ κρασί,
δηλαδὴ μῖγμα, ἀλλὰ «ἄκρατον» ὅπως τὸ χύνουν οἱ
οἶνοχόοι ἀπὸ τοὺς μεγάλους κωνικοὺς ἀμφορεῖς εἰς
τὰ «ἀκρατοφόρια.»

Ὁ Πόπλιος Κιμέσσωρ ζητεῖ ὁλόκληρον τὸ «ἀκρατο-
φόριον» νὰ πιῇ ἀπ' αὐτὸ καὶ σκουπίζει τὰ ὑγρὰ χέ-
ρια του εἰς τὰ γυμνὰ στήθη τῶν νεαρῶν δούλων.

Ὁ Πορσένας κρατῶν ἀγκαλιασμένον μὲ τὸ ἓνα
χέρι τὸν εὐνούμενον *Πινκέρνην* του, ξανθόμαλλον παι-
δάριον μὲ σγουροὺς πλοκάμους χαϊδεύει τὰ χρυσᾷ μαλ-
λιά του καὶ δίδων εἰς αὐτὸν νὰ πιῇ τὴν μισὴν κύλικα
πίνει σιγὰ σιγὰ καὶ ὅσον μένει αὐτός...

Καὶ ὁ *Πινκέρνης* γέροντων ἐπάνω του φιλεῖ μὲ τὰ
κόκκινα παιδικὰ χεῖλη τὰ ὑγρὰ ἀπὸ τὸ κρασί χεῖλη
τοῦ κυρίου του.

— Φίλερως !.. ἡ μητέρα σου δίχως ἄλλο ἐμοιρά-
σθηκε τὴν κοίτη της μὲ τὸν Ἀπόλλωνα διὰ νὰ κάμη

ἓνα ἔρωτα ὅπως ἐσέ... Ὁ Ἀντίνοος καὶ ὁ Σπόρος¹ χλωμαίνουν ἀπὸ φθόνον ἐμπρὸς σου.... Ἐνα τέτοιον κάλλος δὲν πρέπει νὰ ἀνήκη εἰς δοῦλον.... Φίλερως! εἶσαι ἐλεύθερος...

Τὸ παιδάριον ἄφησε φωνὴν τρελλῆς χαρᾶς, ἐγονάτισε ἐμπρὸς εἰς τὸ δικλίνιον καὶ ἀγκαλιάζων τὰ γόνατα τοῦ Προσένα τὰ ἐσκέπασε μὲ φιλιά.. Ἐπειτα δὲ ἄρπάζων ἓνα σκουῖφον, τὸ σημεῖον τοῦ ἐλευθέρου, τὸν ἐφόρεσε ἐπάνω εἰς τὰ ξανθὰ μαλλιά του πηδῶν μὲ ξαναμμένα μάτια καὶ χειρονομῶν σὰν νὰ εἶχε χάση τὸ λογικόν....

Ὁ τύπος πράγματι ἦτο ἀρκετός, ὁ λόγος τοῦ κυρίου του ἰσοδυναμοῦσε μὲ ἐπίσημον πρᾶξιν καὶ ὁ Φίλερως ἀπὸ τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἦτο ἐλεύθερος, ἐνῶ οἱ ἄλλοι ὅμοιοί του τὸν ἐκύτταζαν μὲ φθόνον πνίγοντες ἀναστεναγμούς.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ οἱ Κοπρεῖς, εἰδικοί δοῦλοι, ἐτριγύριζαν εἰς τὰ δικλίνια οὐροδοχεῖα, νὰ οὐροῦν οἱ συμπόται χωρὶς νὰ φύγουν ἀπὸ τὴν θέσιν των καὶ νὰ χαλοῦν τὴν ἡσυχίαν των.

Αἱ ὀρχηστρίδες καὶ αὐλητρίδες ὅμως ἔχουν ἀναμιχθῇ πειὰ μὲ τοὺς συμπότας, αὐλοῦν δίπλα των, κάθηνται εἰς τὰ δικλίνια, ἀνθοβολοῦνται μαζύ των καὶ δέχονται κύλικας γεμάτας ἄκρατον.

Παντοῦ ἀντηχοῦν τραγούδια βακχικὰ καὶ ἄσεμνα, οἱ βραχναῖς φωναῖς τῶν Ρωμαίων ἀνακατεύονται πα-

(¹) Εὐνοοῦμενοι Καισάρων διάσημοι διὰ τὴν καλλονήν των.

ραχόρδως μὲ τὰς δροσερὰς φωνὰς τῶν Ἑλληνίδων καὶ τῶν Καδιτανῶν.

Ἄλλοι ὄρθιοι μὲ τὰ χέρια γύρω εἰς τοὺς ὤμους τῶν παιδαρίων ἢ τῶν ὀρχηστρίδων καὶ μὲ τὰς αὐληστρίδας ἔμπρός των κωμάζουν τρικλίζοντες.

Πνοὴ βακχείας ἀρχίζει νὰ περνᾷ εἰς τὸ συμπόσιον.. Τὰ μάτια ἀναμμένα κατατρῶγουν τὰ δροσερὰ πρόσωπα τῶν γυναικῶν, τὰ χέρια χαϊδεύουν τὰ ἄβρὰ στέρνα, χεῖλη βρεγμένα ἀπὸ τὸ κρασὶ κολλοῦν ἀχόρταγα εἰς τὸ μισοανοιγμένο ρόϊδι τῶν δροσερῶν χειλιῶν...

Μέσα εἰς τοὺς καπνοὺς τῆς μέθης ποῦ θολώνουν τὰ μάτια τῶν συνδαιτημόνων ἀρχίζουν νὰ περνοῦν θαμποὶ φωσφορισμοί.. Τὰ ζεύγη χάνονται κάτω ἀπὸ τὰ δένδρα....

Τὸ συμπόσιον ἀρχίζει νὰ ἐκφυλίζεται εἰς ὄργιον! Δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ ἀντηχοῦν πυροτεχνήματα δροσερῶν γέλιων κυνηγουμένων γυναικῶν Ἀλλὰ οἱ ἀκκισμοὶ αὐτοὶ εἶνε προσποιήσεις διὰ νὰ δώσουν περισσότερο ἀξίαν καὶ θέλητρον εἰς τὴν ἥτταν...

* * *

Ἐπὶ τέλους ἡ τάξις ἀποκαθίσταται. Οἱ δαιτυμόνες ξαναφαίνονται ἱκανοποιημένοι καὶ ξαπλώνονται εἰς τὰς θέσεις των.

Νέοι στέφανοι ρόδων τῆς Μελίτης ἀντικαθιστοῦν εἰς τὰ μέτωπα τοὺς ξεφυλλισμένους ἀπὸ τὴν κραιπάλην. Τὰ ροδόφυλλα ξαναρχίζουν ἐπάνω ἀπὸ τὸ πλέγμα τὴν τριανταφυλλένιαν των βροχήν.

Ὅρχηστρίδες καὶ αὐλητρίδες ἔχουν μείνει σκορπι-

σμένες κάτω ἀπὸ τὰ δένδρα, περιμένουσιν νὰ ἔλθῃ πάλιν ἡ σειρά των ἔὰν ἡ ὄρεξις τῶν συμποτῶν τὸ ἤθελε. Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως ἔχουν καταλάβει τὸ ἄνδρ-
ρον *Ψύλλοι*, γόητες φιδιῶν, θαυματοποιοὶ καὶ *Πεταν-
ρισταί*, χορεύοντες ἐπάνω εἰς τεντωμένα σύρματα, κυ-
βιστοῦντες, περιπατοῦντες μὲ τὰ χέρια εἰς τὴν γῆν καὶ
τὰ πόδια ἐπάνω, μέσα εἰς ἐμπηγμένα ὀρθὰ σπαθιά ἢ
ἀναμμένους πυρσούς, προσπαθοῦντες μὲ κάθε τρόπον
νὰ προσελκύσουν τὴν προσοχὴν τοῦ συμποσίου.

Ἀλλὰ τὰ βαρυμένα ἀπὸ τὴν κραιπάλην μάτια διὰ νὰ
ξυπνήσουν θέλουν συγκινήσεις πολὺ διαφορετικαῖς
ἀπὸ αὐταῖς...

.....

—Τοὺς κύβους !.... τοὺς κύβους.... φωνάζει ξε-
μεθυσμένος ὁ Ἰούνιος. Μὰ τοὺς Λάρητας ἐκοιμη-
θήκαμε!.. Καὶ εἰς τὴν γενικὴν ἀπαίτησιν ὁ συμποσία-
ρχος νεύει εἰς τὸν *Στρούκτωρα*.

Τὰ ἀποτραγήματα φέρονται παρήμερα ἀπὸ τοὺς
σιωπηλοὺς δούλους καὶ εἰς τὴν θέσιν των τοποθε-
τοῦνται τὰ τραπέζια τοῦ παιγνιδίου, οἱ κύβοι καὶ τὰ
Φριττίλλια.

Οἱ Ἀρχαριοὶ μὲ τὰ χρηματοκιβώτια ἐπλησίασαν
ὀπίσω ἀπὸ τοὺς κυρίους των, αἱ ἑταῖραι μὲ μάτια
λάμποντα ἀπὸ πλεονεξίαν ἔσκυψαν ἀκόμη περισσότε-
ρον εἰς τὸ πλάγι τῶν φίλων των καὶ οἱ κύβοι ἄρχι-
σαν νὰ κυλιοῦνται ἀνακατεύοντας τὸ ξηρὸν κροτάλι-
σμοὶ των μὲ τὸν μεταλλικὸν ἤχον τῶν κυκλοφορούν-
των *χρυσίνων* καὶ *σεστερτίων*.

.....

—Ὁ κύων...ὁ κύων... (ὁ χειρότερος κύβος). Θὰ τὸν ρίξω εἰς τοὺς κύνας αὐτὴν τὴν φορὰ! ἔβόα ὁ Ἰούνιος... Μᾶγαπᾶ πολὺ ἐμένα αὐτός!... Αὐτὸς μοῦ ἔφαγε τὸ πατρικόν μου μέλαθρον εἰς τὸν *Κίρκον* τοῦ Φαβίου, τὴν ἑπαυλὴν μου εἰς τὸ Ἄντιον, τὰ κτήματά μου εἰς τὴν Καμπανίαν καὶ τοὺς δούλους μου.... Μόνον ἐμένα δὲν ἔφαγε ἀκόμη.... Ὑποθέτω ὅμως ὅτι δὲν θ' ἀργήσῃ νὰ τὸ κάμῃ κι' αὐτό....

Σιγὰ σιγὰ ὅμως σιγὴ βαθειὰ ἐβασίλευσε ὅπου ἀκούετο μόνον τὸ κροτάλισμα τῶν κύβων μέσα εἰς τὰ *Φριλλία* καὶ τὸ κύλισμά των εἰς τὸ ἐλεφαντόδοντον τῶν τραπεζιῶν. Ἐνίστε καὶ καμμιὰ βλασφημία ἢ κανὲν ἐπίγραμμα εἰς τὴν θεὰν *Τύχην* ὅταν ὁ κύων ἐξηφάνιζε χιλιάδα *χρυσίνων* ἢ ὁ κύβος τῆς Ἀφροδίτης ἐχάριζε μίαν περιουσίαν.

.....

Μαζὺ μὲ τοὺς ἄνδρας παίζουν καὶ αἱ ἑταῖραι, μὲ χρήματα ἐννοεῖται τῶν φίλων των.

Τὸ Ναννάριον χάνει.... Ἀλλὰ ὁ Πόπλιος Φλάκκος εἶνε μεγαλόδωρος ἐραστής. Ἐνῶ κερδίζει ἢ χάνει χωρὶς νὰ κινῆται οὔτε ἓνας μῦς ἀπὸ τὴν φυσιογνωμίαν του, γεμίζει ἀδιακόπως τὰ ἀνοικτὰ χέρια τοῦ Νανναρίου μὲ *σεστέρτια*.

Ὁ Γάϊος Δροῦσος κερδίζει βουνὰ *χρυσίνων*. Ὁ Θεὸς *Πλοῦτος* τὸν εὐνοεῖ σκανδαλωδῶς ἀπόψε καὶ σχεδὸν βαρυνέται νὰ κερδίξῃ πειά...·

Ἡ Μυρρίνη καὶ ἡ Μέλιττα δὲν ἔχουν τύχην... Χάνουν καὶ αὐταὶ καὶ οἱ φίλοι των.

Ὁ Ἰούνιος ἐπίσης κερδίζει. Καὶ ἡ τύχη ποῦ τοῦ

γελᾷ ἐπὶ τέλους, τοῦ φέρνει ὅλα τὰ σκώμματα εἰς τὸ στόμα καὶ ὅλην τὴν παλῆαν ἀφροντισίαν εἰς τὴν ψυχὴν.

Ἡ Ἑλίκη μεθᾷ ἀπὸ θάμβος εἰς τόσῃν ἑξαφνικὴν χρυσῇν βροχήν.

— Δὲν εἶνε χρυσός... Εἶνε ὁ Ζεὺς ὁ ἴδιος!... φωνάζει ὁ Ἰούνιος. Ἄν εἶχες τίποτε νὰ χάσης Ναννάριον, θὰ σ' ἐσυμβούλευα νὰ ἐπρόσεχες....

Μία φοῦκτα *σερτερτίων* σὰν χρυσῇ βροχῇ ἐπάνω της ἐφιλίωσε τὸ Ναννάριον μαζί του.

Αἴ! δὲν πολυπροσέχει σὲ τέτοια μικροπράγματα αὐτή.... Εἶνε καλὸ κορίτσι.

.....

— Τῶν εὐτυχούντων ὅλοι φίλοι.... τῶν δυστυχούντων οὐδεὶς.... στενάζει ὁ Γρυλλίων, ὁ ὁποῖος μὴ ἔχων νὰ παίξῃ τριγυρίζει σὰν πειναλέος σκύλλος τὰ χρυσοφόρα τραπέζια.

Σὰν νὰ τοῦ ἔκοψε ὅμως τὴν τύχην ἡ φοῦκτα ποῦ ἔρριψε εἰς τὸ Ναννάριον, ὁ Ἰούνιος ἀρχίζει νὰ χάνῃ. Νὰ χάνῃ ὅσον πρῶτα ἐκέρδιζε. Νὰ χάνῃ ἑξακολουθητικῶς. Ὁ κύων φέρνει πάντοτε σ' αὐτὸν τὰς μονάδας του. Τὸ πολὺ νὰ τὸν εἰρωνευθῇ κανεὶς *Βουλτούρνιος*.

Χιλιάδα πρὸς χιλιάδα τὰ κέρδη τὸν ἀφήνουν πάλιν διὰ καλλίτερον κύριον καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον τώρα χάνει καὶ ἀπὸ τὰ ἰδικά του.

Τὸ στόμα του ὅμως δὲν χάνει τὰ ἐπιγράμματα οὔτε τὴν παλαιὰν εὐθυμίαν.

— Ὁ κύων!.... ὁ κύων!.... Γρυλλίων!.... σὲ ἀκούω ἀπὸ ὀπίσω μου! Δύο μαζὺ εἶνε πολλοὶ μὰ

τὴν Περσεφόνην.... Πήγαινε εἰς τὸν Ἀχέροντα ! .

Ἄλλὰ ὁ κύων μὲ τὸν Βουλτούρνιον, οἱ κακοὶ κῦβοι, τὸν ἀκολουθοῦν μ' ἐπιμονήν.

Ὅσον καὶ ἂν ἐπιμένῃ πάντοτε ἔρχονται ἐπάνω, ἐνῶ ὁ ἀντίπαλός του ἔχει πάντοτε Ἀφροδίτην ἢ Βασιλικόν.

.....

— Τὸ Ναννάριον σοῦ ἔφερε κακοτυχίαν.... Δὲν πρέπει νὰ δίνῃ κανεὶς σ' τοὺς ἐχθρούς του ὅ,τι ἡ τύχη τοῦ ἐχάρισε.... ἀκούεται πάλιν ὁ Γρυλλίων. Ἄν ἔδινες σ' ἐμένα θὰ ἔβλεπες !..

— Μὴ γρύλλιζε Γρυλλίων..διέκοψεν ὁ Ἰούνιος. Προκειμένου νὰ κερδίζω μὲ σένα, ἃς χάνω μ' αὐτήν..

Οἱ κῦβοι ἐκυλίσθησαν πάλιν καὶ ἐπάνω ἦλθεν πάλιν ὁ κύων.

Τὴν φορὰν αὐτὴν ὁ Ἰούνιος δὲν ἔχει πειὰ τίποτε ! Δὲν τοῦ ἔμεινε ἀπολύτως τίποτε.. Ὅ,τι τοῦ εἶχε ἀπομείνῃ τὰ εἶχε ἐξαργυρώσῃ ἀπὸ τὴν προηγουμένην ἡμέραν εἰς σεπτέρια. Ἀπὸ τὴν ἐπαύριον εἶνε ἁπλοῦς Κεντηρίων μόνον. Οὔτε ἓνας δοῦλος.... Οὔτε ἓνας χρύσινος...

— Τὰ ἔχασες ὅλα Ἰούνιε;..

— Καὶ τὸν Ἰούλιον καὶ τὸν Αὔγουστον ἀκόμη.... ἐγέλασε ἐκεῖνος. Ἀπὸ τὴν στιγμὴν αὐτὴν δὲν ἔχω παρὰ τὴν σκουριασμένην μου Ἰβηρικὴν ρομφαίαν καὶ τὸ δακτυλίδι τῆς ἱππωσύνης μου. Αὐτὰ δὲν θὰ τὰ παίξω ποτέ.. Ἐλίκη!..φίλη ψυχὴ.. Λοιπὸν φαίνεται ὅτι πρέπει νὰ χωρισθῶμεν τῶρα, διότι βέβαια μ' ὅλην τὴν γνωστὴν ἀφιλοκέρδειάν σου δὲν θὰ ἔχῃς ὄρεξιν νὰ εἶσαι ἐρωμένη ἐνὸς πτωχοῦ Κεντηρίωνος.... Σοῦ εὖ-

χομαι νὰ φουσκώνη πάντοτε τὸ ἱστίον σου ὁ ἄνεμος τῆς τύχης εἰς πέλαγος χουσοῦ....

— Καὶ δὲν λυπεῖσαι Ἰούνιε;

— Δὲν λυποῦμαι κατ' ἀρχὴν τίποτε..... «Ἀπλῇ ἀλλαγῇ καταστάσεως» ὅπως λέγει ὁ Ἐπίκουρος. *Ταχ' αὔριον ἄμεινον ἔσται*..Μὴ νομίσης ὅμως μὲ αὐτὸ ὅτι ἐννοῶ τὸν γάμον..Νὰ πάρω δηλαδὴ τὴν κόρην κα-
νενὸς πλουσίου τοκογλύφου ἢ μαστροποῦ μὲ ἓνα ἑκατομμύριον *σεστέρτια* προῖκα, ὅσα νομίζεται ὅτι τοῦλάχιστον πρέπει νὰ παίρνῃ ἓνας εὐγενὴς Ρωμαῖος Ὅχι φίλη ψυχὴ! Δὲν θὰ εἰποῦν ποτὲ ὅτι ὁ Ἰούνιος Μεσσάλας ἐπουλήθηκε...

— Ἰούνιε, ἔχω μίαν πρότασιν..ἀκούεται ἡ κακό-
φθογγῇ φωνὴ τοῦ Γαῖου Δρούσου ἀπλώνοντος τὸ ἀποσιλωμένον μὲ Σικελικὴν πέτραν χέρι του.

— Πρότασις ἀπὸ τέτοια χεῖλη δὲν εἴμπορεῖ παρὰ νὰ εἶνε εὐχάριστη.. Περιμένομεν τὸν τοκετόν της.... *Τέξον ὅθεν φίλον τέκος!*

— Λοιπὸν ἀρχίζομε νὰ χασμουριώμεθα.... Τὶ θὰ ἔλεγες ἂν σοῦ ἐπροσφέραμε νὰ παίξῃς τὴν ζωὴν σου ;..

Ἐκεῖνος ἀνεσήκωσε τοὺς ὤμους.

— Ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἀξίαν ποὺ θὰ τῆς ἔδιδαν.. εἶπε. Ἐχω ἀρχὴν ἐγὼ μὲν νὰ μὴν τὴν ἐκτιμῶ γιὰ τίποτε οἱ ἄλλοι ὅμως νὰ τὴν ἐκτιμοῦν πολὺ....

— Θὰ ἰδοῦμαι ἂν κερδίσης θὰ ξαναρχίσῃς τὴν ἴδιαν ζωὴν.. ἂν χάσης θ' αὐτοκτονήσης μὲ τὸ σπαθί σου ἐμπρὸς μας ἐκεῖ εἰς τὸ ἄνδηρον κατὰ τὴν παλαιὰν Ρωμαϊκὴν συνήθειαν...

— Τὸ δεύτερον δὲν μ' ἐνδιαφέρει διόλου.. τὸ πρῶτον περισσότερο.... Πόσα λοιπόν ;

— Διακόσιες χιλιάδες σεστέρτια....

— Γάϊε Δροῦσε ἡ ἐλευθεριότης εἶνε πράγματι ἡγεμονικὴ καὶ ἀξία σου.. Ὁ Ἰούνιος Μεσσάλας ὅμως ἄλλοτε ἐχάρισε εἰς ἀπλοῦς μίμους, ἐπειδὴ τὸν διεσκέδασαν, τὰ πολύτιμα κοσμήματα τῶν προγόνων του ποῦ εἶχαν μεγαλειτέραν τιμὴν.... Τ' ὀλιγώτερον λοιπόν καὶ χωρὶς πολλὰ λόγια ἐν ἑκατομμύριον.. Καὶ αὐτὸ ὄχι διότι ἀξίζει τὸν Ἰούνιον Μεσσάλα ἀλλὰ ἀπλῶς γιὰ ἓνα καπρίτσιο του....

— Ἔστω ! δέχομαι.... εἶπε ἐκεῖνος ἀφοῦ ἐσκέφθηκε λιγάκι.

— Ἡμουν βέβαιος ! ἐγέλασε ὁ ἄλλος. Θὰ ἐπλήρωνες ἀκόμη ἀκριβώτερα τὸ πρᾶγμα γιὰ νὰ διηγῇσαι εἰς τὸ Παλατῖνον τὸ γεγονός.. Ἀλλά.. «εἶπα!» ἐμπρός!..

— Μὲ μίαν βολήν ;....

— Μὲ μίαν βολήν!

Ὁ Ἀθηνόδωρος ἐγύρισε πρὸς τὸν Φλάβιον, χλωμός, ἕτοιμος νὰ ἐπέμβῃ, νὰ προσπαθήσῃ νὰ ἐμποδίσῃ ἓνα τέτοιο τερατῶδες συμβόλαιον...

Ἐκεῖνος ὅμως μὲ ἓνα νεῦμα τὸν ἔκαμε νὰ πνίξῃ εἰς τὰ χεῖλη του ὅ,τι ἤθελε νὰ τοῦ εἰπῇ.

Θὰ ἦτο ἡ μεγαλειτέρα ἀκοσμία νὰ θελήσῃ νὰ διαμαρτυρηθῇ τὴν στιγμὴν αὐτὴν διὰ ἔθιμα ποῦ ἴσχυαν ἐπὶ αἰῶνας τώρα....

Ἀφ' ἧς στιγμῆς ὁ ἴδιος Ἰούνιος ἐδέχετο, κάθε ἀντιγνωμία θὰ τὸν ἐξέθετε μόνον εἰς τοὺς χλευασμοὺς τῶν συμποτῶν, ἂν ὄχι εἰς τὴν δυσαρέσκειαν, ὅτι Ἐλ-

λην αὐτὸς τολμᾷ νὰ ἐπικρίνη Ρωμαϊκὰς συνηθείας..

Ὁ Ἀθηνόδωρος μὲ σφιγμένον λάρυγγα ἔμεινε ἀκίνητος κοντὰ εἰς τὸν φίλον του καὶ οἱ δύο ἐσυγκέντρωσαν μὲ ἀγωνίαν τὴν ζωὴν των εἰς τοὺς κύβους πού εἶχε πάρει εἰς τὰ χέρια ὁ Ἰούνιος.

Τὸ συμπόσιον ἐκύτταζε μὲ περιέργειαν εἰς τὴν ὁποίαν τὸ προσεκτικὸν μάτι θὰ διέκρινε καὶ κᾶποιαν λάμψιν ἐλπίδος αἰμοχαροῦς.. Τί ἐπιτυχία ἂν ἐτελείωνε μὲ αἷμα τὸ συμπόσιον !..

Ὁ Ἰούνιος Μεσσάλας ἀνακινεῖ μέσα εἰς τὸ χρουσὸν *Φριτίλλιον* τοὺς κύβους.

— *Μελέαγρε ! μελέαν γάρ ἀγρεύεις ἄγραν....* ὑψώθηκε ἡ φωνή του ἐπαναλαμβάνοντος διὰ τὸν ἑαυτόν του τὸ παλαιὸν ρητόν.

Οἱ κῦβοι τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἐκυλίωντο εἰς τὸ ἀβάκιον.

Ὁ Ἀθηνόδωρος ἐγύρισε ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τὸ κεφάλι ἐνῶ λάμπις χαρᾶς φώτιζε τὰ πρόσωπα τῶν συνδαιτημόνων.

— Ὁ κύων.... ὁ κύων. ..δὲν σᾶς εἶπα ἐγώ!.. ἀνεβόησε ὁ Ἰούνιος ! *Τοῖς εὐτυχοῦσι καὶ τρίμηνα παιδία..* Ἐχασα !.. Γάϊε Δροῦσε! ἔχεις καὶ τοὺς σκύλλους ἀκόμη βοηθούς.... Λοιπὸν ἐπρόσθεσε, φαίνεται ὅτι ἐξώφλησα καὶ θὰ κάμω ὁ ἴδιος τὸ ἐπίγραμμα τῆς ζωῆς μου....

Καὶ ἀφοῦ ἐσκέφθηκε ὀλίγον μὲ τὸ μέτωπον εἰς τὸ χέρι ἀπήγγειλε :

.....

Ἄφ' οὗ σπαθοκοπήθηκα χρόνια εἰς τοὺς πολέμους
καὶ γλέντησα καὶ ἔφαγα καὶ ἤπια σᾶν Ρωμαῖος,
Μεσσάλας ὁ Ἰούνιος ἐνταῦθα κεῖμαι φίλοι....

—Δὲν σᾶς ἀρέσει; αἶ;.. Ἐν ὅχι, λυποῦμαι πολὺ!..
Πόστουμε Σενεκίων! εἶμαι ἕτοιμος!..

.....
Ὁ Ἀθηνόδωρος ὅμως δὲν εἰμπορεῖ πιά νὰ κρατη-
θῇ.. Πλησιάζει τὸν Γάϊον Δροῦσον καὶ τοῦ μιλεῖ κρυ-
φά. Εἶνε αὐτὸς πρόθυμος νὰ τοῦ πληρώσῃ τὸ ἐν ἐ-
κατομμύριον σεστέρτια ἀρκεῖ νὰ λύσῃ τὸν Ἰούνιον
ἀπὸ τὴν ὑπόσχεσίν του.

Ἀλλὰ ὁ Γάϊος Δροῦσος σηκώνει εἰρωνικῶς τοὺς
ὤμους ἐνῶ κακεντρεχὲς χαμόγελον ἀνοίγει τὰ μοχθηρὰ
χείλη του.

—Ἐν δὲν ἔχη ὁ Ἰούνιος Μεσσάλας ἀντίρρησης νὰ
πάρῃ τὸν λόγον του πίσω ἀπὸ ὅλον τὸ συμπόσιον..
Αὐτὸς δὲν ἀντιστέκεται διόλου.....

Κανεὶς ὅμως δὲν μιλεῖ.

Καὶ ὁ Ἰούνιος Μεσσάλας κυττάζει μόνον μὲ τὸ
μισοκλεισμένον εἰρωνικὸν βλέμμα του τὸν Ἀθηναῖον
σύντροφόν του καὶ χαμογελᾷ.

—Ὅχι, φίλη κεφαλὴ!.. Ὁ Ἰούνιος δὲν δέχεται ἐλεη-
μοσύνην τὴν ζωὴν του... Κάθησε ἥσυχος εἰς τὴν
θέσιν σου.....

Ἀλλὰ εἰς τὸ βλέμμα αὐτὸ λάμπει καὶ κᾶτι ἄλλο ἀπὸ
συνειθισμένην εἰρωνείαν καὶ τοῦ σφίγγει ἑλαφρὰ
τὸ χέρι.

—Εὐτυχῶς μαζὺ μὲ τὸν Ἐπίκουρον ἀκολούθησα
πάντα καὶ τὸν Ζήνωννα.. «Ἀλλαγὴ καταστάσεως!».....
ἐγέλασε. Μὲ τὴν διαφορὰν μόνον ὅτι αὐτὴν τὴν φορὰν
εἶνε ἡ τελευταία.....Χαῖρε φίλε.....Εὐτύχει!

.....

Ἐπροχώρησε ἀτάραχος εἰς τὸ ἄνδρῳ ὅπου ἐχόρευαν πρὶν καὶ ἐστάθηκε εἰς τὸ μέσον. Ἡ αὐγὴ ἐγλυκοχάραζε εἰς τὸν ὀρίζοντα τῶν Σαβίνων καὶ τὰ ἄστρα ἄρχιζαν νὰ χλωμιάζουν εἰς τὸν γαλακτόχρωμον οὐρανόν.

Σιωπὴ βαθειὰ εἶχε χυθῇ εἰς τὸ συμπόσιον. Συνδαιτημόνες, δοῦλοι, θεράποντες, ὀρχηστρίδες, μουσικοὶ πίσω ἀπὸ τὰ δένδρα, ὅλοι ἐσυγκέντρωσαν τὴν ζωὴν των εἰς τὰ μάτια των διὰ τὴν τελευταίαν ἀπόλαυσιν.

Ἀναπνοὴ δὲν ἤκούετο....

Εἰς ἓνα νεῦμα τοῦ Ἰουνίου Μεσσάλα τότε, ἓνας δοῦλος ἐπλησίασε καὶ ὁ νέος ἐπῆρε ἀπὸ τὰ χέρια του τὸ πλατὺ ξίφος μὲ τὴν χονδρὴν λαβήν.

Μίαν στιγμὴν ἐδόκίμασε τὴν κόψιν μὲ τὸ δάκτυλον καὶ ἔπειτα τὸ ἐπῆρε ἀνάστροφα ἐσήκωσε τὸ χέρι εἰς τοὺς φίλους του πρὸς ἀποχαιρετισμὸν καὶ ἐγύρισε τὸ βλέμμα πρὸς τὸν Πόστουμον Σενεκίωνα περιμένων τὸ σημεῖον.

.....

Στέκει τώρα εἰς τὴν μέσσην τοῦ ἀνδρήρου, ἀτάραχος καὶ ἀκίνητος σὰν χάλκινος ἀνδριὰς καὶ αἱ ἀναπαλλόμεναι φλόγες τῶν λυχνούχων πλανοῦν πότε φῶς πότε σκιὰν εἰς τὰ χαρακτηριστικά του.

Μὲ τὸ μέτωπον ὑψηλὰ παρατηρεῖ μέσα ἀπὸ τὰ μισοκλεισμένα εἰρωνικὰ μάτια του τὸ συμπόσιον ἐνῶ ἑλαφρὸν χαμόγελον ἀνοίγει τὰ λεπτὰ του χεῖλη.

Ὁ Πόστουμος Σενεκίων τότε σηκώνει τὸ χέρι καὶ αὐτὸς βυθίζει μὲ ἀσφαλὲς κτύπημα τὸ σπαθὶ εἰς τὴν σφαγὴν....

Τὸ σῶμα πέφτει μὲ πλαδαρὸν δοῦπον εἰς τὰς πλά-

κας καὶ εἰς τὸ σπάραγμά του μολύνει μὲ αἷμα τὰ λευκὰ μάρμαρα.

Ὁ Ἀθηνόδωρος ἔχει σκεπάσει μὲ τὸν στέφανον τὰ μάτια του ἐνῶ οἱ δαιτημόνες ψιθυρίζουν.

—Τὸ κτύπημα ἦτο καλόν, ἀλλὰ ἔπese ἀδέξια... ἔπρεπε νὰ πέση μὲ τὸ πλάγι πρὸς τοὺς δαιτημόνας....

Ἄλλοι σηκώνουν τοὺς ὦμους, ἄλλοι ἀπλώνουν εἰς τὰ μειράκια τὴν κύλικα.

.....

Ἀλλὰ ἡ Ἡὼς ἀπλώνει πειὰ τοὺς λευκοὺς πέπλους της εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἡ πρωϊνὴ αὖρα φέρνει ψυχρὰς πνοὰς εἰς τὰ σιωπηλὰ δικλίνια...

Ὁ συμποσίαρχος σηκώνεται.

Μία τελευταία σπονδὴ πρὸς τοὺς θεοὺς... Τὸ συμπόσιον ἔληξε!

Ἀπὸ μακρὰν φθάνουν οἱ βρυχηθμοὶ τῶν λεόντων τοῦ Κολοσσαίου...

.....

Οἱ δοῦλοι μετακομίζουν τώρα εἰς τὰ μαλακὰ φορεῖα τοὺς βαρεῖς καὶ ὑπναλέους συμπότας.

Τὰ παραπετάσματα κλείνουν καὶ οἱ δοῦλοι τὰ ἀνασηκώνουν ἑλαφρὰ εἰς τοὺς ὦμους των.

Ἡ σειρὰ τῶν φορέων καταβαίνει τοὺς διαδρόμους τοῦ κήπου σκορπιζομένη εἰς τὴν Ρώμην.

.....

—Νὰ σοῦ εἰπῶ Φλάβιε.. εἶπε εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ κήπου ὁ Ἀθηνόδωρος μὲ τὴν καρδιὰ σφιγμένην ἀκόμη καὶ θέτων τὸ χέρι εἰς τὸν ὦμον τοῦ φίλου του. Νομίζω καὶ ἐγὼ πειὰ ὅτι εἶνε ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ

ἐπικρατήση κάποια ἄλλη θρησκεία πού θ' ἀναμορφώσει τὸν κόσμον... Ἔστω καὶ ἡ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ...

Ὁ νέος Ρωμαῖος ἔσκυψε ἄφωνος τὸ κεφάλι.

ΤΙ ΕΙΔΕ Ο ΓΥΛΛΙΟΣ

.....
 —Λοιπόν ... ναί.. ναί *Ντόμινε!* Τὴν εἶδα μὲ τὰ μάτια μου... Καὶ τῆς δυὸ φορές πρωτὶ πρωτὶ, ἔξω ἀπὸ τὰ τεῖχη, εἰς τὴν Ἀππίαν ὁδόν. Σ' ἓνα περιβόλι μὲ φράκτη ψηλὸ κοντὰ στὸν τάφο τοῦ Κοίντου Σκαύρου.. Ἐγὼ ἤμουν σ' τὸν λαχανόκηπο τοῦ πατριώτη μου, τοῦ Μίκωνος.... Ἦταν τὴν πρώτη φορὰ μὲ τὴν Δομιτίαν Σαβίνα... Ἐμίλησα μάλιστα μὲ τὸν Κάλαμον, τὸν δοῦλον τῆς ποῦ εἶχαν ἀφήσει παράμερα μαζὺ μὲ τὰ φορεῖα.. Τὴν δεύτερη φορὰ ἦταν ἡ ἴδια ὥρα πάλι καὶ ἐγύριζε σκεπασμένη μὲ τὸν πέπλον τῆς, μ' ἓνα ψηλὸν τυλισμένον σὲ ἄσπρην τήβεννον ποῦ δὲν εἴμπορεσα νὰ διακρίνω τὴν φυσιογνωμία του, ἀλλὰ ἔμοιαζε σὰν γλαδιάτωρ...

Ἐπίτηδες τότε ἀκολούθησα ἕως ὅτου τὴν εἶδα νὰ μπαίνει εἰς τὸ φορεῖον τῆς. Ἐκεῖ ἐχωρίσθηκαν μὲ τὸν ψηλὸ ποῦ ἐσήκωνε εἰς τὰ μάτια του τὴν τήβεννον.

.....

Ὁ Ἀθηνόδωρος εἶχε γίνῃ χλωμὸς σὰν νὰ ἔφυγε ὅλον τὸ αἷμα ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικά του.

Νὰ ἦταν ἀλήθεια ὅτι εἶδε ὁ Γύλλιος;..

Τὶ ἤθελε τότε τὸσον συχνὰ ἔξω ἀπὸ τὰ τεῖχη ἡ Συλβία καὶ ποιὸς νὰ ἦταν αὐτὸς ὁ ψηλὸς ποῦ ἔμοιαζε μὲ γλαδιάτορα ; ..

Μήπως εἶχε αὐτὸ καμμίαν σχέσιν μὲ τὸ αἵνιγμα τῆς περιέργου διαγωγῆς της ἀπέναντί του ποῦ τὸσον καιρὸν τὸν ἐβασάνιζε ; ..

Ἡ πρώτη του ὁρμὴ ἦτο νὰ τρέξῃ κατ' εὐθειᾶν εἰς τὴν κόρην καὶ νὰ τὴν ἐρωτήσῃ καθαυρά.

Εἰς αὐτὸ τοῦλάχιστον τὸν ἔσπρωχνε ὁ ἴσιος καὶ εἰλικρινὴς χαρακτήρ του. Τὸ γελοῖον ὅμως τῆς θέσεώς του, ἂν τυχὸν ἦτο καμμία σύμπτωσις ἢ ἀπάτη τοῦ Γυλλίου, τὸν ἔκαμε νὰ κρατηθῇ.

Ἐὰν ἡ Συλβία ἐπῆγε εἰς τέσσαρας ἡμέρας δύο φοραῖς θὰ ἐπήγαινε καὶ τρίτην. Ἀπὸ τὴν ἡμέραν ἐκείνην θὰ τὸ ἔκαμνε ἔργον καὶ χωρὶς νὰ φανῇ, θὰ ἔβλεπε ὁ ἴδιος.

Καὶ ἀμέσως τὸ ἄλλο πρωῒ ἐπερνοῦσε χωρὶς ραβδούχους καὶ μὲ μόνον τὸν Γύλλιον τὸ τόξον τοῦ Δομιτιανοῦ, ἔφθανε εἰς τὰς μεγαλοπρεπεῖς θέρμας τοῦ Καρακάλλα ὅπου ὁ δρόμος ἐχωρίζετο εἰς τὸ τρίστρατον τῆς Λατίνας, τῆς Ἀρδεατίνας καὶ τῆς Ἀππίας ὁδοῦ καὶ ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγων λεπτῶν δρόμον, ἦσαν εἰς τὴν Ἀππίαν πύλην.

Ἡ φρουρὰ ἐστάθηκε ἐμέσως μὲ σεβασμὸν εἰς τὴν θέσιν τοῦ Τριμπούνου καὶ σὲ λιγάκι ὁ Ἀθηνόδωρος μὲ τὸν Γύλλιον ἦσαν ἔξω τῶν τειχῶν ὅπου ἄσπριζε σὰν πελώριον φεῖδι ἡ θριαμβευτικὴ ὁδὸς κορνιζωμένη ἀπὸ τὰ μεγαλοπρεπῆ μαυσωλεῖα καὶ τοὺς κήπους της. Λεωφόρος θριάμβου μαζὶ καὶ λεωφόρος θανάτου.

—Νά! αὐτὸ εἶνε!.... ἔδειξε τέλος ἀπὸ μακρὰ ὁ Γύλλιος ὅταν ἔφθασε, ἀπλώνων τὸν δάκτυλον πρὸς ἀπέραντον φρακτογυρισμένον κτῆμα, εἰς τὸ μέσον τῶν δένδρων τοῦ ὁποίου διεκρίνετο ἡ ἀγροικία τοῦ κηπουροῦ.

— Ἐκεῖ μέσα ἐμβῆκεν ἡ Συλβία;.. ἠρώτησεν ὁ Ἀθηνόδωρος μὲ ἀπορίαν.

— Ἐκεῖ! Ναί! καὶ ἀπὸ ἐκεῖ βέβαια βγῆκε πάλι ὅταν τὴν εἶδα δεύτερη φορά.. Ἐπῆρε αὐτὸν τὸν δρόμον ἀριστερᾷ καὶ ὅταν ἔφθασεν εἰς τὸ μαυσωλεῖον τοῦ Κοῖντου Σκαύρου, ἐχωρίσθησαν μὲ τὸν τηβενοφόρον καὶ ἐμπῆκε εἰς τὸ φορεῖόν της...

Ὁ Ἀθηνόδωρος σκεπτικὸς διέταξε τὸν Γύλλιον νὰ περιμένη ἐκεῖ καὶ ἐπλανήθηκε μέσα εἰς τὰ δρομάκια ποῦ ἐχώριζαν τὰς φρακτογυρισμέναις ἐπαύλεις, τὰ φουντώματα τῶν δένδρων καὶ τὰ ἀμπέλια, ὅπου τὰ ὄσκιλλα, προσωπίδες τοῦ Βάχχου κρεμασμέναις ἀπὸ τὰ δένδρα διὰ νὰ φέρουν εὐφορίαν, καθὼς ἐσαλεύοντο εἰς τὸν αἊρα ἐφαίνοντο νὰ τὸν εἰρωνεύωνται.

Ἐμεινεν ἐκεῖ ἕως τὸ μεσημέρι χωρὶς νὰ φανῇ τίποτε ποῦ νὰ ἔμοιαζε μὲ τὴν Συλβίαν. Καὶ τότε ἐγύρισεν εἰς τὴν Ἀππίαν πύλην, ἐπῆρε τὸν δρόμον τοῦ Κίρκου τοῦ Μαξίμου καὶ ἀφηρημένος ἐπέστρεψεν εἰς τὸ σπίτι του ὅπου ἦρε νὰ τὸν περιμένη γραμματῖδιον τοῦ Φλαβίου.

Ὁ Φλάβιος τοῦ ἔγραφεν, ὅτι ἦλθε χωρὶς νὰ τὸν εὔρῃ καὶ τοῦ ὥριζε συνάντησιν τὸ ἀπόγευμα εἰς τὴν Γραικόστασιν.

Ἐκλείσθηκε τότε στενοχωρημένος εἰς τὸ Ἑλκρινίον του ποῦ τοῦ ἐφαίνετο σὰν τάφος.

Ἦτο δυνατόν ἓνας ἄλλος νὰ ἐπῆρε τὴν θέσιν του εἰς τὴν καρδιὰ τῆς Συλβίας;.. Καὶ ὅχι μόνον αὐτὸ ἀλλὰ νὰ μὴν ἔχη τὴν εἰλικρίνειαν νὰ τοῦ τὸ εἰπῇ καθαρὰ ἀλλὰ νὰ πηγαίνει κρυφὰ νὰ τὸν εὕρισκῃ ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν;..

Πρώτην φορὰν ἀπὸ τὴν ἐπιστροφὴν του εἰς τὴν Ρώμην, ἐννοιωθε μέσα εἰς τὸ στῆθός του κᾶτι σὰν ἐρήμωσιν καὶ ἐγκατάλειψιν.

Τὸ περιστύλιόν του ἦτο στενὸν καὶ πνιγηρόν, ἡ ἀπέραντη πόλις μὲ τὰ κολοσσιαῖα τῆς κτίρια καὶ τὸν νευρικὸν βρυσμόν τῆς, ἀνυπόφορη.

Τὶ καλλίτερα ποὺ ἦτο εἰς τὴν Γαλατίαν.. ἐκεῖ ἐπάνω....

Ἐκεῖ τοῦλάχιστον εἶχε τὴν ὡραίαν γαλάζιαν ἐλπίδα καὶ τὴν ἀνύποπτην πίστιν ποὺ τὸν ὑπεστήριζαν εἰς τὰς ταλαιπωρίας του.

Ἐπῆγε εἰς τὸ *Ταβλῖνον*, τὴν μικρὰν βιβλιοθήκην του, ἐπῆρε δύο τρεῖς κυλίνδρους εἰς τὴν τύχην καὶ ἐξαναγύρισε εἰς τὸ περιστύλιον. Ἐκεῖ ἐκάθησε κάτω ἀπὸ τὸ ἄγαλμα τῆς Προμάχου Ἀθηνᾶς ἡ ὁποία ἐφαίνετο νὰ πρυτανεύῃ ὑψηλότερα ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα ἀγάλματα καὶ ἐξετύλιγε τοὺς παπύρους προσπαθῶν νὰ διαβάσῃ.

Ἄδικα ὅμως! Τὸ πνεῦμά του δὲν ἤμποροῦσε νὰ συγκεντρωθῇ. Ἀφησε τοὺς κυλίνδρους νὰ πέσουν καὶ ἐστήριξε τὸ μέτωπον εἰς τὸ χέρι του...

Τὴν ἄλλην ἡμέραν πρωῒ-πρωῒ ὁ Ἀθηνόδωρος ἔβγαινε πάλιν ἀπὸ τὴν Ἀππίαν πύλην καὶ ἄρχιζε μόνος τὴν φρουρὰν τοῦ γύρω εἰς τὸ ἀγροκήπιον.

Τίποτε ὅμως καὶ πάλιν. Τὰ ἴδια μανσωλεῖα, οἱ ἴδιοι κῆποι, αἱ ἴδιαι ἐπαύλεις, τὰ ἴδια ὄσκιλλα τοῦ Βάκχου κρεμασμένα ἀπὸ τοὺς κλάδους τῶν δένδρων τὰ ὅποια ἐφαίνοντο πάντοτε νὰ τὸν εἰρωνεύωνται.

Μία συνοδεία «Γάλλων», εὐνούχων ἱερέων τῆς Μεγάλης θεᾶς, μὲ τὰ σπανὰ καὶ ρυτιδωμένα των πρόσωπα, τὰ γυναικεῖα φορέματα καὶ τὰ Φρυγικὰ σκουφάκια, σύρουσα ἐπάνω εἰς ἑλεεινὸν γαῖδουράκι, χάριν ἐπαιτείας μικρὸν ἄγαλμα τῆς Κυβέλης, εἶχε σταματήσει ἐκεῖ πλησίον καὶ ἄρχισε τοὺς θρησκευτικοὺς χοροὺς των.

Ὑπὸ τοὺς διαπεραστικοὺς ἤχους αὐλῶν καὶ μικρῶν τυμπάνων, οἱ «Γάλλοι» ἐγύριζαν μὲ μονότονα τραγούδια, μαστιγωνόμενοι μέχρις αἵματος διὰ νὰ προκαλέσουν τὴν ἑλεημοσύνην τῶν θεατῶν.

Ὁ Ἀθηναῖος ἐπροσπέρασε μὲ ἀηδίαν. Γιὰ ἓνα καλισταθητικὸν τὰ βάρβαρα αὐτὰ θεάματα ἦσαν ἀνυπόφορα.

Ἡ ὥρα ἐπέρασε. Καὶ τὴν ἡμέραν ὅμως αὐτὴν τίποτε . Ἀλλὰ καὶ τὴν τρίτην ἡμέραν οὔτε ἵχνος τῆς Συλβίας!.. Τὴν τετάρτην ὅμως ἡμέραν, βαρυνόμενος νὰ πλανᾶται εἰς τὴν ἐρημίαν τῶν κήπων, ἐπροτίμησε νὰ σταθῇ εἰς τὴν φρουρὰν τῆς πύλης, ὅπου οἱ βίγιλες ἄνοιξαν ἀμέσως τὸ φυλακεῖον των.

Καὶ τὴν ἡμέραν αὐτὴν ἐπέπρωτο νὰ ἱκανοποιηθῇ.

Ἐνῶ καθισμένος εἰς ἀπλοῦν ξύλινον σκίμποδα ἐξή-

ταζε προσεκτικὰ ἄδρατος αὐτὸς κάθε ἄτομον ποῦ ἐπερνοῦσε ἀπὸ τὴν πόλιν, ἓνα φορεῖον μὲ τὰ παρα- πετάσματα ἐπιμελῶς κλεισμένα, ἐτράβηξε ἀπὸ μακρυνὰ ἀκόμη τὸ βλέμμα του.

Τὸ ἐκύτταξε μὲ προσοχὴν καὶ ἐξήτασε τοὺς δούλους ποῦ τὸ ἔφερναν εἰς τοὺς ὥμους των.

Τὸ φορεῖον δὲν ἦτο τῆς Συλβίας καὶ οἱ τέσσαρες λεκτικάριοι ποῦ τὸ ἔφεραν ἦσαν ἄγνωστοι. Κἄτι ὅμως τοῦ ἔλεγε ὅτι ἡ Συλβία ἦτο ἐκεῖ!

Τὸ ἀκολούθησε τότε ἀπὸ μακρυνὰ καὶ τὸ εἶδε πράγ- ματι νὰ σταματᾷ ὅπως εἶχεν εἰπῇ ὁ Γύλλιος, δεξιᾷ τοῦ μανσωλείου τοῦ Κοῖντου Σκαύρου.

Δύο γυναῖκες κατέβησαν καὶ ἀπὸ τὸ βάδισμα ἀνε- γνώρισε ἀμέσως ἐκείνην ποὺ ἐπερίμενε.

Ἡ ἄλλη ἦτο ἡ Δομιτία Σαβίνα!

Αἱ δύο φίλαι συνοδευόμεναι μόνον ἀπὸ ἓνα δοῦλον ἐπροχώρησαν μέσα εἰς τοὺς φράκτας ἕως ὅτου ἔφθα- σαν εἰς τὸ ἀγροκήπιον. Ἐκεῖ ἐμπῆκαν χωρὶς διστα- γμόν.

Ὁ Ἀθηνόδωρος μὴ θέλων νὰ προχωρήσῃ ἐκείνην τὴν ἡμέραν περισσότερον καὶ αἰσθανόμενος κἄποιαν στενοχωρίαν δι' ὅ,τι ἔκαμνε ἐγύρισε εἰς τὸ φυλακεῖον καὶ ἐπερίμενε.

.....

Χμ! χμ! ἀλληλεκυττάζοντο οἱ *Βίγилες*. Ὁ εὐγε- νῆς Τριμποῦνος διαβάζει φαίνεται πολὺ Θεόκριτον, Τοῦ ἀρέσουν τὰ εἰδύλλια εἰς τὴν ἐξοχήν!

Ἡ σκέψις ὅμως αὐτὴ ἔμενε εἰς τὰ κατάβαθα τοῦ διαλογισμοῦ των χωρὶς νὰ διακρίνεται τίποτε εἰς τὰ

ξυρισμένα Ἰλλυρικά των πρόσωπα, καθὼς ἐστέκοντο ἀκίνητοι σὰν ἀγάλματα μὲ τὸ δόρυ εἰς τὸ πλευρὸν καὶ τὰ ὑποσιάγωνα τοῦ κράνους κατεβασμένα.

Ὁ ἥλιος ἐπλησίαζε εἰς τὸν μεσημβρινόν, ὅταν τὸ φορεῖον ξαναφάνηκε, ἐπέρασε τὴν πύλην καὶ ὁ νέος ἔμενε στενοχωρημένος σπάζων τὸ κεφάλι του, τὶ ἤθελε εἰς αὐτὴν ἀγροικίαν ἢ Συλβία καὶ τὶ τὴν ἐτραβοῦσαν ἐκεῖ τόσον συχνά.

Δύο ἡμέρας κατόπιν τὸ ἴδιον φορεῖον ἐξαναπερνοῦσε ἐμπρὸς ἀπὸ τὸ φυλακεῖον.

Τὴν φορὰν ὅμως αὐτὴν ὁ Ἀθηνόδωρος ἐπερίμενε εἰς τὸν λαχανόκηπον τοῦ Μίκωνος διὰ νὰ μὴ δόσῃ ὑποψίας. Ἡ Συλβία κατέβηκεν ἀπὸ τὸ φορεῖον μόνη.

Τὴν ἴδιαν στιγμὴν ὅπως ἐμπῆκεν εἰς τὸν δρόμον τῆς ἀγροικίας ἓνας ἀθλητικὸς τηβεννοφόρος μὲ στρατιωτικὸν παράστημα ἐρχόμενος πρὸς τὸ ἴδιον μέρος, ὁ ὅποιος τὴν ἐπλησίασε καὶ τὴν ἐχαιρέτησεν εὐλαβῶς.

Ὁ Τριμποῦνος δὲν ἠμποροῦσε νὰ διακρίνῃ ποιὸς ἦτο διότι ἡ τήβεννος ἐσκέπαζεν ἐπιμελῶς τὸ πρόσωπόν του. Ἀλλὰ τὸ σχῆμα του κᾶτι τοῦ ἐνθύμιζε, ποῦ τὴν στιγμὴν ἐκείνην δὲν ἠμποροῦσε νὰ φέρῃ εἰς τὴν μνήμην.

Ἡ Ἀρπυῖα τῆς ζηλοτυπίας ἔχωσεν βαθειὰ τὰ δόντια της μέσα εἰς τὴν καρδιά του.

Ὡστε ἦτο ἀλήθεια... ἀλήθεια!..

Ἐνῶ αὐτὸς ἐσπαθοκοπεῖτο ἐκεῖ ἐπάνω ἓνας ἄλλος ἐπῆρε τὴν θέσιν του.. Ἀ! ἦτον πολὺ ἀνόητος, πολὺ ἀφελής!..

Ἡ Συλβία ἐν τῷ μεταξὺ ἐπροχώρησε μαζὺ μὲ τὴν

συνοδόν της καὶ ἔφθασαν εἰς τὴν πόρτα τοῦ περιβολιοῦ.

Ἐκεῖ ὁ τηβεννοφόρος παρεμέρισε νὰ περάσῃ πρώτη ἡ κόρη καὶ ἄφησε νὰ πέσῃ ἡ τήβεννος.

Καὶ τότε ὁ Τριμποῦνος εἶδε μὲ κατάπληξιν τὰ ἄδρὰ χαρακτηριστικὰ καὶ τὴν χαιτήεσσαν κεφαλὴν τοῦ Λογγίνου.

Ὁ Λογγῖνος! Ἦτο δυνατόν;..

Τὸ πρῶτον κίνημα τοῦ Ἀθηναίου εἰς τὸ θάμβωμα τῆς πρώτης ἐντυπώσεως, ἦτο νὰ χυθῇ κοτόπιν των...

Ἀλλὰ ἡ λογικὴ τὸν ἐκράτησε.

Ἄν ἡ Συλβία δὲν τὸν ἀγαποῦσε πειά, τὶ ὠφελοῦσε ὅτι καὶ ἂν ἔκαμνε;.. Ἦτο δυνατόν νὰ σκεφθῇ οἶον-δήποτε σκάνδαλον διὰ τὴν ἀδελφὴν τοῦ Φλαβίου;..

Ἀλλὰ ὁ Λογγῖνος... Αὐτὸ δὲν εἰμποροῦσε νὰ τὸ χωρέσῃ ἡ σκέψις του. Ὁ Λογγῖνος ποῦ μόλις ἔκρυπτε τὴν στενοχωρίαν του ὅταν ὠμιλοῦσαν διὰ γυναῖκα.. ὁ σεμνότυφος.. ὁ ὑποκριτής...

Καλὰ τοὺς ἔλεγαν τοὺς χριστιανοὺς καταστάλαγμα κᾶθε ὑποκρισίας καὶ κακίας...

Καὶ ἐφρόντισε καὶ ὁ ἴδιος νὰ προετοιμάσῃ τόσον καιρὸν διὰ τὴν γνωριμίαν αὐτὴν τὴν φαντασίαν της μὲ τὰς διηγήσεις του ἀπὸ τὴν μάχην τῆς Μουλβίας γεφύρας μὴ ἐξαντλούμενος εἰς ἐπαίνους διὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ τὸν ἄμωμον χαρακτῆρά του.

Ποῦ νὰ ἤξευρε ὅταν τὸν περιέγραφε μὲ τόσον ἐνθουσιασμόν..

Τώρα χάρις εἰς τὴν ἀπλοϊκότητά του ἡ ὑποβολὴ ἔκαμε τὸ ἔργον της. Νά! τὶ ἐπικίνδυνον πρᾶγμα ἦτο

νὰ ἐξάπτῃ κανεῖς νεανικὰς φαντασίας μὲ ὑπερβολάς..

Ἡ Συλβία τὸν ἀγαποῦσε.

Ποῦ ὅμως νὰ τὸν εἶδε καὶ νὰ τὸν ἐγνώρισε;..

Πῶς συνηντήθησαν καὶ συνεννοήθησαν;.. "Ὅλα αὐτὰ βέβαια διὰ νὰ ἔχουν ὥς ἀποτέλεσμα καὶ μυστικὰς συναντήσεις, θὰ ἐχρειάσθησαν καιρόν.

Καὶ αὐτὸς ὁ ἡλήθιος ἐκοιμᾶτο... Ἐκοιμᾶτο μακάριος!

Καὶ ἡ Συλβία δὲν ἔδειξε κἄν ὅτι τὸν ἐγνώριζε δὲν ἐπρόφερε ποτὲ τὸ ὄνομά του.

Ἡ ἐνοχὴ βλέπει τὴν ἐμπόδιζε.

Αὐτὸν λοιπὸν ἤρχετο νὰ εὗρῃ εἰς τῆς ἐρημιαῖς τῆς Ἀππίας ὁδοῦ, μέσα εἰς ἓνα χωρικὸν σπιτάκι κρυμμένον εἰς τὰ δένδρα ἐνὸς περιβολιοῦ...

Τοῦλάχιστον τὸ ὄνομά της, ἡ ἰδέα τῶν γονέων της ἢ θέσις τοῦ ἀδελφοῦ της, δὲν τὴν ἐμπόδισε εἰς τὸν κατήφορον αὐτόν;....

Τόσον χαμηλὰ λοιπὸν εἶχε πέσῃ ὁ Θεός του;.... Ἐκεῖνη ποῦ ἀφιέρωνε μέσα εἰς τὴν ψυχὴν του ὅτι ἱερώτερον εἴμπορεῖ νὰ δώσῃ ἓνας ἄνθρωπος;....

Καὶ διὰ μιᾶς τοὺς ἐφαντάσθηκε νὰ περιπατοῦν ἀγκαλιασμένοι πίσω ἀπὸ τοὺς φράκτας αὐτοὺς ποῦ τοὺς ἐκρυπταν ἀπὸ τὰ βλέμματά του, τοὺς ἄκουσε νὰ λέγουν γλυκὰ λόγια ὅπως ἔλεγε πρῶτα σ' αὐτόν, τοὺς εἶδε ἀκόμη χειρότερα καὶ τότε ἔνοιωσε ὅτι δὲν εἴμποροῦσε ν' ἀφήσῃ ἔτσι τὸ πρᾶγμα... Ἦτο ἀνώτερον ἀπὸ τὴν ψυχικὴν του ἀντοχὴν !..

Θὰ ἔμπαινε νὰ τοὺς πιάσῃ ἐπ' αὐτοφώρῳ καὶ

ἔπειτα εἶχαν καιρὸν νὰ λογαριασθοῦν μὲ τὸν Λογγῖνον.

Οὔτε κανεῖς θόρυβος οὔτε κανένα σκάνδαλον θὰ ἐγείνεται.

Ἀπλῶς θὰ τὴν ἐξεμπρόστιαζε ὥστε νὰ μὴ εἰμπορῇ νὰ ἀρνηθῇ καὶ τὸ ἀπόγευμα, αὐριον τὸ πρωῒ, ὅταν ὁ ἄπιστος φίλος ἤθελε, ἕνας τάφος θὰ ἐσκέπαζε τὸ μυστικόν των.

Ἄν ἦτο δικός του ἢ ἐκείνου τοῦ ἦτο ἀδιάφορον..

Θὰ ἐπροτιμοῦσε ὅμως νὰ ἦτο ἰδικός του!..

ΑΙ ΚΑΤΑΚΟΜΒΑΙ

Ὁ Ἀθηνόδωρος ἀνοιξε μὲ ἕνα σπρώξιμον τὴν πόρτα τοῦ περιβολιοῦ καὶ ἐμβῆκε ὁρμητικά.

Ἡ ταραχὴ ὅμως δὲν τὸν ἄφησε νὰ διακρίνῃ ὅτι καὶ μερικὰ ἄλλα πρόσωπα ἐφαίνοντο γύρω συχνοβλέποντα πρὸς τὸ μέρος του, τὰ ὁποῖα μόλις τὸν εἶδαν νὰ μπαίνει ἐστάθησαν διστακτικὰ ἢ ἐχάθησαν εἰς τοὺς γύρω δρομίσκους.

Τὸ περιβόλι ἦτο παρημελημένον. Ἄγρια χόρτα ἐγέμιζαν τὰς πρασιάς καὶ κληματίδες ἐσκέπαζαν τοὺς κορμούς τῶν δένδρων.

Ἕνας γέρω κηπουρὸς μὲ ἄπλοῦν περίζωμα ἔσκαβε μακρὰ, δίπλα εἰς χωρικὸν σπιτάκι, συνιστάμενον ἀπὸ δύο καλύβας καὶ ὑπόστεγον διὰ τὰ ζῶα.

Κανεῖς ὅμως δὲν ἐφαίνετο γύρω των. Ὁ γέρω τρο-
Νενίκηκας Ναζωραῖε

μαγμένος ἀπὸ τὴν παρουσίαν καὶ τὸ ἀπότομον ὕφος τοῦ Τριμπούνου, τοῦ ἔδωσε ἀμέσως τὰ πληροφορίας ποῦ ἐζήτησε.

Τὸ κτῆμα ἀνῆκε εἰς τὸν Ἰούνιον Βοῦρρον καὶ ἐχρησίμευε διὰ τάφος τῆς οἰκογενείας του. Καὶ πράγματι εἰς τὴν μέσην του δύο τρία ἐπιτύμβια ἔμαρτυροῦσαν τὸ πρᾶγμα. Ἄλλας πληροφορίας δὲν ἤξευρε. Πολλοὶ ἔμπαιναν νὰ ἰδοῦν τοὺς τάφους, ἄλλοι νὰ περάσουν εἰς τὸν πισινὸν δρόμον, διότι ὑπῆρχε καὶ δευτέρα πόρτα ἀπέναντι, ἀλλὰ σπανίως τοῦ μιλοῦσαν καὶ οὔτε αὐτὸς ἐνδιαφέρετο διὰ τὸ πέρασμα, ἐπειδὴ τὸ περιβόλι ἦτο παραμελημένον καὶ δὲν εἶχε τίποτε νὰ τοῦ πάρουν.

Ὁ Ἀθηνόδωρος τότε ἀνυπομονῶν, ἄρχισε τὴν ἐξερεύνησιν τοῦ μέρους ὃ ἴδιος.

Αἱ δύο καλύβαι ἦσαν μικραὶ, στεναί, γεμᾶται ἀπὸ μυρωδιὰ σκόρδων καὶ χόρτου, ὃ κῆπος ἐντελῶς ἔρημος καὶ μόνον πίσω ἀπὸ τὴν σειρὰν τῶν ἐπιτυμβίων, κάτω ἀπὸ ἐρειπωμένον ὑπόστεγον μισοσκεπασμένον ἀπὸ κισσοὺς καὶ κληματίδας ἔχασκεν ἓνα ἄνοιγμα σκοτεινόν.

Τὸ χάσμα αὐτὸ ἦτο εἶδος πλατειᾶς ὑπογείου εἰσόδου ἀρκετὰ ὑψηλῆς ὥστε νὰ εἰμπορῇ νὰ σταθῇ ὀρθὸς καὶ ἡ ὁποία ἐφωτίζετο ἀπὸ τὸ κοκκινωπὸν φῶς ἐνὸς λύχνου.

Βέβαια ἦτο τὸ στόμιον κάποιου ἐγκαταλειμμένου λατομείου, ὅπως ἦσαν μερικὰ εἰς τὰ περὶχωρα τῆς Ρώμης.

Ὁ Ἀθηνόδωρος ὅμως ἐστάθηκε ἔμπρός του ἔκπληκτος.

Ἦτο δυνατόν ἡ Συλβία νὰ ἤρχετο νὰ κρύψη τοὺς ἔρωτάς της εἰς τὸ πνιγηρὸν αὐτὸ βάθυσμα;..Καὶ ποία ἀνάγκη ἦτο ἀνάγκη νὰ κρυφθῇ, ἐὰν ὁ ἔρως αὐτὸς δὲν ἦτο ἔρως ταπεινωτικός, ἔρως αἰσχροῦς;..

Κἀτι ὅμως εἰς τὴν ψυχὴν του ἔλεγε ὅτι ἦτο ἀδύνατον. νὰ κρύπτεται μέσα εἰς τὸν καθαρὸν καθρέπτην τῶν ἀγνῶν ματιῶν της τόση διαφθορά...

Καὶ τότε ἀποφασισμέσος νὰ λύσῃ τὴν ἀμφιβολίαν ἐπροχώρησε μέσα εἰς τὸ χάσμα.

Ἄν ὑπῆρχε αἴνιγμα, ἡ λύσις του ἦτο μέσα ἐκεῖ.

Μόλις ἔκαμε ὀλίγα βήματα τὸ σκοτάδι τὸν κατέπιε ἀμέσως καὶ ἐννοιωσε σὰν νὰ ἔμπαινε εἰς ἄβυσσον ἀπὸ ὑγρὸν καὶ πνιγηρὸν ἀέρα ὃ ὁποῖος τὸν ἐτριγύρισε.

Κρατῶν εἰς τὸ ἀριστερὸν χέρι τὸ Ἀγκουστικλάβιον καὶ τεντώνων τὰ μάτια ἐπροχώρησε ἀποφαστικά.

Ἐπειτα ἀπὸ τὸν πρῶτον λύχνον ἄλλος μακρότερα ἐξηκολούθησε νὰ φωτίζῃ τὸν διάδρομον καὶ ἔπειτα τρίτος εἰς ἴσα διαστήματα ὥστε νὰ εἰμπορῇ κανεὶς νὰ προχωρῇ εἰς κᾶποιον μυστηριῶδες τέρμα.

Ἦτο στοὰ δύο περίπου μέτρων ὕψους καὶ ἄλλων τόσων πλάτους προχωροῦσα ὀλοενὲν βαθύτερα καὶ ἡ ὁποία ἔπειτα ἀπὸ πενήντα βήματα περίπου ἔστρεφε ἀποτόμως δεξιᾷ. Ἄλλος λύχνος ἐτρεμόσβυνεν ἐκεῖ εἰς τὸν νέον διάδρομον σὰν νὰ ἠγωνίζετο ἐναντίον τοῦ σκότους, διὰ νὰ δείχνῃ τὴν διεύθυνσιν ποῦ ἔπρεπε ν' ἀκολουθήσῃ κανεὶς.

Ὁ Ἀθηνόδωρος ἐσημείωσε ἔκπληκτος τὴν περιέργην αὐτὴν λυχνοκαΐαν. Θὰ ἤμποροῦσε νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ἐμαζεύοντο συνωμόται ἐκεῖ...

Τί σχέσιν ὅμως εἶχεν ἡ Συλβία μὲ συνωμότας;..

Οὕτως ἢ ἄλλως ἐτράβηξε ἐμπρὸς τὸν δρόμον του.

Σιγὰ σιγὰ ὅμως, τὸ βλέμμα του συνειθίζον εἰς τὸ σκοτάδι ἄρχισε νὰ διακρίνῃ δεξιᾶ καὶ ἀριστερᾶ τόξα καὶ κλειστὰς στοάς, ἄλλας με τοῦβλα, ἄλλας μὲ μάρμαρα τὰς ὁποίας δὲν εἰμποροῦσε νὰ ἐξηγήσῃ.

Ὅταν ὅμως ἐπλησίασε εἰς τὸν λύχνον καὶ ἔσκυψε νὰ κυττάξῃ καλλήτερα, αἴσθημα ἀποκρουστικὸν τὸν ἔκαμε νὰ ὀπισθοχωρήσῃ.

Ἦσαν τάφοι!

Ἐπάνω εἰς τὰ γλυτσιασμένα καὶ ὑγρὰ ἀπὸ τὴν ὑπογείαν νοτίδα μάρμαρα, ἦσαν γραμμένα ὀνόματα καὶ ἐπιγραφαὶ μὲ συνθηματικὰ γράμματα καὶ καβαλλιστικὰ σημεῖα.

.....

ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ, ΤΑΠΕΙΝΟΣ ΑΜΑΡΤΩΛΟΣ

ΣΩΦΡΟΝΙΑ, ΕΝ ΕΙΡΗΝΗ!

.....

Καὶ πάντοτε τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ΧΡ ὥστε ν' ἀποτελοῦν σύμπλεγμα τὸ ἓνα τὸ ἓνα μέσα εἰς τὸ ἄλλο, κλάδοι φοίνικος, ἄγκυραι, σταυροὶ καὶ πρὸ πάντων ἓνα ἄπλοῦν ψαράκι, εἰς πολλὰ μάλιστα ἔλειπαν ἐντελῶς τὰ ὀνόματα καὶ ἦτο μόνον ἐν ἀπὸ τὰ σύμβολα αὐτά. Ἰδίως τὸ τελευταῖον.

Περίεργο.. περίεργοι! ἐψιθύρισε φέρων τὸ χέρι εἰς τὸ μέτωπόν του.

Ἐν τούτοις ὅσον καὶ ἂν ἐπροχωροῦσε, οὔτε Συλβία οὔτε Λογγῖνος, ἐφαίνοντο πουθενά.

Ἐτέντωσε τὴν ἀκοήν του... Τίποτε! Οὔτε ὁ παραμικρὸς ἤχος οὔτε τὸ μικρότερον σημεῖον ζωῆς...

Κάπου ἐκεῖ ὅμως θὰ ἦτο βέβαια κάποιος χῶρος μεγαλείτερος, κάποιον μεγαλείτερον δωμάτιον ὅπου θὰ εὗρίσκοντο καὶ ὅπου θὰ ἔφθανε ἀπροόπτως νὰ τοὺς συλλάβῃ.

Ἐπροχώρησε λοιπὸν ἀκόμη. Ὁ διάδρομος πάλιν ἐγύριζε διακλαδιζόμενος εἰς πλῆθος ἄλλων ἐκ τῶν ὁποίων δύο τρεῖς μόνον ἐφωτίζοντο.

Ὁ Ἀθηνόδωρος ἐδίστασε ποιὸν ν' ἀκολουθήσῃ.

Ἐπὶ τέλους ἐπῆρε τὸν μεσαῖον.

Τώρα ὅμως τὸ πέρασμα μόλις ἔφθανε τὸ ὕψος ἀνθρώπινου ἀναστήματος, ἐνίστε ἀνοιγόμενον δεξιᾷ καὶ ἀριστερὰ εἰς πλάγια κουβίκουλα τὰ ὅποια θὰ ἦσαν οἰκογενειακοὶ τάφοι.

Καὶ παντοῦ ἦσαν κρύπται ἀτελείωτοι, λόκουλοι καὶ ἄρκουλα ἀπὸ μάρμαρον ἢ πέτραν, φραγμένα μὲ ἀπλὴν πλάκα ἐμπρὸς καὶ σειραὶ ἀδιάκοποι ἀπὸ ἀρκοςόλια διὰ νὰ τὰ ὑποστηρίζουν. Παγερὰ σιωπὴ καὶ μουχλιασμένη νέκρα, κάποια μυστικὴ ἐχθρότης παραμονεύουσα εἰς τὰς σειρὰς τῶν τάφων ἐβάρυνε γύρω καὶ ἔσφριγκε τὴν ψυχὴν.

Ποῦ ἦσαν λοιπὸν οἱ ἔνοχοι;.. ποῦ ἦτο τὸ καταφύγιόν των;..

Ἐξηκολούθησε νὰ βαδίζῃ μέσα εἰς τὸν λαβύρινθον

αὐτὸν μὲ τὴν ὁρμὴν τοῦ κυνηγετικοῦ σκύλλου χωρὶς νὰ συλλογίζεται τὴν ὥραν ποὺ ἐπερνοῦσε καὶ πῶς θὰ ἐξανάβρισκε τὸν δρόμον του.

Τίποτε ὅμως! Πουθενὰ τὸ μικρότερον σημεῖον ζωῆς...

Καὶ ἔξαφνα ἐνόησε ὅτι ὁ διάδρομος κατέβαινε.

Ἄ! ἡ κατακόμβη εἶχε καὶ ἄλλο πάτωμα βαθύτερον.

Ἐκεῖ ἦτο τὸ μυστικόν των! Ἀκολούθησε λοιπὸν μὲ τὴν ἴδιαν ὁρμὴν τὸν δρόμον ἕως ὅτου τὸ ἔδαφος ἔγεινε πάλιν ἐπίπεδον.

Τότε ὅμως ἄρχισε πάλιν ἡ ἴδια περιπλάνησις μέσα εἰς ἄλλας στοάς, εἰς ἄλλους διαδρόμους, εἰς ἄλλας σειρὰς κρυπτῶν μὲ ἀρκοσόλια, ὅπου οἱ λόκονλοι ὁ ἕνας ἐπάνω εἰς τὸν ἄλλον, ἀκολουθοῦσαν ἀτελειώτους λιτανείας διακοπτόμενοι ἀπὸ τὰ ἴδια κουβίκουλα ὅπως τοῦ ἀνωτέρου πατώματος.

Τίποτε ὅμως καὶ πάλιν... Ἀπολύτως τίποτε!

Ἐστάθηκε κάτω ἀπὸ ἓνο λύχνον καὶ ἐκάθησε εἰς τὸ βαθύλωμα κενῆς κρύπτῃς.

Ἀπέναντὶ τοῦ ἐφωτίζοντο πενθίμως τὰ ἐπιτύμβια μάρμαρα.

Ἐδιάβασε μηχανικῶς.

.....
ΕΥΤΥΧΙΑΝΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

Κάτω ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἄλλο χέρι εἶχε γράψῃ τὴν τρομερὰν λέξιν «ΜΑΡΤΥΣ».

Εἰς τὸ διπλανὸν μάρμαρον ἦτο μία περιστερά, τὸ σύμπλεγμα τῶν γραμμάτων ΧΡ καὶ τὸ ὄνομα.

.....

ΛΟΓΓΙΝΟΣ

«ψυχὴ γλυκεῖα καὶ ἄθῳα»

.....

—Χά....χά! γλυκεῖα καὶ ἄθῳα..ἐγέλασε. Βέβαια!..

Συνήθως εἰς τὰς πλάκας ἦτο μόνον τὸ ὄνομα καὶ ἡ χρονολογία τοῦ θανάτου, διὰ νὰ ὁρίζεται ἡ ἡμέρα τῆς ἐτησίας παρακλήσεως. Τίποτε ἄλλο.

Ἦτο ὁ νεκρὸς πατρίκιος, ἄπλοῦς πολίτης, πλούσιος ἢ πτωχός, δοῦλος ἢ ἐλεύθερος;..Καμμία πληροφορία!

Εἰς μερικὰς μόνον κρύπτας ἦτο μεγαλειτέρα πολυτέλεια ἢ συμβολικαὶ παραστάσεις ἄγνωστοι εἰς τὸν νέον Ἀθηναῖον. Οἱ τρεῖς παῖδες ἐν τῇ καμίνῳ. Ὁ Ὀρφεὺς γοητεύων τὰ θηρία. Ὁ Ἰωνᾶς ἐξερχόμενος ἀπὸ τὴν κοιλίαν τοῦ κήτους. Ὁ Μωϋσῆς κάμνων ν' ἀναβλύση νερὸν ἀπὸ τὸν βράχον, ὅλαι ἀλληγορίαι ἐλπίδος ἄλλης ζωῆς καὶ μετὰ θάνατον ἀναστάσεως.

Πλάγι του εἰς δύο ἄλλας πλάκας ἐδιάβασε.

.....

ÆLIUS HYMILIS PECCATOR.

TU QUI LEGIS ORA PRO ME ΕἴTHABEAS
DOMINYM PROTECTOREM

.....

Αἰλιος ταπεινὸς ἁμαρτωλός.

Σὺ ὁ ἀναγινώσκων δέου ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ ὡς ἔχῃς τὸν Θεὸν προστάτην!

.....
 Εἰς τὴν κάτω ὅμως ἐπιγραφὴν ἡ καρδιά του ἐσφί-
 χοηκε μὲ πόνον.

Ἐδιάβασε·

.....
 SYLVIA DULCIS SEMPER, VIVAS DEO.
 Συλβία! πάντοτε γλυκειά μου, θὰ ζήσης ἐν Θεῷ...

.....
 Τὸ ὄνομα αὐτὸ τὸν ἔφερε πάλιν εἰς τὴν πραγματι-
 κότητα καὶ ἐκέντρισε τὰ χαλαρωμένα ἀπὸ τὴν κού-
 ρασιν νεῦρά του.

Συλβία πάντοτε γλυκειά μου..

.....
 Καὶ ἔξαφνα ἀνετινάχθηκε.

Πιθανὸν ἡ ὥρα νὰ ἐπέρασε καὶ οἱ ἔνοχοι νὰ ἐφευ-
 γαν.. νὰ εἶχαν ἤδη φύγῃ.. Ἐσυμμάζευσε λοιπὸν
 πάλιν τὸ Ἀγκουστικλάβιον του καὶ ἐπῆρε τὸν δρόμον
 νὰ ἐπιστρέψῃ.

Μόλις ὅμως εἶχε γυρίσῃ τὸν διάδρομον, τὸ φῶς
 ἔξαφνα ὀλιγώστευσε, ἐχλώμιανε καὶ διὰ μιᾶς ἔσβυσε.
 Ἐσήκωσε ζωηρῶς τὸ κεφάλι καὶ εἰς τὸ μέρος εἰς τὸ
 ὁποῖον ἦτο ὁ λύχνος ἐπρόφθασε νὰ διακρίνῃ ἓνα
 κόκκινο σημεῖον ποὺ ἐκάπνιζε. Τὴν καύτρα τοῦ φυ-
 τιλιοῦ. Ὁ λύχνος εἶχε τελειώσῃ τὸ λάδι του.

Τότε ἐτάχυνε τὸ βῆμα ὀδηγούμενος μὲ τὰ δύο χέ-
 ρια του ἀπὸ τοὺς στενοὺς τοίχους, βιαζόμενος νὰ ἰδῇ
 τὸ φῶς κανενὸς ἄλλου λύχνου.. Νὰ εὔρῃ πάλιν τὸν
 χαμένον δρόμον του...

Τὶ θὰ ἔκαμνε εἰς τὰ τάρταρα ἐκεῖνα ἂν ἔξαφνα ὅλοι οἱ λύχνοι ἐσβύνοντο;...

Ἡ χαρά του ὑπῆρξεν ἀνέκφραστη ὅταν πράγματι ἔξαφνα δεξιᾷ, εἰς ἓνα διάδρομον τοῦ μυριοτροπήτου αὐτοῦ λαβυρίνθου ἀντίκρουσε πάλιν ἓνα χλωιὸν κοκκινωπὸν φῶς.

Τοῦ ἐφάνηκε μάλιστα ὅτι δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ τοῦ διαδρόμου αὐτοῦ ἦσαν κρύπται πλουσιώτεροι μὲ παραστάσεις ζωγραφιστάς. Ἀλλὰ ἐβιάζετο πειὰ νὰ ἔβγη μίαν ὥραν ἀρχήτερα ἀπὸ τὸ φοικτὸν ἐκεῖνο μέρος.

Μὲ ἀπερίγραπτην ὅμως ἀνησυχίαν εἶδε ὅτι ἡ συνέχεια τοῦ διαδρόμου ἦτο σκοτεινή. Καὶ σὰν νὰ ἔφευγε κοὶ ἡ τελευταία αὐτὴ ἐλπίς καὶ ὁ τελευταῖος λύχνος σιγὰ σιγὰ ἐχλώμιανε, ἔσβυσε καὶ τὸν ἄφησε πάλι εἰς τὸ βαθὺ σκοτάδι.

Τότε ἄρχισε νὰ τρέχη μὲ ἀγωνίαν βοηθούμενος ἀπὸ τὰ ἀνοικτὰ χέρια του ποὺ ἐξεγδέρνοντο εἰς τῆς πέτραις καὶ τὰ μάρμαρα τῶν ἀρκοσολίων, σκοντάπτων εἰς κάθε ἀνωμαλίαν τοῦ ἐδάφους, ψηλαφῶν τὰ ἀνοικτὰ κουβίκουλα...

Ἰδρὼς ἀγωνίας ἄρχισε νὰ βρέχη τὸ μέτωπόν του.
.....

Πόσῃν ὥρᾳ ἔτρεξε ἔτσι;...

Βεβαίως εἶχε περάσει περισσότερος καιρὸς ἀπ' ὅ,τι ἐχρειάζετο διὰ νὰ ξαναεύρῃ τὸ πρῶτον πάτωμα, καὶ ὅμως δὲν ἐννοιωθε τὸ ἔδαφος ν' ἀνεβαίνη.

Ἦτο φοικτὸν καὶ ὅμως ἀληθινόν!

Εἶχε χάσῃ τὸν δρόμον εἰς τὸν ζοφώδη αὐτὸν λαβύρινθον, ὅπου ἐνόμιζε ὅτι ἐννοιωθε τὸ φάντασμα τοῦ

θανάτου νὰ τὸν κρατῇ ἀγκιστρωμένον εἰς τὰ παγερὰ
νύχια του.

Βαρὺς καὶ ὑγρὸς τάφος τὸν εἶχε καταπιῇ!

Ἐξηκολούθησε πάλιν νὰ τρέχῃ μὲ ἀπελπισίαν. Ἀνέ-
πνεε βαρεῖα καὶ ὁ ἰδρὼς ἔλουζε τὸ σῶμα του ἐνῶ τὰ
τεντωμένα μάτια του ἐπροσπαθοῦσαν ματαίως νὰ
διατρυνθήσουν τὸ ἔρεβος τοῦ τὸν ἐτριγύριζε.

Ἀλλὰ δὲν ἦτο δυνατόν! Ἀφοῦ ἐμβῆκαν ἐκεῖ ὁ
Συλβία καὶ ὁ Λογγῖνος, κάποιος θὰ ἦτο μέσα εἰς
αὐτὸν τὸν τάφον, εἰς κάποιαν ἄγνωστη μεριά του θὰ
ἦσαν ἄνθρωποι καὶ θὰ τὸν ἄκουαν.....

Ἀρχισε λοιπὸν νὰ φωνάζῃ. Εἰς τὰς ἀρχὰς ὅπως
θὰ ἐφώναζε εἰς τὸν δρόμον κάποιον γνωστόν, ἔπειτα
δυνατά, μὲ ἀγωνίαν, μὲ ἀπόγνωσιν..

Οὔτε φωνὴ ὅμως, οὔτε ἀκρόασις!

Τὸ ἴδιον νεκρὸν ἔρεβος, οἱ ἴδιοι ὑγροὶ καὶ στενοὶ
τοῖχοι ποὺ ἐπνιγαν τὴν φωνήν.

.....

Horror ubiqne animos simul ipsa silentia terrent..

.....

«**Ἡ φρίκη μὲ τὴν σιωπὴν παγώνουν τὴν ψυ-
χή σου..**» τοῦ ἤρχοντο εἰς τὸν νοῦν οἱ στίχοι τοῦ
Βιργιλίου.

Ἐξηκολούθησε νὰ φωνάζῃ ἕως ὅτου ὁ λάφυγξ του
ἐξηράνθη καὶ ἐβγαίνει μόνον βραχνὸ μουγκρητό.

Καὶ τότε ξετρελλαμένος, ἐξαγριωμένος σὰν τὸ ἀπηλ-
πισμένον ζῶον ποὺ τὸ τριγυρίζουν οἱ κυνηγοὶ καὶ
ὁρμᾷ εἰς τελευταίαν ἀπεγνωσμένην ἔξοδον, ὥρμησε

πάλι σὲ ἀφηνιασμένον δρόμον ὅπου τοῦ ἐπέτρεπαν οἱ στενοὶ τοῖχοι καὶ τὸ ἔρεβος.

Ἦτο σὰν τὸν ποντικὸν ποὺ παραδέρνει εἰς τὴν παγίδα. Ἐμπῆκε νὰ πιάσῃ ἄλλους καὶ τώρα ἦτο πιασμένος αὐτός!....

Ἐκεῖνοι θὰ εἶχαν φύγει ἀσφαλεῖς καὶ ἥσυχoi. Αὐτὸν μόνον ἡ τύχη πειὰ εἰμποροῦσε νὰ τὸν σώσῃ, ἂν ἔφερνε εἰς τὰ βήματά του τὴν ἀνοδὸν τοῦ πρώτου πατώματος καὶ ἀπ' ἐκεῖ εἰς τὴν ἔξοδον τῆς κατακόμβης.

Καὶ ἔξαφνα σὰν εἰρωνεῖα τῆς τύχης αὐτῆς ποὺ ἤλπισε, σὰν ἀνέκλητος καταδίκη ἀπὸ τὸ ἐχθρικὸν μυστήριον ποὺ ἐνέδρευε γύρω του, ἐνῶ ἐπροχωροῦσε ψηλαφητὰ ἔννοιωσε ὅτι τὸ ἔδαφος πάλιν κατέβαινε...

Ναί!..κατέβαινε. Ἡ κατακόμβη εἶχε καὶ τρίτον πάτωμα.. Καὶ τὰ χέρια του ἔννοιωσαν μὲ φρίκην δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ ἄλλας κρύπτας, ἄλλας πλάκας, ἄλλα ἀρκοσόλια.

Ἦτο χαμένος!..

Ἐξαναγύρισε τότε μὲ ἀπόγνωσιν εἰς τὸ δεύτερον πάτωμα, ὅπου τὸ ἐνστικτὸν τὸν ἔφερε σὰν νὰ εἶχεν κάποιαν ἐλπίδα περισσοτέραν. Ἐξαφνα ὅμως τὸ αἷμα ἐβόμβησε μέσα εἰς τὴν κεφαλὴν του, ἔχασε τὴν συνείδησιν καὶ ἐσωριάστηκε ἀναίσθητος κατὰ γῆς!

Ὁ πηκτὸς ζόφος τῆς κατακόμβης τὸν ἐσκέπασε σὰν σάβανον!..

(1) Ὅντως καὶ σήμερον ἀκόμη πολλοὶ περιηγηταὶ ηᾶραν τὸν θάνατον ἀποπλανηθέντες μέσα εἰς κατακόμβας,

ΑΓΩΝΙΑ

Ὅταν συνῆλθε ὁ Ἀθηνόδωρος εἰς τὰς ἀρχὰς δὲν εἰμποροῦσε νὰ ἐνθυμηθῇ πού εὕρισκετο.

Ἀπλῶσε τὰ χέρια του καὶ ἤυρε χάμω δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ τὴν ὑγρὰν γῆν, τοὺς ὑγροὺς τοίχους καὶ ἀποτόμως, μὲ σφίξιμο τῆς ψυχῆς ἐνθυμήθηκε τὴν πραγματικότητα.

Ἡ διάνοιά του ἦτο βαρειά σὰν νὰ εἶχε σηκωθῇ ἀπὸ ὀλονύκτιον κραιπάλην, κάθε σκέψις τὸν ἐπονοῦσε καὶ ὅλον τὸ σῶμά του ἦτο νοτισμένον καὶ παγωμένον ἀπὸ τὴν ὑγρασίαν.

Ἀνεκάθισε τότε, ἐτυλίχθηκε εἰς τὸ Ἀγκουστικλάβιόν του καὶ ἐπροσπάθησε νὰ ὀρθολογίσῃ καὶ νὰ εὔρῃ κᾶποιαν λύσιν τοῦ τραγικοῦ προβλήματος.

Πόσῃν ὥραν εἶχε μείνῃ λιποθυμημένος ; Ἦτο νύκτα ;... Ἦτο ἡμέρα ;...

Κανεὶς δὲν εἰμποροῦσε νὰ τοῦ δώσῃ ἀπάντησιν.

Τὶ θὰ ἔκαμνε τώρα ;...

Ἀφοῦ ἐσκέφθηκε τὸ ζήτημα ὑφ' ὅλας τὰς ἀπόψεις, ἀπεφάσισε τὸ μόνον πού πράγματι τοῦ ἔμενε. Νὰ ἐξακολουθήσῃ ὅπως εἰμποροῦσε τὸ ψάξιμον, μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ ξαναεὔρῃ νὴν ἄνοδον τοῦ πρώτου ἐπιπέδου.

Ἐξαφνα ὅμως κᾶτι ψυχρὸν ἐσύρθηκε δίπλα του καὶ τὸ χέρι του ἔπιασε κᾶτι ζωντανὸν καὶ γλοιῶδες. Ἦτο ἐρπετόν ! Ἐτινάχθηκε ὀρθίος μὲ ἀποτροπιασμόν καὶ ἄρχισε πάλιν τὴν περιπλάνησίν του.

Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐστέκετο φωνάζων καὶ

κτυπῶν μὲ τὴν παλάμην ἢ μὲ τὴν λαβὴν τοῦ γλαδίου τὰς πλάκας τῶν τοιχωμάτων.

Ἡ παγωμένη ὁμως ἡχὼ ἐδέχετο παράξενά τὴν φωνὴν καὶ αἱ πλάκες ἔδιναν βουβὴν μόνον ἀπάντησιν εἰς τὸ κτύπημα ὅπως καὶ οἱ λησμονημένοι ἐγκάτοικοί των.

Ἐπειτα ἀπὸ ἀρκετὴν ὥραν περιπλανήσεως χωρὶς κανὲν ἀποτέλεσμα, ἔνοιωσε ὅτι τὰ πόδια τοῦ ἐμμούδιασαν καὶ ἐκάθησε πάλιν τυλιγμένος εἰς τὸ Ἀγκουσικλάβιον.

Τώρα εἰς τὰ φυσικὰ καὶ νοερὰ βασανιστήριά του ἐπροστίθετο καὶ κᾶτι ἄλλο ἐπίσης ἐνοχλητικόν.

Ἀρχισε νὰ νοιώθῃ τὸ στομάχι νὰ τὸν κεντᾷ καὶ τὸ κέντημα αὐτὸ νὰ γίνεται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τόσον ἐνοχλητικὸν καὶ ἔντονον ὥστε νὰ λησμονῇ κάθε ἄλλην σκέψιν.

Ἐσηκώθηκε τότε καὶ ἄρχισε πάλιν τὴν ματαίαν του περιπλάνησιν. Τὰ δάκτυλά του ἀπὸ τὸ διαρκὲς ψηλάφημα τῶν τοίχων εἶχαν γδαρθῇ καὶ ἐπονοῦσαν καὶ ἔννοιωθε τὸ σῶμα τοῦ νὰ μουδιάζῃ πάντοτε περισσότερο ἀπὸ τὸ παγερὸν ψῦχος ποὺ τὸ ἐπότιζε σὰν δηλητήριο.

Ἐπροχωροῦσε ὁμως πάντοτε ἐλπίζων νὰ αἰσθανθῇ ἔξαφνα τὸ πάτωμα νὰ ἀναιβαίνει.

Καὶ τὴν φορὰν αὐτὴν ἐξηκολούθησε νὰ βαδίζῃ ἕως ὅτου ἠναγκάσθῃ πάλι νὰ καθήσῃ.

Ἄν τοῦ ἔλεγε κανεὶς ὅτι εἶχε μίαν δύο τρεῖς ἡμέρας μόνον εἰς τὸν τάφον τοῦ, θὰ ἔλεγε μὲ πεποίθῃσιν ἓνα αἰῶνα.... Σὲ ποιὸν λοιπὸν φρικτὸν κόσμον

εἶχεν ἀποπλανηθῆ;..Ποιὸς κακὸς Θεὸς τοῦ ἔδωκε τὴν ιδέαν νὰ χωθῇ ζωντανὸς ἀκόμη μέσα εἰς τὸ βασίλειον τῆς Περσεφόνης;..Διότι βέβαια ἐκεῖ κάτω ἦτο ὁ προθάλαμος τοῦ Πλούτωνος μὲ φύλακας τὸ ἔρεβος καὶ τὸ χάος.

Μήπως τοῦ ἦτο πεπρωμένον, ἀφοῦ ἐπέρασεν ὅλους τοὺς πολέμους τῆς Γαλατίας καὶ τῶν Ἀλαμανῶν, ἀφοῦ ἔζησε νὰ ἰδῇ τὴν ἀπιστίαν ἐκείνης ποῦ ἀγαποῦσε περὶ σσότερον ἀπὸ κάθε τι εἰς τὸν κόσμον, νὰ πεθάνῃ ἐκεῖ μέσα ἀδόξως, σὰν ποντικὸς εἰς τὴν παγίδα, πληρώνων μ' ἓνα τέτοιο τέλος τὴν ἀγάπην του;..

Ἐπροσπάθησε ν' ἀποκοιμηθῇ διὰ ν' ἀνακτῇ δύναμεις καὶ πράγματι τὸ κατώρθωσεν. Ἐπεσε εἰς βαθειὰν νάρκην καὶ ἡ σιωπὴ ἐβασίλευσεν ἀπόλυτος εἰς τὸν βαθὺν ὕπνον τοῦ ζωντανοῦ καὶ τῶν νεκρῶν.

ΕΙΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΝ ΝΕΚΡΩΝ!

Τὴν φορὰν αὐτὴν ὁ Ἀθηνόδωρος ἐξύπνησε μὲ πυρετόν. Ἐννοιωθε τοὺς κροτάφους του νὰ καίουν καὶ νὰ κτυποῦν δυνατά. Κόκκινες ὀπτασίαις ἐπερνοῦσαν ἀπὸ τὰ μάτια του καὶ μέσα εἰς τὸ κρανίον του κόσμοι ὁλόκληροι ἐγεννῶντο, διὰ μιᾶς ἐπροχωροῦσαν ὁ ἓνας κατὰ τοῦ ἄλλου, ἐσυντρίβοντο καὶ ἐξηφανίζοντο διὰ ν' ἀναγεννηθοῦν πάλιν καὶ νὰ ξανασυντριβοῦν...

Ὅλον τὸ σῶμα του ἐπονοῦσε καὶ δὲν εἶχε τὴν δύναμιν νὰ κινήσῃ οὔτε τὸ χέρι του.

Ἦτο ἡ ἀρχὴ τοῦ τέλους.. ἐσκέφθηκε.

Καὶ θὰ ἐποφοῦσεν ἐκεῖ σὰν σκυλλί, κατάμονος, χωρὶς κανεὶς νὰ ὑποπτευθῇ τὶ ἔγινε, χωρὶς νὰ ἡμποροῦν νὰ ἡξεύρουν τὶ ἔπρεπε νὰ ὑποθέσουν διὰ τὴν ἐξαφάνισίν του.

Διότι βέβαια ὁ Φλάβιος θὰ εἶχε μάθῃ ἀμέσως τὴν ἀπουσίαν του καὶ αὐτὴν τὴν στιγμὴν θὰ ἐχαλοῦσε τὴν Ρώμην νὰ τὸν ξαναεῦρῃ.

Τίποτε ὅμως! Ἐκεῖ ποῦ ἐπῆγε νὰ χωθῇ μόνος του, κανεὶς δὲν ἦτο δυνατόν νὰ τὸν εὔρῃ.

Ἡ κατακόμβη θὰ ἐκρατοῦσε καλὰ τὸ μυστικόν της.

Ἀνετρίχιασε ἀπὸ τὴν ὑγρασίαν καὶ ἐτυλίχθηκε σφικτότερα.

Αἶ! ἔτσι ἦτο πεπρωμένον! Δὲν ἦτο δυνατόν νὰ γείνῃ ἀλλοιῶς καὶ καὶ ἔπρεπε νὰ πάρῃ μὲ στωϊκότητα τὴν τύχην του.

Ἐσκέφθηκε νὰ παρακαλέσῃ, νὰ προσευχηθῇ, νὰ ζητήσῃ καταφύγιον καὶ βοήθειαν εἰς κάποιαν ἀνωτέραν δύναμιν, ἀλλὰ ἤρρε τὴν ψυχὴν του γυμνήν...

Οἱ Θεοὶ τοῦ Ὀλύμπου καὶ οἱ θελκτικοὶ θοῦλοι ποῦ εἶχαν ναννουρίσει τὰ παιδικὰ χρόνια του εἶχαν μείνει μὲ τὴν ὠριμότητα τῆς ἡλικίας ὥραῖοι συμβολισμοὶ μόνον, χωρὶς κανὲν ἄλλο βάθος παρὰ μόνον ὅτι εὐμόρφαιναν τὴν ζωὴν.

Αἱ θρησκευτικαὶ τελεταὶ καὶ οἱ τύποι τῆς παλαιᾶς λατρείας ποῦ ἐξακολουθοῦσε κατὰ συνήθειαν, ἀνταπεκρίνοντο μᾶλλον εἰς τὰς παραδόσεις ποῦ εἶχε ὑφανθῇ ἡ ζωὴ του καὶ εἰς τὴν ἀγάπην τῆς μακρυνῆς πατρίδος, παρὰ εἰς τὰς πεποιθήσεις του.

Ἀπὸ τὰς φιλοσοφικὰς θεωρίας ποῦ εἶχε σπουδάσει, τοῦ εἶχε μείνει μόνον ἡ ἰδέα μιᾶς ὑπερτάτης δυνάμεως. Κᾶποιου πανσόφου καὶ παντοδυνάμου διοργανωτοῦ. Τίποτε ἄλλο ὅμως!

Δὲν ηὔρε λοιπὸν κανένα βωμὸν νὰ ὑψώσῃ τὴν ψυχὴν του καὶ ν' ἀπευθύνῃ τὴν ἀπελπισμένην του δέησιν...

Καὶ τότε μὲ τὴν μοιρολατρείαν τοῦ στρατιώτου ποῦ εἶδε καὶ ἄλλοτε πολλαῖς φοραῖς κοντά του τὸν θάνατον ἐσυγκέντρωσε ὅλην τὴν στωϊκότητα ποῦ τοῦ ἔμενε καὶ ἀφέθηκε ν' ἀποθάνῃ.

Αὔ! Λιγάκι ἄργότερα ἢ λιγάκι ἐνωρίτερα τὶ ἐνδιέφερε!.. Κᾶτι θὰ εὕρισκετο πάντοτε εἰς τὸν καθένα νὰ ἐξοφλήσῃ τὸν λογαριασμόν του!

Τότε ὅμως ἄρχισαν νὰ περνοῦν σιγὰ σιγὰ ἀπὸ τὴν φλογισμένην φαντασίαν του, εἰκόνες περασμένων καιρῶν... Τῆς καλῆς ζωῆς του ἐκεῖ κάτω, εἰς τὰς Ἀθήνας... Εἰς τὸ πατρικὸν σπίτι του πίσω ἀπὸ τὴν Ποικίλην, εἰς τὰς παλαίστρας καὶ τοὺς πλατάνους τῆς Ἀκαδημίας, εἰς τοὺς περιπάτους τοῦ Κεραμικοῦ, μέρη ὅπου ἐπέρασε τὰ καλύτερα χρόνια τῆς νεανικῆς ἡλικίας του καὶ τὰ ὅποια ἄφησε διὰ νὰ ζητήσῃ τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν δόξαν εἰς τὸν οὐρανὸν τῆς Ρώμης.

Καὶ σιγὰ σιγὰ ὁ πυρετὸς ἄρχισε νὰ τὸν μεταφέρει καὶ νὰ τὸν παραπλανᾷ...

.....
.....

Δὲν ἦτο πειὰ εἰς τὴν ζοφεράν κατακόμβην.... δὲν ἦτο κοντά του ὁ θάνατος....

Ἦτο εἰς τὰς Ἀθήνας ὅπου ὁ βαθυγάλαζος οὐρανὸς

ἔσελάγιζε ἐπάνω ἀπὸ τὰ μάρμαρα τῶν ναῶν καὶ τῶν στοῶν. Ἀπέναντί του ὑψώνετο τὸ κράνος καὶ τὸ δόρυ τῆς προμάχου καὶ μακρὰ πρὸς τὸ Φάληρον ἀσημώνετο ἡ θάλασσα τοῦ Σαρωνικοῦ...

Ἦτο τὸ περιστύλιον τοῦ πατρικοῦ του σπιτιοῦ μὲ σκηνὰς τῆς Ὀδυσσεΐας ζωγραφισμέναις γύρω εἰς τοὺς τοίχους, τὰ γνώριμα ἀγάλματα τῆς Ἀθηνᾶς Προμάχου καὶ τῆς Ἑστίας, ὁ βωμὸς τῶν Ἀγαθοδαιμόνων καὶ ὁ μαρμαρένιος Τρίτων τοῦ ἀναβρυτηρίου ποῦ ἔρριχνε ψηλὰ τὸ νερὸ καὶ ἐσχημάτιζε μὲ τοὺς ὄχλους τοῦ ἰριδίζοντα κύματα.

Πῶς τοῦ εἶχε μείνη εἰς τὴν μνήμην ἐκείνη ἡ σπινθηρίζουσα ἄκρη τοῦ χρυσοῦ δόρατος τῆς Προμάχου, ποῦ ἔβλεπε πάντοτε ἐπάνω ἀπὸ τὸ στέγσμα τοῦ περιστυλίου, νὰ προβάλλῃ τοῦ τείχους τῆς Ἀκροπόλεως!..

Καὶ ἀκόμη ἦτο ἡ ἀγαπημένη μορφὴ τῆς μητέρας του καθισμένη μὲ τὴν ἄσπρην καλύπτραν δίπλα εἰς τὰς Ἰριδας τοῦ περιστυλίου, ἡ σκαμμένη μορφὴ τῆς Μυρτώ, τῆς γρηᾶς δούλης ποῦ τὸν ἀνέθρεψε καὶ ὁ πατέρας του μὲ τοὺς ἀσπρισμένους κροτάφους ξετυλίγων πάντοτε τοὺς αἰωνίους παπύρους του καὶ προσηλώνων ἀφηρημένα βλέμματα εἰς τοὺς ὄχλους τοῦ ἀναβρυτηρίου...

.....
.....

Ὁχι ὅμως! Δὲν ἦτο τὸ σπίτι των.... Ἦτο εἰς τὴν παλαίστραν τοῦ Ταυρέου ὅπου ἐχρούσιζεν ἡ ξανθὴ ἄμμος καὶ ἔτρεχαν τὰ γυμνὰ ἡλιοψημένα σώματα... Ἀλείφετο μὲ ἔλαιον καὶ ἤθελε νὰ παλαίσῃ μὲ τὸν

Ἑρμύλον τὸν παλαιὸν σύντροφόν του

Δίπλα του παρέστεκε ὁ Ἀριστίων, ὁ μεγαλύτερος ἀδελφός του, ὁ ἀθλητικὸς ἔφηβος μὲ τὰ ἀρρενωπὰ χαρακτηριστικά, ἀληθινὸς κορμὸς ἀπὸ τὴν πομπὴν τῶν Παναθηναίων, ὁ ὁποῖος τὸν ἀγαποῦσε σὰν παιδί του καὶ ἦτο ὁ βοηθός του καὶ ὁ ὑπερασπιστής...

.....
.....

Ἀλλὰ δὲν εἶναι αὐτοὶ ἡχοὶ αὐλῶν;....

Εἶναι ἡ πομπὴ τῶν Παναθηναίων ποὺ φέρνει τὸν πέπλον ἐπάνω εἰς τὴν Ἀκρόπολιν..Εἶνε ὅλος ὁ Δῆμος, καὶ αὐτὸς εἰς τὸ ἄλογό του ἀκολουθεῖ μαζὺ μὲ τοὺς συντρόφους του...

Νά! αἱ κανηφόροι! Νά! κατόπιν αἱ παρθένοι ποῦ ἐκέντησαν ἐφέτος τὸν πέπλον τῆς Θεᾶς.... Περίεργο πῶς αὐτὴ ἡ μεσανὴ μοιάζει τῆς Συλβίας....

Ἀλλὰ εἶνε ἡ ἴδια!..Εἶνε ἡ Συλβία καὶ τοῦ νεύει...

Πῶς τὸν ἐνοχλεῖ ὅμως... πῶς τοῦ ξεγδέρνει τὸ χέρι αὐτὸς ὁ χαλινός....

Καὶ ὁ πόνος ἔγεινε τόσο δυνατὸς ὥστε τραβᾷ τὸ χέρι του καὶ ἀνοίγει τὰ μάτια του...

.....
.....

Ὁχι!.... δὲν εἶνε τὰ Παναθήναια.... δὲν εἶνε τὸ πατρικὸ σπίτι του, οὔτε εἶνε εἰς τὰς Ἀθήνας....

Εἶνε τὰ ἔγκατα τῆς κατακόμβης, τὸ σκότος, ἡ ὑγρασία ποῦ τοῦ μουσκεύει τὸ σῶμα, ὁ θάνατος ποῦ τοῦ ἀγκιστρώνει ὅλον ἐν βαθύτερα τὰ νύχια εἰς τὴν σάρκα του...

Ὁ πόνος αὐτὸς εἶνε κάποιο ζῶον ποῦ τὸν δαγκώ-

νει εἰς τὸ χέρι καὶ τὸ ὅποιον νοιώθει νὰ τρέχῃ εἰς τὸ πόδι του.. Πιθανὸν ποντικός.

Ἀνετινάχθη μὲ ἀηδίαν ἀλλὰ ἄθελα ξαναέγειρεν ἀπὸ τὴν ἐξάντλησιν εἰς τὴν θέσιν του...

Κάποια νάρκη ἐθόλωνε τὴν σκέψιν του καὶ τὴν ἐτραβοῦσεν ἀνίκητα εἰς τὴν γῆν.

Τετέλεσται! Ὁ θάνατος ἔφθανε σιγά, σιγά... Τὸν ἔννοιωθε νὰ πλησιάζῃ!

Θὰ ἔμενε ἐκεῖ λησμονημένος νὰ σαπίσῃ εἰς τὸ σάβανον τοῦ ὑγροῦ αὐτοῦ ζόφου ποῦ τὸν εἶχε καταπιῇ.

Σὰν νὰ ἐξύπνησεν ὅμως πάλιν μαζὶ μὲ τὴν σκέψιν καὶ ἡ πεῖνα, τὸ ναρκωμένον στομάχι ἄρχισε διὰ μιᾶς νὰ τὸν τριβελλίξῃ ἀκόμη δυνατώτερα ἀπὸ πρὶν..

Καὶ τότε ἔννοιωσε τὶ φρικτὸν βασανιστήριον εἶνε αἱ δύο αὐταὶ ἀδελφαὶ μὲ τὰ φλογισμένα μάτια, καὶ τὰ σκαμμένα πρόσωπα ποῦ δαγκάνουν νὰ δάκτυλά των καὶ πίνουν τὸ αἷμα των.... Ἡ πεῖνα καὶ ἡ δίψα..

Τὴν στιγμὴν ὅμως αὐτὴν μαζὶ μὲ τὴν πείναν διαπεραστικὸς πόνος τὸν ἔτσουξε εἰς τὸ γόνατον...

Ἦτο τὸ ἴδιο ζῶον ποῦ ξαναήρχετο μὲ ἐπιμονήν... Κάποιος μεγάλος ποντικὸς φαίνεται....

Καὶ ἐσκέφθηκε τότε μὲ φρίκην πῶς ὅταν δὲν θὰ εἶχε πειὰ δύναμιν νὰ κινήσῃ τὰ μέλη του, οἱ ποντικοὶ τῆς κατακόμβης θὰ τὸν ἔτρωγαν σιγά, σιγά, ζωντανόν...

Ἄ! ὅχι! Ἀφοῦ αὐτὸ ἦτο πεπρωμένον του, ἀφοῦ δὲν ἤλπιζε τίποτε πειὰ, καλύτερα νὰ καταργοῦσε διὰ μιᾶς καὶ τὴν σκέψιν καὶ τὸν πόνον..

Καλύτερα νὰ ἐτελείωνε διὰ μιᾶς!..

Μία αποφασιστική σκέψις ἐκαρφώθηκε εἰς τὸν νοῦν του.. Νὰ πεθάνῃ !

Καὶ συμμαζεύων μὲ τελευταίαν ὁρμὴν τὰς δυνάμεις του, ἀνεκάθησε, ἐστήριξε τὴν ράχιν εἰς τὸν ὑγρὸν τοῖχον καὶ ἔσυρε τὸ Ἰβηρικὸν σπαθὶ ἀπὸ τὴν θήκην του.

Αἶ ! δὲν τοῦ ἔφερε τύχην τὸ σπαθὶ αὐτὸ ποῦ τοῦ ἐχάρισαν τὰ χέρια τῆς Συλβίας...

.....

Θυσία εἰς τὴν ἀπιστίαν τῆς γυναῖκας ἐπάνω εἰς τὸν βωμὸν τοῦ Θεοῦ τῶν Χριστιανῶν !.. ἐσκέφθηκε πικρά.... Δὲν ἤλπιζα ποτὲ νὰ δώσω τόσο φθηνὰ τὸ τομάρι μου....

.....

Ἐπῆρε τότε αποφασιστικὰ μὲ τὰ δύο χέρια τὴν λεπίδα καὶ ἐστήριξε τὴν μητερὴν αἰχμὴν τῆς μεταξὺ λαιμοῦ καὶ στρέρνου, ἀκριβῶς εἰς τὴν σφαγὴν ὅπως πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ὁ Ἰούνιος.

Μίαν στιγμὴν ἐμάζευσε τὰς δυνάμεις του νὰ σπρώξῃ διὰ μιᾶς βαθειὰ τὴν λεπίδα καὶ τὰ μάτια του ἐχαλυβώθησαν...

Ἐξαφνα ὅμως, σὰν μακρυνὴ ἁρμονία, σὰν μελωδία ἀοράτων χορῶν ἔφθασε μισοσβυσμένη εἰς τὴν ἀκοήν του...

Ἦτο ψευδαίσθησις; . ἦτο ἀπάτη τῶν παραλογιζομένων νεύρων του;..

Ἐστάθηκε μίαν στιγμὴν συγκεντρώνων ὅλην τὴν τελευταίαν ἱκμάδα τῶν αἰσθήσεων, ὅλα τὰ νεῦρα, ὅλην τὴν ψυχὴν του....

“Οχι!.. ὄχι!.. ἦτο ἀλήθεια! Ἦσαν φωναὶ ἀνθρώπωνοι..Κ᾿τι σὰν ὑμνωδία παράξενη ποῦ ἤρχετο ἀπὸ κάπου κοντά, ποῦ ἐπλησίαζε εἰς τὸ μέρος του..

Ποῦ εὗρέθηκε διὰ μιᾶς ὅλη αὐτὴ ἡ δύναμις;..ὅλη αὐτὴ ἡ ἀπελπισμένη συγκέντρωσις ζωτικότητος ἡ ὁποία τὸν ἔκαμε νὰ τυναχθῇ ὀρθίος μὲ τὰ μάτια τεντωμένα, τὰ αὐτιά στημένα, τρέμων ὁλόσωμος;..

Ἐπροσπάθησε νὰ φωνάξῃ.... νὰ καλέσῃ βοήθειαν. Ἀλλὰ ἡ φωνὴ ἐκόπηκε εἰς τὸν λάρυγγά του!..

Καὶ ὅμως ἐνόησε ὅτι ἀπ’ ἐκεῖ ἐξηρτᾶτο ἡ σωτηρία του. Ἄν ἄφηνε νὰ νικηθῇ ἀπὸ τὴν ἐξάντλησιν καὶ τὴν συγκίνησιν ἦτο τελειωτικὰ χαμένος..

Καὶ τότε ὥρμησε ἀπηλπισμένος ἔμπρὸς εἰς τὴν παρηγορητικὴν φωνὴν ποῦ τοῦ ἔφθανε σὰν εὐαγγελισμὸς ἀπολυτρώσεως καὶ σύρων μὲ δυσκολίαν τὰ βαρεῖα πόδια του, στηριζόμενος ἀπὸ τοὺς τοίχους, ἔκαμε μερικὰ τρικλίζοντα βήματα..

Ἀλλὰ αἱ δυνάμεις τὸν ἐγκατέλειψαν καὶ ἔπεσε εἰς τὰ γόνατα ἀπλώνων τὰ χέρια καὶ αἰσθανόμενος ὅτι γυρίζει ὁ κόσμος γύρω.

Τὴν ἴδιαν ὅμως στιγμὴν φῶτα λαμπάδων ἐφάνησαν εἰς τὴν ἄκρην τοῦ διαδρόμου, αἱ φωναὶ ἀκούσθηκαν ζωηρότεραι καὶ συνοδεία ἀνθρώπων ἐφάνηκε νὰ προχωρῇ εἰς τὸ μέρος του.

Τότε καὶ ὁ σπασμὸς τοῦ λάρυγγός του ἐλύθηκε... Φωνὴ τραγικὴ, φωνὴ ἀπελπισμένη ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς ἔσχισε τὸν αἴερα καὶ σὰν νὰ ἐξώδευσε μὲ αὐτὴν ὅ,τι τοῦ ἀπέμενε ἀπὸ δύναμιν ἔπεσεν ἀναίσθητος. τὰ προύμυτα, μὲ τὸ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν!

ΕΚ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΖΩΗΝ !

Ἦτο κηδεία ! Πένθιμη συνοδεία Χριστιανῶν συνοδεύουσα ἓνα νεκρὸν κοντά εἰς ἐκείνους ποῦ ἀγαποῦσε εἰς τὴν ζωὴν του, ὅταν ἔξαφνα ἀκούσθηκε μέσα εἰς τὸ σκότος τῆς κατακόμβης ἡ σπαρακτικὴ αὐτὴ φωνή. Ἡ πρώτη ἐντύπωσις ἦτο νὰ παύσουν ἀποτόμως οἱ ψαλμοί, μερικαὶ γυναῖκες νὰ λιποθυμήσουν καὶ ἄλλοι νὰ τὸ βάλλουν στὰ πόδια πανικόβλητοι... Οἱ γενναιότεροι ὅμως μὲ τοὺς ἱερεῖς ἐπροχώρησαν νὰ ἰδοῦν τι συνέβαινε.

Ὁ καθαρὸς ἀέρας καὶ ὀλίγαι σταγόνες ἀπὸ τὸ κρασί τῆς κηδείας τὸν ἐπανεφέραν ἐντελῶς εἰς τὰς αἰσθήσεις του. Καὶ τότε εὐγνωμοσύνη ἀπέραντη τὸν ἐπλημμύρισε πρὸς τοὺς λευκογενεῖους αὐτοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς γύρω του ἀπλοϊκοὺς ἀνθρώπους εἰς τοὺς ὁποίους ἐχρεωστοῦσε τὴν ζωὴν.

Ἐβγαλε ὅσους χρυσίνους εἶχε εἰς τὴν ζώνην του καὶ ἠθέλησε νὰ τοὺς προσφέρει.

Ἐκεῖνοι ὅμως ἠρνήθησαν ἀπολύτως, λέγοντες ὅτι ἦτο τὸ καθῆκον των συμφώνως μὲ τὴν διαταγὴν τοῦ Χριστοῦ των ν' ἀγαποῦν καὶ νὰ βοηθοῦν τοὺς ὁμοίους των καὶ ἐν ἐλλείψει δούλων προσεφέρθησαν προθύμως νὰ τὸν μεταφέρουν εἰς τὸ σπίτι του μέσα εἰς ἓνα φορεῖον.

Τέσσαρας ὁλοκλήρους ἡμέρας εἶχε μείνη ὁ Ἀθη-

νόδωρος μέσα εἰς τὸν φοβερὸν τάφον του. Τέσσαρας αἰῶνας ποῦ δὲν θὰ ἔλησμονοῦσε ποτὲ καὶ οἱ ὅποιοι εἶχαν τυπώση βαθειὰ εἰς τὸ πρόσωπον τὴν σφραγιδα των.

Εἰς τὰ χλωμὰ καὶ ἀδυνατισμένα χαρακτηριστικά του, εἰς τὰς γραμμὰς ποῦ ἐσκάφησαν εἰς τῆς γωνιαῖς τῶν χειλιῶν, εἰς τοὺς μαύρους κύκλους τῶν ματιῶν του, ἤμποροῦσε νὰ διαβάσῃ κανεὶς τὴν ἀγωνίαν ποῦ ἐπέρασε καὶ ὁ Γύλλιος κλαίων μὲ χονδρὰ δάκρυα βρέχοντα τὰ μακρὰ καταιβαστὰ μουστάκια του, ἀγκάλιαζε σφικτὰ καὶ ἐφιλοῦσε τὰ γόνατα τοῦ ἀγαπημένου του κυρίου...

Οἱ πρῶτοι ποῦ ἔμαθαν τὴν ἀνέλπιστην εἴδησιν τῆς ἀνευρέσεως ἦσαν εἰς τὸ σπίτι τοῦ Αἰλίου Μάγνου.

Καὶ ἀμέσως ὅλοι ἔτρεξαν εἰς τὸ προσκέφαλον τοῦ δευτέρου των παιδιοῦ.

Ὁ Φλάβιος τὰς ἡμέρας αὐτὰς εἶχε ἀναστατώσῃ ὅλην τὴν Ρώμην, εἶχε τρέξῃ ἀκολουθούμενος καὶ ἀπὸ τὸν ἀπελπισμένον Γύλλιον καὶ εἰς τὰ πλεον ὑποπτα μέρη, ἀπὸ τὸ Τρανστεβέρε καὶ τὰ Σύβουρρα ἕως τὸ Σούμμαιον, εἶχεν ἐξερευνήσῃ ὅλην τὴν Ἀππίαν ὁδὸν καὶ τοὺς γειτοτικούς κήπους.

Ὁ Αἴλιος Μάγνος εἶχε πάγει καὶ εἰς τὸν Αὐτοκράτορα ἀκόμη. Καὶ τὸ ἄτριον τοῦ Ἀθηνοδώρου ἐγέμισεν ἀμέσως ἀπὸ πλῆθος φίλων καὶ συναδέλφων του, συντρόφων τοῦ στρατοπέδου καὶ τῆς καθημερινῆς ζωῆς.

Εἰς κανένα ὅμως δὲν ἀνοίξεν ὁ νέος τὰ χεῖλη νὰ

εἶπῃ τὸν ἀληθινὸν λόγον τῆς παραπλανήσεώς του εἰς τὰς κατακόμβας.

Ἐνας ἀπλοῦς περίπατος, μία ἀπλῇ περιέργεια νὰ ἰδῇ πῶς ἦτο μέσα τὸ λατομεῖον Τίποτε ἄλλο! Κάθε ἐπιμονωτέρα ἐρώτησις εἰς αὐτὸ τὸ θέμα ἐφαίνετο νὰ τὸν στενοχωρῇ.

Καὶ μόνον τὴν Συλβίαν δὲν ἀπατοῦσεν αὐτὴ ἡ ἐπιφύλαξις.

Τὰ κουρασμένα μάτια της ποῦ ἐφαίνοντο ὅτι εἶχαν κλάψει πολὺ—μὲ πόσῃ ἀνακούφῃ τὸ εἶδεν αὐτὸ ὁ Ἀθηνόδωρος! — ἐστηρίζοντο ἐπάνω του μὲ κ᾿ποιαν ἀγωνίαν ἔνοχον, σᾶν νὰ ἐμάντευεν ὅτι αὐτὴ ἦτο αἰτία ὧσων εἶχεν ὑποφέρει.

Ἐκεῖνος ὅμως δὲν ἄφησεν οὔτε εἰς τὸ πρόσωπόν του νὰ φανῇ τίποτε. Τὰ χαρακτηριστικά του ἔμειναν κλειστά! Ὅταν ὅμως ὅλη ἡ οἰκογένεια ἀπήτησεν ἐπιμόνως νὰ τὸν ἔπαιρναν εἰς τὸ σπίτι, νὰ μένῃ μαζὺ των ἕως ὅτου συνήρχετο ἡρνήθη κατηγορηματικῶς.

Εἰς τὴν ἐπιμονὴν τῆς Λιβίας Παυλίνας μόνον ἤναγκάσθη νὰ δεχθῇ κοντὰ του διὰ τὰς ἡμέρας αὐτὰς τὴν γρηὰ τροφὸν τῆς Συλβίας. Τὴν Θεσσαλὴν Σιμαίθαν ποῦ ἦτο μοναδικὴ νὰ νοσηλεύῃ καὶ θὰ ἦτο καταλληλοτέρα ἀπὸ τοὺς ἄλλους δούλους εἰς ὅ,τι ἐχρειάζετο.

Ὁ Φλάβιος ὑποπτεύων καὶ ἐκεῖνος ὅπως ἡ Συλβία, ὅτι κάτι ἔτρεχεν εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν, ἐπροσπάθησε νὰ κάμῃ τὸν Ἀθηνόδωρον νὰ μιλήσῃ.

Ἀλλὰ ὁ νέος ἐπροσποιήθη τόσον καλὰ τὸ μέρος του ὥστε δὲν ἔμεινεν ἡ παραμικρὰ ὑποψία εἰς τὸν Ρωμαῖον.

Κανείς δὲν ἔπρεπε νὰ ἡξεύρῃ οὔτε ὅ,τι εἶχε γίνει οὔτε ὅ,τι θὰ ἐγείνετο...

.....

Ἐξω ἡ Ρώμη ἐώρταζε τὰς ἐτησίας ἐορτὰς τοῦ Ἁγίου καὶ τῆς Μεγάλης Θεᾶς. Κάτι σὰν τὸ σύγχρονον Χριστιανικὸν Πάσχα καὶ ὅλη ἡ πόλις ἦτο ἐπὶ ποδός.

Μὲ ἀτελειώτους πομπάς, μέσα εἰς ἀγρίας κραυγὰς, χοροὺς ὀργιαστικοὺς καὶ θορυβώδη μουσικὴν εἶχε κοπῇ ἀπὸ τὸ δάσος ἡ ἱερὰ πεύκη εἰς ἀνάμνησιν ἐκείνης ποῦ εἶχε ἀκρωτηριασθῇ ὁ Ἁγίος καὶ εἶχε φερθῇ ἐν ἐπισήμῳ λιτανείᾳ ὑπὸ τῶν Δενδροφόρων ἐπὶ τοῦ Παλατίνου λόφου εἰς τὸν ναὸν τῆς Θεᾶς, ἐνῶ οἱ εὐνοῦχοι ἱερεῖς, οἱ Φρύγιοι Γάλλοι, μὲ ξέπλεκα τὰ μακρὰ μαλλιά καὶ συνοδευόμενοι ἀπὸ φρενητιώδη τυμπανοκροτήματα, σάλπιγγας, κύμβαλα, αὐλοὺς καὶ κέρατα ἐκτυποῦσαν μανιωδῶς τὰ στήθη.

Ἐπειτα ἦλθε ἡ δευτέρα ἡμέρα ὅπου ἀνεζήτουν παντοῦ μὲ σάλπιγγας τὸν παραπλανηθέντα Ἁγίον, διὰ νὰ ἔλθῃ «ἡ ἡμέρα τοῦ αἵματος» ἡ Τρίτη ἡμέρα, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀκρωτηριάσθῃ ὁ ἀγαπητός τῆς Θεᾶς.

Ἐμπρὸς εἰς τὴν καταστόλιστην πεύκην ποῦ ἔφερε τὴν εἰκόνα του, οἱ Γάλλοι μὲ τὴν ἴδιαν θορυβώδη μουσικὴν, τοὺς ὀργιαστικοὺς χορούς, τὰς μανιακὰς κραυγὰς, ἐπλήγωναν καὶ ἔσχιζαν καὶ αὐτοὶ τὸ σῶμα των πρὸς τιμὴν του.

Τὸ πτῶμα τοῦ θείου ἔραστοῦ εὐρέθη καὶ ἡ θυσία ἤθελε ἐξιλέωσιν!

Τὸ αἷμα ἔρρεε εἰς πλατειὰ κόκκινα αὐλάκια καὶ ἐστάλαζε εἰς τὸ χῶμα, ἐνῶ ἐκεῖνοι γυμνοί, διαρκῶς

χορεύοντες φρενητιωδῶς καὶ ἐνθαρρυνόμενοι ἀπὸ τὰς ὑστερικὰς κραυγὰς των ἐξηκολούθουν νὰ κτυποῦν καὶ νὰ πληγώνουν ἀλύπητα τὸ σῶμα των...

Πολλοὶ φανατικοὶ μάλιστα ἀφιερωμένοι εἰς τὴν μεγάλην Θεάν, ἀκρωτηρίαζαν καὶ αὐτοὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην τὰ γεννητικά των μόρια καὶ δὲν ἦτο σπάνιον μερικοὶ ν' ἀποθάνουν ἀπὸ τὰς πληγὰς..

Σημειωτέον ὅμως ὅτι αἱ ἡμέραι αὐταὶ — εἶδος χριστιανικῆς Μεγάλης ἐβδομάδος—ἦσαν ἡμέραι πένθους καὶ νηστείας.

“Ὁλη ἡ Ρώμη μὲ τοὺς βωμοὺς τῆς Θεᾶς στολισμένους ἀπὸ ἱερὰν πεύκην καὶ ἴδια ἐνήστευε καὶ ἐπένθει ἐπαναλαμβάνουσα τὰ ὀνόματα τῆς ἐορταζούσης.

.....

—Χαῖρε Ἰδαία! Κυμαία! Πεσσινουντία! Βερεκυνθία! Σιπυληνή..

.....

Καὶ ἐπὶ τέλους ἔφθασε ἡ ὥραία, ἡ ἐνδοξος *Τετάρτη ἡμέρα*. Τὰ Ἰλάρια, ὅπου ὁ Ἄττυς ἐγείνετο δεκτὸς μεταξὺ τῶν ἀθανάτων. Ἑορτὴ μαζὺ καὶ τοῦ ἔαρος καὶ τῆς καλῆς ἐποχῆς.

Παντοῦ ἐγείνετο ἡ ἐπὶ Ἀντωνίνων εἰσαχθεῖσα *Ταυροβολία*, θυσία κριῶν, αἰγῶν, ταύρων εἰς τὸ αἷμα τῶν ὁποίων ἔβαφε τὸ ἔνδυμά του ὁ ἱερεὺς.

“Ὁλη ἡ Ρώμη ἐώρταζε καὶ ἡ χαρὰ ἐφώτιζε ὅλα τὰ πρόσωπα, ὅπως εἰς τὸ χριστιανικὸν Πάσχα τὸ ὅποιον ἄνευ ἀμφιβολίας εἶνε πιστὴ ἀπομίμησις τῶν τελετῶν αὐτῶν. Εἰς ὅλα τὰ σπίτια εὐωχοῦντο πρὸς τιμὴν τῆς

Θεᾶς καὶ ἡ εὐωχία διήρκει καὶ τὴν πέμπτην ἡμέραν ἕως οὗ τὴν ἕκτην καὶ τελευταίαν, τὸ ἄγαλμα τῆς Θεᾶς, σῶμα ἀπὸ ἄπεφθον ἄργυρον μὲ πρόσωπον ἀπὸ μέλανα λίθον καὶ στέμμα παριστάνον τείχη πόλεως, μαζὺ μὲ ὅλα τὰ ἱερὰ σκεύη ἐφέρετο εἰς τὸν μικρὸν ποταμὸν Ἐλμον διὰ νὰ πλυθῇ. Αὐτὸ ἦτο τὸ τέλος τῆς μεγάλης ἐβδομάδος τῆς Ἰσιδος ὁπότε τὸ ἄγαλμα ἐπανεφέρετο παρακολουθούμενον ἀπὸ τὸ πλῆθος γυμνῶν ἐν μέσῳ γενικῆς χαρᾶς καὶ εὐχῶν εἰς τὸν ναόν.

* * *

Ἡ ἡγὼ ὅλων αὐτῶν τῶν ἑορτῶν ἔφθασε σὰν μακρυνὸς βόμβος εἰς τὸ περιστύλιον τοῦ Ἀθηναίου χωρὶς νὰ ξυπνίζη τίποτε εἰς τὴν ψυχὴν του.

Ὀλίγαι ἡμέραι ἔφθασαν ν' ἀνακτήσῃ τὴν πρώτην ὑγείαν του καὶ εἰς τὸ διάστημα αὐτῶν νὰ σκεφθῇ τί ἔπρεπε νὰ κάμῃ.

Καὶ ἓνα πρωῒ, ἀφοῦ ὅλην σχεδὸν τὴν νύκτα ἐπέρασε γράφων καὶ ἐτοιμάζων διάφορα δέματα, ἔδωκε εἰς τὸν Γύλλιον δύο γραμματίδια τὰ ὁποῖα ἔκλεισε μὲ τὴν σφραγίδα του.

Ἐὰν δὲν ἤρχετο ἕως τὸ μεσημέρι θὰ ἔδιδε καὶ τὰ δύο εἰς τὸν Φλάβιον.

Ἐπειτα ἀφοῦ ἐδοκίμασε τὴν κόψιν τοῦ γλαδίου του, τὸ ἐπέρασεν εἰς τὸ παραζώνιον καὶ ἐπῆρε ἀποφασιστικὰ τὸν δρόμον τοῦ Ἀβεντίνου.

ΑΓΑΠΑΤΕ ΑΛΛΗΛΟΥΣ!

Ὁ Ἀθηνόδωρος ἔμπρὸς εἰς τὸν θυρῶνα τοῦ Λογγίνου, παρεμέρισεν ἀπότομα τὸν Ὀστιάριον ποῦ ἐπροσπάθησε νὰ τοῦ ἐμποδίσῃ τὴν εἴσοδον καὶ μ' ὅλες τῆς φωναῖς του ἐπροχώρησεν εἰς τὸ αὐστηρὸν Ἄτριον τοῦ ὁποίου κανὲν ἄγαλμα, κανὲν στόλισμα ὅπως εἰς τὰ ἄλλα Ρωμαϊκὰ σπίτια δὲν ἔχαροποίει τὴν γυμνότητα.

Εἰς τὸν θόρυβον ὅμως αὐτόν, ἀπὸ ἓνα κουβίκουλον ἀριστερᾷ τοῦ περιστυλίου, ἐπρόβαλεν ὑψηλὸν σῶμα ντυμένον σκοτεινόχρωμον χιτῶνα καὶ ἐφάνη ὁ Λογγῖνος προσπαθῶν νὰ διακρίνῃ τὶ συνέβαινε.

Ἐνῶ ὅμως ὁ δοῦλος μὲ τὶς ἴδιαις φωνὲς διεμαρτύρετο διὰ τὴν ἐπιδρομὴν, ἐκεῖνος ἀναγνωρίζων τὸν συνάδελφόν του ἦλθε κατ' εὐθείαν μὲ φωτισμένον πρόσωπον.

Τόσα ἔτη ἐκστρατειῶν καὶ πολέμων μαζὺ μὲ τὸν νέον Ἀθηναῖον, τὸν εἶχαν κάμει νὰ ἐκτιμῇ τὸν εὐγενικόν, τὸν πρόθυμον, τὸν λεπτὸν χαρακτῆρα του ὅσον καὶ τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν μόρφωσίν του.

Πολλαῖς μάλιστα φορὲς ἐδίστασε, ἂν δὲν ἔπρεπε νὰ τοῦ μιλήσῃ διὰ τὸ ἀληθινὸν φῶς καὶ νὰ προσπαθήσῃ νὰ σπείρῃ τὸν καλὸν σπόρον εἰς τὴν γῆν αὐτὴν τὴν κριτικὴν καὶ ἀφανάτιστην, τὴν προετοιμασμένην διὰ κατήχησιν ἀπὸ τὰς εὐαγγελιστικὰς προρρήσεις τῆς Ἑλληνικῆς σοφίας.

Ὁ Λογγῖνος εἶχε συνειθίσει τὸν Ἀθηνόδωρον πάντοτε προσηνῇ, εὐγενικόν, φίλιον.

Τὴν στιγμὴν ὅμως αὐτὴν εἶδε μὲ ἀπορίαν ἔμπρός του πρόσωπον σχεδὸν ἐχθρικὸν μὲ κάποιαν ψυχρὰν καὶ ἀποφασιστικὴν λάμψιν εἰς τὸ βλέμμα.

—Τὶ καλὸν σὲ φέρνει φίλε αὐτὴν τὴν ὥραν;..εἶπε μὲ προθυμίαν ἀπλώνων τὰ χέρια πρὸς τὸν Ἀθηναῖον. Συγχώρησε τὸν Κλεωνᾶν ποὺ θέλησε νὰ σ' ἐμποδίση.. Δὲν σ' ἐγνώριζε!

Ὁ Ἀθηναῖος ἔμεινε ἀκίνητος χωρὶς νὰ δεχθῇ τὸ ἀπλωμένον χέρι.

—Λογγῖνε! εἶπε δὲν θὰ χάσω καιρὸν διὰ περιττὰ λόγια..Μοῦ ἐπῆρες τὴν μνηστή μου καὶ ἕνας μας πρέπει νὰ λείψῃ ἀπὸ τὴν ζωὴν....

Ὁ Λογγῖνος εἰς τὴν ἀπρόοπτην αὐτὴν ἀνάμιξιν τῆς μνηστῆς τοῦ νέου αἰσθάνθηκε κόμβον εἰς τὸν λαιμόν του καὶ ἔγεινε χλωμὸς σὰν κερί.

—Δὲν σ' ἐννοῶ!.. εἶπε μὲ ταραχήν.

—Μ' ἐννοεῖς πολὺ καλὰ ὥστε νὰ μὴ χρειάζωνται περισσότερα.." Ἀς λείπουν λοιπὸν τὰ λόγια..Πάρε τὸ γλᾶδιόν σου καὶ ᾧς τελειώνωμεν.....καὶ ὁ ἴδιος ἐτράβηξεν μὲ νευρικὴν χειρονομίαν τὸ ἰδικόν του, ἐνῶ ὁ Κλεωνᾶς βλέπων τὸ κίνημα ἔβαλλε ἀπελπιστικαῖς φωνὰς αἱ ὁποῖαι ἔκαμαν πέντε ἕξ ἄλλους δούλους νὰ πεταχθοῦν ἀπὸ τὰ ὑπερῶα.

Ὁ Λογγῖνος ὅμως ἔστειλε μὲ διατακτικὴν χειρονομίαν τοὺς δούλους εἰς τὰ κουβέκουλα καὶ ἐγύρισε εἰς τὸν νέον.

— Ἀθηνόδωρε, εἶπε μὲ γλυκύτητα, δὲν σὲ ἀνα-

γνωρίζω σήμερα.. Τί σοῦ συμβαίνει;.. Μὲ νομίζεις ἐμένα ἱκανὸν νὰ ἀδικήσω οἷονδήποτε καὶ πρὸ πάντων ἐσένα τὸν παλαιὸν σύντροφόν μου ;..

— Τὰ λόγια εἶνε περιττὰ Λογγῖνε! Ἀγαπᾷς τὴν Σουλβίαν, τὴν κόρην τοῦ Αἰλίου Μάγνου...Περιττὸν νὰ τὸ ἀρνηῖσαι! Σὲ εἶδα μαζύ της εἰς τὰς κατακόμβας ..τώρα ὑποθέτω ἐννοεῖς ..

Τὸ πρόσωπον τοῦ γίγαντος ἔγεινε καταπόρφυρον. Μίαν στιγμὴν ἐκράτησε σιωπὴν σὰν νὰ ἐξήταζε τὰ ἐνδύμυχά του καὶ ἔπειτα μὲ σιγανὴν φωνήν, μὲ ἀπόφασιν, βιάζων τὸν ἑαυτόν του.

— Ναί ! αὐτὸ ποῦ λὲς εἶνε ἀλήθεια..Τὸ ὁμολογῶ.. εἶπε ταπεινῶς χαμηλώνων τὸ κεφάλι σὰν νὰ ἐξωμολογεῖτο πρώτην φορὰν καὶ εἰς τὸν ἴδιον τὸν ἑαυτόν του. Δηλαδή τὰ λόγια σου μὲ κάμνουν νὰ τὸ ἐννοῶ κι' ἐγώ..νὰ ἐννοῶ ὅτι δὲν θὰ ἤθελα καὶ νὰ ὑποθέσω..

— Λοιπὸν ἐννοεῖς ἐπίσης ὅτι ἡ Σουλβία εἶνε μνηστή μου, ἡ γυναῖκα ποῦ ἀγαποῦσα, ἡ γυναῖκα ποῦ μ' ἀγαποῦσε κι' αὕτή..Καὶ ἤλθες ἐσὺ δόλιε καὶ ὑποκριτὰ σταυρολάτρε, ἀρνησίθρησκε, νὰ μᾶς χωρίσης.. νὰ μοῦ τὴν πάρης ἐσύ....

Ὁ γίγας τὸν ἐκύτταξε σὰν παραζαλισμένος.

— Ὡστε φαντάζεσαι λοιπόν.. εἶπε.

— Δὲν σ' ἐνδιαφέρει !.. οὔτε ἤλθα ἐδῶ νὰ δώσω ἐξηγήσεις τί φαντάζομαι..

Ὁ Λογγῖνος ἔκλεισε μίαν στιγμὴν περίλυπος τὰ μάτια καὶ ἔπειτα ἔκλινε τὸ ἓνα γόνατον.

— Τότε κτύπα !..εἶπε παραμερίζων τὸν χιτῶνα ἀπὸ τὸ στῆθος του.

— Δὲν συνηθίζω νὰ δολοφονῶ.... εἶπε ψυχρὰ ὁ Ἀθηναῖος, αὐτὸ φαίνεται ὅτι εἶνε προνόμιον τῶν Χριστιανῶν μόνον.... Καὶ αὐτοὶ κτυποῦν χειρότερα, γιὰτὶ κτυποῦν τὴν ψυχὴν....

— Ἐὰν εἶνε ἁμάρτημα ὅτι αἰσθάνθηκα ὅπως τὸ νοιώθω αὐτὴν τὴν στιγμὴν χωρὶς νὰ τὸ καθορίσω, κάποιο θερμότερον ἐνδιαφέρον διὰ τὴν κόρην τοῦ Αἰλίου Μάγνου... Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ἁρνίου.. Ἰδού.. τιμώρησέ με!

— Εἶπα! δὲν δολοφονῶ! Ζητῶ δικαιοσύνην γιὰ ὅτι μοῦ ἔκλεψαν.... Ὅσον γιὰ τοὺς ἄστειους ὅρκους σου εἰς τὸ ἁρνίον ἢ τὸν τράγον, βρίσκω ὅτι καλήτερα εἰμποροῦσες νὰ ὠρκίζεσο στὸν Κέρβερον..

— Ἀλλὰ δὲν σοῦ ἔκλεψα τίποτε ἐγώ.... εἶπε μὲ ὅλην τὴν ψυχὴν του ὁ γίγας. Ἀφέθηκα χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσω νὰ συγκινηθῶ ἀπὸ τὴν εὐμορφιά, τὸν χαρὰ-κτῆρα τὴν ἀγνότητα τῆς κόρης αὐτῆς... Ἐως τώρα μάλιστα δὲν ἐννοιωθῆκα πῶς ἦτο περισσότερον ἀπὸ φιλίαν καὶ σοῦ τὸ ὁμολόγησα νομίζω ἀπὸ τὴν πρώτην στιγμὴν μὲ ὅλην τὴν εἰλικρίνειαν.. Ἀλλως, οὔτε ἔδειξα τὸ παραμικρὸν σημεῖον αὐτῆς τῆς ἐκτιμήσεώς οὔτε ὑπάρχει τίποτε μεταξύ μας...

— Λογγῖνε! εἶνε ἀνάξιον νὰ προσπαθῇς, Ρωμαῖος στρατιώτης ἐσύ, νὰ ψεύδεσαι...

Ὁ Λογγῖνος ἄπλωσε ἐπισήμως καὶ μὲ συγκίνησιν τὸ χέρι του.

— Ὁρκίζομαι εἰς τὸν Χριστόν, εἶπε, ὅτι ἂν ἐγὼ πράγματι ἀγαπῶ τὴν κόρην τοῦ Αἰλίου Μάγνου χωρὶς νὰ τὸ ἐξομολογηθῶ καλὰ καλὰ ἕως τὴν στιγμὴν

αὐτὴν οὔτε εἰς τὸν ἴδιον ἑαυτὸν μου, ἐκείνη δὲν μ' ἐκύτταξε ποτὲ παρὰ σὰν ἀδελφόν....

— Χά! χά! χά! ἐγέλασε σαρδώνια ὁ Ἀθηνόδωρος Γι' αὐτὸ τότε αἱ κρυφαὶ συναντήσεις σας ἔξω ἀπὸ τὰ τεῖχη, γι' αὐτὸ τὸ μυστικὸν σας κρησφύγετον μέσα σ' τὰς κατακόμβας ποῦ σᾶς εἶδα μὲ τὰ ἴδια τὰ μάτια μου....

Ὁ Λογγῖνος ἐδίστασε μίαν στιγμὴν καὶ ἔπειτα ἐχαμήλωσε τὸ κεφάλι συγκεχυμένος.

— Αὐτὸ εἶνε ἄλλο ἄσχετον πρᾶγμα..μυστικὸν ποῦ δὲν μοῦ ἀνήκει.. εἶπε μὲ στενοχωρίαν.

— Τὸ μυστικὸν αὐτὸ λοιπὸν νὰ σοῦ τὸ εἰπῶ ἐγώ!.. εἶπε μὲ παραφορὰν ὁ Ἀθηνόδωρος. Ὁχι μόνον μοῦ ἐπῆρες τὴν καρδιὰ τῆς μνηστῆς μου ἀλλὰ προσπαθεῖς τώρα ν' ἀπατήσης καὶ ἐμένα... Ὁχι μόνον μοῦ τὴν ἔκλεψες ἀλλὰ καὶ τὴν διέφθειρες καὶ τὴν ἐκύλισες στὴν λάσπην τῶν ὀργίων σου.. Σταυρολάτραι ὑποκριταί.. δόλιοι καὶ διεφθαρμένοι ἀπατεῶνες.. Πάρε τὸ Γλάδιόν σου γρήγορα ἂν δὲν θέλῃς νὰ σὲ κυλίσω σᾶν τὸν τελευταῖον δοῦλον κάτω εἰς τὸ πάτωμα...

Τὰ μάτια τοῦ γίγαντος ἄστραψαν, ἀλλὰ ἐδαμάσθη καὶ ἐσήκωσε μὲ ὑπερηφάνειαν τὸ κεφάλι.

— Ἀθηνόδωρε! εἶπε. Μὲ γνωρίζεις καλὰ καὶ ξεύρεις ἂν ὁ φόβος κρατεῖ τὰ χέρια μου.... Ἄν δὲν ἦμην μάλιστα χριστιανός, αὐτὴν τὴν στιγμὴν, σοῦ τὸ λέγω, δὲν θὰ εὐγαινες ζωντανὸς ἀπὸ τὸ ἄτριον μου.. Ἀλλὰ ὄχι! εἶνε ἄδικον! ὁ Χριστὸς μας εἶπε: «Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους καὶ εἴ τις σὲ ραπίσῃ εἰς τὴν μίαν παρειὰν στρέψον καὶ τὴν ἄλλην»...

— Ὡραῖον μὰ τὴν Ἑκάτην εἶνε αὐτὸ γιὰ ἓνα Ρωμαῖον Τριμποῦνον.. ἐχλεύασεν ὁ Ἀθηνόδωρος. Εἶμαι περίεργος νὰ ἰδῶ πῶς θὰ σοῦ φανῇ ὅταν δοκιμάσης ἀπὸ τὴν μίαν μεριὰ....

Καὶ ἐσήκωσε τὸ ἀνάστροφον τοῦ γλαδίου νὰ κτυπήσῃ εἰς τὸ πρόσωπον τὸν γίγαντα.

Ἐκεῖνος ὅμως ἄρπαξε σὰν ἀστραπὴ μὲ τὰ δάκτυλά του τὴν λεπίδα καὶ χωρὶς νὰ φροντίσῃ κἄν ὅτι ἐκατακόπηκε, τὸ ἐστριφογύρισε μὲ ὑπεράνθρωπον δύναμιν, κατόρθωσε νὰ τοῦ τὸ ἀποσπάσῃ καὶ τὸ ἔρριξε μακριά...

Ὁ Ἀθηνόδωρος τότε ἐχύθηκε μὲ μανίαν ἐπάνω του νὰ τὸν πνίξῃ μὲ τὰ χέρια. Αἱ δυνάμεις του ὅμως ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶχαν ἐξασθενήσῃ ἀπὸ τὴν κατακόμβην, ἦσαν πάντοτε πολὺ ὑποδεέστεραι τῶν ἥρακλείων μυῶν τοῦ γίγαντος καὶ ὁ Λογγῖνος τὸν ἄρπαξε καὶ τὸν ἔσφιξε τόσον δυνατὰ ὥστε αἰσθάνθηκε τὸ σῶμά του νὰ παραλύῃ.

— Βλέπεις, εἶπε, ἀφήνων αὐτὸν ἀσθμαίνοντα καὶ σκουπίζων τὰ αἱμορραγοῦντα δάκτυλά του, εἵμποροῦσα νὰ σὲ τελειώσω.. Δὲν τὸν κάμω ὅμως καὶ σὲ συγχωρῶ.. Νὰ τὸ χρεωστῇς εἰς τὸν Χριστὸν καὶ μόνον!

— Τὸ κάμνω ἐγὼ ὅμως.. Τέτοιαν ζωὴν καὶ μάλιστα χαρισμένην ἀπὸ ἓνα ποταπὸν σὰν ἐσὲ δὲν τὴν θέλω πειά. ἐμούγκρισε βραχνὰ ὁ Ἀθηνόδωρος καὶ μ' ἓνα πῆδημα ἐχύθηκε πάλιν εἰς τὸ γλᾶδιόν του τὸ ἄρπαξε καὶ ἐγύρισε τὴν αἰχμὴν εἰς τὸ ἴδιον στῆθος..

Πρὶν προφθάσῃ ὅμως ὁ Λογγῖνος τὸν ἔκλεισε καὶ πάλιν εἰς τὰ χέρια του καὶ ἔπειτα ἀπὸ πάλιν λυσσώδη

ἄφωπλίσθη δευτέραν φορὰν καὶ τὸ γλᾶδιόν του σπασμένον εἰς δύο ἐπήγαινε ἐπάνω ἀπὸ τὸ κομπλούβιον τῆς ὀροφῆς.

—'Αφοῦ λοιπὸν μοῦ ἐπῆρες τὴν εὐτυχία μου δόλιε καὶ ἀνάξιε ἄνθρωπε γιατί δὲν μὲ σκοτώνεις ;.. 'Αφοῦ ὁ ἄδικος Ζεὺς σοῦ ἔδωσε αὐτὴν τὴν κτηνώδη δύναμιν νὰ ὑπερασπίζῃς τὰς ἀτιμίας σου καὶ δὲν εἰμπορῶ νὰ σὲ τιμωρήσω ἐγὼ γιατί δὲν μὲ ἀφήνεις νὰ σκοτωθῶ μόνος μου ;.. ἐβόγγησεν.

—Φίλε μου....ἀδελφέ μου !....τὸν ἀγκάλιασε ὁ γίγας συγκεκινημένος. 'Ἠσύχασε ! στάσου νὰ μ' ἀκούσης..Σοῦ ζητῶ εἰς τὸ ὄνομα τῆς μητέρας σου, εἰς τὸ ὄνομα τῆς μνηστῆς σου, νὰ μ' ἀκούσης μίαν μόνον στιγμὴν..Κύτταξέ με εἰς τὰ μάτια καὶ πίστευσέ με καὶ πείσου..Σοῦ τὸ ὀρκίζομαι εἰς τὸν θεὸν ποὺ πιστεύω καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν ποῦ προσδοκῶ...

Εἶναι ἀλήθεια..βλέπω ὅτι ἀφέθηκα νὰ συμπαθήσω τὴν κόρην τοῦ Αἰλίου Μάγνου..'Αλλὰ δὲν μὲ συνδέει μαζύ της ὁ παραμικρὸς δεσμός, δὲν μὲ ἐκύτταξε ποτὲ παρὰ σὰν φίλον, δὲν μὲ συμπαθεῖ παρὰ σὰν ἀδελφόν....Νοιώθω τὴν παραφορὰν σου, νοιώθω τὸν πόνον σου, καὶ βλέπω ὅτι τὸ αἶσθημα αὐτὸ δὲν πρέπει πειὰ νὰ εἶνε στὴν ψυχὴν μου... Σοῦ ὑπόσχομαι νὰ τὸ ξερριζώσω καὶ νὰ μὴ ξαναμιλήσω κἂν πειὰ μαζύ της.. νὰ μὴ τὴν ξαναἰδῶ....

Καὶ ὁ τόνος τῆς φωνῆς του ἦτο τέτοιος ὥστε ἐπὶ τέλους ἡ εἰλικρίνειά του ἐχάιδεψε σὰν δροσιὰ εὐεργετικὴ τὴν φλογισμένην ψυχὴν τοῦ 'Αθηναίου.

Ἐννοίωσε ὅλην τὴν μεγαλοψυχίαν, τὴν αὐταπάρ-

νησιν, τὴν συμπάθειαν ποῦ ἦτο εἰς τὰ λόγια αὐτά, ἔννοιωσε πόσον ταπεινωμένος ἦτο ἀπέναντι τοῦ ἀπλοῖκοῦ ἐκείνου γίγαντος ποὺ τὸν ἐξηυτέλιζε μὲ τὴν θυσίαν του καὶ ἔξαφνα μὲ τοὺς ἀγκῶνας εἰς τὰ γόνατα ἔσκυψε τὸ πρόσωπον εἰς τὰ αἵματωμένα χέρια του νὰ ἀφήσῃ ἐλεύθερα τὰ δάκρυά του.

Τὰ δάκρυα ὅμως αὐτὰ περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλην μετάνοιαν ἀνέλυσαν ἐντελῶς τὴν ψυχὴν τοῦ καλοῦ γίγαντος ὃ ὁποῖος ἀγκάλιασε τὸ δακρυβρεγμένον κεφάλι τοῦ Ἀθηναίου σὰν πατέρας τὸ ἀπελπισμένον του παιδί....

—Μὴ κλαῖς ἀδελφέ μου.... μὴ κλαῖς παληέ μου σύντροφε....εἶπε, δὲν ὑπάρχει πιά λόγος !.. Τὰ πράγματα ἐξηγήθησαν..Δὲν θὰ τὴν ξαναῖδῶ οὔτε θὰ τὴν ξανασκεφθῶ.. Ἀλλὰ πιστευσέ με!.. ἡ ἐπίσκεψις εἰς τὰς κατακόμβας κ᾿τι ἄλλο κρύπτει ποὺ δὲν εἴμπορῶ ἐγὼ νὰ σοῦ ἀποκαλύψω..Ἐρώτησε τὴν ἴδιαν καὶ θὰ μάθῃς....Πάντως μεταξύ μας δὲν ὑπάρχει ἀπολύτως τίποτε..Καὶ ἂν δὲν σ' ἀγαπᾷ πειὰ κ᾿τι ἄλλο συμβαίνει ποῦ πρέπει νὰ ἐξετάσῃς..ποῦ πρέπει νὰ προσπαθήσῃς νὰ εὕρῃς....

Εἰς τὰς λέξεις αὐτὰς ὃ Ἀθηνόδωρος ἐσήκωσε τὸ δακρυβρεγμένον πρόσωπόν του.

—Ναί ! ἔχεις δίκαιον Λογγῖνε..Νοιώθω ὅτι πρέπει νὰ σὲ πιστεύσω..σὲ πιστεύω καὶ σ' εὐχαριστῶ !..Κ᾿τι ἄλλο συμβαίνει, ποὺ πρέπει νὰ μάθω καὶ θὰ τὸ μάθω.. Συγχώρησέ με διὰ τὸν τρόπον ποὺ ἐφέρθηκα, ἀλλὰ εἶμαι τρελλός..Ἄν σᾶς κάνει ἔτσι καλοὺς ἢ θρησκεία

σας, εἶναι μεγάλη πράγματι καὶ ὠραία θρησκεία....
Μ' ἐνίκησες...

Καὶ ἀγκαλιάζων τὸν γίγαντα ὅπως τὸν παλιὸν καιρὸν ἠθέλησε νὰ τὸν ἀποχαιρετήσῃ.

Ἀλλὰ ἐκεῖνος δὲν ἠθέλησε μὲ κανένα τρόπον νὰ τὸν ἀφήσῃ. Εἰς τὴν κατάστασιν ποῦ ἦτο δὲν ἤμποροῦσε νὰ ἔβγῃ ἔξω.

Ἐπρεπε νὰ πλυθῇ ἀπὸ τὰ αἵματα, νὰ ἀλλάξῃ χιτῶνα ὁ ὁποῖος ἦτο γεμάτος ἀπὸ μεγάλαις αἱματηραῖς βούλαις, νὰ ἡσυχάσῃ ἐντελῶς...

Ἐφώναξε λοιπὸν τὸν Κλεωνᾶ ὁ ὁποῖος ἐπλησίασε τρέμων ἀπὸ τὴν σκηνὴν καὶ τὰ αἵματα ποὺ ἔβλεπεν εἰς τὰ ἐνδύματα τῶν δύο ἀνδρῶν καὶ εἰς τὰς πλάκας.

Ὁ Ἀθηνόδωρος ἔπειτα ἀπὸ τὸν δυνατὸν αὐτὸν νευρικὸν κλονισμόν ὁ ὁποῖος ἤρχετο ἀμέσως ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἐξάντλησιν τῆς κατακόμβης ἀφέθηκε σὰν ἀδρανὲς σῶμα νὰ τὸν κάμουν ὅ,τι ἠθελαν.

Καὶ μόνον τὸ ἀπόγευμα τὸ φορεῖον τοῦ Λογγίνου τὸν ἐξανάφερνεν εἰς τὸ Ἄτριόν του ἐνῶ ὁ γίγας κλεισμένος μέσα εἰς τὸ κουβίκουλον καὶ γονατιστὸς ἔμπρὸς εἰς ἓνα ἀπλὸν ξύλινον σταυρὸν ἔκρυπτεν εἰς τὰ χέρια τὸ πρόσωπόν του.

Χονδρὰ δάκρυα ἐκυλοῦσαν σιγὰ-σιγὰ ἀπὸ τὰ φλογισμένα μάτια του.

.....

— Χαῖρε Συλβία!.... ἔκλαιε μέσα ἀπελπισμένη ἡ ψυχὴ του.

ΕΙΜΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΗ !

Μόλις συνήλθεν ἀπὸ τοὺς δύο δυνατοὺς νευρικοὺς κλονισμούς τῆς κατακόμβης καὶ τῆς σκηνῆς μὲ τὸν Λογγῖνον, ὁ Ἀθηνόδωρος εἶδεν ὅτι μία καθαρὰ ἐξήγησις μὲ τὴν Συλβίαν ἦτο πλέον ἀπαραίτητος.

Ἐπρεπε καὶ ἐναντίον τῆς θελήσεώς της ἀκόμη νὰ τὴν ἐπιτύχη μοναχὴν καὶ νὰ ἐξηγηθῇ. Διότι ἂν τυχὸν ἡ Συλβία ἀγαποῦσε τὸν Λογγῖνον, τί τὸ ὄφελος ἀπὸ ὅτι ἔγινε μὲ τὸ τελευταῖον αὐτόν ;..

Ἐδιάλεξε λοιπὸν μίαν ὥραν ποῦ εἴξευρε ὅτι ἡ Λιβία Παυλίνα ἔλειπεν εἰς τὸν τακτικόν της περίπατον καὶ ὁ Αἴλιος Μάγνος ἦτο εἰς τὴν Σύγκλητον καὶ παρουσιάσθη ἀπροόπτως.

Ὁ Ὀστιάριος ποῦ ἤνοιξε τὴν θύραν εἰς τὴν θέαν του ἔτρεξε ἀμέσως νὰ εἰδοποιήσῃ τὴν Συλβίαν, ἐνῶ αὐτὸς προχωρήσας εἰς τὸ Ἄτριον, ἔμεινε ἀκίνητος ἐμπρὸς εἰς τὸν μικρὸν βωμὸν τῶν Λαρήτων.

Γύρω του τὰ παραπετάσματα τῶν κιόνων τραβηγμένα ἄφηναν νὰ φαίνωνται οἱ ζωγραφιστοὶ τοῖχοι μετὰ ἐρμάρια ὅπου ἐφυλάσσοντο μαζὺ μὲ τοὺς ἀργυροῦς Λάρητας τὰ ἐκμαγεῖα τῶν προγόνων, πρόσωπα ἀπὸ χρωματισμένον κερὶ τὰ ὅποια ἔβγαιναν ἀπὸ ἐκεῖ μόνον διὰ τὰς ἐπισήμους περιστάσεις, εἰς ἐορτὰς ἢ κηδείας.

Τὸ φῶς κατεβαῖνον ἀπὸ τὸ κομπλοῦβιον τῆς ὀροφῆς ἔρριχνε οκυθρωπὴν σκιὰν εἰς τὸ Ἄτριον. Ἀπὸ

τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ περιστυλίου καὶ τὸ ὑπερῶον ἔφθανεν ὁ θόρυβος τῶν δούλων ἀσχολουμένων εἰς τὰς ἐργασίας των.

Ἡ Συλβία ἀργοποροῦσε. Μήπως δὲν τὸν ἐδέχετο;..

Τὴν στιγμὴν αὐτὴν ὅμως θόρυβος εἰς τὸ πρόθυρον προσεῖλκυσε τὴν προσαχήν του καὶ εἰς τὴν σιωπὴν ποῦ ἐπικράτει ἔστησε τὴν ἀκοήν.

Ἦσαν οἱ Γάλλοι, οἱ εὐνοῦχοι ἱερεῖς τῆς Μεγάλης θεᾶς Κυβέλης, οἱ Μητραγύρται, μὲ τὰ γυναικεῖα φορέματα καὶ τοὺς Φρυγικοὺς σκούφους, κτυπῶντες τὰ μικρὰ των τύμπανα καὶ γυρίζοντες εἰς τὰ σπίτια διὰ νὰ ἐπαιτοῦν αὐγὰ καὶ μεταχειρισμένα ἐνδύματα.

Αἱ διαβεβαιώσεις τοῦ θυρωροῦ ὅτι ἡ Ματρόνα δὲν εὗρίσκετο εἰς τὸ σπίτι δὲν τοὺς ἐφάνησαν πιστευταῖ· ἐξηκολούθουν λοιπὸν νὰ κτυποῦν τὴν θύραν καὶ μάλιστα νὰ φοβερίζουν μὲ τὴν ὀργὴν τῆς θεᾶς ὅτι θὰ τοὺς ἔστελνε δίχως ἄλλο πυρετοὺς τὸ φθινόπωρον..
.....

— Φοβεῖσθε τὸν Σεπτεμβριον ποῦ πλησιάζει καὶ τὸν κακὸν αἶρα.. ἔλεγαν ψαλμωδιᾷ ἀπ' ἔξω. Δώσατέ μας αὐγὰ διὰ νὰ ἐκπλυθοῦν τὰ ἁμαρτήματά σας καὶ χλαμύδας χρώματος μαραμένων φύλλων γιὰ νὰ γυρίσωμεν ἐπάνω των τὰς κακὰς ἐπιδράσεις ποῦ σᾶς περικυλώνουν...
.....

Ἀλλὰ ἡ ἐξώθυρα ἔμεινε κλειστή.

Ἐπὶ τέλους ἀπελπίσθηκαν καὶ ὁ κρότος τῶν τυμπάνων των ἀκούσθηκε ν' ἀπομακρύνεται εἰς τὸν δρόμον.

Τὴν στιγμὴν αὐτὴν, κᾶτι σᾶν φῶς ἐφαίδρυνε τὸ

Ἐν τῷ Ἀτρίῳ καὶ ἡ Σουλβία ἐφάνηκε ἀμήχανη καὶ τεταραγμένη σὰν νὰ ἐφοβεῖτο κάποιαν ἐξήγησιν ποῦ ἐπρόβλεπε.

.....

Ἐκεῖνος ὄρθιος, μὲ φωνὴν κομμένην καὶ δάκτυλα τρέμοντα, δὲν ἔχασε πολλὴν ὥραν εἰς περιστροφάς.

— Σουλβία ! εἶπε. Ὑπάρχει κάτι μεταξύ μας ποῦ πρέπει νὰ ξεκαθαρίσωμεν. . . Γιατὶ μ' ἀποφεύγεις ! . . Τί ἔχεις μαζί μου ; . . μήπως χωρὶς νὰ εἰξεύρω σὲ ἐπλήγωσα ἢ σὲ ἀπεγοήτευσά εἰς τίποτε ; . .

— Ἀλλὰ ὄχι ! ἐπρόφερε στενοχωρημένη ἡ κόρη. Πῶς σοῦ ἔρχονται αἱ σκέψεις αὐταί ; . .

— Μὴ διαμαρτύρεσαι ! . . δὲν ἀπατῶμαι ἐγώ ! Δὲν εἶσαι ἡ ἴδια ποῦ ἄφησα ! Ἡ δὲν μ' ἀγαπᾷς πειὰ ἢ κάτι ἄλλο συμβαίνει εἰς τὴν ζωὴ σου . . . Φθάνει μονάχα νὰ μὲ πείσῃ γι' αὐτό, ὅτι τόσον καιρὸ ποῦ εἵμεθα ἐδῶ πρώτην φορὰν σὲ βλέπω μονάχη σου . . .

— Ἀλλὰ σὲ βεβαιώνω Ἀθηνόδωρε ! ἡ φαντασία σου σὲ κάνει νὰ νομίζῃς ὅλα αὐτά . . .

— Ἡ φαντασία μου μὲ κάνει νὰ νομίζω ὅτι ἀποφεύγεις νὰ εὐρεθῇς μόνη μαζί μου ; . . ἡ φαντασία μου μὲ κάμνει νὰ νομίζω ὅτι δὲν γυρίζεις οὔτε νὰ μὲ κυτάξῃς πειὰ . . . Σουλβία ! ἀγαπᾷς ἄλλον ! . . εἶπε ἀποφασιστικὰ ὁ νέος.

— ὦ ! ἐτινάχθηκε ἐνεργητικῶς ἐκείνη. Ὁχι ! . .

— Ναί ! ἀγαπᾷς ἄλλον ! γιατί τὸ κρύβεις ; . . γιατί δὲν ἔχεις τοῦλάχιστον τὸ θάρρος νὰ μοῦ τὸ εἰπῇς καθαρά ; . . ἐπέμεινε πικρὰ ἐκεῖνος.

— Δὲν ἀγαπῶ κανένα Ἀθηνόδωρε ! εἶπε σταθερὰ

ἡ κόρη σηκώνουσα μὲ εἰλικρίνειαν τὰ μαῦρα μάτια της ἐπάνω του.

— Τότε τί θέλεις στὰς κατακόμβας μὲ κλεισμένον φορεῖον σὰν ἔνοχος ποῦ προσπαθεῖ νὰ κρυφθῇ; . .

— "Α! μὲ εἶδες ἐκεῖ..... συνέπλεξε τὰ χέρια ἐκείνη. Αὐτὸ λοιπὸν ἦτο ἡ αἰτία τοῦ ὅτι ἔγεινε; . .

Ὁ Ἀθηνόδωρος ἐκούνησε πικρὰ τὸ κεφάλι.

— Ἐπειτα ἀπὸ ὅ,τι ὑπέφερα ταῖς ἡμέραις αὐταῖς, μακάρι νὰ εἶχε γείνη ὅ,τι ἀτυχῶς δὲν ἔγεινε..... Μακάρι νὰ εἶχα μείνη μέσα ἐκεῖ.....εἶπε ἄργά.

Ἡ κόρη ἔκαμε νὰ προχωρήσῃ πρὸς αὐτὸν ἓνα βῆμα μὲ ὁρμὴν διαχύσεως ἀλλὰ συνεκρατήθη.

— Ναί!.....σὲ εἶδε πρῶτα ὁ Γύλλιος καὶ μὲ εἰδοποίησε.....ἐξηκολούθησε ἐκεῖνος. Ἐπειτα ἦλθα καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος, καὶ εἶδα καὶ ἐκείνους ἀκόμη πὺν σὲ συνώδευαν.....ἐτόνισε.

Ἡ Συλβία, ἐσκούπισε τὰ μάτια καὶ τὸν ἐκύτταξε μὲ μομφήν.

— Ἐστω! εἶπε. Ἀνεκάλυψες τὸ μυστικόν μου, ἡ πρᾶξις ὅμως αὐτή, τοῦ νὰ μὲ παρακολουθῇς καὶ νὰ κατασκοπεύῃς δὲν εἶναι πρᾶξις ποῦ ν' ἀξίζη εἰς ἓνα ἄνθρωπον ποῦ εἶχα τὴν ἐμπιστοσύνην μου.....

— Α! εἶπε μὲ εἰρωνείαν ὁ νέος. Βλέπω ὅτι ἀπὸ ἐρωτευμένον προβιβάζομαι εἰς μυστικοσύμβουλον...

— Δὲν ἐζήτησα νομίζω τὰς συμβουλὰς κανενός... ἐσήκωσε τὸ κεφάλι ἡ κόρη νοιώθουσα τὸ Ρωμαϊκὸν αἷμα νὰ ξυπνίζη.

— Φυσικά!..... δὲν ἀμφιβάλλω γι' αὐτό.....ἐκτὸς τοῦ ἐραστοῦ σου... .

Ἐκείνη τὸν ἐκύτταξε μιὰ στιγμή μὲ ἀστραποβόλα μάτια. Διὰ μιᾶς ὅμως ἔδαμάσθηκε.

— Σοῦ εἶπα Ἀθηνόδωρε ὅτι δὲν ἀγαπῶ κανένα ! εἶπε καὶ πάλι μὲ γλυκύτητα. Ἄν ἀγαποῦσα ἔσο βέβαιος ὅτι δὲν θὰ τὸ ἔκρουβα..

Τὰ πτερύγια τῆς μύτης τοῦ Ἀθηνοδώρου ἀνεπάλθησαν.

— Τότε τί ἤθελες στὰς κατακόμβας μὲ τὸν Λογγῖνον;..

— Μὲ τὸν Λογγῖνον ;.. εἶπεν ἐκείνη σὰν ν' ἀποροῦσε.

Ἄ ! ναί !.. εἶπεν ἔπειτα ἀπὸ λιγάκι σὰν νὰ ἐνθυμεῖτο. Πράγματι! εἶδα πολλαῖς φοραῖς τὸν Λογγῖνον, ἀλλὰ οὔτε σὺ ἤμπορεῖς νὰ βάλῃς σ' τὸν νοῦν σου οὔτε ἐγὼ νὰ σοῦ εἰπῶ γιατί..

— Χά ! χά ! ἐγέλασε μὲ περιφρονητικὴν εἰρωνείαν ἐκεῖνος.

— Ἀδιαφορῶ διὰ τὰ προσβλητικὰ αὐτὰ γέλια.... ἐξανασήκωσε τὸ κεφάλι ἐκείνη. Καὶ ἂν ἐννοῇς νὰ ἐξακολουθήσης εἰς τὸν τόνον αὐτόν..

Καὶ συγχρόνως ἔκαμνε ἓνα βῆμα πρὸς τὸ περιστύλιον.

— Τὸ μόνον ποῦ μ' ἐνδιαφέρει εἶνε, ἐξηκολούθησε, ἂν εἶπες τίποτε εἰς τὸν Φλάβιον ἢ εἰς τὸν πατέρα μου, διὰ τὴν ὑπόθεσιν αὐτήν...

— ὦ ! ὄχι ! μὴ φοβεῖσαι ! ἤμπορεῖς νὰ κοιμᾶσαι ἐν εἰρήνῃ.. ἐσήκωσε πικρὰ τοὺς ὤμους ὁ Ἀθηνόδωρος, δὲν εἶμαι ἐκεῖνος ποῦ θὰ σὲ προδώσω βέβαια.. ἤμπορεῖς νὰ εἶσαι ἡσυχῇ εἰς τοὺς ἔρωτάς σου,...

Ἡ κόρη ἀνετινάχθη, καὶ δευτέραν φορὰν τὸν ἀντιμετώπισε μὲ αὖστηρά μάτια.

—Τὸ μόνον ποῦ θὰ σοῦ συστήσω, ἐξηκολούθησε μὲ κάποιον περιφρόνησιν ἐκεῖνος, εἶνε ν' ἀλλάξης τόπον συναντήσεως καὶ νὰ εἶσαι πειὸ ἐπιφυλακτική..

Ἡ κόρη τοῦ Αἰλίου Μάγνου εἰς τὰς κατακόμβος σὰν καμμία ἀπελευθέρα!.. Δὲν ἔχει ὁ ἐραστής σου κανένα ἄλλο μέρος νὰ βλέπεσθε;.. Πῶς δὲν ἐδιάλεξε τὰ Σύβουρα ἢ καμμίαν τρώγλην τοῦ Σουμμαίου...

Ἡ λέξις αὕτῃ ἀνετίναξε τὴν Συλβίαν σὰν μαστίγωμα.

—Ἀκουσε Ἀθηνόδωρε! εἶπε σταθερῶς. Ὑπάρχει κάποια μεγάλη διαφορὰ εἰς ὅτι ἐσὺ νομίζεις καὶ εἰς ὅτι εἶνε πραγματικῶς.... Νομίζεις ὅτι ἐγώ, ἡ Συλβία ἔχω ἐραστήν.. Τὸν Λογγῖνον ἢ ὅποιον ἄλλον.. Λοιπὸν ἀπατᾶσαι!.. Σὲ βεβαιῶ ὅτι εἶνε παρεξήγησις..

—Χά... χά! παρεξήγησις... Μ' ἀρέσει αὐτό.. Πάντως δὲν εἶνε ἀδέξιον... Ὁμολογῶ ὅμως ὅτι δὲν τὸ ἐπερίμενα νὰ τὸ ἀκούσω ἀπὸ σέ.. Ἄς εἶνε! δὲν ἐπιμένω περισσότερον.. Τὰ γενόμενα οὐκ ἀπογίνονται.. ὅπως λέγομεν ἐμεῖς κάτω ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολιν.. Καὶ τὸ συμπέρασμα ὅλης τῆς ὑποθέσεως εἶνε, ὅτι ἐνόμισα καθῆκον νὰ ἐξηγηθῶ ἅπαξ διὰ παντὸς μαζύ σου διὰ νὰ μὴ σὲ ξαναενοχλήσω πειά....

—Ἐσὺ νὰ μ' ἐνοχλήσης Ἀθηνόδωρε.. εἶπε μελαγχολικὰ ἡ νέα. Ἐσύ!.. Τὶ θὰ ἤμποροῦσε ὅμως νὰ μ' εὐχαριστήσῃ εἰς αὐτόν τὸν κόσμον;..

Ἐκεῖνος ἐσήκωσε τοὺς ὤμους.

—Ἄλλοτε, ναί! εἶπε. Ἴσως δηλαδή!.. Τώρα ἀλλάσει! Καὶ ὅσα εἶπαμε εἶνε ἀρκετά...

Χαῖρε Συλβία!.. Ἐξηκολούθησε ὑψώνων πρὸς τὴν διεύθυνσίν της τὸ δεξιὸ χέρι. Σοῦ ἔδωσα ὅτι εἶχα καλύτερο εἰς τὴν ζωὴν... Ἐσὺ μοῦ ἔδειξες ὅτι ἦτο χειρότερον.... Σοῦ εὐχομαι τὴν εὐτυχίαν.... Εὐτύχει καὶ ἐνθυμοῦ....

Καὶ γυρίζων πρὸς τὸν πυλῶνα ἐπροχώρησεν ἓνα βῆμα.

— Ἀθηνόδωρε! Ἐξέσπασε ἡ κόρη προχωροῦσα ἄθελα ἓνα βῆμα πρὸς αὐτόν.

Καὶ εἰς τὴν ἐπὶ κλησιν αὐτὴν ἦτο τόση ψυχὴ, τόσος πόνος, τόση ἀπελπισία, ὥστε ἄθελα ὁ Τριμποῦνος ἐσταμάτησε.

— Ποῦ πηγαίνεις!.. ἔξηκολούθησε ἡ Συλβία, χωρὶς νὰ νοιώθῃ καλὰ καλὰ τί τὸν ἐρωτᾷ καὶ γιὰ τὸν ἐρωτᾷ..

— Ἐχει πολλὰς λεγεῶνας ἡ Ρώμη!.. εἶπε σηκῶν ἁμελῶς τοὺς ὤμους ὁ Ἀθηναῖος. Θὰ ζητήσω σήμερον νὰ φύγω κάπου ἄλλοῦ.... ὅπου τύχη.... ὅπου πολέμοῦν....

— Νὰ φύγῃς.... νὰ φύγῃς.... διέκοψε ἡ Συλβία λευκὴ σὰν νὰ ἔφευγε ὅλο τὸ αἷμά της.

— Ναί.... εἶπε ἀδιάφορα ἐκεῖνος. Καὶ φεύγω διδαγμένος τρομερὸν μάθημα... Ὅτι δὲν πρέπει νὰ πιστεύῃ τίποτε κανεὶς σ' αὐτόν τὸν κόσμον, ὅτι τὰ ἱερώτερα αἰσθήματα εἶνε ἀπλῆ φενάκη καὶ ὅτι ἀθώότης, ἀγνότης, πίστις εἶνε ὥραϊα λόγια νὰ γελοῦν τοὺς τρελλοὺς... Χαῖρε!..

Καὶ ὁ Τριμποῦνος ἐπροχώρησε πρὸς τὸν θυρῶνα

εἰς τὸ ἔρημον Ἄτριον τὸ ὁποῖον ἐζόφωναν αἱ πρῶται σκιαὶ τῆς νυκτός.

Ἡ Συλβία ἄσπρη σὰν μάρμαρο ἐσήκωσε τὸ χέρι.

— Ἀθηνόδωρε! εἶπε· ἓνα μόνον ἔχω νὰ σοῦ εἰπῶ..
Εἰς τὸ ὄνομα ἐκείνου ποὺ ἔχω ἀγιώτερον καὶ ἱερώτερον δὲν ἀγαπῶ κρονένα ἄλλον ἄλλον ὅπως ὑποθέτεις.... Μὲ ἀδικεῖς καὶ ἀδικεῖσαι καὶ σύ.... Αὐτὸ σοῦ τὸ ὀρκίζομαι!..

Ἐκεῖνος μὲ ξαφνικὸν παλμὸν χαρᾶς ἐγύρισε καὶ ἐκύτταξε μὴ ἠξεύρων τί ἔπρεπε νὰ πιστεύσῃ.

Καὶ ὅμως ὁ τόνος της, ἡ ἔκφρασίς της εἶχαν κᾶτι τόσον σοβαρὸν καὶ ἐγκάρδιον ὥστε χωρὶς νὰ θέλῃ τοῦ ἐπεβάλλετο, τὸν ἐκρατοῦσε.

Πρώτην φορὰν εἶχε ἀκούσῃ τὴν Συλβίαν νὰ τοῦ μιλῇ ἔτσι.... ὅπως αὐτὴν τὴν στιγμήν!..

— Τότε γιατίι δὲν εἶσαι μαζὺ μου ὅπως πρῶτα.... γιατίι μ' ἀποφεύγεις.... γιατίι τρέχεις στῆς ἐρημιαῖς τοῦ Ρωμαϊκοῦ πεδίου νὰ βρίσκῃς τόν....

Ἡ κόρη μίαν στιγμήν ἀκόμη ἐδίστασε.

— Εἶνε ἓνα μυστικὸν ποῦ ἤθελα νὰ κρύψω ἀπὸ ὅλους ἐφ' ὅσον δὲν εἶμαι μόνη εἰς τὸν κόσμον, ἐφ' ὅσον ἔχω γονεῖς, οἰκογενειακὰς παραδόσεις, ὄνομα... Ἀλλὰ τώρα βλέπω ὅτι πρέπει νὰ τὸ εἰπῶ...

Ὁ Ἀθηνόδωρος ἀπορημένος ἀπὸ τὸν τόνον καὶ τὰ λόγια της, προαισθανόμενος ὅτι θὰ ἤκουσε κᾶτι τρομερὸν ἐστύλωσε τὰ μάτια ἐπάνω της...

— Εἶμαι ὁπαδὸς τῆς νέας θρησκείας.. εἶπε ἄψυχα ἡ κόρη.

‘Ο Ἀθηνόδωρος ἐτινάχθηκε σάν νὰ μὴ ἐπίστευε εἰς ὅ,τι ἤκουε....

—Τῆς νέας θρησκείας;..ἐπρόφερε. Ποίας θρησκείας;..

—Τοῦ Γαλιλαίου Χριστοῦ. ..

—Χριστιανὴ ἐσὺ;....

—Χριστιανὴ ναι!.. Καὶ ἐκεῖ ποῦ μὲ εἶδες ἐπήγαινα εἰς τὴν ἐκκλησίαν..τὴν ἐκκλησίαν ποῦ εἶνε μέσα εἰς τὴν κατακόμβην διὰ νὰ μὴ μὲ ἰδοῦν, διὰ νὰ μὴ μ’ ἐνοήσουν ἀπὸ τὸ σπίτι μας..

—Καὶ ὁ Λογγῖνος;..

Ἡ Σιλβία ἐσήκωσε τοὺς ὤμους.

—‘Ο Λογγῖνος τὸ εἰξεύρεις ἐπίσης καλὰ ὅτι εἶναι χριστιανὸς ὅπως ἐγώ...Τὸν ἐγνώρισα ἐκεῖ....Ποτὲ ὅμως δὲν μ’ ἐκύτταξε ἢ δὲν μοῦ μίλησε παρὰ σὰν ἀδελφὴν του...

‘Ο Ἀθηνόδωρος ἔφερε τὸ χέρι εἰς τὸ μέτωπον σάν νὰ ἤθελε νὰ συγκεντρώσῃ τὰς ἰδέας του.

—Καὶ αἱ συναντήσεις σας;..

—Δὲν ἔδωσα συναντήσεις ποτέ.... εἶπεν ἐκείνη ὑπερήφανα. Ἦτο συγκέντρωσις διὰ τὴν ἐκκλησίαν...

Ἐνας ὁλόκληρος κόσμος ζόφου καὶ ἐρέβους εἰς μίαν στιγμὴν ἐφωτίζετο καὶ ἐσαφηνίζετο διὰ τὸν Ἀθηναῖον.

—‘Ο Λογγῖνος ὅμως σ’ ἀγαπᾷ.. ἐπέμενε.

—Λυποῦμαι.... ἀπῆντησε μὲ εἰλικρινῇ ἀφέλειαν ἢ κόρη.

—Ὡστε μ’ ἀγαπᾷς ἀκόμη.... Εἶσαι ἢ ἴδια γιὰ μένα;.. δὲ ἐπήγαινες νὰ εὔρης ἄλλον;.. ἐτραύλισε χλωμός. Καὶ πεσμένος εἰς τὰ γόνατα ἐπροσπάθησε

ν' ἀρπάξη τὸ χέρι της νὰ τὸ σκεπάσῃ μὲ τὰ δακρυ-
σμένα φιλιὰ του.

Ἐκείνη ὅμως τὸ ἐτράβηξε γοργά.

—Μὴ μ' ἐγγίζεις.... μὴ μ' ἐγγίζεις! εἶπε.

—Ἀλλὰ γιατί..Γιατὶ τότε αὐτὸς ὁ φόβος ἀπὸ ἐμένα;..
Γιατὶ ἡ ἀποστροφή καὶ ἐπιφύλαξις;..

—Ἡ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ μᾶς χωρίζει διὰ παντός..

—Μᾶς χωρίζει διὰ παντός;.. ἐπανέλαβε σὰν ἡχὸ
ἐκεῖνος. Καὶ γιατί ; !..

—Ὅποιος θέλει νὰ σώσῃ τὴν ψυχὴν του καὶ νὰ
κερδίσῃ τὴν μέλλουσαν ζωὴν πρέπει ν' ἀπαρνηθῇ τὸν
κόσμον καὶ ν' ἀφιερῶσιν τὴν ζωὴν του εἰς τὸ Ἄρνιον..

—Ὡστε ἡ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ ἀπαγορεύει τὸν
ἔρωτα καὶ κηρύττει τὴν κατάργησιν τοῦ γάμου ;..

—Ὅχι! ἀλλὰ διὰ νὰ εἶνε κανεὶς τέλειος πρέπει
ν' ἀποφύγῃ τὸν γάμον καὶ νὰ ἔχῃ αἰώνιον νυμφίον
τὸν Ἀμνόν...

—Νὰ ἔχῃ ὡς νυμφίον ἓνα Ἀμνόν.. παραφρονεῖς
Συλβία ;..

—Ἀμνὸς εἶνε ὁ Χριστὸς ὁ σταυρωθεὶς διὰ τὰς
ἁμαρτίας μας.... ὁ σώσας τὸν κόσμον ἀπὸ τὰ δεσμὰ
τοῦ θανάτου..

—Ὡστε θὰ ἔχῃς ὡς νυμφίον ἓνα ἄνθρωπον σταυ-
ρωθέντα καὶ ἀποθαμμένον πρὸ τετρακοσίων ἐτῶν..
Αὐτὰ λοιπὸν θεσπίζει ἡ νέα θρησκεία ;.. Ἄλλ' αὐτὸ
εἶνε παραφροσύνη.. εἶνε τερατωδία.. εἶνε ἀντιστρά-
τευσις εἰς τὰ θελήματα τῆς φύσεως..Δὲν εἶνε δυνατόν
ποτὲ ἓνας φιλόσοφος ὅπως αὐτὸς νὰ κηρύττῃ τὴν
ἄρνησιν τοῦ καθιερωμένου γάμου..

Ἡ Συλβία ἐσήκωσε διστακτικὰ τὰ μάτια της.

— Ὅχι! εἶνε ἀλήθεια.... εἶπε διστακτικῇ ὅτι τὸ Εὐαγγέλιον δὲν ἔχει τέτοιαν ἀπαγόρευσιν..... Ἀπ' ἐναντίας ὁ Χριστὸς παρέστη καὶ ηὐλόγησε τὸν γάμον ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας...

— Ὡστε τὴν ἀπάρνησιν αὐτὴν δὲν τὴν δέχεται κανεὶς ὡς ἓνα νόμον ἀληθείας ἢ καὶ θυσίας ὑπὲρ τῶν ὁμοίων του, δὲν τὴν δέχεται διὰ τὴν ἀγάπην ποῦ ἐξαγνίζει κάθε τι, ἀλλ' ἀπλῶς διὰ μίαν ὑστεροβουλίαν, διὰ τὴν ἐλπίδα κάποιας ἀνταμοιβῆς.. Δὲν εἶνε ἔτσι;..

Ἡ Συλβία ἐχαμήλωσε τὸ κεφάλι στενοχωρημένη. Τὰ λογικὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Τριμπούνου διέλυαν λιγάκι τὴν ὁμίχλην τοῦ φανατισμοῦ της καὶ τὴν ἔκαμναν νὰ σκέπτεται.

— Ὡστε αὐταὶ ἦσαν αἱ αἰτίαι τῆς ἀπομακρύνσεώς σου ἀπὸ ἐμένα;.. αὐτὸ ἦτο τὸ μόνον ἐμπόδιον;.... ἐξηκολούθησε τρέμων ὁ Τριμποῦνος.

Ἐκείνη ἐσήκωσε ἀποφασιστικὰ τὸ κεφάλι.

— Ναί! εἶπε σταθερῶς. Τὸ μόνον ἀλλὰ καὶ τὸ ἀνυπέροβλητον.. Ἐνας κόσμος μᾶς χωρίζει πειὰ Ἀθηνόδωρε.. καὶ τὸν κόσμον αὐτὸν ἐγὼ δὲν εἰμπορῶ νὰ τὸν γεφυρώσω.. Γι' αὐτὸ τόσον καιρὸν σὲ ἀπέφευγα.. γι' αὐτὸ ἀκόμη θὰ ηὐχόμην.... Θὰ ἤθελα.... νὰ μὴν μὲ ἀγαποῦσες πειά..

Ἐδῶ ὅμως ἡ φωνὴ τῆς κόρης ἐκόπηκε καὶ τὰ λόγια ἐπνίγηκαν εἰς τὰ δάκρυά της.

Τὰ δάκρυα αὐτὰ ἀνέλυσαν τὴν πονεμένην ψυχὴν τοῦ Τριμπούνου.

— Ὡστε ἐπιμένεις εἰς τὸν ἀφύσικον αὐτὸν παρα-

λογισμόν;.. Τὴν παραφροσύνην τῆς ἀρνήσεως τοῦ γάμου, τὸν ὁποῖον μόλον τοῦτο ὅπως εἶπες εὐλογεῖ ὁ Χριστός σας;.. εἶπε μὲ κομμένην φωνήν.

— Ὅχι! ἐδίστασε ἡ κόρη.. Ὁμολογῶ δὲν εἶνε τόν αὐτό.. ὅσον κάτι ἄλλο.. Πρέπει ὁ καθεὶς νὰ θυσιάζεται διὰ τοὺς ἀδελφούς του ὅπως Ἐκεῖνος ἐθυσιάσθη διὰ νὰ σώσῃ ὅλους μας.. Καὶ ἓνας γάμος χριστιανῆς μὲ ἐθνικὸν θὰ ἦτο τὸ χειρότερον ἁμάρτημα ἐναντίον τῆς πίστεως ποῦ ἐθεμελιώθη μὲ ποταμοὺς αἱμάτων.. Ἐδῶ ἄλλοι ὑπέμειναν τὸν θάνατον, τὸ ἀμφιθέατρον, μαρτύρια χωρὶς νὰ ὑποκύψουν.. Ὅχι! δὲν θὰ δώσω ἐγὼ τὸ κακὸ παράδειγμα!

— Ἀλλὰ τότε;.. Συλβία.. ἀφ' οὗ μόνον αὐτὸ σὲ ἐμποδίζει.. γιατί νὰ μὴ μοῦ τὴν εἰπῆς ἐσὺ τὴν θρησκείαν αὐτήν;.. ἐξηκολούθησε μὲ τελευταίαν ἐλπίδα ὁ νέος. Γιατὶ νὰ μὴ μοῦ τὴν ἀναπτύξεως καὶ νὰ μοῦ τὴν ἀποδείξῃς.. Ἄν εἶνε φιλοσοφία ὅπως αἱ ἄλλαι ποῦ τόσαις φοραῖς ἀνελύσαμεν μαζὺ γιατί νὰ μὴ τὴν συζητήσωμεν οἱ δύο μας;.. Ξεύρεις καλὰ ὅτι ἐγὼ δὲν προσηλοῦμαι τόσον εἰς τοὺς τύπους τῆς θρησκείας ὅσον εἰς τὴν βάσιν της.. δὲν κυττάζω τὴν ἐξωτερικὴν λατρείαν τὴν ἀναγκαίαν διὰ τὸν ὄχλον ὅσον εἰς τὴν οὐσίαν. Τί ἐμποδίζει λοιπὸν ἂν πεισθῶ.. ἀφ' εἶνε καὶ ἰδική σου θρησκεία.. ἀφοῦ χωρὶς αὐτὴν εἰμπορῶ νὰ σὲ χάσω..

— Νὰ γείνης Χριστιανός;.. ἐξέσπασε ὀρμητικὰ μὲ γεμᾶτα δάκρυα μάτια ἡ κόρη προσχωροῦσα δύο βήματα πρὸς αὐτόν.

— Τοῦλάχιστον νὰ τὴν παραδεχθῶ.. καὶ ἀφ' οὗ βεβαιωθῶμεν...

— ὦ Ἀθηνόδωρε ! εὐλογημένα νὰ εἶνε αὐτὰ τὰ λόγια ἀπὸ τὸ στόμα σου.. ἔξέσπασε εἰς κλάμματα ἡ κόρη. Ναί ! θὰ σοῦ τὰ εἰπῶ ἐγὼ ὅπως μπορῶ.... ἀλλὰ θὰ σὲ φέρω καὶ ἄλλους ποῦ ξεύρουν καλῆτερα.. Θὰ ἔλθῃς μαζύ μου εἰς τὸν Ἐπίσκοπον.... καὶ θὰ ἰδῇς.. θὰ ἰδῇς !

Ἡ εὐτυχία ὅμως τὴν ἔπνιγε καὶ χωρὶς νὰ εἰμπορέσῃ νὰ ἀρθώσῃ περισσότερα, ἐκλονίσθηκε καὶ ἄπλωσε τὸ χέρι νὰ εὗρῃ στήριγμα κάπου. .

Καὶ ὁ Ἀθηνόδωρος τὴν ἄρπαξε τότε εἰς τὰ τρεμοκλόνητα χέρια του καὶ ἡ σκιὰ τοῦ λυκόφωτος ἐσκέπασε δύο εὐτυχεῖς..

.....

ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

Εἰς τὴν γαλήνην καὶ τὴν σκιὰν σιωπηλοῦ Ἀτρίου παρὰ τὸν Τίβεριν ὅπου ἀπλοῦς σταυρὸς ἄνω τοῦ προθύρου ἐδήλωνε τὴν κατοικίαν τοῦ Ἐπισκόπου, μία μεγάλη κατατομὴ γονυπετῆς καὶ μὲ τὰ χέρια εἰς τὸ στήθος, ἔκλινε ταπεινῶς ἔμπρὸς εἰς τὸ ἀπλοῦν ξύλινον θρονὶ ὅπου ἀσκητικὸς καὶ ἐξαῦλωμένος ἐκάθητο ὁ Σίλβεστρος.

Ὁ Λογγῖνος ἐξωμολογεῖτο καὶ ἀναλύων τὰ κρυμμένα του διανοήματα, κατηγορῶν τὸ μυστικόν του αἴσθημα πρὸς τὴν Συλβίαν, ἐκάκιζεν ἑαυτὸν ὅτι

Νενίκηκας Ναζωραῖε

ὑπῆρξεν αἰτία νὰ γείνη τόσον δυστυχῆς ὁ φίλος του..
 "Οχι! ὅσον καὶ ἂν ἐπροσεπάθει δὲν ἦτο ἄξιος τῆς
 θυσίας τοῦ «ἄρνιου», γιατί ἐννοιωθε ὅσον ὁ καιρὸς
 περνοῦσε, τὸ αἴσθημα αὐτὸ ἀντὶ νὰ καταπνίγεται νὰ
 γίνεται περισσότερο ἐντονον καὶ κυριευτικόν....Δὲν
 εὔρισκε πλέον εὐχαρίστησιν εἰς τίποτε...."Ἐδωσε εἰς
 τὸν Αὐγουστον τὴν παραίτησίν του ἀπὸ *Πραιφέκτος*
τῶν Σκουταρίων καὶ ἐσκέπτετο νὰ φύγῃ εἰς τὴν πα-
 τρίδα του Κρήτην, εἰς τὸ ὄρεινόν του χωρίον, νὰ ζήσῃ
 ἐν ἀπομονώσει καὶ προσευχὴ τὰς ἡμέρας ποῦ τοῦ
 ὑπελείποντο.

"Ἐννοιωθε ὅτι δὲν ἤμποροῦσε νὰ μένῃ πειὰ εἰς τὴν
 Ρώμην, κοντὰ εἰς τὴν Συλβίαν καὶ τὴν εὐτυχίαν της.
 Παρ' ὀλίγον σήμερα τὸ πρωῒ ν' ἀρπάξῃ τὸ γλᾶδιον
 καὶ νὰ δώσῃ τέρμα εἰς τὴν ζωὴν του...

....

Ὁ Σίλβεστρος ἀπέθεσε τὸ ρυτιδωμένον καὶ δια-
 φανὲς ἀπὸ τὸν ἀσκητισμὸν χέρι του εἰς τὴν χαιτήεσ-
 σαν κεφαλὴν τοῦ *Πραιφέκτου*.... Ὁ Λογγῖνος ἀνέ-
 φριξεν εἰς τὴν ἐπαφὴν αὐτήν.

—Τὸ «ἄρνιον» σ' ἐφύλαξε ἀπὸ τὸ δίκτυον ποῦ σοῦ
 ἔτεινε ὁ παγκάκιστος, εἶπε διὰ νὰ σὲ παρασύρῃ εἰς
 τὴν αἰωνίαν γέενναν...."Ἐδωσες ἄρά γε τέκνον μου
 ὅτι ἠθέλησες αὐθαιρέτως ν' ἀναλάβῃς;..Γνωρίζεις
 καὶ τὰς διὰ σὲ βουλὰς τοῦ Ὑψίστου ὁ ὁποῖος περι-
 μένει ἴσως καὶ ἀπὸ σὲ νὰ συντελέσῃς εἰς τὸ ἔργον
 του;....

Ὁ Λογγῖνος ἐκούνησε μελαγχολικὰ τὸ κεφάλι.

—Τὸ «ἄρνιον» εἶπε δὲν ἔχει ἀνάγκην ἐμοῦ διὰ τὴν

ποίμνην του....Δέχομαι τὸ ποτήριον ποῦ μοῦ προώ-
ρισε καὶ κλίνω τὸ κεφάλι.... Εἰς τὴν καλύβην ποῦ
ἐγεννήθην θ' ἁφιερώσω τοὺς λογισμοὺς πλέον μόνον
σ' αὐτό...

— Λοιπόν, τὸ «ἄρνιον» περιμένει ἀπὸ σὲ περισσό-
τερα ἀπὸ ὅτι νομίζεις.. Δὲν θὰ μείνης εἰς τὴν Ρώμην,
ἀλλὰ καὶ δὲν θὰ ἐπιστρέψῃς εἰς τὴν Κρήτην..Σὲ καλεῖ
ἄλλοῦ τὸ καθῆκον, *Πραιφέκτε* τῆς πίστεως....

— Ἐμένα;.. ποῦ;.. ἀπόρησε ὑψώνων τὸ κεφάλι
ὁ Λογγῖνος.

— Καὶ πρῶτον θὰ σοῦ δώσω μίαν μεγάλην καὶ
χαρμόσυνην εἵδησιν ποῦ θ' ἀγαλλιᾶσθαι μετ' οὐ πολὺ
τὸν κόσμον ὅλον.... Ἡ Αὐγούστα Ἑλένη φεύγει δι'
Ἱεροσόλυμα. Τὸ «ἄρνιον» τὸ ὁποῖον τὴν ἐξέλεξεν ὡς
σκεῦος ἐκλογῆς, τῆς ἐνέσταξε τὴν ἀπόφασιν νὰ με-
ταβῇ εἰς τὸν τόπον ποῦ ἐμαρτύρησεν, νὰ ἀνασκάψῃ
τὴν Αἰλίαν Καπιτωλίναν καὶ νὰ εὔρῃ τὸν Πανάγιον
Τάφον καὶ τὸν ζωοποιὸν σταυρόν.

—....Νὰ εὔρῃ τὸν σταυρόν.... ἐψέλλισε ὁ Λογγῖ-
νος ἀνατριχιάζων.

— Ἐδόθησαν ἤδη διαταγαὶ νὰ ἐτοιμασθῇ ἡ ἀνα-
χώρησις....Καὶ ἐδῶ ἀρχίζει τὸ ἰδικόν σου μέρος....

— Τὸ ἰδικόν μου μέρος;.... ἀνέκραξε ὁ *Πραιφέ-*
κτος.

— Ποιὸς θὰ ᾔτο περισσότερο ἐνδεδειγμένος ἀπὸ σὲ
νὰ ἐπιστατήσῃ εἰς τέτοιαν γιγαντιαίαν προσπάθειαν;..
ποιὸς θὰ εἶχε περισσότερο ἀπὸ σὲ τὸν ζῆλον καὶ τὸν
πόθον νὰ τὸ φέρῃ εἰς πέρας;.. Ὁ δρόμος σου διεγράφη
Πραιφέκτε τοῦ στρατοῦ τοῦ Χριστοῦ!.. Ἀκολούθησε

τὸν δρόμον σου εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἐκεῖ τὸ «ἀρνίον»
θὰ σὲ ὁδηγήσῃ....

Τὰ δάκρυα τότε ἔρρευσαν ἀκρόατητα ἀπὸ τὰ μάτια
τοῦ γίγαντος καὶ πέφτων πάλιν εἰς τὰ γόνατα, σφίγγων
εἰς τὰ χεῖλη του τὰ ἐξαῦλωμένα χέρια, τὰ ἐγέμισε μὲ
δακρυσμένα φιλιά.

—Ἐγώ...ἐγώ...νὰ εὔρω τὸν σταυρὸν τοῦ «ἀρνίου»;..
Εὐλογημένη λοιπὸν ἡ ὥρα ὅπου ἐγεννήθην εἰς τὴν
γῆν.... Εὐλογημένη ἡ ὥρα ποῦ τὸ ἀκούω ἀπὸ τὰ
χεῖλη σου.... Ὁ σκοπὸς τῆς ζωῆς μου εὐρέθη πειά!..

Ὁ Σίλβεστρος ἔθηκε τὰ χέρια του εἰς τὴν χαιτήεσ-
σαν κεφαλὴν καὶ τὸν ἠυλόγησε συγκεκινημένος..

.....

Δύο ἐβδομάδας ἀργότερα, ἀπόγευμα, οἱ ναῦται με-
γαλοπρεποῦς καὶ πορφυροσκεπάστου *Ναβιγίου* φέρον-
τος ὡς ἔμβλημα τὸν σταυρὸν, ἀνέσυραν μὲ ὕμνους
τὴν ἄγκυραν ἀπὸ τὴν θάλασσαν τῆς Ὀστίας.

Καὶ εἰς τὴν πρύμνην του, τυλιγμένος μὲ σκοτεινὴν
λασέριαν καὶ ἀκουμπῶν τὸ λάσιον κεφάλι του, ὁ Λογ-
γῖνος ἀτένιζε τελευταῖαν φορὰν τὸν ὁρίζοντα ποῦ
ἐπορφυρώνετο εἰς τὸν ἥλιον τῆς Ρώμης.

Τὸ *ναβίγιον* παρασυρόμενον ἀπὸ τὸν ἐλαφρὸν ἀπό-
γειον βαθμηδὸν ἀπεμακρύνετο καὶ σιγὰ σιγὰ ἡ πα-
ραλία, αἱ καλύβαι καὶ ὅλη ἡ ἀκτὴ ἐσυγχίσθησαν εἰς
θαμβὴν ὁμίχλην.

Καὶ τότε δύο χονδρὰ δάκρυα ἐρρυάκισαν ἀργὰ εἰς
τὰ χλωμὰ μάγουλά του..

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ

Μεγάλη εἶδησις εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα...

Ἡ βασιλομήτωρ Ἑλένη, τοῦ νικητοῦ ἐν τῷ σταυρῷ, τοῦ ὑπερασπιστοῦ τῆς θρησκείας τῶν Χριστιανῶν, ἀπεβιβάζετο εἰς τὴν Ἰόππην διὰ νὰ ἐκτελέσῃ μίαν διάπυρον εὐχήν, τὴν ὁποίαν ἐπανειλημένα ὄνειρα τῆς εἶχαν ἐμπνεύσει:

Τὴν εὕρεσιν τοῦ μνημείου τοῦ μάρτυρος καὶ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ σταυροῦ. Καὶ ἀποφασισμένη νὰ ἐκτελέσῃ τὸ ἐγγείρημα τὸ ὁποῖον ἐννοοῦσε καλὰ καὶ ὑπὸ πολιτικὴν ἔποψιν ποίας ὠφελείας θὰ ἦτο διὰ τὸν υἱόν της, ἄρχισε νὰ ἐτοιμάζῃ μὲ νεανικὸν ζῆλον καὶ ἐπιμέλειαν τὸ ταξεῖδι της.

Ὁ Κωνσταντῖνος ἔξ ἄλλου, βλέπων τὴν παλαιὰν θρησκείαν τῶν Θεῶν ὅλον ἐξασθενοῦσαν ἀπὸ τὸν διαχωρισμόν της εἰς τοπικὰς λατρείας καὶ τὴν ἀνάμixin μὲ ξένους Θεούς, αἰσθανόμενος ὅλον ἐν περισσώτερον τὴν ἀνάγκην μιᾶς ἐνιαίας θρησκείας ἣ ὁποία νὰ χρησιμεύῃ ὥς ἐνωτικὸς κρῖκος τοῦ Κράτους του, ἀνοίξε διάπλατα πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν τὸ ταμεῖον τῆς Αὐτοκρατορίας.

Καὶ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Χριστιανικοῦ κλήρου, ὁ ὁποῖος πρὸ πάντων μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κρίσπου φαίνεται ἐξασκῶν μεγαλειτέραν ἐπιρροήν, ἀφήσας τὴν πρώτην παθητικὴν ἀνεξιθρησκείαν, ἄρχισε ὑπὸ κάθε πρόφασιν τὴν καταδίωξιν τῶν παλαιῶν Θεῶν.

Τὸ σχετικὸν διάταγμά του ἦτο ὁ θρίαμβος τῆς νέας
 θρησκείας.

.....
*«Ἐδοξε δ' ἡμῖν, ἐν πάσῃ χώρᾳ καὶ ἐν πάσῃ πόλει
 κλεισθῆναι τοὺς ἐθνικοὺς ναοὺς, τοῦντεῦθεν καὶ δι' ἀπα-
 γορεύσεως ἀπάντων κωλύειν τοὺς ἀπολωλότας ἁμαρ-
 τάνειν. Ἐπιθυμοῦμεν ἀπέχεσθαι σύμπαντας τῶν ἱερῶν.
 Εἰ δέ τις ἄλλως πράττοι, ξίφει ἀναιρείσθω καὶ τ' ἀγαθὰ
 τοῦ φονευθέντος δημεύεσθαι. Ὅμοίως δὲ κολαζέσθω-
 σαν καὶ οἱ καὶ ἐπαρχίας διοικηταὶ ἐὰν ἀμελῶσι κολά-
 ζειν τοὺς ἁμαρτάνοντας».*

.....
 Παντοῦ λοιπὸν ὅπου τὸ πρᾶγμα δὲν ἦτο φόβος νὰ
 φέρῃ ἐξέγερσιν, οἱ ναοὶ ἄρχισαν νὰ κλείνωνται καὶ οἱ
 ἱερεῖς νὰ καταδιώκωνται ἐνῶ αἱ μαντεῖαι διὰ σφα-
 γίων ἀπηγορεύθησαν ὀλοτελῶς.

Καὶ τότε ὁ Χριστιανικὸς ὄχλος, κεντριζόμενος ἀπὸ
 τοὺς φανατικούς, ἐξετράπη ὅπου ἦτο ἄρκετὰ ἰσχυρός,
 εἰς τὰ ἀντίποινα τόσον αἰώνων διωγμῶν.

Ἄξεστοι καλόγηροι ἐπὶ κεφαλῇς τοῦ ὄχλου, κατε-
 κρήμνιζαν παλαιὰ ἱερά, καθαγιασμένα ἀπὸ τὴν λα-
 τρείαν γενεῶν ὀλοκλήρων καὶ ἀκρωτηρίαζαν μὲ ἱερὸν
 ζῆλον πολύτιμα ἀγάλματα, κειμήλια τέχνης, ἀπότυπα
 τοῦ ἰδανικοῦ θείου καὶ ἀνθρωπίνου κάλλους εἰς τὸν
 κόσμον αὐτόν.

.....
*—Κάτω τὰ εἰδῶλα.... Χριστὸς νικᾷ.... ἦτο τὸ σύν-
 θημά των.*

Τὰ ἀγάλματα ἦσαν εἰδῶλα, κακοποιὰ δαιμόνια καὶ
 οἱ ναοὶ αἱ φωλεαὶ των...

Καὶ ἀμέσως πρῶτα θύματα ἔπесαν δύο ἀπὸ τὰ διασημότερα ἱερὰ τῆς Ἀσίας, εἰς τὴν Ἀφάκην τοῦ Λιβάνου καὶ εἰς τὴν Ἡλιούπολιν τῆς Φοινίκης, ὅπου ἡ λατρεία τῆς Ἀφροδίτης ἔδιδε πρόχειρον ἀφορμὴν εἰς τὴν δικαιολογίαν τῆς καταστροφῆς.

Καὶ εἰς μὲν τὴν Ἀφάκην διέταξαν νὰ κρημνισθοῦν ἀμέσως ἀπὸ τὸν στρατὸν τὰ ἱερὰ.

«Τὰς ἐκεῖ γιννομένας ἀναίδην ἀρρητοποιῖας ἐξέκοψε», καθὼς λέγει ὁ Σωκράτης. «Γύνιδες γὰρ ἦσαν ἐκεῖ ἄνδρες... Γυναῖκες καὶ οὐκ ἄνδρες... Σχολὴ κακοεργίας πᾶσιν ἀκολάστοις».

.....

Εἰς τὴν Ἡλιούπολιν κατήργησαν τὴν λατρείαν μὲ περισσοτέραν διπλωματίαν ἔνεκα τῆς τοπικῆς δυνάμεως τοῦ ἔθνισμοῦ, διότι καὶ ἐκεῖ :

.. ..

«κοινὰς εἶναι τὰς γυναῖκας ἐγχώριος νόμος ἐκέλευε. Ἀμφίβολα μὲν τὰ τικτόμενα, γονέων δὲ καὶ τέκνων οὐδεμία διάκρισις ἦν. Τὰς οὖν παρθένους τοῖς παριοῦσι ξένοις παρεῖχον καὶ τοῦτο ἐξ ἀρχαίου κρατοῦν παρ' αὐτοῖς».

.....

Ἀλλὰ ἔπειτα ἀπὸ τὰς δύο αὐτὰς ἐπιτυχίας ὁ Χριστιανικὸς φανατισμὸς δὲν ἔπαυσε προσπαθῶν νὰ κάμῃ τὰ ἴδια, παντοῦ ὅπου ἡ ἀντίδρασις δὲν ἦτο φόβος νὰ δημιουργήσῃ ἐξεγέρσεις.

Ἐπειδὴ δὲ αἱ ἀνάγκαι τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ ταμείου συνεβάδιζαν μὲ τὴν καταδίκην τῆς προγεγραμμένης θρησκείας, αἱ τοπικαὶ ἀρχαὶ ἔλαβον διαταγὰς νὰ ἐπι-

σπεύδουν τὴν καταστροφὴν ὅπου πρὸ πάντων τὰ ἱερὰ εἶχαν στολίσματα ἐκ διαφόρων μετάλλων.

Καὶ τότε ὀνομαστὰ χρυσελεφάντινα ἢ ἄργυρᾶ ἀγάλματα ἐχωνεύθησαν διὰ νὰ μεταβληθοῦν εἰς μέταλλον καὶ «σεμνὰ χαλκουργήματα ἐφ' οἷς ἡ τῶν παλαιῶν ἀπάτη μακροὺς ἐσεμνολογεῖτο χρόνους» ἐβεβηλώθησαν καὶ ἐσύρθησαν «σὺν πολλῷ γέλῳ καὶ αἰσχύνῃ» κατὰ τὸν Εὐσέβιον, εἰς τοὺς δρόμους.

Κίονες ἐκάησαν διὰ νὰ μεταβληθοῦν εἰς κοινὸν ἄσβέστι, συντρίμματα μαρμάρων καὶ κρημνισμένοι βωμοὶ ἐγέμισαν τὰ ἱερὰ, κορμοὶ ἀκέφαλοι καὶ κολοβωμένα πρόσωπα ἐπετάχθησαν εἰς τὰς πλατείας...

Ἕνας ὥραϊος κόσμος ἀπὸ Πεντελήσιον μάρμαρον, ἀπλώσας ἐπὶ χιλιάδας ἐτῶν τὴν θαυμαστὴν βλάστησίν του, ὅλον τὸ θεῖον ἄνθος τῆς ἀρχαίας τέχνης τὸ ὅποιον ἐχάρισε εἰς τὸν κόσμον ἔπειτα ἀπὸ μακροὺς αἰῶνας ἐξελίξεως καὶ ἀγῶνας ὁ Εὐαγγελισμὸς τοῦ αἰωνίου καλοῦ, ἐκρημνίζετο μὲ λύσσαν ἐν ὀνόματι τῆς ἰδανικωτέρας θρησκείας, σὰν νὰ ἦτο αὐτὸς ὁ Ἰούδας πρὸς ἐπρόδωσιν τὸν Χριστόν...

Ο ΤΑΦΟΣ

Τὸ ταξείδι τῆς Αὐγούστας ὑπῆρξεν ἐξαιρετικῶς εὐνοϊκόν.

Ὁ οὐρανὸς ἦτο διαρκῶς ἀνέφελος, ὁ πόντος ἀκύμαντος καὶ ὁ ἄνεμος οὐριος, ὥστε ἡ Αὐγούστα ἤμπο-

ρουσε καθισμένη εἰς τὸν πορφυρόχρυσον θάλαμον τῆς πρύμνης, νὰ παρακολουθῇ τὰ παιγνίδια τῶν δελφίνων καὶ νὰ συζητῇ διὰ τὸν σκοπὸν τοῦ ταξειδίου, ὅταν ὁ πρωρεὺς ἦλθε νὰ εἰδοποιήσῃ, ὅτι ἐφάνησαν τὰ λευκὰ σπιτάκια τῆς Ἰόπης.

Πράγματι, εἰς τὸ βάθος τοῦ ἀνοικτοῦ ὄρμου ὅπου διηυθύνοντο μὲ τὰ πορφυρᾶ πανιά των αἱ αὐτοκρατορικαὶ ὀλκάδες, ἡ πόλις ἐλεύκαζε σὰν ἄνθισμα ἄσπρων κρίνων μέσα εἰς τὸ πράσινον τῶν πορτακαλλεῶνων της.

Ἐκεῖ, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν πατριάρχην Μακάριον, τὸν ἑπαρχὸν Δρακιλλιανὸν προσωπικὸν φίλον τοῦ Κωνσταντίνου καὶ ὅλας τὰς στρατιωτικὰς καὶ πολιτικὰς ἀρχάς, εἶχαν συγκεντρωθῇ καὶ πλήθη Χριστιανῶν, προστρεχόντων ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη νὰ ὑποδεχθοῦν μὲ δάκρυα ἐνθουσιασμοῦ τὴν μητέρα ἐκείνου ποὺ ἔγεινε εἰς τὸν κόσμος ὁ ἐπίσημος πρόμαχος τοῦ Χριστοῦ των.
.....

Ἡ ἀποβίβασις ἔγινε πανηγυρική.

Καὶ οἱ περισσότεροι ἀπὸ τὸν λαὸν δὲν ἐδίστασαν καὶ νὰ παρακολουθήσουν τὰς βαστέρας καὶ τὰ λεκτικά, τὰ φορεῖα τῆς ἐπισήμου συνοδείας ἕως τὰ Ἱεροσόλυμα ὅπου ἐπερίμενε ἄλλη ἐνθουσιωδεστέρα ὑποδοχή.

Ἡ Ἱερουσαλήμ τὴν ἐποχὴν αὐτήν, ἔπειτα ἀπὸ τὰς τρομερὰς καταστροφὰς ποὺ εἶχεν ὑποστῇ, ἦτο πόλις Ἑλληνικὴ καὶ Ἑθνικὴ ἡ ὁποία δὲν διετήρει σχεδὸν τίποτε ἀπὸ τὰ χριστιανικὰ ἱερά της.

Μετὰ τὴν τελευταίαν μάλιστα καταστροφήν, πρὸ δι-

ακοσίων περίπου ἑτῶν, ὁ αὐτοκράτωρ ᾿Αδριανὸς εἶχε ἀλλάξει καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα τῆς ξανακτισθείσης πόλεως εἰς Αἰλίαν Καπιτωλίναν.

Ἐπειτα, διὰ νὰ μὴ βλέπουν οἱ Χριστιανοὶ τοὺς τόπους ὅπου ἑμαρτύρησεν ὁ Θεός των καὶ διὰ τὰ ἐκλείψει καὶ ἡ ἀνάμνησίς των αὐτῇ, ἀπεφασίσθησαν μεγάλαι ἐπιχώσεις καὶ μεταβολαὶ εἰς τοὺς τόπους τοῦ μαρτυρίου..

Ἡ διαταγὴ τοῦ Αὐτοκράτορος ἦτο νὰ καταχωσθοῦν τόσον βαθειὰ τὰ ἱερὰ τῶν Χριστιανῶν ὥστε νὰ γίνουν διὰ παντὸς ἀνεύρετα.

Καὶ ἡ διαταγὴ ἐξετελέσθη μὲ τὴν μεγαλειτέραν εὐσυνειδησίαν καὶ ἀκρίβειαν.

Βουνὰ ὁλόκληρα χώματος καὶ πετρῶν ἐκινήθησαν παραμορφώσαντα τὴν τοπογραφίαν τοῦ μέρους, τὸ μνῆμα κατεχώσθη ἀπὸ ὄγκους χωμάτων καὶ πρὸς περισσοτέραν ἀκόμη ἀσφάλειαν ὅλος ὁ χώρος ἰσοπεδώθη καὶ ἐσκεπάσθη με λιθόστρωτον, ἐπάνω εἰς τὸ ὁποῖον ἐκτίσθη ὁ ναὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς ᾿Αφροδίτης· «ἀκολάστου δαίμονος», ὅπως ἀναφέρει μὲ ἱερὰν ἀγανάκτησιν ὁ Εὐσέβιος.

Τὸ πρῶτον ἔργον τῆς Αὐγούστας λοιπόν, ὑπῆρξε νὰ συγκεντρώσῃ ὅλας τὰς σχετικὰς πληροφορίας καὶ νὰ καθορίσῃ ὅσον τὸ δυνατὸν ἀκριβέστερα τὸν τόπον ὅπου ἔπρεπε νὰ γίνουν αἱ ἀνασκαφαί.

Ὁ καθορισμὸς αὐτὸς ὅμως δὲν ἦτο τόσο εὐκόλος, διότι οἱ μὲν πιστοὶ τῆς παλαιᾶς θρησκείας, Ἕλληνες ἢ Ῥωμαῖοι καὶ ἐὰν ἀκόμη εἴξευραν ἐκ παραδόσεως τί-

ποτε ἐσιωποῦσαν, οἱ δὲ Ἑβραῖοι, θεωροῦντες τὴν νέαν θρησκείαν ἀκόμη κινδυνωδεστέραν ἀπὸ τὴν παλαιὰν ἔνεκα τοῦ ἀσχήμου ρόλου ποῦ ἔπαιζε ἡ φυλὴ των, οὔτε ν' ἀκούσουν κἂν ἤθελαν οἵανδῆποτε αἵτησιν διὰ πληροφορίας. Ἐν τούτοις μεταξὺ αὐτῶν ἦσαν πολλοί, οἱ ὅποιοι ἀπὸ παραδόσεις φυλαττομένας ἐπιμελῶς μυστικᾶς εἰς κάθε οἰκογένειαν, εἶχαν ὅπως ἐλέγετο τεμήρια ἀσφαλῆ. Ἐβεβαιώοντο μάλιστα, ὅτι ὑπῆρχον καὶ μερικοί, ποῦ ἤξευραν ἀκριβῶς καὶ τὸ μέρος ὅπου εἶχε ριφθῇ ὁ σταυρὸς μετὰ τὸ πάθος.

Ἀφοῦ τέλος καθωρίσθησαν συμπερασματικῶς τὰ σημεῖα τῶν ἀνασκαφῶν, ἡ πρώτη ἐργασία ὑπῆρξε τὸ ἄσπλαχνον κατακρήμνισμα τῶν ναῶν τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἀφροδίτης, οἱ ὅποιοι εἶχαν κτισθῇ εἰς τὸ μέρος αὐτό.

Παρουσία τῆς Αὐγούστας καὶ τοῦ ἐπισκόπου Μακαρίου, ἄγαλμα, θριγκοί, κίονες, μάρμαρα, ἐκυλίσθησαν κάτω μέσα εἰς ψαλμοὺς καὶ ὕμνους ἀπὸ τοὺς θριαμβεύοντας Χριστιανοὺς ἐργάτας καὶ ὅλα μαζῇ, ἀκόμη καὶ τὸ προστυχότερον ὑλικόν των, ἐφέρθησαν μακρὰ διὰ νὰ χωθοῦν βαθεῖα εἰς τὴν γῆν ὥς «λύθροις δαιμονικοῖς ἐρρυπωμένα»...

Κατόπιν τούτου ἄρχισε τὸ ἀναμόχλευμα τῆς λιθοστρώσεως καὶ συστηματικὴ ἀνασκαφή.

Τὸ ἔργον ἦτο γιγάντειον, ἀληθινὰ ἄξιον Ρωμαίας Αὐγούστας, διότι οἱ ὄγκοι τοῦ χώματος ἦσαν βουνὰ ὁλόκληρα μέσα εἰς τὰ ὅποια δὲν ἤξευρεν ἡ σκαπάνη ποῦ ἐπήγαινε. Ἀλλὰ καὶ τὰ μέσα καὶ ὁ ζῆλος καὶ ἡ ἐπιμονὴ ἦσαν ἀπεριόριστα καὶ χιλιάδες Χριστιανοὶ

συνέρρεαν ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη νὰ προσφέρουν τὴν ἀτομικὴν ἐργασίαν των.

Ἡ ἀνασκαφὴ ὑπὸ τὰς συνθήκας αὐτὰς ἔκαμε σχετικῶς εἰς ὀλίγον καιρὸν μεγάλας προόδους ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῆς ἰδίας Αὐγούστας, ἡ ὁποία ἐφαίνετο ν' ἀψηφᾷ ἐμπρὸς εἰς τὸν ἱερὸν σκοπὸν τῆς ὅχι μόνον κάθε κόπον ἀλλὰ καὶ κάθε φόβον διὰ τὴν ὑγείαν της.

Ἀπὸ τὸ πρωὶ ἕως τὸ βράδυ, στηριζομένη εἰς ἀπλοῦν ραβδὶ ἀπὸ τὸ Ὅρος τῶν Ἑλαιῶν, μόλις συγκατανεύουσα νὰ κάθηται, εὗρίσκετο ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἐργασιῶν συζητοῦσα διὰ τὴν ἀνασκαφήν, καθοδηγοῦσα τοὺς ἐργάτας, κεντρίζουσα τὸν ζῆλόν των.

Καὶ αὕτῃ ἡ ἀκολουθία τῆς δὲν ἀπηξίωνε νὰ παίρῃ τὴν σκαπάνην.

Δέκα φορὲς ἡ ἔρευνα ἐγκατελείφθη εἰς τὸ ἓνα μέρος διὰ νὰ ἀρχίσῃ εἰς τὸ ἄλλο, δέκα φορὲς αἱ νέαι ἀνασκαφαὶ ἐγκατελείφθησαν διὰ νὰ ξαναρχίσουν πάλιν τὰς παλαιάς.

Κατὰ τὸ διάστημα δὲ αὐτὸ οἱ Ἑθνικοί, οἱ «Ἑλληνες», ὅπως τοὺς ὠνόμαζον τότε, ἐμυκτήριζαν κρυφά, σηκώνοντες τοὺς ὤμους, ὅτι ἔπειτα ἀπὸ τέσσαρας αἰῶνας καὶ τὴν κοσμογονίαν ποὺ ἔγινεν εἰς τὰ μέρη αὐτὰ ἀπὸ τοὺς Καίσαρας, ἀκόμη μέσα εἰς τὴν ἀπειρίαν τῶν παλαιῶν μνημάτων, θὰ εὗρισκαν ἓνα μνῆμα τὸ ὁποῖον δὲν ἤξευραν ποὺ ἔκειτο κἄν....

.....

Μῆνες δλόκληροι ἐπέρασαν ἔτσι γεμᾶτοι ἀπογοητεύσεις καὶ παραπλανήσεις, ὅπου Αὐγούστα καὶ Ἐπί-

σκοπος ἐπήγαιναν τὸ βράδυ νὰ ἀναπαυθοῦν, χωρὶς τὴν παραμικρὰν πειὰ ἐλπίδα.

Ἀλλὰ ἡ πίστις των ἦτο μεγάλη καὶ ἡ ἐπιμονὴ των ἐθριάμβευσε...

Μίαν ἡμέραν ἡ σκαπάνη ἐκτύπησε ἐπάνω εἰς βράχον.

Ὅλη ἡ ἐργασία τότε συνεκεντρώθη ἀμέσως ἐκεῖ, τὸ μέρος ἐκαθαρίσθη καὶ εἰς τὴν ἀποκαλυφθεῖσαν περιοχὴν εὗρέθη σπήλαιον. Ἦτο τὸ ἱερὸν μνημεῖον.

Τότε ἀμέσως ἀγγελιοφόροι ἔτρεξαν νὰ εἰδοποιήσουν τὴν Αὐγούσταν, τὸν Ἐπίσκοπον, τὰς ἀρχάς, ἐνῶ πλήθη κόσμου ἐχύθησαν μὲ δάκρυα χαρᾶς νὰ ἴδοῦν καὶ νὰ προσκυνήσουν τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ εὐδοκοῦσεν ἡ Θεία χάρις. Καὶ ἔμπρὸς εἰς τὸ εὔρημα, ὅλοι ἀγκαλιαζόμενοι καὶ ἀλληλοφιλούμενοι, μία ἀνθρωποθάλασσα τρικυμισμένη ἀπὸ νευρικὸν συγκλονισμόν ἱεροῦ ἐνθουσιασμοῦ, ὕψωσεν εἰς τὸν γαλάζιον οὐρανὸν ὁμόθυμον τὴν φωνὴν καὶ τὴν ψυχὴν της εἰς ἓνα ἀπὸ τοὺς ὕμνους τῶν πρώτων ἑτῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ.

.....

Ὅς ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι ὥφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήφθη ἐν δόξῃ....

.....

ἐπάλλετο ἡ ἡχὼ ἀπὸ μυριάδας στομάτων κάτω ἀπὸ τὸν φωτοσελάγισον οὐρανὸν τῆς Ἱερουσαλὴμ!

ΙΟΥΔΑΣ

Ἡ ἐντύπωσις ἐκ τῆς ἀνευρέσεως τοῦ ἱεροῦ μνήματος ὑπῆρξε καταπληκτικὴ εἰς ὅλον τὸν Χριστιανικὸν κόσμον.

Ἡ δὲ συγκίνησις αὐτὴ δὲν ἦτο μόνον μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν Ἑβραίων ἀκόμη, ἂν καὶ διὰ ἀντιθέτους λόγους.

Εἰς τὸ γενικὸν δὲ αὐτὸ παραλήρημα, μόνον οἱ ἐθνικοὶ ἐκουνοῦσαν οἰκτιρμόνως τὸ κεφάλι ἢ παρηκολούθουν τοὺς φανατικοὺς εἰρωνευόμενοι, ὅτι ἔπειτα ἀπὸ τέσσαρας αἰῶνας καὶ ἀπὸ τόσα μνημεῖα σκεπασμένα εἰς τὰς προσχώσεις, εἶνε τόσον βέβαιοι ὅτι ἤϋραν τὸ μνῆμα τοῦ «ἀνεσκολοπισμένοι» των σοφιστοῦ, ὅπως ἐνασμενίζοντο νὰ τὸν ὀνομάζουν.

Μεταξὺ των δὲ ὅχι ὀλίγοι, κατηγόρουν ἀναφανδὸν τὴν Ἑλένην καὶ τὸν Μακάριον ὅτι ἐξεμεταλλεύοντο κατὰ τοιοῦτον ταπεινὸν τρόπον διὰ πολιτικοὺς σκοποὺς τὴν εὐπιστίαν τοῦ λαοῦ.

Τὴν ἴδιαν ὅμως νύκτα περίεργα πράγματα ἐμεσολάβησαν. Ἐνας Ἑβραῖος παρουσιασθεὶς εἰς τὸ Πραιτώριον, ἐζήτησεν ἐπιμόνως νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὴν Αὐγούσταν, διὰ νὰ τῆς κάμῃ, ὅπως ἔλεγεν, ἀποκαλύψεις ἐπὶ σπουδαιοτάτου ζητήματος.

Ἀλλὰ ἡ Ἑλένη, ἐξηντλημένη ἀπὸ τὰς συγκινήσεις τῆς ἡμέρας, δὲν ἦτο εἰς κατάστασιν νὰ τὸν δεχθῇ καὶ ἐδέησε νὰ τὸν δεχθῇ ἀντ' αὐτῆς ὁ Μακάριος.

Ὁ Ἑβραῖος ὠνομάζετο Ἰούδας. Ἦτο ἀπὸ παλαιότητας Ἱεροσολυμιτικὴν οἰκογένειαν ὥπως ἐβεβαίωσεν ὁ Μακάριος, ἐκ τῶν Ἑβραίων τῶν ἤδη «ἀνὰ τὴν ἔω οἰκούντων» καὶ γνωστὸς ὡς ἄνθρωπος ἔντιμος καὶ εὐθύς.

Τὸ πρόσωπόν του ἦτο καχεκτικὸν καὶ ρυτιδωμένον, πλαισιωνόμενον ἀπὸ μακρὰ λευκάζοντα γένεια, τὸ σῶμα του λιγνὸν καὶ σκυμμένον, ἀλλὰ εἰς τὴν ἔκφρασίν του ὑπῆρχε κάποια νευρικὴ ἔξαψις ἣ ὁποία ἔχυνεν εἰς τὸ σύνολον περίεργην ζωὴν.

.....

—Ἐζήτησες νὰ ἰδῇς τὴν Αὐγούσταν ;..τὸν ἠρώτησεν ὁ Ἐπίσκοπος. Εἰξεύρεις ὅτι δὲν εἶνε δυνατόν!....

—Ὅταν ἀκούσῃ ἡ Αὐγούστα διὰ τὶ θέλω νὰ τῆς ὁμιλήσω θὰ θελήσῃ ἀμέσως νὰ μὲ δεχθῇ.....εἶπε μὲ πεποίθησιν ὁ Ἑβραῖος. Ἄγιε Ἐπίσκοπε! ἐπρόσθεσεν, ἡ θεία χάρις ἠὺδόκησε σήμερα μὲ φωτίσῃ...Γνωρίζω τὸ μέρος ποὺ εἶνε ὁ σταυρός.....

Ὁ Ἐπίσκοπος ἐτινάχθηκε ὀρθίος καὶ μὲ τὰ μάτια ὀρθάνοικτα.

—Γνωρίζεις ποὺ εἶνε ὁ σταυρός.. ὁ σταυρὸς τοῦ Κυρίου ἡμῶν ;....

—Ναί! γνωρίζω τὸ μέρος ποὺ εἶνε, ὅχι μόνον αὐτός, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλοι δύο σταυροὶ τῶν κακούργων ποὺ ἐσταυρώθησαν μαζί του....Τὸ ὀρκίζομαι εἰς τὴν ψυχὴν μου.. εἰς τὴν αἰωνίαν σωτηρίαν μου....

Τότε ὁ Μακάριος δοξολογῶν τὸν Κύριον ὅτι ἠξίωσε νὰ ἰδῇ δεύτερον θαῦμα τὴν μεγάλην αὐτὴν ἡμέραν, λησμονῶν κάθε διαταγὴν, ἔτρεξε ἀμέσως εἰς τὰ ἰδιαίτερα δωμάτια τῆς βασιλομήτορος.

Ἄλλὰ καὶ ἐκεῖνη μὸλις ἐπληροφορήθη τὴν ἀνέλπιστην εἶδησιν, διὰ μιᾶς, λησμονοῦσα καὶ κούρασιν καὶ ἐθιμοτυπίαν, χωρὶς νὰ περιμένη καὶ νὰ φέρουν τὸν Ἑβραῖον ἐμπρός της, στηριζομένη εἰς τὸ ἄπλοῦν ἀπὸ τὸ ὄρος τῶν Ἑλαιῶν ραβδί της, ἔτρεξεν ἡ ἴδια εἰς τὸν προθάλαμον.

Ὁ Ἰούδας ἔπεσεν ἀμέσως προσκυνῶν μὲ τὸ πρόσωπον κατὰ γῆς.

Ἀλλὰ δὲν ἦτο τὴν στιγμὴν αὐτὴν ὥρα προσκυνήσεων....

Ἀνακαθισμένη εἰς ἄπλοῦν θρανίον ἡ Αὐγούστα, μὲ τὸν Ἐπίσκοπον παρὰ τὸ πλευρόν της, τρέμουσα ἀπὸ συγκίνησιν, ἐπερίμενεν ἀνυπομόνως τὸ μυστικὸν τοῦ Ἑβραίου.

Εκεῖνος ὅμως δὲν ἀπεφάσιζε νὰ σηκωθῇ, ἕως ὅτου ὁ *Πραιφέκτος* εἰς ἓνα νεῦμα τῆς Αὐγούστας τὸν ἀνεσήκωσε καὶ τὸν ἠνάγκασε νὰ σταθῇ εἰς τὰ πόδια του. Ἀλλὰ αἱ δυνάμεις ἐγκατέλειψαν τὸν Ἰούδαν ὃ ὅποιος φαίνεται εὗρίσκετο εἰς μεγάλην νευρικὴν ταραχὴν καὶ ἔπεσεν εἰς τὰ γόνατα ὅπου ἠναγκάσθησαν νὰ τὸν ἀφήσουν.

Καὶ τότε ἄρχισε μὲ κομμένην φωνὴν τὴν ἱστορίαν του τὴν ὁποίαν ἤκουαν σὰν νὰ τὴν ἐρροφοῦσαν.

.....

—Ὅταν ἔγεινεν ἡ ἀποκαθήλωσις, οἱ Ἑβραῖοι, διὰ νὰ μὴ μείνουν εἰς τὰ χέρια τῶν Χριστιανῶν ἀναμνήσεις ἀπὸ τὸ μαρτύριον καὶ αὐξήσῃ ὁ φανατισμὸς των, ἐπῆραν κρυφὰ τοὺς τρεῖς σταυροὺς καὶ τοὺς ἐπέταξαν εἰς ἓνα δημόσιον βόθρον ὀπίσω ἀπὸ τὸν Γολγοθᾶ.

Καὶ σὰν νὰ μὴ ἦτο ἀρκετὴ ἡ ἐσχάτη αὐτὴ βεβήλωσις, ἔρριξαν ἀπὸ ἐπάνω καὶ ὅσαις μεγάλες πέτρες ἦσαν ἐκεῖ κοντά...

.....
— Κατόπιν, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἰούδας, εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἀδριανοῦ, αἱ καταχώσεις ἰσοπέδωσαν ἐντελῶς τὸ μέρος, ἐκεῖ ὅμως ποὺ ἦταν ὁ βόθρος ἐφύτρωνε πάντοτε πικνὸν φούντωμα βασιλικοῦ ὃ ὁποῖος ἐμύρωνεν ὅλον τὸν τόπον τριγύρω του... Καὶ κάποια παράδοσις διαδεδομένη ἴσως ἀπὸ ἐκείνους ποὺ ἐγνώριζαν τὸ μυστικὸν ἀπηγόρευεν εἰς τοὺς Ἑβραίους νὰ πηγαίνουν εἰς αὐτὸ τὸ μέρος καὶ πραγματικῶς ἀπὸ κάποιον δεισιδαίμονα φόβον δὲν ἐπάτησε πόδι Ἑβραίου ἐκεῖ..

Οἱ ὀλίγοι ὅμως ποὺ ἤξευραν τὴν ἀλήθειαν, ἐκρατοῦσαν καλὰ τὸ μυστικὸν καὶ μόνον τὴν ὥραν τοῦ θανάτου τὸ μετέδιδεν εἰς τὸ πρωτότοκον παιδί των.

— Καὶ κάθε φορὰν, εἶπε ὁ Ἰούδας, ποὺ αὐτὸς καὶ οἱ ἀδελφοί του, ὅταν ἦσαν μικρὰ παιδιά, ἔκαμναν νὰ πλησιάσουν εἰς τὸ μέρος τῶν βασιλικῶν, ὃ πατέρας των ἔτρεχε βιαστικὰ νὰ τοὺς πάρῃ...

— Φεύγετε ἀπὸ τὸ καταραμένον αὐτὸ μέρος.. τοὺς ἔλεγε... Προσέξτε μὴ πατήσετε ποτὲ ἐπάνω του... Αὐτὸς ὁ τόπος εἶνε φωτιὰ γιὰ τὴν φυλὴ μας....

.....
— «Καὶ ὅταν ὁ μακαρίτης ὁ πατέρας μου ἐννοίωσε ὅτι εἶνε στὰ τελευταῖα του, μ' ἐφώναξεν εἰς τὸ κρεβάτι του καὶ μοῦ ἐφάνερωσε τὸ μυστικόν, μὲ τὸν ὄρκον νὰ μὴ τὸ εἰπῶ κ' ἐγὼ παρὰ εἰς τὸ μεγαλύτερο παιδί μου.. Νά ! καὶ ἡ παλαιὰ περγαμηνὴ ποὺ ἐκληρονόμησα μὲ ὅλας τὰς λεπτομερείας της..»

Ἡ βασιλομήτωρ ἄρπαξε τὴν κιτρινισμένην περγαμηνὴν καὶ τὴν ἐξεδίπλωσε. Ἀλλὰ τὰ γράμματα ἦσαν Ἑβραϊκὰ καὶ τότε τὴν ἔδωσεν εἰς τὸν Μακάριον ὃ ὁποῖος ἄρχισεν ἀμέσως νὰ τὴν μεταφράζη εἰς τὸ φῶς τοῦ λυχνούχου.

Πράγματι ὅλαι αἱ λεπτομέρειαι τῆς διηγήσεως ἐσυμφωνοῦσαν ἀκριβῶς μὲ ὅσα εἶχε εἰπῇ ὁ Ἰούδας.

.....

— Τώρα ὅμως, μὲ ὅλα αὐτὰ τὰ χῶματα ποὺ ἐβγῆκαν, ἡμπορεῖς νὰ μᾶς δείξης ἀκριβῶς τὸ μέρος ὅπου ἦταν τὰ βασιλικά ;.. ἠρώτησεν ἡ Αὐγούστα. Ὀλίγον δεξιᾷ ἢ ὀλίγον ἀριστερᾷ βέβαια δὲν θὰ εἰπῇ τίποτε... ὅταν σκαφθῇ ὅλον τὸ μέρος, δὲν εἶνε δυνατόν παρὰ νὰ εὗρεθῇ ὅ,τι ζητοῦμεν... Ἄν τόσα χρόνια ὅμως, μέσα στὸν βόθρον αὐτὸν ποὺ εἶπες, ἔχει φθαρῇ τὸ ξύλον καὶ δὲν ὑπάρχουν πειὰ οἱ σταυροί;..

Ὁ Ἰούδας εἰς τὸν ἀπρόοπτον αὐτὸν συλλογισμὸν ἔμεινε σὰν ἀποσβολωμένος. Πραγματικῶς δὲν εἶχε σκεφθῇ αὐτὴν τὴν περίπτωσιν.

Ἀλλὰ ὁ Μακάριος διέκοψε τὴν ἀμνηχανίαν.

— Ὅχι, Αὐγούστα ! εἶπε. Δὲν εἶνε δυνατόν... Συνήθως κατεσκεύαζαν τοὺς σταυροὺς τῶν βασάνων ἀπὸ κέδρον καὶ τὸ ξύλον αὐτό, ὅσον καιρὸν καὶ ἂν μείνῃ εἰς τὸ χῶμα εἴτε εἰς τὸ νερό, γίνεται ἀκόμη σκηρότερον...

Ἡ βεβαίωσις αὐτὴ ἐξανάφερε τὸ θάρος εἰς ὅλα τὰ πρόσωπα.

— Καὶ τί ἀνταμοιβὴν θέλεις γιὰ ὅ,τι μοῦ εἶπες;.. ἀπευθύνηθη πρὸς τὸν Ἑβραῖον ἢ Αὐγούστα. Τί ζητεῖς ;..

—Νὰ γίνω Χριστιανός!.. εἶπε σκύπτων ταπεινὰ μὲ τὰ χέρια εἰς τὸ στῆθος ὁ Ἰούδας.

.....

Η ΕΥΡΕΣΙΣ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

Ἡ ταχύπτερος φήμη τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ Ἰούδα ἔκαμεν εἰς τὸ διάστημα τῆς νυκτὸς τὸν γῆρον τῶν Ἱεροσολύμων ὅπου ἤδη οἱ Χριστιανοὶ ἐώρταζαν ἀληθινὸν δεύτερον Πάσχα διὰ τὴν εὕρεσιν τοῦ ἁγίου μνήματος.

Παντοῦ τὸ δεύτερον αὐτὸ σημεῖον ἐχαρακτηρίζετο ὥς θεία φώτισις τοῦ Ἑβραίου καὶ ὅλοι ἐδοξολόγουν τὸν Κύριον ὅτι ἔδειχνε τὸ θαῦμά του ὥς ἐπιδοκιμασίαν καὶ ἔνδειξιν τῆς εὐνοίας του πρὸς τὴν γηραιὰν Αὐγούσταν, ἐνῶ οἱ ἐθνικοὶ κατηγόρουν πάλιν δημοσίᾳ τὸν Ἑβραῖον ὥς ἀπατεῶνα, ἐκμεταλλευόμενον ἑβραϊκώτατα τὴν περίστασιν. Ἄλλοι πάλιν ἐβεβαίουν ὅτι ὑπῆρχε συμπαιγνία μὲ τὸν Ἐπίσκοπον ἂν ὅχι καὶ μὲ τὴν Αὐγούσταν, πρὸς ἕξαψιν τοῦ Χριστιανικοῦ φανατισμοῦ.

Τὸ πρῶτ' λοιπόν, μυριάδες κόσμου κατέκλυσαν πάλιν τὰ μέρη τῶν ἀνασκαφῶν νὰ ἴδοῦν τὴν Αὐγούσταν καὶ τὸν Ἑβραῖον, ὃ ὁποῖος θὰ ἤρχετο νὰ δείξη τὸ μέρος τοῦ σταυροῦ.

Ἡ συνοδεία πράγματι ἐφάνηκε ἐνωρίτατα, μὲ τὴν πορφυροσκεπάστην «λέκτικα» τῆς Αὐγούστας ἐπὶ

κεφαλῆς, μὲ τὸν Μακάριον καὶ τὰς τοπικὰς ἀρχάς, ἐν συνοδείᾳ τῶν Ἀὐγουστάνων καὶ τῶν βασιλικῶν δορυφόρων.

Δίπλα εἰς τὸν Μακάριον ἦρχετο μὲ τὸ κεφάλι χαμηλὰ καὶ τὰ χέρια σταυρωμένα εἰς τὸ στήθος, τὸ ὄργανον τῆς θείας ἀποκαλύψεως, ὁ Ἰούδας.

Κοντὰ εἰς τὸ ἅγιον μνῆμα ἐπέζευσαν καὶ ἠκολούθησαν τὸν τελευταῖον πίσω ἀπὸ τὸν Γολγοθᾶ. Ὅταν ὅμως ἔφθασαν εἰς τὸ μέρος ὅπου ἔδειξεν ὅτι ἔπρεπε νὰ ᾔτο ὁ βόθρος, ὦ! θαῦμα!.. Ὅλη ἡ περιοχὴ ᾔτο σκεπασμένη ἀπὸ νεόφυτον στρῶμα θαλερῶν βασιλικῶν τῶν ὁποίων ἡ εὐωδία ἐγέμιζε τὸν ἀέρα, ὅπως ἀναφέρουν τοῦλάχιστον οἱ χριστιανοὶ χρονογράφοι...

.....
 Ὁ λαὸς χωρὶς νὰ ἠξεύρῃ καλὰ καλὰ τὶ συμβαίνει, εἶδε τὴν συγκίνησιν τῶν ἐπισήμων καὶ μόλις τὸ πρᾶγμα διεδόθη καὶ ἔγινε γνωστὴ ἡ λεπτομέρεια, μεγάλη βοή ἐσηκώθη μέχρι οὐρανοῦ. Μύρια χέρια ἐκινήθησαν εἰς σταρροκοπήματα καὶ μύρια φωναὶ ἀλάλαξαν μὲ ἱερὰν φρίκην...

— Θαῦμα!.. Θαῦμα! Μέγας ὁ Θεὸς ἡμῶν!

Καὶ ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ ὅλον τὸ πλῆθος εἰς κάποιαν εὐλογην ὁρμὴν φανατισμοῦ ἐχύθηκε χωρὶς νὰ ἰσχύσουν εἰς τίποτε οἱ δορυφόροι, ἀλληλοπατούμενον διὰ νὰ ἰδοῖν τὰ βασιλικά.

Ἄνδρες καὶ γυναῖκες σὰν παραζαλισμένοι ἀπὸ θρησκευτικὴν παραφορὰν, μὲ ξαναμμένα πρόσωπα, ἐσπρώχνοντο, ἐπάλαιαν, κατεπατοῦντο.. Ὅλοι ἤθελαν νὰ ἰδοῦν, ν' ἀνασπασθοῦν, νὰ πάρουν ἀπὸ ἓνα κλώνι ἢ κἂν φύλλον διὰ πολύτιμον φυλακτόν...

Μὲ μεγάλους κόπους τέλος ἡ τάξις ἀποκατεστάθη καὶ ἡ ἀνασκαφὴ ἄρχισε κανονικὴ ἐμπρὸς εἰς τὴν Αὐγούσταν, στηριζομένην εἰς τὸ ἄσπρο της ραβδί.

Δὲν εἶχε προχωρήσει ὅμως ὀλίγα μέτρα ὅτε ἡ σύστασις τῶν χωμάτων ἄλλαξε καὶ ἔγινε σκοτεινότερα. Θὰ ἦτο πιθανώτατα ὁ ξηραμένος βόθρος τὸν ὁποῖον ἀνέφερεν ἡ παράδοσις. Τὸ πρᾶγμα ἐλεπτολογήθη ἀμέσως ἀπὸ τὸν ἐπίσημον κύκλον, ἐξητάσθη λεπτομερῶς, ἐπιστοποιήθη καὶ εἰς ὀλίγα λεπτὰ ἔκαμνε τὸν κύκλον ὅλου τοῦ ἀνθρωποκύματος.

Εὐρέθηκε ὁ βόθρος... εὐρέθηκε ὁ βόθρος!..

.....

Ἀνατριχιάσματα ἱερᾶς συγκινήσεως ἐπερνοῦσαν εἰς τὸ πλῆθος καὶ ἔφερναν δάκρυα εἰς τὰ μάτια.

.....

Καὶ μετ' ὀλίγον ἡ σκαπάνη ηὔρε πέτραις. Πέτραις μικραῖς καὶ μεγάλαις, σχεδὸν συγκολλημέναις ἀπὸ τὴν πολυκαιρίαν καὶ μαυρισμένες ἀπὸ τὰ ὑγρά τοῦ παλαιοῦ βόθρου.

Ἡ διήγησις τοῦ Ἰούδα ἐπηλήθευε κατὰ γράμμα...

— Ηὔραν τῆς πέτραις.... ηὔραν τῆς πέτραις!.. ἀλλάξε μὲ ἱερὰν φρίκην ὁ κόσμος ἀνασηκωνόμενος εἰς τὰ δάκτυλα τῶν ποδιῶν του διὰ νὰ ἰδῇ καλλίτερα, συγκεντρῶνων ὅλην τὴν ζωὴν του εἰς τὸ βλέμμα.

.....

Καὶ πράγματι ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἦτο γραμμένον νὰ φωτίσῃ τὸ μέγαλον καὶ εὐφρόσυνον γεγονὸς διὰ τὸν Χριστιανικὸν κόσμον, ὁ ὁποῖος τριακόσια εἰκοσιεννέα ἔτη μετὰ τὴν σταύρωσιν θὰ ἔβλεπε τὸ ξύλον ὅπου

ἐτέθη ὁ μέγας διδάσκαλος καὶ ἀναπλαστής τοῦ κόσμου.

Αἱ πέτραι ἐχωρίζοντο ἢ μία ἀπὸ τὴν ἄλλην καὶ ἐφέροντο μὲ τὰ χέρια μακρύτερα. Ἡ Αὐγούστα, ὁ Μακάριος, ὁ Ἰούδας, ὁ ἑπαρχος Δρακιλλιανός, ὁ Λογγῖνος, ὅλοι σκυμμένοι ἐπάνω ἐπερίμεναν μὲ ἀγωνίαν.

Καὶ ἔξαφνα ἡ σκαπάνη ἐκτύπησεν εἰς κάτι ὀλιγώτερον σκληρὸν καὶ ἀμβλὺ ἀπὸ πέτραν...

Δέκα χέρια ἀμέσως ἐπῆραν τὸ χῶμα, ἐκαθάρισαν τὸ μέρος, ἔτριψαν τὴν πετρωμένην λάσπην πρὸς τὸ ἐσκέπαζε...

Ἦτο ἓνα κομμάτι ξύλον.

Καὶ ἔξαφνα εἰς τὴν ἄκρην τοῦ ξύλου ἐφάνηκε ἄλλη δοκὸς ἐγκαρσία εἰς σχῆμα T...

Δὲν ἦτο ἀμφιβολία πλέον... Ἦτο ὁ σταυρός!

Ἡ Αὐγούστα, ὁ Μακάριος, ὁ Ἑβραῖος, ὅλη ἡ ἀκολουθία, ὅλον τὸ πλῆθος διαισθανόμενον χωρὶς νὰ ἡξεύρῃ ἀκόμη, ἔπесαν εἰς τὰ γόνατα, ἐνῶ νευρικὴ ἐργασία τῶν τρεμόντων χειρῶν ἐλευθέρωνε τὸ ξύλον ἀπὸ τὸ χῶμα.

.....

—Ὁ σταυρός.... ὁ σταυρός! Δοξασμένον καὶ εὐλογημένον τὸ ὄνομά σου Κύριε!..Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου ἐν εἰρήνῃ!

Ἀνατριχιάσματα διατρέχουν τὰ σώματα, γυναῖκες καταλαμβάνονται ἀπὸ νευρικὰς κρίσεις καὶ ἀφήνουν διαπεραστικαῖς φωναῖς, τὰ μάτια θαμβώνουν ἀπὸ δάκρυα...

Πραγματικῶς ἦτο ὁ σταυρός, σκεπασμένος ἀπὸ πετρωμένην λάσπην, μαῦρον ἀπολίθωμα καταλαμβάνον ὅλον τὸ βάθος τοῦ λάκκου, σὰν πελώριος νεκρὸς ἐμφα-

νιζόμενος πάλιν ἀπὸ τὰ σκότη τοῦ ἙΑδου.

Καὶ τότε ὁ Μακάριος τρέμων εἰς τὴν ἐπαφὴν τοῦ ξύλου ἐκείνου τὸ ὅποϊον ἐκράτησε τὸν Θεὸν του καὶ μὲ τὸ ὅποϊον ἀνεγεννήθη ὁ κόσμος, τὸ ἐπῆρε μὲ φοβισμένην εὐλάβειαν εἰς τὰ χέρια του.

Ὁ λαὸς ὅλος ἀνεκινήθη σὰν ἀσυγκράτητον πέλαγος.

— Ὁ σταυρός!... ὁ σταυρός!.. *Μέγας εἰ Κύριε καὶ θαυμασιὰ τὰ ἔργα σου*....

.....

Καὶ τότε ὁ Μακάριος τὸν ἐσήκωσε τραγικόν, γιγαντόγραμμον, μεγαλοπρεπῶς τρομερὸν ἐπάνω ἀπὸ τὰ πλήθη, ἐπάνω ἀπὸ τὴν γῆν αὐτήν, ποὺ ἔπλυνε ἀπὸ τὸ Ρωμαϊκὸν ὄργιον. Καὶ ἄλλην μίαν φορὰν, ἔπειτα ἀπὸ τόσους αἰῶνας, τὸ σχῆμα τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ ὄργανου ἐσχεδιαγραφήθη εἰς τὸν Ἰουδαϊκὸν οὐρανόν.

Ἦτο πάλιν ὁ τραγικὸς Γολγοθᾶς, ἦσαν πάλιν γύρω του τὸ Ὅρος τῶν Ἑλαιῶν, ἡ Σιών τῶν παλαιῶν Ἑβραίων, ἡ λευκὴ Ἱερουσαλήμ, αὐτὴ ἡ σταυρώνουσα τοὺς προφῆτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἐκλεκτοὺς τοῦ Θεοῦ!..

Ἄλλ' ὁ νεφελώδης καὶ πνιγμένος οὐρανὸς τῆς ἡμέρας τῆς σταυρώσεως ἔδιδε σήμερον θέσιν εἰς στερέωμα γαλανόφωτον καὶ χρυσοσελάγιστον. Ἐμπρὸς ἀνεκινεῖτο ὄχι ὁ συρφετὸς τῶν παλαιῶν Ἑβραίων τοῦ Πραιτωρίου μὲ τὰ γεμᾶτα μῖσος βλέμματα καὶ τὰς ἐμπαικτικὰς φωνάς: « Ὁ ἄλλους σώσας σῶσον σεαυτόν ».. ἀλλὰ ἀνθρωποθάλασσα τρέμουσα ἀπὸ συγκίνησιν καὶ μὲ δάκρυα εἰς τὰ μάτια...

Καὶ μακρὰν ἀπλώνετο μιὰ Ἱερουσαλήμ λευκὴ ὅπως ἄλλοτε, ἀλλὰ κατεδαφισμένη καὶ ξανακτισμένη ἐκ βά-

θρων, ταπεινή καὶ ὑποτεταγμένη. κλαίουσα ὡς μεταγοοῦσα Μαγδαληνὴ τὸν σωτῆρα καὶ κύριον.....

Βοὴ μεγάλη, σὰν θαλάσσης τρικυμισμένης ἀνῆλθε πρὸς τὸν οὐρανόν, μυριάδες χειρῶν ὑψώθησαν ἀπὸ τὰ γονατισμένα πλήθη πρὸς τὸ ζωοποιὸν ξύλον καὶ μυριόστομος ἐδόνησε πάλιν τὴν ἡχὴν ὃ ὕμνος τῆς δοξολογίας:

.....

«Μέγας εἶ Κύριε καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου καὶ οὐδεὶς λόγος ἐξαρκέσει πρὸς δόξαν τῶν θαυμασίων σου!.....»

.....

Τὴν στιγμὴν αὐτὴν ὅμως ἄλλη εἵδησις ἐσταμάτησε τὸν κόσμον.

Ἡ σκαπάνη εὔρισκε καὶ δεύτερον σταυρόν. Βέβαια ἐνὸς ἀπὸ τοὺς δύο ληστὰς. Καὶ ἦτο φυσικόν, ἀφοῦ καὶ οἱ τρεῖς σταυροὶ κατεχώσθησαν εἰς τὸ ἴδιον μέρος.

Πραγματικῶς ἔπειτα ἀπὸ ἐργασίαν ὀλίγης ὥρας ἄλλοι δύο σταυροὶ ἐντελῶς ὅμοιοι μὲ τὸν πρῶτον ἤρχοντο εἰς τὸ φῶς καὶ λεπτομερεστέρα ἔρευνα ἐξεδιάλεξε μέσα ἀπὸ τὰ χώματα καὶ μερικὰ μακρὰ σιδερένια καρφιά. Τὰ καρφιά τῆς σταυρώσεως, πού θὰ εἶχαν ἀκόμη ἐπάνω εἰς τὴν σκουριὰν τῶν τὸ αἷμα τοῦ Γαλιλαίου...

Κάθε νέον εὔρημα ἐχαιρετίζετο μὲ διαρκῶς βαθυτέραν συγκίνησιν ἀπὸ τὸ πλῆθος, τὸ ὁποῖον συνωστιζόμενον ἀσφυκτικά, παρηκολούθει μὲ μάτια θαμβωμένα ἀπὸ δάκρυα τὴν ἐργασίαν.

Ἐκεῖνο ὅμως πού ἐστεφάνωσε τὴν ἀνακάλυψιν τῆς

ἡμέρας καὶ ὑπῆρξεν, ὅπως βεβαιώνουν οἱ χριστιανοὶ
 χρονογράφοι ἢ ἀναμφισβήτητος καὶ φανερὰ ἀπό-
 δειξίς τῆς γνησιότητος τῶν κειμηλίων, ἦτο ἡ εὗρε-
 σις ἐνὸς κομματιοῦ σανίδος ἀπὸ τὸ ἴδιον ξύλον, εἰς τὸ
 ὁποῖον ὅταν ἐκαθαρίσθῃ, τὰ μάτια διέκριναν μὲ ἀνέκ-
 φραστην συγκίνησιν μόλις φαινόμενα τὰ Ἑβραϊκά,
 Ἑλληνικὰ καὶ Λατινικὰ γράμματα:

.....

I. N. B. I.

Ἰησοῦς Ναζωραῖος Βασιλεὺς Ἰουδαίων!

.....

Τὸ γεγονὸς δὲν ἐπεδέχετο πλέον καμμίαν ἀμφιβο-
 λίαν καὶ οἱ τρεῖς σταυροὶ τυλιγμένοι εἰς τὴν πορφύ-
 ραν τῆς Αὐγούστας ἀπετέθησαν εἰς τὸ βασιλικὸν φο-
 ρεῖον, ἐνῶ ἐκείνη κρατοῦσα τοὺς ἥλους τοῦ Ἀγίου
 πάθους καὶ τὴν ἐπιγραφὴν εἰς τὸ στήθος της, ἐμβῆκε
 εἰς τὸ φορεῖον τοῦ *Πραιφέκτου*.

Ἡ συνοδεία ἐξεκίνησε μὲ ἀνέκφραστην συγκίνησιν,
 ἀκολουθουμένη ἀπὸ ὅλον τὸν λαόν, ψάλλοντα καὶ
 δοξολογοῦντα τὸν Θεὸν ὅτι τοῦ ἐπέτρεψε νὰ ἰδῇ τὴν
 μεγάλην αὐτὴν ἡμέραν...

Ἐπάνω ἀπὸ τὸν γαλανόχρυσον οὐρανὸν ὁ ἥλιος
 ἔλουζε τὰ Ἱεροσόλυμα εἰς πλημμύραν χαρᾶς, ἐφαί-
 δρυνε τὰς ἀσβεστωμένας καλύβας, ἐξιδανίκευε τὰ ἐρεί-
 πια, ἐσελάγιζεν ἐπάνω εἰς ἔμψυχα καὶ ἄψυχα, σὰν νὰ
 ἐλάμβανε μέρος εἰς τὴν μεγάλην πανήγυριν.

Καὶ μέσα εἰς τὴν ἀποθέωσιν αὐτὴν τὸ ξύλον τοῦ
 πάθους εἰσῆλθεν πάλιν εἰς τὴν ἁμαρτωλὴν πόλιν...

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΣΤΑΥΡΟΙ

Τὸ Ἐπισκοπεῖον ὅπου κατετέθησαν προσωρινῶς τὰ ἅγια λείψανα, ἔγεινεν ἀμέσως προσκύνημα ἀπείρου πλήθους συρρέοντος νὰ φιλήσῃ τὸ ξύλον ὅπου ἔμαρτύρησεν ὁ Σωτήρ, ἐνῶ οἱ ἀδιόρθωτοι ἔθνικοι εἰρωνεύοντο ἀναφανδὸν ὅτι τὰ βασιλικὰ ἐφυτεύθησαν ἐπίτηδες τὴν ἴδιαν νύκτα καὶ οἱ δῆθεν σταυροὶ εἶχαν κατασκευασθῇ ἐπίτηδες ἀπὸ παλῆα ξύλα τῇ διαταγῇ τοῦ Ἐπισκόπου διὰ νὰ ἐξαφθῇ ὁ φανατισμός ἐκυκλοφόρησαν δὲ ἐπ' εὐκαιρίᾳ καὶ σατυρικά ἐπιγράμματα καὶ διενέμοντο κρυφὰ αἱ «Πράξεις τοῦ Πιλάτου».

.....

Ποῖος ὅμως νὰ ἦτο ἄραγε μέσα εἰς τοὺς τρεῖς ἐκείνους σταυροὺς ὁ ἀληθινός, ὅπου προσηλώθη ὁ Μεσσίας ;..

Ἴδου τὸ ζήτημα ποὺ ἔφερεν εἰς ἀμηχανίαν τὴν Αὐγούσταν καὶ τὸν Ἐπίσκοπον.

Καὶ οἱ τρεῖς ἦσαν ἐντελῶς ὅμοιοι, χωρὶς καμμίαν διαφοράν, καὶ οἱ τρεῖς ἀπὸ ξύλον κέδρου, ἡ δὲ ἐπιγραφή εἶχεν εὐρεθῇ χωριστά, ὥστε νὰ μὴ ἦτο δυνατὸς καὶ συμπερασμός.

Ὁ Μακάριος ἐπερνοῦσε τὴν ἡμέραν του εἰς θερμὰς δεήσεις, παρακαλῶν τὸν Χριστὸν νὰ τοῦ κάμῃ ἀποκάλυψιν. Καὶ εἰς τὸ τέλος ἡ ἀποκάλυψις ἠῦδο-

κήθη, μὲ μίαν ἰδέαν τὴν ὁποίαν ἡ Αὐγούστα ἀπεδέχθη μὲ ἐνθουσιασμόν.

Ἦτο τότε εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα βαρέως ἀσθενῆς, δέσποινα ἐπισημοτάτου Ρωμαϊκοῦ γένους, Χριστιανὴ τὴν θρησκείαν, τῆς ὁποίας μῆνας τώρα ἐπερίμεναν ἡμέραν μὲ τὴν ἡμέραν τὸν θάνατον.

Εἰς αὐτὴν ἔνεκα τῆς εὐσεβείας καὶ τοῦ γένους της ἀπεφασίσθη νὰ γίνῃ ἡ ἀπόπειρα λύσεως τῆς ἀμηχανίας.

Νὰ ἐπιτεθοῦν δηλαδή ἐπάνω της καὶ οἱ τρεῖς σταυροὶ ὅποτε ἡ θεία χάρις θὰ ἔκαμνε τὸ θαῦμά της καὶ θὰ ἔδειχνε τὸ ἀληθινὸν ξύλον τοῦ πάθους.

Τότε ὁλονύκτιος ἀγρυπνία καὶ πάνδημος δέησις συνεκέντρωσεν ὅλον σχεδὸν τὸν πληθυσμὸν τῆς Ἱερουσαλήμ, ἔπειτα ἀπὸ τὴν ὁποίαν ὁ Ἐπίσκοπος μὲ τοὺς τρεῖς σταυροὺς καὶ ἡ Αὐγούστα ἀκολουθουμένη ἀπὸ λιτανείαν ἀμετρήτου λαοῦ ψάλλοντος ἱκετηρίους ὕμνους, διευθύνθησαν πρὸς τὸ σπίτι τῆς ἀσθενοῦς...

Ἐκείνη ξαπλωμένη εἰς τὸ κρεβάτι τῆς ἀγωνίας ἀνέπνεε βαρεῖα, μὲ κλειστὰ τὰ μάτια καὶ κέρινην γλωμάδα εἰς τὸ σκαμμένον πρόσωπον. Ἦτο ἡ κατάστασις ποὺ τὴν ἐκρατοῦσε τόσους μῆνας εἰς τὸ κρεβάτι χωρὶς ἐλπίδα ἰάσεως.

Εἰς τὸν θάλαμον μέσα εἰσῆλθεν ἡ Αὐγούστα, ὁ Ἐπίσκοπος μὲ ἱερεῖς φέροντας τοὺς τρεῖς σταυροὺς, ἡ οἰκογένεια καὶ ὁ Ἰούδας, δικαιοματικῶς ἀναπόσπαστος πλέον ἐκ τοῦ ὅτι εἶχε σχέσιν πρὸς τὸν σταυρόν..

Τότε ἔπειτα ἀπὸ μικρὰν, ἀλλὰ ἐνθερμὴν εὐχὴν τοῦ

Μακαρίου, ἐπῆρεν ὁ ἴδιος τὸν πρῶτον σταυρόν, ἐσημείωσεν ἐπάνω εἰς τὸ ἀκίνητον σῶμα τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ καὶ τὸν ἀκούμβησε μὲ εὐλάβειαν.

.....

Κανὲν ἀποτέλεσμα!

Τὸ γεγονὸς ἐψιθυρίσθη ἀμέσως καὶ ἔκαμε τὸν κύκλον ὅλης τῆς ἀνθρωποθαλάσσης πού ἐκυμάτιζεν ἔξω ἀνήσυχη κάτω ἀπὸ τὸν καυστικὸν ἥλιον.

Τότε ὁ Μακάριος ἐπῆρε τὸν δεύτερον σταυρόν καὶ σημειώσας πάλιν τὸ ἱερὸν σημεῖον, τὸν ἐχαμήλωσεν ἐπάνω εἰς τὴν ἄρρωστην.

Πάλιν τίποτε!

.....

Ὅλαι οἱ παρευρισκόμενοι ἐκύτταζαν ὁ ἓνας τὸν ἄλλον μὲ ἀγωνίαν...

Μήπως ἡ Θεία Πρόνοια δὲν τοὺς ἔκρινεν ἀξίους νὰ δείξῃ τὸ θαῦμα της;....Μήπως καὶ ὁ τρίτος σταυρὸς δὲν θὰ ἔδειχνε τίποτε περισσότερο ἀπὸ τοὺς ἄλλους;....

Ἐξω ὁ κόσμος ἐπερίμενε μὲ τὴν ἴδιαν ἀγωνίαν εἰς τὰ πρόσωπα.

Καὶ τώρα πλέον ἦλθεν ἡ σειρὰ τοῦ τρίτου σταυροῦ.

Τὴν φορὰν αὐτὴν ὁ Μακάριος, προφέρων τὰς εὐχὰς ἀκόμη θερμότερα, σὰν νὰ ὠμιλοῦσεν ἔμπρὸς εἰς τὸν ἴδιον τὸν θρόνον τοῦ Θεοῦ, αἰσθανόμενος νὰ τὸν καίουν τὰ μάτια του ἀπὸ θερμὰ δάκρυα, ἐπῆρε τὸν τελευταῖον σταυρόν καὶ τὸν ἐχαμήλωσεν εἰς τὸ σῶμα τῆς ἀρρώστου...

.....

ὦ! Θαῦμα!

Τὸ ἀκίνητον σῶμα διὰ μιᾶς ἐσπάραξε, τὰ μάτια ἄνοιξαν καὶ ἐκύτταζαν σὰν παραζαλισμένα καὶ διὰ μιᾶς ἡ ἄρρωστη, ὅπως ἀναφέρουν οἱ χριστιανοὶ χρονογράφοι, στηριχθεῖσα εἰς τὰ χέρια της ἀνεκάθησε. .

Καὶ ἐνῶ οἱ συγγενεῖς της ἐχύνοντο μὲ δάκρυα ἐπάνω της, οἱ ἄλλοι γονατιστοὶ μέσα εἰς τὸν θάλαμον τοῦ θαύματος ἀνέπεμπαν εἰς τὸν Θεὸν τὴν δακρύβρεκτον εὐχαρίστησίν των. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην κανεὶς δὲν ἐσκέφθηκε νὰ εἰδοποιήσῃ ἔξω, ἀλλὰ ὁ λαὸς ἀκούσας τῆς φωναῖς τῶν συγγενῶν, διαισθανόμενος τὸ θαῦμα, ἔπεσεν ἀμέσως καὶ αὐτὸς μὲ ἱερὸν ἀνατρίχιασμα εἰς τὰ γόνατα. . .

Μετ' ὀλίγον ὅλαι αἱ λεπτομέρειαι τοῦ θαύματος ἦσαν γνωσταὶ καὶ ὁ ἀληθινὸς σταυρὸς φερόμενος ὑψηλὰ ἀπὸ τὸν ἴδιον Ἐπίσκοπον μέσα εἰς σειρὰς γονατιστοῦ λαοῦ ἐφέρετο ἐν πομπῇ εἰς τὸ Ἐπισκοπεῖον.

Καὶ τὴν ἴδιαν ἡμέραν ἔφευγαν βιαστικοὶ *μανδάτορες* ἐκ μέρους τῆς Αὐγούστας διὰ τὸν Αὐτοκράτορα, φέροντες τὴν μεγάλην εἴδησιν. Μαζῇ δέ, εἰς χρυσὸν ἐλεφαντοκόσμητον κιβώτιον, ἐστέλλοντο εἰς αὐτὸν μέρος ἀπὸ τὸν σταυρὸν καὶ οἱ ἥλοι τοῦ πάθους οἱ ὅποιοι θὰ εὔρισκαν θέσιν ὡς φυλακτὸν μέσα εἰς τὸ κράνος του.

ΕΛΕΗΣΟΝ ΜΕ Ο ΘΕΟΣ ΕΛΕΗΣΟΝ ΜΕ!

.....

Ὅλιγον κατ' ὀλίγον ἡ συνειθισμένη γαλήνη ἐβασίλευσε πάλιν εἰς τὴν νέαν Ἱερουσαλήμ ἡ ὁποία ἀναγεννᾶτο μὲ τὴν ἱερότητα θαμβωτικοῦ φωτοστεφάνου ἐπὶ τῆς εἰδωλολατρικῆς Αἰλίας Καπιτωλίνας.

Μεγαλοπρεπῆς βασιλικὴ ἐπυργώνετο ἤδη ὥς κορωνὶς τῆς χριστιανικῆς πίστεως εἰς τὰ ἀνακαλυφθέντα προσκυνήματα ὅπου ὁ Κωνσταντῖνος καὶ ἡ Αὐγούστα ἐσκόρπισαν ἀφειδῶς τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρον ὥστε τὸ ἱερόν νὰ γείνη ἀντάξιον τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Θεοῦ.

Καὶ ὁ Λογγῖνος ὑπῆρξεν τὸ ζώπυρον καὶ ἡ ψυχὴ ὅλης τῆς ἐργασίας. Ὄταν ὅμως ἡ ἀποστολή του ἔληξε καὶ ἐσκέφθη τὴν δυνατότητα ἐπιστροφῆς εἰς τὴν Ρώμην, ἐννοίωσε βαθειὰ ὅτι τίποτε δὲν τὸν συνέδεε μὲ τὴν ζωὴν αὐτήν... Τὸ στάδιόν του εἶχε λήξη καὶ τὸ μόνον ποῦ τοῦ ὑπελείπετο ἦτο νὰ τελειώσῃ τὰς ἡμέρας του εἰς τοὺς τόπους αὐτοὺς εἰς τοὺς ὁποίους ἀφιέρωσε τὴν ὑπαρξίν του...

Γονυπετὴς ἐμπρὸς εἰς τὴν Αὐγούσταν, ἐδέχθη νὰ γείνη ὁ φύλαξ τοῦ ναοῦ τοῦ Σωτῆρος του καὶ ὁ τελευταῖος ἐκ τῶν μοναστῶν του.

Ἡ Αὐγούστα ἡ ὁποία ἐγνώριζεν ἤδη τὸ σιωπηλὸν

δραῖμα τῆς ζωῆς τοῦ γίγαντος, τὸν ἐκύτταξε μὲ ρεμβῶ-
δες βλέμμα.

Ποῖαι σιωπηλαὶ ἀναμνήσεις νὰ ἐξυπνοῦσαν ἄρα γε
εἰς τὴν γερασμένην ἐκείνην κοσμοκράτειραν ψυχὴν
ποῦ ἴσως διὰ μίαν στιγμὴν ἐνεθυμεῖτο ὅτι ὑπῆρξε καὶ
αὕτῃ γυναῖκα ;...

Θαυμασμός.. συμπόνεσις.. στοργή.. οἶκτος;..

Ἔπειτα ἀπέθεσε ἐλαφρὰ τὸ χέρι τῆς εἰς τὸ πυκνό-
μαλλον κεφάλι τοῦ ἔσκυπτεν ἐμπρός τῆς καὶ τὸν ἠϋ-
λόγησε.

Μετὰ μίαν ἐβδομάδα ὁ Πραιφέκτος ἐχειροτονεῖτο
μοναχός.

.....

Τὰ χρόνια ἐπέρασαν ! Αἱ μυριάδες τῶν προσκυνη-
τῶν καὶ οἱ παροικοῦντες τὴν ἁγίαν πόλιν, εἶχαν συ-
νειθῆσιν μέσα εἰς τὰ ἱερὰ προσκυνήματα τὴν ἀθλη-
τικὴν καὶ σιωπηλὴν ἐκείνη κατατομὴν ἣ ὁποῖα ἐπλα-
νᾶτο μέσα εἰς τὴν σκιὰν τῶν θόλων καὶ τῶν κιονω-
τῶν στοῶν σὰν μυστικὴ ψυχὴ τοῦ τόπου.

Σπανιώτατα ὠμιλοῦσε. Κανεῖς δὲν ἤκουε τὴν φω-
νὴν του ἐκτὸς εἰς τοὺς ὕμνους καὶ τὰς κοινὰς προ-
σευχάς. Ἀκόμη περισσότερον δὲν εἶχε ἰδεῖ κανεῖς
χαμόγελον εἰς τὸ σκαμμένον του πρόσωπον.

Ὅλα ἀπέθαναν γι' αὐτὸν εἰς τὴν ζωὴν!..

.....

Καὶ μόνον καμμίαν φορὰν ὅταν κλεισμένος εἰς τὸ
ἀσκητικόν του κελλί του κρύβει τὸ πρόσωπον καὶ
τὰ χέρια του καὶ ἀφήνει τοὺς λογισμούς του νὰ

ξαναγυρίζουν εἰς τὸ παρελθόν, μία μακρινὴ γλυκεῖα μορφή, ἔρχεται μέσα εἰς θαμβήν ὁμίχλην νὰ σκύψη ἐπάνω του...

Ἦτο.. ὑπῆρξε ποτὲ ἡ Συλβία !...

.....

Ἀλλ' ἡ Συλβία εἶνε πολὺ μακρυά...

.....

Καὶ τότε μίαν στιγμὴν, πικρὸ μαχαῖρι σφάζει τὴν καρδιά του καὶ θαμβὸν σύννεφον περνᾷ ἐμπρὸς του ὅπου ἀναδεύονται σὰν ἀνεμοστρόβιλος, ἡ Ρώμη, ὁ Ἀθηνόδωρος, ἡ μάχη τῆς Μουλβίας γεφύρας, τὸ Παλατῖνον, ὁ Σίλβεστρος, ὁ Κωνσταντῖνος...

Γρήγορα ὅμως ἀπομακρύνει ἀπὸ τὴν σκέψιν του τὸν θαμβὸν αὐτὸν κόσμον ποῦ τὸν βαρύνει σᾶν ἐφιάλτης, σπεύδει εἰς τὸν ναὸν καὶ γονατιστὸς εἰς τὰς σκιερὰς πλάκας, κτυπῶν τὸ στῆθος του, δέεται μὲ βαθεῖς στεναγμοὺς νὰ τὸν συγχωρήσῃ ὁ Χριστὸς του ἐνῶ μεγάλοι θρόμβοι ἰδρωτὸς κυλοῦν ἀπὸ τὸ χαρακωμένον μέτωπον !

.....

Τ Ε Λ Ο Σ